32 ὅλον τοῦ οὐρανοῦ ὁμοίως ἀπεφήναντο. ὁ γὰρ περὶ ἡμᾶς τοῦ αἰσθητοῦ
τόπος ἐν φθορᾷ καὶ γενέσει διατελεῖ μόνος ὤν· ἀλλ' οὗτος οὐθὲν ὡς
εἰπεῖν μόριον τοῦ παντός ἐστιν, ὥστε δικαιότερον ἂν δι' ἐκεῖνα τούτων
33 ἀπεψηφίσαντο ἢ διὰ ταῦτα ἐκείνων κατεψηφίσαντο. ἔτι δὲ δῆλον ὅτι 80 Br.
καὶ πρὸς τούτους ταὐτὰ τοῖς πάλαι λεχθεῖσιν ἐροῦμεν· ὅτι γὰρ ἔστιν
34 ἀκίνητός τις φύσις δεικτέον αὐτοῖς καὶ πειστέον αὐτούς. καίτοι συμ-
βαίνει γε τοῖς ἅμα φάσκουσιν εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἠρεμεῖν μᾶλλον φάναι
πάντα ἢ κινεῖσθαι· οὐ γάρ ἐστιν εἰς ὅ τι μεταβάλλει· ἅπαντα γὰρ
35 ὑπάρχει πᾶσιν. περὶ δὲ τῆς ἀληθείας, ὡς οὐ πᾶν τὸ φαινόμενον ἀλη- 1010b
θές, πρῶτον μέν γε ὅτι οὐδ' ἡ αἴσθησις ψευδὴς τοῦ ἰδίου ἐστίν, ἀλλ'
36 ἡ φαντασία οὐ ταὐτὸν τῇ αἰσθήσει. εἶτ' ἄξιον θαυμάσαι εἰ τοῦτ' ἀποροῦσι,
πότερον τηλικαῦτά ἐστι τὰ μεγέθη καὶ τὰ χρώματα τοιαῦτα οἷα τοῖς
ἄποθεν φαίνεται ἢ οἷα τοῖς ἐγγύθεν, καὶ πότερον οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν
ἢ οἷα τοῖς κάμνουσιν, καὶ βαρύτερα πότερον ἃ τοῖς ἀσθενοῦσιν ἢ ἃ τοῖς
ἰσχύουσιν, καὶ ἀληθῆ πότερον ἃ τοῖς καθεύδουσιν ἢ ἃ τοῖς ἐγρηγορόσιν.
37 ὅτι μὲν γὰρ οὐκ οἴονταί γε, φανερόν· οὐθεὶς γοῦν ἐὰν ὑπολάβῃ νύκτωρ
38 Ἀθήνῃσιν εἶναι ὢν ἐν Λιβύῃ, πορεύεται εἰς τὸ ᾠδεῖον. ἔτι δὲ περὶ τοῦ
μέλλοντος, ὥσπερ καὶ Πλάτων λέγει, οὐ δήπου ὁμοίως κυρία ἡ τοῦ ἰατροῦ
δόξα καὶ ἡ τοῦ ἀγνοοῦντος, οἷον περὶ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι ὑγιοῦς ἢ μὴ
39 μέλλοντος. ἔτι δὲ ἐπ' αὐτῶν τῶν αἰσθήσεων οὐχ ὁμοίως κυρία ἡ τοῦ

---

§. 32. φθορᾷ] φορᾷ E. | ἀλλ' οὗτος] οὗτος om. Ald. | οὐθὲν ὡς εἰπεῖν] ὡς εἰπεῖν οὐδὲν Ab Brand. | μόριον τοῦ παντός] τοῦ παντὸς μόριόν SBbCb. | δικαιότερον ἂν] δικ. εἰ Ab. | τούτων] τοῦτον EAb, quod praetulit Brand. Bessario τούτων legit. | ἢ] ἢ E, εἰ Ab. Ei scripturae, quam Bekk. in textu posuit, patrocinantur Alexandri paraphrasis et Bessarionis versio.

§. 34. συμβαίνει γε] γε συμβαίνει EST Ald. | κινεῖσθαι] κινεῖσθαι πάντα Ab. | μεταβάλλει] μεταβάλλειν Ab.

§. 35. μέν γε] γε add. Ab. | ὅτι] om. TAb Bess. Brand.

§. 36. ἢ οἷα τοῖς ἐγγύθεν] ἢ om. S. | πότερον οἷα] πότερον ἢ οἷα T. | ὑγιαίνουσιν] ἰσχύουσιν T. | ἢ οἷα] om. S. | κάμνουσι] νοσοῦσι Ab Ald. Sed Alex. in paraphr. utitur voce κάμνουσι. | καὶ βαρύτερα – ἰσχύουσιν] om. T. | ἃ quater] Ab: ceteri quater οἷα. | ἀσθενοῦσιν] ἀσθενέσι Ald. | ἰσχύουσι] ἰσχυροῖς Ab. Alexandri paraphrasis exhibet ἰσχύουσι. | ἐγρηγορόσιν] ἐγρηγόρωσιν E.

§. 37. οὐκ οἴονταί] οὐχ οἷόν τε Ab; eandem scripturam eruere aliquis possit ex interpretatione Alexandri 672, b, 33.; atque eam in textu posuit Brandisius. | ἐὰν ὑπολάβῃ] ὑπολαβὼν Ab. | τὸ ᾠδεῖον] τὸν Ἀρειοπάγον Isingrinianae margo. Ansam dedisse videtur versio Bessarionis, in qua haec leguntur: »ad Ariopagum vadit.« Argyropulus τὸ Λύκειον in textu habuit.

§. 39. καὶ τοῦ αὐτῆς] ἢ τοῦ αὐτῆς Alex. in lemm. | περὶ μὲν] μὲν

ἀλλοτρίου καὶ ἰδίου ἢ τοῦ πλησίον καὶ τοῦ αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ μὲν χρώ-
ματος ὄψις, οὐ γεῦσις, περὶ δὲ χυμοῦ γεῦσις, οὐκ ὄψις· ὧν ἑκάστη ἐν τῷ
αὐτῷ χρόνῳ περὶ τὸ αὐτὸ οὐδέ ποτέ φησιν ἅμα οὕτω καὶ οὐχ οὕτως ἔχειν.
ἀλλ' οὐδ' ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ περί γε τὸ πάθος ἠμφισβήτησεν, ἀλλὰ περὶ 40
τὸ ᾧ συμβέβηκε τὸ πάθος. λέγω δ' οἷον ὁ μὲν αὐτὸς οἶνος δόξειεν ἂν
81 Br. ἢ μεταβαλὼν ἢ τοῦ σώματος μεταβαλόντος ὁτὲ μὲν εἶναι γλυκὺς ὁτὲ δὲ
οὐ γλυκύς· ἀλλ' οὐ τό γε γλυκὺ οἷόν ἐστιν ὅταν ᾖ, οὐδεπώποτε μετέβαλεν,
ἀλλ' ἀεὶ ἀληθεύει περὶ αὐτοῦ, καὶ ἔστιν ἐξ ἀνάγκης τὸ ἐσόμενον γλυκὺ
τοιοῦτον. καίτοι τοῦτο ἀναιροῦσιν οὗτοι οἱ λόγοι ἅπαντες, ὥσπερ καὶ οὐσίαν 41
μὴ εἶναι μηθενός, οὕτω μηδ' ἐξ ἀνάγκης μηθέν· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον οὐκ
ἐνδέχεται ἄλλως καὶ ἄλλως ἔχειν, ὥστ' εἴ τι ἔστιν ἐξ ἀνάγκης, οὐχ ἕξει
οὕτω τε καὶ οὐχ οὕτως. ὅλως τ' εἴ περ ἔστι τὸ αἰσθητὸν μόνον, οὐθὲν ἂν 42
εἴη μὴ ὄντων τῶν ἐμψύχων· αἴσθησις γὰρ οὐκ ἂν εἴη. τὸ μὲν οὖν μήτε
τὰ αἰσθητὰ εἶναι μήτε τὰ αἰσθήματα ἴσως ἀληθές (τοῦ γὰρ αἰσθανο-
μένου πάθος τοῦτό ἐστι), τὸ δὲ τὰ ὑποκείμενα μὴ εἶναι, ἃ ποιεῖ τὴν αἴ-
σθησιν, καὶ ἄνευ αἰσθήσεως ἀδύνατον. οὐ γὰρ δὴ ἥ γ' αἴσθησις αὐτὴ 43
ἑαυτῆς ἐστίν, ἀλλ' ἔστι τι καὶ ἕτερον παρὰ τὴν αἴσθησιν, ὃ ἀνάγκη πρό-
1011a τερον εἶναι τῆς αἰσθήσεως· τὸ γὰρ κινοῦν τοῦ κινουμένου φύσει πρότερόν
ἐστι· κἂν εἰ λέγεται πρὸς ἄλληλα ταῦτα, οὐθὲν ἧττον.

Cap. 6.

Εἰσὶ δέ τινες οἳ ἀποροῦσι καὶ τῶν ταῦτα πεπεισμένων καὶ τῶν τοὺς 1
λόγους τούτους μόνον λεγόντων· ζητοῦσι γὰρ τίς ὁ κρίνων τὸν ὑγιαίνοντα
καὶ ὅλως τὸν περὶ ἕκαστα κρινοῦντα ὀρθῶς. τὰ δὲ τοιαῦτα ἀπορήματα 2

περὶ T. | οὐκ ὄψις] ἀλλ' οὐκ ὄψις ES Ald. Vet. | ὧν ἑκάστη] ὧν καὶ ἑκάστη Ab. | οὐδέ ποτέ] οὐδεπώποτέ Ab Brand. Sed Alex. cum reliq. codd. οὐδέ ποτέ.

§. 40. περί γε] περὶ δὲ Ab. Alex. in lemm. vulgatam scripturam reddit. | ἠμφισβήτησεν] ἠμφισβήτησαν S Ald. | μεταβαλὼν] μεταβάλλων Ab et Alex. in paraphr. 674, a, 1. | μεταβαλόντος] μεταβάλλοντος Ab Ald. | οὐ τό γε] οὐ τό τε TAb Ald. | μετέβαλεν] μεταβάλλει Ab Brand.

§. 41. ἅπαντες] πάντες Ab. | μηθενός] καθ' ἑνός Ald. | ἕξει] om. T.

§. 42. ὅλως τ'] ὅλως δὲ Alex. in lemm. 674, a, 25., ἄλλως idem 674, b, 27. | μήτε τὰ αἰσθητὰ] μηδὲ τὰ αἰσθητὰ Ab, omissis mox μήτε τὰ αἰσθήματα. Atque ita dedit Brand. | ἀδύνατον] δυνατὸν Ab.

§. 43. αὐτὴ] αὐτῇ E, om. Ab Vet. et Alex. in paraphr. 674, b, 2., probante Brand. | καὶ ἕτερον] καὶ om. Var. Lect. ap. Brand. | λέγεται] λέγηται S. | ἄλληλα] ἄλλα Ab. Vulgatam scripturam sequitur Alex. in paraphr. | ταῦτα] ταὐτὰ Ab, ταῦτα αὐτὰ ET Ald. Bess. Vet.

§. 1. κρίνων] κρινῶν γρ. Casaub. | κρινοῦντα] κρίνοντα Ab.

§. 2. αἱ τοιαῦται] αὗται Ab. Alex. in paraphr. 675, a, 20 nostram lec-

ὅμοιά ἐστι τῷ ἀπορεῖν πότερον καθεύδομεν νῦν ἢ ἐγρηγόραμεν. δύνανται
δ' αἱ ἀπορίαι αἱ τοιαῦται πᾶσαι τὸ αὐτό· πάντων γὰρ λόγον ἀξιοῦσιν
οὗτοι εἶναι· ἀρχὴν γὰρ ζητοῦσι, καὶ ταύτην δι' ἀποδείξεως λαμβάνειν, ἐπεὶ
3 ὅτι γε οὐ πεπεισμένοι εἰσί, φανεροί εἰσιν ἐν ταῖς πράξεσιν. ἀλλ' ὅπερ
εἴπομεν, τοῦτο αὐτῶν τὸ πάθος ἐστίν· λόγον γὰρ ζητοῦσιν ὧν οὐκ ἔστι 82 Br.
λόγος· ἀποδείξεως γὰρ ἀρχὴ οὐκ ἀπόδειξίς ἐστιν. οὗτοι μὲν οὖν ῥᾳδίως
4 ἂν τοῦτο πεισθεῖεν· ἔστι γὰρ οὐ χαλεπὸν λαβεῖν. οἱ δ' ἐν τῷ λόγῳ τὴν
βίαν μόνον ζητοῦντες ἀδύνατον ζητοῦσιν· ἐναντία γὰρ εἰπεῖν ἀξιοῦσιν, εὐθὺς
ἐναντία λέγοντες. εἰ δὲ μή ἐστι πάντα πρός τι, ἀλλ' ἔνιά ἐστι καὶ
αὐτὰ καθ' αὑτά, οὐκ ἂν εἴη πᾶν τὸ φαινόμενον ἀληθές· τὸ γὰρ φαι-
νόμενον τινί ἐστι φαινόμενον· ὥστε ὁ λέγων ἅπαντα τὰ φαινόμενα εἶναι
5 ἀληθῆ, ἅπαντα ποιεῖ τὰ ὄντα πρός τι. διὸ καὶ φυλακτέον τοῖς τὴν
βίαν ἐν τῷ λόγῳ ζητοῦσιν, ἅμα δὲ καὶ ὑπέχειν λόγον ἀξιοῦσιν, ὅτι οὐ
τὸ φαινόμενόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ᾧ φαίνεται καὶ ὅτε φαίνεται
καὶ ᾗ καὶ ὥς. ἂν δ' ὑπέχωσι μὲν λόγον, μὴ οὕτω δ' ὑπέχωσι, συμβήσε-
6 ται αὐτοῖς τἀναντία ταχὺ λέγειν. ἐνδέχεται γὰρ τῷ αὐτῷ κατὰ μὲν τὴν
ὄψιν μέλι φαίνεσθαι, τῇ δὲ γεύσει μή, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν δυοῖν ὄντοιν
μὴ ταὐτὰ ἑκατέρᾳ τῇ ὄψει, ἂν ὦσιν ἀνόμοιαι, ἐπεὶ πρός γε τοὺς διὰ
τὰς πάλαι εἰρημένας αἰτίας τὸ φαινόμενον φάσκοντας ἀληθὲς εἶναι, καὶ
διὰ τοῦτο πάνθ' ὁμοίως εἶναι ψευδῆ καὶ ἀληθῆ· οὔτε γὰρ ἅπασι ταὐτὰ
φαίνεσθαι οὔτε αὐτῷ ἀεὶ ταὐτά, ἀλλὰ πολλάκις τἀναντία κατὰ τὸν
7 αὐτὸν χρόνον. ἡ μὲν γὰρ ἁφὴ δύο λέγει ἐν τῇ ἐπαλλάξει τῶν δακτύλων,

---

tionem sequitur. | πάντων γὰρ λόγον] πάντων γὰρ λόγων S. | οὗτοι εἶναι] εἶναι οὗτοι ES. | ὅτι γε] ita Ab: ceteri γε ὅτι. | οὐ πεπεισμένοι] πεπεισμένοι οὐκ Ab.

§. 3. ἀρχὴ] ἀρχῆς Fonseca.

§. 4. τὴν βίαν μόνον] τὴν βίαν μόνην Ab. | ἐναντία γὰρ] ἐναντίον γὰρ S Ald. | ἔνιά ἐστι] ἔνιά εἰσι T. | καθ' αὑτά] καθ' ἑαυτά ST Ald. | πᾶν] ἅπαν E. | εἶναι ἀληθῆ] ἀληθῆ εἶναι T.

§. 5. ἂν δ'] ἐὰν δ' Ab. | αὐτοῖς] ἑαυτοῖς Ab.

§. 6. τῷ αὐτῷ] τὸ αὐτὸ S Ald. | τῇ δὲ γεύσει — ταὐτὰ φαίνεσθαι om. pr. S. | δυοῖν] δνεῖν T Ald. | μὴ ταὐτὰ] μὴ ταὖθ' E Ald. | ἑκατέρᾳ] ἑκάτερα Ald. | ἂν ὦσιν] ἐὰν ὦσιν ET Ald. | ἀνόμοιαι] ἀνόμοια T Ald. | ἀληθὲς εἶναι] ἀληθεῖς, omisso εἶναι, S. | φαίνεσθαι] φαίνεται Alex. in lemm. 676, b, 22. | αὐτῷ] ἑαυτῷ Ab, ταὐτῷ T. Bess.: »eidem.« | χρόνον] λόγον T.

§. 7. ἡ μὲν γὰρ — ἀλλ' οὔτε] om. pr. S. | ἐπαλλάξει] ἐπάρξει Ald., ἀπαλλάξει Ab, ὑπαλλάξει Casaub. Sed Alex. in paraphr. utitur voce ἐπαλλαγὴ 677, a, 9. et Asclepius disertis verbis nostram lectionem confirmat 677, b, 27. | ἀλλ' οὔτε] ἀλλ' οὐ τί Ab. Alex. in lemm. exhibet ὅτε. | τῇ αὐτῇ γε καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ αἰσθήσει] τῇ αὐτῇ αἰσθήσει καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ Alex. in lemmate 677, a, 20.

ἡ δ' ὄψις ἕν. ἀλλ' οὔτε τῇ αὐτῇ γε καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ αἰσθήσει καὶ
1011b ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ὥστε τοῦτ' ἂν εἴη ἀληθές. ἀλλ' ἴσως διὰ 8
τοῦτ' ἀνάγκη λέγειν τοῖς μὴ δι' ἀπορίαν ἀλλὰ λόγου χάριν λέγουσιν, ὅτι οὐκ
ἔστιν ἀληθὲς τοῦτο, ἀλλὰ τούτῳ ἀληθές. καὶ ὥσπερ δὴ πρότερον εἴρηται, 9
83 Br. ἀνάγκη καὶ πρός τι ποιεῖν ἅπαντα καὶ πρὸς δόξαν καὶ αἴσθησιν, ὥστ'
οὔτε γέγονεν οὔτ' ἔσται οὐθὲν μηθενὸς προδοξάσαντος. εἰ δὲ γέγονεν ἢ
ἔσται, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἅπαντα πρὸς δόξαν. ἔτι εἰ ἕν, πρὸς ἓν ἢ 10
πρὸς ὡρισμένον· καὶ εἰ ταὐτὸ καὶ ἥμισυ καὶ ἴσον, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ
διπλάσιόν γε τὸ ἴσον. πρὸς δὴ τὸ δοξάζον εἰ ταὐτὸ ἄνθρωπος καὶ τὸ 11
δοξαζόμενον, οὐκ ἔσται ἄνθρωπος τὸ δοξάζον, ἀλλὰ τὸ δοξαζόμενον.
εἰ δ' ἕκαστον ἔσται πρὸς τὸ δοξάζον, ἄπειρα ἔσται τῷ εἴδει τὸ δοξάζον.
ὅτι μὲν οὖν βεβαιοτάτη δόξα πασῶν τὸ μὴ εἶναι ἀληθεῖς ἅμα τὰς 12
ἀντικειμένας φάσεις, καὶ τί συμβαίνει τοῖς οὕτω λέγουσι, καί διὰ τί οὕτω
λέγουσι, τοσαῦτα εἰρήσθω. ἐπεὶ δ' ἀδύνατον τὴν ἀντίφασιν ἀληθεύεσθαι 13
ἅμα κατὰ τοῦ αὐτοῦ, φανερὸν ὅτι οὐδὲ τἀναντία ἅμα ὑπάρχειν ἐνδέχε-
ται τῷ αὐτῷ. τῶν μὲν γὰρ ἐναντίων θάτερον στέρησίς ἐστιν οὐχ ἧττον,
οὐσίας δὲ στέρησις ἀπόφασίς ἐστιν ἀπό τινος ὡρισμένου γένους. εἰ οὖν 14
ἀδύνατον ἅμα καταφάναι καὶ ἀποφάναι ἀληθῶς, ἀδύνατον καὶ τἀναντία
ὑπάρχειν ἅμα, ἀλλ' ἢ πῇ ἄμφω, ἢ θάτερον μὲν πῇ θάτερον δὲ ἁπλῶς.

Cap. 7.

Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ μεταξὺ ἀντιφάσεως ἐνδέχεται εἶναι οὐθέν, ἀλλ' ἀνάγκη 1
ἢ φάναι ἢ ἀποφάναι ἓν καθ' ἑνὸς ὁτιοῦν. δῆλον δὲ πρῶτον μὲν ὁρισα- 2

---

§. 8. λέγειν] om. T. | τούτῳ] τοῦτο Ald.

§. 9. καὶ πρός τι] καὶ om. Ab.

§. 10. ἢ πρὸς] ἢ πρὸς Ab.

§. 11. δοξάζον] δοξάζειν ST Ald. | οὐκ ἔσται] οὐκ ἔστιν EST Ald. Bess. Vet. | εἰ δ' ἕκαστον] εἰ δὲ καθ' ἕκαστον Ab et Alex. in paraphr. 678, b, 30. | ἄπειρα] πρὸς ἄπειρα Ab Vet. et Alex. 678, b, 31. 34. 679, a, 7. Vulgatam lectionem sequitur Bessarionis versio, quae haec est: »infinita specie, quod opinatur erit.«

§. 12. καὶ διὰ τί] καὶ ἂν Ab.

§. 13. ἀληθεύεσθαι ἅμα] ἅμα ἀληθεύεσθαι Ab. | ἧττον, οὐσίας δὲ στέρησις] ἧττον· οὐσίας στέρησις. ἡ δὲ στέρησις Ab. Eundem textum ante oculos habuit Alexander, addito δὲ post οὐσίας 679, b, 19. 21. 25., atque ei lectioni adstipulatus est Brand. Interpretes latini vulgatam exprimunt.

§. 14. θάτερον μὲν] μὲν om. Ab et Alex. 680, a, 7.

§. 1. ἓν] om. Ab, sed agnoscit Alex. 680, a, 28.

§. 2. ἢ τὸ μὴ ὄν] ἢ τοῦτο EST Ald. Bess. | τὸ δὲ τὸ ὄν] τὸ post δὲ om. E. | καὶ τὸ μὴ ὄν] τὸ δὲ μὴ ὂν ET. | καὶ ὁ λέγων] ἐκεῖνο λέγων Ab

μένοις τί τὸ ἀληθὲς καὶ ψεῦδος. τὸ μὲν γὰρ λέγειν τὸ ὂν μὴ εἶναι ἢ
τὸ μὴ ὂν εἶναι ψεῦδος, τὸ δὲ τὸ ὂν εἶναι καὶ τὸ μὴ ὂν μὴ εἶναι ἀληθές,
ὥστε καὶ ὁ λέγων εἶναι ἢ μὴ ἀληθεύσει ἢ ψεύσεται. ἀλλ' οὔτε τὸ ὂν
3 λέγεται μὴ εἶναι ἢ εἶναι οὔτε τὸ μὴ ὄν. ἔτι ἤτοι τὸ μεταξὺ ἔσται τῆς
ἀντιφάσεως, ὥσπερ τὸ φαιὸν μέλανος καὶ λευκȣ̃, ἢ ὡς τὸ μηδέτερον 84 Br.
4 ἀνθρώπȣ καὶ ἵππȣ. εἰ μὲν οὖν οὕτως, οὐκ ἂν μεταβάλλοι (ἐκ μὴ ἀγαθȣ̃
γὰρ εἰς ἀγαθὸν μεταβάλλει, ἢ ἐκ τούτȣ εἰς μὴ ἀγαθόν)· νῦν δ' ἀεὶ
φαίνεται. οὐ γάρ ἐστι μεταβολὴ ἀλλ' ἢ εἰς τὰ ἀντικείμενα καὶ μεταξύ.
5 εἰ δ' ἔστι μεταξύ, καὶ οὕτως εἴη ἄν τις εἰς λευκὸν οὐκ ἐκ μὴ λευκȣ̃ 1012a
6 γένεσις· νῦν δ' ȣ̓χ ὁρᾶται. ἔτι πᾶν τὸ διανοητὸν καὶ νοητὸν ἡ διάνοια
ἢ κατάφησιν ἢ ἀπόφησιν· τȣ̃το δ' ἐξ ὁρισμȣ̃ δῆλον ὅταν ἀληθεύῃ ἢ
ψεύδηται. ὅταν μὲν ὡδὶ συνθῇ φᾶσα ἢ ἀποφᾶσα, ἀληθεύει, ὅταν δὲ
7 ὡδί, ψεύδεται. ἔτι παρὰ πάσας δεῖ εἶναι τὰς ἀντιφάσεις, εἰ μὴ λόγȣ
ἕνεκα λέγεται· ὥστε καὶ οὔτε ἀληθεύσει τις οὔτ' οὐκ ἀληθεύσει. καὶ
παρὰ τὸ ὂν καὶ τὸ μὴ ὂν ἔσται, ὥστε καὶ παρὰ γένεσιν καὶ φθορὰν
8 μεταβολή τις ἔσται. ἔτι ἐν ὅσοις γένεσιν ἡ ἀπόφασις τὸ ἐναντίον ἐπι-
φέρει, καὶ ἐν τȣ́τοις ἔσται, οἷον ἐν ἀριθμοῖς οὔτε περιττὸς οὔτε οὐ
9 περιττὸς ἀριθμός. ἀλλ' ἀδύνατον· ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ δὲ δῆλον. ἔτι εἰς
ἄπειρον βαδιεῖται, καὶ οὐ μόνον ἡμιόλια τὰ ὄντα ἔσται ἀλλὰ πλείω.
πάλιν γὰρ ἔσται ἀποφῆσαι τȣ̃το πρὸς τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπόφασιν, καὶ
10 τοῦτ' ἔσται τι· ἡ γὰρ ȣ̓σία ἐστί τις αὐτοῦ ἄλλη. ἔτι ὅταν ἐρομένȣ εἰ

Brand., καὶ ὁ λέγων τȣ̃το Alex. 680, a, 34., »quare qui dixerit ita esse« Vet. | ἢ μὴ] ἢ μὴ εἶναι S Ald. | λέγεται] λέγει E.

§. 3. ἤτοι] εἴ τι S Casaub. | τὸ μεταξὺ] τὸ add. Ab. | ἔσται] ἐστι Ab.

§. 4. ἀεὶ] om. Ab; habet Alex. 680, b, 32. 38.

§. 5. εἴη ἄν τις] εἴη ἄν τι Ascl. 681, a, 25., ἢ ἡ ἀντίφασις Ab, ἡ ἀντίφασις, omisso ἢ, Fb et Alex. 681, a, 3. 5., atque recepit eam scripturam Brandisius Sed Bess. et Vet. cum vulgata lectione consentiunt. | μὴ λευκȣ̃] μὴ ȣ̓ λευκȣ̃ ST Ald.

§. 6. καὶ νοητὸν] τε καὶ νοητὸν Alex. in lemm. 681, a, 5., etsi paulo ante καὶ νοητὸν praebeat a, 1. | ἀληθεύῃ ἢ ψεύδηται] ἀληθεύει ἢ ψεύδεται S, ἀληθεύῃ ἢ ψεύδεται Ald.

§. 7. λέγεται] λέγηται Ab. | καὶ τὸ μὴ ὂν] τὸ om. T, καὶ παρὰ τὸ μὴ ὂν Alex. in lemm.

§. 8. γένεσιν] γένεσις rec. T.

§. 9. τὰ ὄντα] ταῦτα Ab. Alex. in paraphr. vulgatam lectionem sequitur 682, a, 19. 30. | ἀλλὰ πλείω] ἀλλὰ καὶ πλείω ST Ald. | ἐστί] ἔσται S Ald. | ἄλλη] Alex. in lemm. 682, b, 14 addit καὶ τȣ̃το ἐπ' ἄπειρον.

§. 10. ἐρομένȣ] ἐρωμένȣ E. | εἰ] om. Ab. | ὅτι] om. T. | ἄλλο] om. Ab. | ἀποπέφυκεν] ἀπέφηνεν S Ald. Eandem lectionem traditam accepit Fon-

λευκόν ἐστιν εἴπῃ ὅτι οὔ, οὐθὲν ἄλλο ἀποπέφυκεν ἢ τὸ εἶναι· ἀπόφασις
δὲ τὸ μὴ εἶναι. ἐλήλυθε δ' ἐνίοις αὕτη ἡ δόξα ὥσπερ καὶ ἄλλαι τῶν 11
παραδόξων· ὅταν γὰρ λύειν μὴ δύνωνται λόγȣς ἐριστικȣ́ς, ἐνδόντες τῷ
λόγῳ σύμφασιν ἀληθὲς εἶναι τὸ συλλογισθέν. οἱ μὲν οὖν διὰ τοιαύτην 12
αἰτίαν λέγȣσιν, οἱ δὲ διὰ τὸ πάντων ζητεῖν λόγον. ἀρχὴ δὲ πρὸς ἅπαν-
85 Br. τας τȣ́τȣς ἐξ ὁρισμοῦ. ὁρισμὸς δὲ γίνεται ἐκ τοῦ σημαίνειν τι ἀναγκαῖον 13
εἶναι αὐτούς· ὁ γὰρ λόγος, οὗ τὸ ὄνομα σημεῖον, ὁρισμὸς γίνεται. ἔοικε 14
δ' ὁ μὲν Ἡρακλείτȣ λόγος, λέγων πάντα εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἅπαντα ἀληθῆ
ποιεῖν, ὁ δ' Ἀναξαγόρȣ εἶναί τι μεταξὺ τῆς ἀντιφάσεως, ὥστε πάντα
ψευδῆ· ὅταν γὰρ μιχθῇ, οὔτ' ἀγαθὸν οὔτ' οὐκ ἀγαθὸν τὸ μῖγμα, ὥστ'
οὐθὲν εἰπεῖν ἀληθές.

Cap. 8.

Διωρισμένων δὲ τȣ́των φανερὸν ὅτι καὶ τὰ μοναχῶς λεγόμενα καὶ 1
τὰ κατὰ πάντων ἀδύνατον ὑπάρχειν, ὥσπερ τινὲς λέγȣσιν, οἱ μὲν οὐθὲν
φάσκοντες ἀληθὲς εἶναι (οὐθὲν γὰρ κωλύειν φασὶν οὕτως ἅπαντα εἶναι
ὥσπερ τὸ τὴν διάμετρον σύμμετρον εἶναι), οἱ δὲ πάντ' ἀληθῆ. σχεδὸν 2
γὰρ οὗτοι οἱ λόγοι οἱ αὐτοὶ τῷ Ἡρακλείτȣ· ὁ γὰρ λέγων ὅτι πάντ'
1012b ἀληθῆ καὶ πάντα ψευδῆ, καὶ χωρὶς λέγει τῶν λόγων ἑκάτερον τούτων,
ὥστ' εἴπερ ἀδύνατα ἐκεῖνα, καὶ ταῦτα ἀδύνατον εἶναι. ἔτι δὲ φανερῶς 3
ἀντιφάσεις εἰσὶν ἃς οὐχ οἷόν τε ἅμα ἀληθεῖς εἶναι. οὐδὲ δὴ ψευδεῖς
πάσας· καίτοι δόξειέ γ' ἂν μᾶλλον ἐνδέχεσθαι ἐκ τῶν εἰρημένων. ἀλλὰ 4

seca, sed quum eam cum totius orationis contextu stare non posse recte intelligeret, aut ἀπέφησε pro ἀπέφηνε aut ἢ τὸ μὴ εἶναι pro ἢ τὸ εἶναι scribendum esse suspicatus est.

§. 11. καὶ ἄλλαι] καὶ αἱ ἄλλαι EST Ald. | γὰρ] om. Ab.

§. 12. ζητεῖν λόγον] λόγον ζητεῖν EST Ald.

§. 13. εἶναι αὐτȣ́ς] αὐτοὺς εἶναι T. | γίνεται] ἐστι Ab, γίνεται τοῦ πράγματος S Ald.; Vet.: »definitio est rei.«

§. 14. ὥστε πάντα ψευδῆ] ὥστε om. Ab Brand.

§. 1. τὰ κατὰ πάντων] τὰ om. ETAb Brand. Alexander τὰ modo ponit 684, a, 35., modo omittit 684, a, 28. | ἀληθὲς εἶναι] εἶναι ἀληθὲς Alex. in lemm. | κωλύειν] κωλύει Ab. | σύμμετρον εἶναι] σύμμ. εἶναι τῇ πλευρᾷ γρ. Casaub.

§. 2. οὗτοι] αὐτοῖς EST Ald.; »rationes eorum« Bess.; Alexander οἱ τοιοῦτοι exhibet pro οὗτοι οἱ 684, b, 11. | τῷ Ἡρακλείτȣ] τῷ τȣ̃ ἡρακλείδȣ Ab. Etiam Alex. 684, b, 12 τȣ̃ post τῷ additum legit.

§. 3. ἃς] αἳ Ald. | ȣ̓δὲ δὴ] οὐδὲ δεῖ E. | πάσας] om. T. | γ' ἂν] γ' om. Ald. SAb Alex. 685, a, 13. | ἅπαντας] πάντας Ab.

§. 4. ȣ̓κ εἶναί] οὐχὶ εἶναί EST Ald. | διαλεκτέον] δεῖ λεκτέον T. | λαβόντας] λαβόντα Ab. | σημαίνει] σημαίνειν T Ald. | ἢ] καὶ Bb.

πρὸς ἅπαντας τοὺς τοιούτους λόγους αἰτεῖσθαι δεῖ, καθάπερ ἐλέχθη καὶ
ἐν τοῖς ἐπάνω λόγοις, οὐκ εἶναί τι ἢ μὴ εἶναι ἀλλὰ σημαίνειν τι, ὥστε
ἐξ ὁρισμοῦ διαλεκτέον λαβόντας τί σημαίνει τὸ ψεῦδος ἢ τὸ ἀληθές.
5 εἰ δὲ μηθὲν ἄλλο ἢ τὸ ἀληθὲς φάναι ἢ ἀποφάναι ψεῦδός ἐϛιν, ἀδύνατον
πάντα ψευδῆ εἶναι· ἀνάγκη γὰρ τῆς ἀντιφάσεως θάτερον εἶναι μόριον
6 ἀληθές. ἔτι εἰ πᾶν ἢ φάναι ἢ ἀποφάναι ἀναγκαῖον, ἀδύνατον ἀμφότερα
7 ψευδῆ εἶναι· θάτερον γὰρ μέρος τῆς ἀντιφάσεως ψεῦδός ἐστιν. συμ-
βαίνει δὴ καὶ τὸ θρυλλούμενον πᾶσι τοῖς τοιούτοις λόγοις, αὐτοὺς ἑαυ- 86 Br.
τοὺς ἀναιρεῖν. ὁ μὲν γὰρ πάντα ἀληθῆ λέγων καὶ τὸν ἐναντίον αὐτοῦ
λόγον ἀληθῆ ποιεῖ, ὥστε τὸν αὐτοῦ οὐκ ἀληθῆ (ὁ γὰρ ἐναντίος οὔ
8 φησιν αὐτὸν ἀληθῆ), ὁ δὲ πάντα ψευδῆ καὶ αὐτὸς αὑτόν. ἐὰν δ' ἐξαι-
ρῶνται ὁ μὲν τὸν ἐναντίον ὡς οὐκ ἀληθὴς μόνος ἐστίν, ὁ δὲ τὸν αὑτὸς
αὑτοῦ ὡς οὐ ψευδής, ἐθὲν ἧττον ἀπείρους συμβαίνει αὐτοῖς αἰτεῖσθαι
λόγȣς ἀληθεῖς καὶ ψευδεῖς· ὁ γὰρ λέγων τὸν ἀληθῆ λόγον ἀληθῆ ἀλη-
9 θής, τοῦτο δ' εἰς ἄπειρον βαδιεῖται. φανερὸν δ' ὅτι οὐδ' οἱ πάντα
ἠρεμεῖν λέγοντες ἀληθῆ λέγουσιν, οὐδ' οἱ πάντα κινεῖσθαι. εἰ μὲν γὰρ
ἠρεμεῖ πάντα, ἀεὶ ταὐτὰ ἀληθῆ καὶ ψευδῆ ἔσται, φαίνεται δὲ τȣ̃το μετα-
10 βάλλον· ὁ γὰρ λέγων ποτὲ αὐτὸς οὐκ ἦν καὶ πάλιν οὐκ ἔσται. εἰ δὲ

§. 5. ἢ τὸ ἀληθὲς] ἢ om. Ab Vet. Brand., ponit Alex. 685, b, 1. De toto deinde versu hanc lectionis discrepantiam adnotat Alex. 685, b, 19: φέρεται δὲ καὶ οὕτως ἡ λέξις „εἰ δὲ μηδὲν ἄλλο τὸ ἀληθὲς ἢ φάναι ἢ ἀποφάναι καὶ τὸ ψεῦδός ἐϛιν.“ Recepit eam scripturam Fonseca. Deinde Argyropulus locum nostrum ita interpretatur: »quodsi nihil aliud est verum, nisi affirmare hoc pacto aut negare, et similiter falsum, fieri non potest.« Bess.: »si autem nihil aliud est, quam quod verum est affirmare, aut quod negare falsum est, impossibile est.« | ἀποφάναι] om. Cb.

§. 6. ἢ φάναι] om. T. | ἢ ἀποφάναι] om. Cb. | μέρος] μόριον Ab.

§. 7. καὶ τὸν ἐναντίον] καὶ τὸ ἐναντίον Ab. | αὐτοῦ οὐκ] ἑαυτοῦ οὐκ ST Ald. | οὔ φησιν αὐτὸν ἀληθῆ] οὔ φησιν εἶναι αὐτὸν ἀληθῆ T Ald., ὃν φησιν αὐτὸς εἶναι ἀληθῆ ἐκεῖνός φησι μὴ εἶναι ἀληθῆ Ab. | αὐτὸς] αὐτοῖς S. | αὐτόν] αὑτόν Ab.

§. 8. ȣ̓κ ἀληθής] ȣ̓κ om. T. | μόνος ἐϛίν] ἐϛὶν om. Ab. | τὸν αὐτὸς] τὸν αὐτὸν codices, atque inde editiones post Aldinam omnes. | αὐτȣ̃] om. Ab. | ȣ̓ ψευδής] ȣ̓ om. T. | ἀπείρȣς] ἀπείρȣ Ab. | τὸν ἀληθῆ] ἀληθῆ om. Ab Vet., ponit Alex. 686, b, 14. Deinde post λόγον ἀληθῆ editiones pleraeque addunt προσυπακȣ́εται τὸ ὅτι. | ἀληθής] ἀληθής ἐϛιν Alex. in lemm.

§. 9. φανερὸν — κινεῖσθαι] Alex. 686, b, 17.: αὕτη ἡ λέξις ȣ̓ φέρεται ἔν τισιν ὡς ȣ̓̃σα οἰκεία τῆς φυσικῆς· ȣ̓ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ συγχρώμενος τοῖς προδεδειγμένοις περὶ αὐτῶν λέγειν δοκεῖ, ȣ̓κ ἂν εἴη παντάπασιν ἀλλοτρία τῶν προειρημένων. | πάντα, ἀεὶ] πάντα καὶ ἀεὶ Ab. | ὁ γὰρ λέγων ποτὲ αὐτὸς] ὁ γὰρ λέγων, ποτὲ, αὐτὸς Sylb.

πάντα κινεῖται, οὐθὲν ἔσται ἀληθές· πάντα ἄρα ψευδῆ. ἀλλὰ δέδεικται
ὅτι ἀδύνατον. ἔτι τὸ ὂν ἀνάγκη μεταβάλλειν· ἔκ τινος γὰρ εἴς τι ἡ 11
μεταβολή. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ πάντα ἠρεμεῖ ἢ κινεῖται, ποτὲ δέ, ἀεὶ δ' ȣ̓θέν·
ἔστι γάρ τι ὃ ἀεὶ κινεῖ τὰ κινȣ́μενα, καὶ τὸ πρῶτον κινȣ̃ν ἀκίνητον αὐτό.

LIBER V. (Δ)

Cap. 1.

Ἀρχὴ λέγεται ἡ μὲν ὅθεν ἄν τις τοῦ πράγματος κινηθείη πρῶτον, 1
1013a οἷον τοῦ μήκȣς καὶ ὁδοῦ ἐντεῦθεν μὲν αὕτη ἀρχή, ἐξ ἐναντίας δ' ἑτέρα·
87 Br. ἡ δὲ ὅθεν ἂν κάλλιστα γένοιτο ἕκαστον, οἷον καὶ μαθήσεως οὐκ ἀπὸ τȣ̃ 2
πρώτȣ καὶ τῆς τȣ̃ πράγματος ἀρχῆς ἐνίοτε ἀρκτέον, ἀλλ' ὅθεν ῥᾷστ'
ἂν μάθοι· ἡ δὲ ὅθεν πρῶτον γίνεται ἐνυπάρχοντος, οἷον ὡς πλοίȣ τρό- 3
πις καὶ οἰκίας θεμέλιος, καὶ τῶν ζῴων οἱ μὲν καρδίαν οἱ δὲ ἐγκέφαλον·
οἱ δ' ὅ τι ἂν τύχωσι τοιȣ̃τον ὑπολαμβάνουσιν· ἡ δὲ ὅθεν γίγνεται πρῶτον 4
μὴ ἐνυπάρχοντος, καὶ ὅθεν πρῶτον ἡ κίνησις πέφυκεν ἄρχεσθαι καὶ ἡ
μεταβολή, οἷον τὸ τέκνον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς καὶ ἡ μάχη
ἐκ τῆς λοιδορίας· ἡ δὲ οὗ κατὰ προαίρεσιν κινεῖται τὰ κινούμενα καὶ 5
μεταβάλλει τὰ μεταβάλλοντα, ὥσπερ αἵ τε κατὰ πόλεις ἀρχαὶ καὶ αἱ
δυναστεῖαι καὶ αἱ βασιλεῖαι καὶ τυραννίδες. ἀρχαὶ λέγονται καὶ αἱ τέχναι, 6
καὶ τȣ́των αἱ ἀρχιτεκτονικαὶ μάλιστα. ἔτι ὅθεν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα 7

§. 11. τὸ ὂν ἀνάγκη] ἀνάγκη τὸ ὂν EST Ald. | εἴς τι] ἐϛιν Ab. Nostram lectionem confirmat Alexandri interpretatio 687, a, 11. 17. | ποτὲ δέ] δὲ add. EAb, non agnoscit Alex. in lemm. 687, b, 5. | τι ὃ] τι ὅτι T, τιν' ἃ Ab. Alex. in paraphr. locum nostrum ita reddit: ἔϛι γὰρ ὃ ἀεὶ κινεῖ τὰ κινȣ́μενα 687, b, 11. | κινεῖ τὰ] κινεῖται Ab. | αὐτό] αὐτὸ ἀρχὴ λέγεται Ab.

§. 1. ἀρχὴ] ἀρχὴ δὲ Hb. | λέγεται ἡ μὲν] ἡ μὲν λέγεται T Ald. | τις] τι Ab Sylb.; Alex. in paraphr. 688, a, 12. exhibet τις, atque idem exprimunt interpretes latini. | δ' ἑτέρα] δ' ἡ ἑτέρα Hb, δ' ἕτερα Ald.

§. 2. γένοιτο ἕκαϛον] ita Ab: ceteri ἕκαϛον γένοιτο.

§. 4. γίγνεται πρῶτον] γίγνεται πρώτȣ Hb. At in Alexandri paraphrasi constanter legitur ὅθεν πρῶτον 688, a, 12. 37. 39. 40. b, 12. 689, a, 17. | πρῶτον ἡ κίνησις] ἡ κίνησις πρῶτον T. | ἡ μεταβολὴ] ἡ om. Ab.

§. 5. οὗ] οὐ T Ald.

§. 7. ἔτι] ἀρχὴ λέγεται ἔτι Ab. | καὶ γὰρ αὕτη] γὰρ add. Ab.

πρῶτον· καὶ γὰρ αὕτη ἀρχὴ λέγεται τοῦ πράγματος, οἷον τῶν ἀποδεί-
8 ξεων αἱ ὑποθέσεις. ἰσαχῶς δὲ καὶ τὰ αἴτια λέγεται· πάντα γὰρ τὰ
9 αἴτια ἀρχαί. πασῶν μὲν οὖν κοινὸν τῶν ἀρχῶν τὸ πρῶτον εἶναι ὅθεν
ἢ ἔστιν ἢ γίγνεται ἢ γιγνώσκεται· τούτων δὲ αἱ μὲν ἐνυπάρχουσαί εἰσιν
10 αἱ δὲ ἐκτός. διὸ ἥ τε φύσις ἀρχὴ καὶ τὸ στοιχεῖον καὶ ἡ διάνοια καὶ
ἡ προαίρεσις καὶ οὐσία καὶ τὸ οὗ ἕνεκα· πολλῶν γὰρ καὶ τοῦ γνῶναι
καὶ τῆς κινήσεως ἀρχὴ τἀγαθὸν καὶ τὸ καλόν.

Cap. 2.

1 Αἴτιον λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ἐξ οὗ γίγνεταί τι ἐνυπάρχοντος, οἷον
ὁ χαλκὸς τοῦ ἀνδριάντος καὶ ὁ ἄργυρος τῆς φιάλης καὶ τὰ τούτων
2 γένη· ἄλλον δὲ τὸ εἶδος καὶ τὸ παράδειγμα· τοῦτο δ' ἐστὶν ὁ λόγος
τοῦ τί ἦν εἶναι καὶ τὰ τούτων γένη, οἷον τοῦ διὰ πασῶν τὰ δύο πρὸς
3 ἓν καὶ ὅλως ὁ ἀριθμὸς καὶ τὰ μέρη τὰ ἐν τῷ λόγῳ. ἔτι ὅθεν ἡ ἀρχὴ
τῆς μεταβολῆς ἡ πρώτη ἢ τῆς ἠρεμήσεως, οἷον ὁ βουλεύσας αἴτιος, καὶ 88 Br.
ὁ πατὴρ τοῦ τέκνου, καὶ ὅλως τὸ ποιοῦν τοῦ ποιουμένου καὶ τὸ μετα-
4 βλητικὸν τοῦ μεταβάλλοντος. ἔτι ὡς τὸ τέλος· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ οὗ ἕνεκα,
οἷον τοῦ περιπατεῖν ἡ ὑγίεια. διὰ τί γὰρ περιπατεῖ; φαμέν, ἵνα ὑγιαίνῃ,
5 καὶ εἰπόντες οὕτως οἰόμεθα ἀποδεδωκέναι τὸ αἴτιον. καὶ ὅσα δὴ κινή-
σαντος ἄλλου μεταξὺ γίγνεται τοῦ τέλους, οἷον τῆς ὑγιείας ἡ ἰσχνασία ἢ ἡ 1015b

§. 9. κοινὸν τῶν ἀρχῶν] τῶν ἀρχῶν κοινὸν *Ab*.
§. 10. τὸ στοιχεῖον] τὸ om. *Hb*. | ἡ διάνοια] ἡ add. *EAbHb*. | ἡ προαίρεσις] ἡ om. *E*. | καλόν] ita *Fb*: vulgo κακόν. Utramque lectionem jam Alexander commemorat: etsi enim nostram scripturam, quam ipse sequitur, magis comprobare videatur 689, a, 9. 12., tamen in fine explicationis suae haec addit ἔστι δέ, ὥσπερ τὸ ἀγαθὸν ἀρχὴ πράξεως, οὕτω πολλάκις καὶ τὸ κακόν· φεύγοντες γὰρ αὐτὸ πράσσομέν τινα. διὸ ἔν τισι γράφεται „τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν."
§. 1. αἴτιον] αἴτιον δὲ *ET* Ald. Bess. Vet. | τι] om. *T*. | ὁ χαλκὸς] ὁ om. *Ab*, sed agnoscit articulum locus parall. Phys. II, 3. 194, b, 24.
§. 2. ὁ λόγος] ὁ om. *Ab*; Phys. 194, b, 27.: ὁ λόγος ὁ. | τούτων] τούτου *E* Vet. Alex. in paraphr. 690, a, 3. 7. et Phys. 194, b, 27.
§. 3. μεταβάλλοντος] μεταβαλλομένου Alex. in lemm. et Phys. 194, b, 32.
§. 5. ἄλλου] ἀλλ' οὐ *T*. | μεταξὺ γίγνεται τοῦ τέλους] Casaub. in marg.: »Bessario sic legit καὶ ὅσα δὴ τοῦ κιν. μεταξὺ γίγνεται καὶ τοῦ τέλους. [Ita enim interpretatur: »Et quaecunque inter illud movens et finem media fiunt.«] Reliqui quoque veteres interpretes locum esse mutilum arguunt: vertunt enim quasi legerint καὶ ὅσα δὴ κιν. ἄλλου μεταξὺ γίγνεται αὐτοῦ καὶ τοῦ τέλους, πάντα τοῦ τέλους ἕνεκα γίγνεται, οἷον κτλ." At interpretes latini interdum liberius versantur in transferendis philosophi verbis, quare cautio adhibenda, ne leviori cuique discrepantiae nimium tribuas et quodvis verbum quasi ad obrussam exigas. | ὄργανα] ὡς ὄργανα *E* Ald. | ἔργα] ὡς ἔργα *ET* Ald.

κάθαρσις ἢ τὰ φάρμακα ἢ τὰ ὄργανα· πάντα γὰρ ταῦτα τοῦ τέλους
ἕνεκά ἐστι, διαφέρει δὲ ἀλλήλων ὡς ὄντα τὰ μὲν ὄργανα τὰ δ' ἔργα. τὰ 6
μὲν οὖν αἴτια σχεδὸν τοσαυταχῶς λέγεται, συμβαίνει δὲ πολλαχῶς λεγο-
μένων τῶν αἰτίων καὶ πολλὰ τοῦ αὐτοῦ αἴτια εἶναι οὐ κατὰ συμβε-
βηκός, οἷον τοῦ ἀνδριάντος καὶ ἡ ἀνδριαντοποιικὴ καὶ ὁ χαλκὸς οὐ καθ'
ἕτερόν τι ἀλλ' ᾗ ἀνδριάς· ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς
ὕλη τὸ δ' ὡς ὅθεν ἡ κίνησις. καὶ ἀλλήλων αἴτια, οἷον τὸ πονεῖν τῆς 7
εὐεξίας καὶ αὕτη τοῦ πονεῖν· ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸ μὲν
ὡς τέλος τὸ δ' ὡς ἀρχὴ κινήσεως. ἔτι δὲ ταὐτὸ ἐνίοτε τῶν ἐναντίων 8
ἐστίν· ὃ γὰρ παρὸν αἴτιον τουδί, τοῦτ' ἀπὸν αἰτιώμεθα ἐνίοτε τοῦ ἐναν-
τίου, οἷον τὴν ἀπουσίαν τοῦ κυβερνήτου τῆς ἀνατροπῆς, οὗ ἦν ἡ πα-
ρουσία αἰτία τῆς σωτηρίας. ἄμφω δέ, καὶ ἡ παρουσία καὶ ἡ στέρησις,
αἴτια ὡς κινοῦντα. ἅπαντα δὲ τὰ νῦν εἰρημένα αἴτια εἰς τέτταρας 9
τρόπους πίπτει τοὺς φανερωτάτους. τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖα τῶν συλλαβῶν
καὶ ἡ ὕλη τῶν σκευαστῶν καὶ τὸ πῦρ καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα
89 Br. τῶν σωμάτων, καὶ τὰ μέρη τοῦ ὅλου καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ συμπερά-
σματος, ὡς τὸ ἐξ οὗ αἴτιά ἐστιν· τούτων δὲ τὰ μὲν ὡς τὸ ὑποκείμενον, 10
οἷον τὰ μέρη, τὰ δὲ ὡς τὸ τί ἦν εἶναι, τό τε ὅλον καὶ ἡ σύνθεσις καὶ
τὸ εἶδος. τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ βουλεύσας καὶ ὅλως τὸ 11
ποιοῦν, πάντα ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἢ στάσεως. τὰ δ' ἄλλα ὡς 12
τὸ τέλος καὶ τἀγαθὸν τῶν ἄλλων· τὸ γὰρ οὗ ἕνεκα βέλτιστον καὶ τέλος
τῶν ἄλλων ἐθέλει εἶναι. διαφερέτω δὲ μηδὲν αὐτὸ εἰπεῖν ἀγαθὸν ἢ
φαινόμενον ἀγαθόν. τὰ μὲν οὖν αἴτια ταῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστι τῷ εἴδει, 13
τρόποι δὲ τῶν αἰτίων ἀριθμῷ μέν εἰσι πολλοί, κεφαλαιούμενοι δὲ καὶ

§. 6. συμβαίνει] καὶ συμβαίνει *T* Ald. | αἴτια εἶναι οὐ] αἴτια εἶναι καθ' αὑτὸ οὐ *Fb*; idem exhibet Alex. 690, b, 5. 8., addito καὶ post καθ' αὑτό. | ἀνδριαντοποιικὴ] ἀνδριαντοποιητικὴ *TAb* Ald. Alex. 690, b, 9. et in Physicis 195, a, 6. codices duo. | χαλκὸς] χαλκοῦς *T*. | ᾗ] ἢ *T*.
§. 7. πονεῖν] πονεῖν αἴτιον *Ab* et in Phys. 195, a, 9. libri duo.
§. 8. ταὐτὸ ἐνίοτε] ἐνίοτε om. *AbFbHb* et Phys. 195, a, 11., probante Brand. | ἀπὸν] ita *Ab* Bess. Vet., καὶ ἀπὸν Phys. 195, a, 12: ceteri αὐτό, quod etiam Brand. praetulit. | τῆς ἀνατροπῆς] τῆς ἀνατρ. τοῦ πλοίου *Hb* Ald. Vet., τῆς τοῦ πλοίου ἀνατροπῆς Phys. 195, a, 14. | ἄμφω δέ] ἄμφω δὲ τὸ αὐτὸ *Ab*.
§. 9. δὲ τὰ νῦν] δὲ καὶ τὰ νῦν *Ab*. | γῆ] γῆ καὶ τὸ ὕδωρ *Hb*. | πάντα τῶν] πάντων τῶν *Hb*. | ὑποθέσεις] προτάσεις *Hb*.
§. 12. τὰ δ' ἄλλα] ἄλλα om. *AbFb* Alex. 691, a, 15. et Phys. 195, a, 23.; et delevit Brand. | ἐθέλει] ἐθέλειν *Ab*. | ἀγαθὸν] ἢ ἀγαθὸν *ET*, εἰ ἀγ. Ald.
§. 13. οὖν] om. *Ab*, agnoscunt libri physici 195, a, 26. | ταῦτα καὶ] om. Ald.

14 οὗτοι ἐλάττυς. λέγεται γὰρ αἴτια πολλαχῶς καὶ αὐτῶν τῶν ὁμοειδῶν, προ-
τέρως καὶ ὑστέρως ἄλλυ ἄλλο, οἷον ὑγιείας ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ τεχνίτης,
καὶ τοῦ διὰ πασῶν τὸ διπλάσιον καὶ ἀριθμός, καὶ ἀεὶ τὰ περιέχοντα
15 ὁτιοῦν τῶν καθ' ἕκαστα. ἔτι δ' ὡς τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὰ τύτων γένη,
οἷον ἀνδριάντος ἄλλως Πολύκλειτος καὶ ἄλλως ἀνδριαντοποιός, ὅτι συμ-
16 βέβηκε τῷ ἀνδριαντοποιῷ Πολυκλείτῳ εἶναι. καὶ τὰ περιέχοντα δὲ τὸ 1014a
συμβεβηκός, οἷον ἄνθρωπος αἴτιος ἀνδριάντος, ἢ καὶ ὅλως ζῷον, ὅτι ὁ
17 Πολύκλειτος ἄνθρωπος, ὁ δὲ ἄνθρωπος ζῷον. ἔστι δὲ καὶ τῶν συμβε-
βηκότων ἄλλα ἄλλων πρότερον καὶ ἐγγύτερον, οἷον εἰ ὁ λευκὸς καὶ ὁ
μουσικὸς αἴτιος λέγοιτο τοῦ ἀνδριάντος, ἀλλὰ μὴ μόνον Πολύκλειτος ἢ
18 ἄνθρωπος. παρὰ πάντα δὲ καὶ τὰ οἰκείως λεγόμενα καὶ τὰ κατὰ συμ-
βεβηκός, τὰ μὲν ὡς δυνάμενα λέγεται τὰ δ' ὡς ἐνεργῦντα, οἷον τοῦ
19 οἰκοδομεῖσθαι οἰκοδόμος ἢ οἰκοδομῶν οἰκοδόμος. ὁμοίως δὲ λεχθήσεται 90 Br.
καὶ ἐφ' ὧν αἴτια τὰ αἴτια τοῖς εἰρημένοις, οἷον τῦδε τοῦ ἀνδριάντος ἢ
ἀνδριάντος ἢ ὅλως εἰκόνος, καὶ χαλκῦ τῦδε ἢ χαλκοῦ ἢ ὅλως ὕλης·
20 καὶ ἐπὶ τῶν συμβεβηκότων ὡσαύτως. ἔτι δὲ συμπλεκόμενα καὶ ταῦτα
κἀκεῖνα λεχθήσεται, οἷον οὐ Πολύκλειτος οὐδὲ ἀνδριαντοποιός, ἀλλὰ

§. 14. λέγεται] λέγονται Ab; alteram scripturam tuentur Phys. a, 29. | αἴτια] τὰ αἴτια Fb Alex. 691, a, 31. | ὁμοειδῶν, προτέρως] rectius hunc locum Bekkerus interpunxit in Physicis 195, a, 29., ubi non post ὁμοειδῶν, sed post πολλαχῶς distinctum videmus, quemadmodum etiam Alex. locum nostrum distinxit et interpretatus est 691, a, 41. | ἄλλυ ἄλλο] ita Ab: ceteri ἄλλο ἄλλυ, quod etiam in physicis legitur 195, a, 30. | ὁ τεχνίτης] ὁ add. Ab. | ἕκαςα] ἕκαςον Ab.

§. 15. καὶ τὰ τύτων] καὶ διὰ τύτων Ald. | ἄλλως bis] ἄλλος bis Ald.

§. 16. ἀνδριάντος] ἀνδρ. εἴη Ab. Fluxit fortasse haec scriptura e textu librorum physicorum, ubi locum nostrum ita conformatum legimus οἷον εἰ ὁ ἄνθρωπος αἴτιος εἴη ἀνδριάντος ἢ ὅλως ζῷον 195, a, 36

§. 17. ἄλλα] ita AbFb et Alex. in paraphr. 691, b, 10. et locus parall. librorum phys. 195, b, 1.: vulgo ἄλλο. | πρότερον καὶ ἐγγύτερον] πορρώτερα καὶ ἐγγύτερα AbFb Brand., πορρώτερον καὶ ἐγγύτερον EHb Phys. 195, b, 2. Πορρώτερον, non πρότερον etiam Alexander 691, b, 10. 12. 16. legit, assentientibus interpretibus latinis, atque eam scripturam in textu reponendam esse, recte vidit Casaub. in marg | λέγοιτο] οἴοιτο Ab.

§. 18. τὰ κατὰ] τὰ om. T. | οἷον τῦ] οἷον τὸ τῦ Ab.

§. 19. ἐφ' ὧν αἴτια] αἴτια om. Ald. | τοῖς] ταῖς Ald. | ἢ ἀνδριάντος] ἢ ἀνδρ. E Bess. Vet. et Phys. 195, b, 8., probante Fonseca. | καὶ χαλκοῦ] ἢ χαλκῦ ET Ald. Bess. Vet. | ἢ χαλκῦ] ἢ χαλκῦ E Bess. Vet. et Phys. 195, b, 8., quod praefert Fonseca.

§. 20. καὶ ταῦτα] καὶ om. Ald. | ἀλλὰ Πολύκλειτος ἀνδριαντοποιός] om. T.

Πολύκλειτος ἀνδριαντοποιός. ἀλλ' ὅμως ἅπαντά γε ταῦτ' ἐστὶ τὸ μὲν 21
πλῆθος ἕξ, λεγόμενα δὲ διχῶς· ἢ γὰρ ὡς τὸ καθ' ἕκαστον, ἢ ὡς τὸ
γένος αὐτοῦ, ἢ ὡς τὸ συμβεβηκός, ἢ ὡς τὸ γένος τοῦ συμβεβηκότος,
ἢ ὡς συμπλεκόμενα ταῦτα, ἢ ἁπλῶς λεγόμενα, ἔτι ὡς ἐνεργῦντα ἢ κατὰ
δύναμιν. διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι τὰ μὲν ἐνεργῦντα καὶ τὰ καθ' ἕκαςον 22
ἅμα ἔστι καὶ οὐκ ἔστιν αὐτά τε καὶ ὧν αἴτια, οἷον ὅδε ὁ ἰατρεύων
τῷδε τῷ ὑγιαζομένῳ, καὶ ὅδε ὁ οἰκοδόμος τῷδε τῷ οἰκοδομουμένῳ, τὰ
δὲ κατὰ δύναμιν οὐκ ἀεί· φθείρεται γὰρ οὐχ ἅμα ἡ οἰκία καὶ ὁ οἰκοδόμος.

Cap. 3.

Στοιχεῖον λέγεται ἐξ οὗ σύγκειται πρώτου ἐνυπάρχοντος, ἀδιαιρέτου 1
τῷ εἴδει εἰς ἕτερον εἶδος, οἷον φωνῆς στοιχεῖα ἐξ ὧν σύγκειται ἡ φωνὴ
καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται ἔσχατα, ἐκεῖνα δὲ μηκέτ' εἰς ἄλλας φωνὰς ἑτέρας
τῷ εἴδει αὐτῶν. ἀλλὰ κἂν διαιρῆται, τὰ μόρια ὁμοειδῆ, οἷον ὕδατος
τὸ μόριον ὕδωρ, ἀλλ' οὐ τῆς συλλαβῆς. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τῶν σωμά- 2
των στοιχεῖα λέγουσιν οἱ λέγοντες, εἰς ἃ διαιρεῖται τὰ σώματα ἔσχατα,
ἐκεῖνα δὲ μηκέτ' εἰς ἄλλα εἴδει διαφέροντα· καὶ εἴτε ἓν εἴτε πλείω τὰ
τοιαῦτα, ταῦτα στοιχεῖα λέγουσιν. παραπλησίως δὲ καὶ τὰ τῶν δια- 3
91 Br. γραμμάτων στοιχεῖα λέγεται, καὶ ὅλως τὰ τῶν ἀποδείξεων· αἱ γὰρ πρῶ-
1014b ται ἀποδείξεις καὶ ἐν πλείοσιν ἀποδείξεσιν ἐνυπάρχυσαι, αὗται στοιχεῖα

§. 21. ἢ ὡς τὸ γένος αὐτῦ] hoc membrum om. ET, sed illud agnoscunt libri phys. 195, b, 14. et Alex. et interpr. latini; ἢ ὡς τὸ γένος τοῦ καθ' αὑτά Var. Lect. ap. Brand. | ἔτι ὡς] πάντα δὲ ὡς Ab, πάντα δὲ ἢ Phys. 195, b, 16. | ἢ κατὰ δύναμιν] haec verba in editione Aldina vitiose collocata leguntur post ὡς συμπλεκόμενα ταῦτα.

§. 22. αὐτά τε] om. AbFb Alex. 692, a, 22 et libri phys. 195, b, 18. Deinde post αὐτά τε Ald. addit ἐςι. | ὁ ἰατρεύων] ὁ om. Ab, agnoscunt libri phys. 195, b, 18. | τὰ δὲ κατὰ] τὸ δὲ κατὰ T.

§. 1. εἰς ἕτερον εἶδος] om. Fb et Alex. 692, a, 37., sed hic adnotans γράφεται δὲ καὶ „ἀδιαιρέτυ τῷ εἴδει εἰς ἕτερον εἶδος“ καὶ „ἀδιαιρέτυ εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος.“ | διαιρεῖται] διαιρεῖ E. | κἂν] ἂν καὶ Ab; Alexander in lemmate vulgatam scripturam exhibet 692, b, 9. | τῆς συλλαβῆς] τῆς συλλαβῆς συλλαβή γρ. Casaub.

§. 2. διαφέροντα] διαφ. σώματα ET Ald. Bess. Vet. | ἓν εἴτε] om. Ald.; correxit Fonseca.

§. 3. τοιῦτοι] οἱ τοιῦτοι T. | ἐκ] om. Fb Alex. 693, a, 24. 32 | τριῶν] τριῶν μέσων Ab. Ejusdem scripturae mentionem facit Alexander, etsi ipse nostram sequi maluerit: φέρεται, ait, ἔν τισιν ἀντιγράφοις καὶ τοιαύτη γραφή, „οἱ πρῶτοι τῶν τριῶν μέσων“ 693, a, 38.

τῶν ἀποδείξεων λέγονται· εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι συλλογισμοὶ οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν
4 τριῶν δι' ἑνὸς μέσου. καὶ μεταφέροντες δὲ στοιχεῖον καλοῦσιν ἐντεῦθεν,
ὃ ἂν ἓν ὂν καὶ μικρὸν ἐπὶ πολλὰ ᾖ χρήσιμον. διὸ καὶ τὸ μικρὸν καὶ ἁπλῦν καὶ
5 ἀδιαίρετον στοιχεῖον λέγεται. ὅθεν ἐλήλυθε τὰ μάλιστα καθόλου ϛοιχεῖα
εἶναι, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν ἓν ὂν καὶ ἁπλοῦν ἐν πολλοῖς ὑπάρχει ἢ πᾶσιν
ἢ ὅτι πλείστοις. διὸ καὶ τὸ ἓν καὶ τὴν στιγμὴν ἀρχάς τισι δοκεῖ εἶναι.
6 ἐπεὶ οὖν τὰ καλούμενα γένη καθόλυ καὶ ἀδιαίρετα (εἷς γάρ ἐστι λόγος
αὐτῶν), στοιχεῖα τὰ γένη λέγουσί τινες, καὶ μᾶλλον ἢ τὴν διαφοράν, ὅτι
καθόλου μᾶλλον τὸ γένος· ᾧ μὲν γὰρ ἡ διαφορὰ ὑπάρχει, καὶ τὸ γένος
7 ἀκολουθεῖ, ᾧ δὲ τὸ γένος, οὐ παντὶ ἡ διαφορά. ἁπάντων δὲ κοινὸν τὸ
εἶναι στοιχεῖον ἑκάστου τὸ πρῶτον ἐνυπάρχον ἑκάστῳ.

Cap. 4.

1 *Φύσις λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ἡ τῶν φυομένων γένεσις, οἷον εἴ τις
ἐπεκτείνας λέγοι τὸ υ, ἕνα δὲ ἐξ οὗ φύεται πρῶτον τὸ φυόμενον ἐνυ-
2 πάρχοντος· ἔτι ὅθεν ἡ κίνησις ἡ πρώτη ἐν ἑκάστῳ τῶν φύσει ὄντων ἐν
3 αὐτῷ ᾗ αὐτῷ ὑπάρχει. φύεσθαι δὲ λέγεται ὅσα αὔξησιν ἔχει δι' ἑτέρου
4 τῷ ἅπτεσθαι καὶ συμπεφυκέναι ἢ προσπεφυκέναι ὥσπερ τὰ ἔμβρυα. δια-
φέρει δὲ σύμφυσις ἁφῆς· ἔνθα μὲν γὰρ ὐθὲν παρὰ τὴν ἁφὴν ἕτερον ἀνάγκη
εἶναι, ἐν δὲ τοῖς συμπεφυκόσιν ἐστί τι ἓν τὸ αὐτὸ ἐν ἀμφοῖν, ὃ ποιεῖ ἀντὶ
τοῦ ἅπτεσθαι συμπεφυκέναι καὶ εἶναι ἓν κατὰ τὸ συνεχὲς καὶ ποσόν, ἀλλὰ
5 μὴ κατὰ τὸ ποιόν. ἔτι δὲ φύσις λέγεται ἐξ οὗ φρώτυ ἢ ἔϛιν ἢ γίγνεταί τι 92 Br.
τῶν φύσει ὄντων, ἀρυθμίστου ὄντος καὶ ἀμεταβλήτου ἐκ τῆς δυνάμεως
τῆς αὐτοῦ, οἷον ἀνδριάντος καὶ τῶν σκευῶν τῶν χαλκῶν ὁ χαλκὸς ἡ

---

§. 5. ὅτι πλείϛοις] τοῖς πλείϛοις Alex. in lemm. | διὸ] ita *Ab*, ὁμοίως *Fb*: ceteri, inter quos Alex., omittunt. | ἀρχάς] ἀρχὰς καὶ στοιχεῖά Alex. in lemm. | δοκεῖ] δοκεῖν *E*.

§. 6. εἷς] οἱ *AbFb* Alex. 693, a, 8., quod praefert Brand. in Corrigendis. | τινες] τινες εἶναι *Ab* | γὰρ] om. *T*.

§. 1. φύσις] φύσις δὲ *E* Ald. Bess. Vet., φύσις μὲν *T*. | υ] γ *T*. | πρῶτον] πρώτον corr. *E*; Alex. in paraphr.: φύσις, ἐξ ἧς πρώτης ἐνυπαρχούσης τῷ γινομένῳ ἡ γένεσις 693, b, 20. | φυόμενον] φαινόμενον *T*.

§. 2. ᾗ αὐτῷ] ita *E*: reliqui libri et editiones praeter Brand. omnes ᾗ αὐτό. Alexander modo ᾗ αὐτῷ exhibet 693, b, 30. 37., modo ᾗ αὐτὸ 694, a, 5. 10.

§. 3. συμπεφυκέναι ἢ] om. *Ab*, agnoscit Alex. 694, a, 20. 30. cum interpretibus latinis.

§. 4. παρὰ] περὶ *T*.

§. 5. ἔτι δὲ] δὲ om. *Ab*. | τῆς αὐτοῦ] τῆς ἑαυτῦ *ET* Ald. | τῶν χαλκῶν] τῶν χαλκικῶν Ald.

φύσις λέγεται, τῶν δὲ ξυλίνων ξύλον· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων·
ἐκ τύτων γάρ ἐστιν ἕκαστον διασωζομένης τῆς πρώτης ὕλης. τοῦτον γὰρ 6
τὸν τρόπον καὶ τῶν φύσει ὄντων τὰ στοιχεῖά φασιν εἶναι φύσιν, οἱ μὲν
πῦρ οἱ δὲ γῆν οἱ δ' ἀέρα οἱ δ' ὕδωρ οἱ δ' ἄλλο τι τοιοῦτον λέγοντες,
οἱ δ' ἔνια τούτων, οἱ δὲ πάντα ταῦτα. ἔτι δ' ἄλλον τρόπον λέγεται ἡ 7
φύσις ἡ τῶν φύσει ὄντων οὐσία, οἷον οἱ λέγοντες τὴν φύσιν εἶναι τὴν
1015a πρώτην σύνθεσιν, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς λέγει ὅτι „φύσις οὐθενός ἐστιν
ἐόντων, ἀλλὰ μόνον μῖξίς τε διάλλαξίς τε μιγέντων ἐστί, φύσις δ' ἐπὶ
τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν." διὸ καὶ ὅσα φύσει ἐστὶν ἢ γίγνεται, ἤδη 8
ὑπάρχοντος ἐξ οὗ πέφυκε γίγνεσθαι ἢ εἶναι, οὔπω φαμὲν τὴν φύσιν
ἔχειν, ἂν μὴ ἔχῃ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφήν. φύσει μὲν οὖν τὸ ἐξ ἀμφο- 9
τέρων τούτων ἐστίν, οἷον τὰ ζῷα καὶ τὰ μόρια αὐτῶν· φύσις δὲ ἥ τε
πρώτη ὕλη, καὶ αὕτη διχῶς, ἢ ἡ πρὸς αὐτὸ πρώτη ἢ ἡ ὅλως πρώτη,
οἷον τῶν χαλκῶν ἔργων πρὸς αὐτὰ μὲν πρᾶτος ὁ χαλκός, ὅλως δ' ἴσως
ὕδωρ, εἰ πάντα τὰ τηκτὰ ὕδωρ, καὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ οὐσία· τοῦτο δ'
ἐστὶ τὸ τέλος τῆς γενέσεως. μεταφορᾷ δ' ἤδη καὶ ὅλως πᾶσα οὐσία 10
φύσις λέγεται διὰ ταύτην, ὅτι καὶ ἡ φύσις οὐσία τίς ἐστιν. ἐκ δὴ τῶν 11
εἰρημένων ἡ πρώτη φύσις καὶ κυρίως λεγομένη ἐστὶν ἡ οὐσία ἡ τῶν
ἐχόντων ἀρχὴν κινήσεως ἐν αὐτοῖς ᾗ αὐτά· ἡ γὰρ ὕλη τῷ ταύτης δεκτικὴ
93 Br. εἶναι λέγεται φύσις, καὶ αἱ γενέσεις καὶ τὸ φύεσθαι τῷ ἀπὸ ταύτης
εἶναι κινήσεις. καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως τῶν φύσει ὄντων αὕτη ἐστὶν 12
ἐνυπάρχουσά πως ἢ δυνάμει ἢ ἐντελεχείᾳ.

Cap. 5.

*Ἀναγκαῖον λέγεται, οὗ ἄνευ οὐκ ἐνδέχεται ζῆν ὡς συναιτίου, οἷον 1
τὸ ἀναπνεῖν καὶ ἡ τροφὴ τῷ ζῴῳ ἀναγκαῖον· ἀδύνατον γὰρ ἄνευ τού-

---

§. 7. τῶν φύσει ὄντων] τῶν ὄντων φύσει *Hb*. | ὥσπερ] ἢ ὥσπερ *EAb* Bess. Brand. | ἐόντων] ὄντων Ald. | διάλλαξίς τε] τε om. *Ab*. | ἐϛί, φύσις] ἐϛὶ καὶ φύσις *Ab*. | τοῖς] ita *EAb*: ceteri τοῖσδ'.

§. 8. φύσει ἐϛὶν] ἐϛι φύσει *T*. | ἂν] ἐὰν *Ab*.

§. 9. ἥτε πρώτη] ἥδε πρώτη γρ. Casaub., »haec prima materia« Bess. | διχῶς, ἢ] ἢ om. *Ab*. | ἡ ὅλως] ἡ om. *Ab*. Porro totum hoc membrum ἢ ἡ ὅλως πρώτη deest in Ald. | τῦτο] τύτυ *T*.

§. 10. μεταφορᾷ] μεταφορὰ *Ab* Ald.

§. 11. ἡ οὐσία] ἡ om. Alex. in lemm. | καὶ αἱ γενέσεις] καὶ γένεσις *Ab*. | τὸ φύεσθαι] τῷ φύεσθαι *TAb*. | κινήσεις] κίνησις *Ab*.

§. 12. κινήσεως] κινήσεως ἕως *Fb*. | αὕτη] ἡ αὐτὴ *Ab*; Alex. cum reliquis codd. αὕτη. | ἐντελεχείᾳ] ἐνεργείᾳ *Fb* Alex. 695, a, 11.

2 των εἶναι. καὶ ὧν ἄνευ τὸ ἀγαθὸν μὴ ἐνδέχεται ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι, ἢ
τι κακὸν ἀποβαλεῖν ἢ στερηθῆναι, οἷον τὸ πιεῖν τὸ φάρμακον ἀναγ-
καῖον ἵνα μὴ κάμνῃ, καὶ τὸ πλεῦσαι εἰς Αἴγιναν ἵν' ἀπολάβῃ τὰ χρή-
3 ματα. ἔτι τὸ βίαιον καὶ ἡ βία· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ παρὰ τὴν ὁρμὴν καὶ
τὴν προαίρεσιν ἐμποδίζον καὶ κωλυτικόν. τὸ γὰρ βίαιον ἀναγκαῖον λέγεται,
διὸ καὶ λυπηρόν, ὥσπερ καὶ Εὔηνός φησι „πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμ'
ἀνιαρὸν ἔφυ.“ καὶ ἡ βία ἀνάγκη τις, ὥσπερ καὶ Σοφοκλῆς λέγει „ἀλλ'
4 ἡ βία με ταῦτ' ἀναγκάζει ποιεῖν.“ καὶ δοκεῖ ἡ ἀνάγκη ἀμετάπειστόν τι
εἶναι, ὀρθῶς· ἐναντίον γὰρ τῇ κατὰ τὴν προαίρεσιν κινήσει καὶ κατὰ
5 τὸν λογισμόν. ἔτι τὸ μὴ ἐνδεχόμενον ἄλλως ἔχειν ἀναγκαῖόν φαμεν
6 οὕτως ἔχειν. καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἀναγκαῖον καὶ τἆλλα λέγεταί πως ἅπαντα
ἀναγκαῖα· τό τε γὰρ βίαιον ἀναγκαῖον λέγεται ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν τότε, 1015 b
ὅταν μὴ ἐνδέχηται κατὰ τὴν ὁρμὴν διὰ τὸ βιαζόμενον, ὡς ταύτην ἀνάγ-
κην οὖσαν, δι' ἣν μὴ ἐνδέχεται ἄλλως, καὶ ἐπὶ τῶν συναιτίων τοῦ ζῆν
καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὡσαύτως· ὅταν γὰρ μὴ ἐνδέχηται ἔνθα μὲν τὸ ἀγαθὸν
ἔνθα δὲ τὸ ζῆν καὶ τὸ εἶναι ἄνευ τινῶν, ταῦτα ἀναγκαῖα καὶ ἡ αἰτία
7 ἀνάγκη τίς ἐστιν αὕτη. ἔτι ἡ ἀπόδειξις τῶν ἀναγκαίων, ὅτι οὐκ ἐνδέχε-
ται ἄλλως ἔχειν, εἰ ἀποδέδεικται ἁπλῶς· τούτου δ' αἴτια τὰ πρῶτα, εἰ 94 Br.
8 ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός. τῶν μὲν δὴ ἕτερον αἴτιον
τοῦ ἀναγκαῖα εἶναι, τῶν δὲ οὐθέν, ἀλλὰ διὰ ταῦτα ἕτερά ἐστιν ἐξ
9 ἀνάγκης. ὥστε τὸ πρῶτον καὶ κυρίως ἀναγκαῖον τὸ ἁπλοῦν ἐστίν· τοῦτο
γὰρ οὐκ ἐνδέχεται πλεοναχῶς ἔχειν, ὥστ' οὐδὲ ἄλλως καὶ ἄλλως· ἤδη
γὰρ πλεοναχῶς ἂν ἔχοι. εἰ ἄρα ἐστὶν ἄττα ἀΐδια καὶ ἀκίνητα, οὐθὲν
ἐκείνοις ἐστὶ βίαιον οὐδὲ παρὰ φύσιν.

Cap. 6.

1 Ἓν λέγεται τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκός, τὸ δὲ καθ' αὑτό, κατὰ συμ-

---

§. 2. ἤ τι κακὸν] ἢ τὸ κακὸν Ab et Alex. in paraphr. 695, a, 30. | ἀπολάβῃ] μὴ ἀποβάλῃ T; idem praebet Ald., sed omisso ἵνα.

§. 3. τὴν προαίρεσιν] τὴν om. Ab. | λέγει] om. T.

§. 4. τὴν προαίρεσιν] τὴν om. T. | καὶ κατὰ] καὶ τῇ κατὰ Fb et Alex. in paraphr. 695, b, 5.

§. 6. ἅπαντα ἀναγκαῖα] ἅπαντα ἀναγκαῖον T. | βίαιον ἀναγκαῖον] ἀναγκαῖον om. Ald. | ὡς ταύτην] ὥς' αὐτὴν T. | ἐνδέχηται ἔνθα] ἐνδέχεται ἔνθα Ab. | αὕτη] αὐτῆς Ab.

§. 7. εἰ ἀδύνατον] ἃ ἀδύνατον Ald.

§. 8. δὴ ἕτερον αἴτιον τοῦ ἀναγκαῖα εἶναι] δι' ἕτερον αἴτιον τὸ ἀναγκαῖον Ab.

§. 9. εἰ ἄρα] εἰ γὰρ Ab. | ἄττα] ἄττα καὶ Ab. | οὐθὲν] οὐδ' ἐν E.

§. 1. ἓν] τὸ ἓν Fb. | τὸ δὲ καθ' αὑτό. κατὰ συμβεβηκὸς μὲν] om.

βεβηκὸς μὲν οἷον Κορίσκος καὶ τὸ μουσικὸν καὶ Κορίσκος μουσικός· ταὐτὸ
γὰρ εἰπεῖν Κορίσκος καὶ τὸ μουσικόν, καὶ Κορίσκος μουσικός. καὶ τὸ 2
μουσικὸν καὶ τὸ δίκαιον, καὶ μουσικὸς δίκαιος Κορίσκος· πάντα γὰρ ταῦτα
ἓν λέγεται κατὰ συμβεβηκός, τὸ μὲν δίκαιον καὶ τὸ μουσικόν, ὅτι μιᾷ
οὐσίᾳ συμβέβηκεν, τὸ δὲ μουσικὸν καὶ Κορίσκος, ὅτι θάτερον θατέρῳ
συμβέβηκεν. ὁμοίως δὲ τρόπον τινὰ καὶ ὁ μουσικὸς Κορίσκος τῷ Κορίσκῳ 3
ἕν, ὅτι θάτερον τῶν μορίων θατέρῳ συμβέβηκε τῶν ἐν τῷ λόγῳ, οἷον
τὸ μουσικὸν τῷ Κορίσκῳ, καὶ ὁ μουσικὸς Κορίσκος δικαίῳ Κορίσκῳ, ὅτι
ἑκατέρου μέρος τῷ αὐτῷ ἑνὶ συμβέβηκεν ἕν. ὡσαύτως δὲ κἂν ἐπὶ γένους 4
κἂν ἐπὶ τῶν καθόλου τινὸς ὀνομάτων λέγηται τὸ συμβεβηκός, οἷον ὅτι
ἄνθρωπος τὸ αὐτὸ καὶ μουσικὸς ἄνθρωπος· ἢ γὰρ ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ
μιᾷ οὔσῃ οὐσίᾳ συμβέβηκε τὸ μουσικόν, ἢ ὅτι ἄμφω τῶν καθ' ἕκαστόν
95 Br. τινι συμβέβηκεν, οἷον Κορίσκῳ. πλὴν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄμφω ὑπάρ- 5
χει, ἀλλὰ τὸ μὲν ἴσως ὡς γένος καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ, τὸ δὲ ὡς ἕξις ἢ πάθος
τῆς οὐσίας. ὅσα μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκὸς λέγεται ἕν, τοῦτον τὸν τρό-
1016 a πον λέγεται. τῶν δὲ καθ' ἑαυτὰ ἓν λεγομένων τὰ μὲν λέγεται τῷ συνεχῆ 6
εἶναι, οἷον φάκελλος δεσμῷ καὶ ξύλα κόλλῃ, καὶ γραμμὴ κἂν κεκαμμένη
ᾖ, συνεχὴς δέ, μία λέγεται, ὥσπερ καὶ τῶν μερῶν ἕκαστον, οἷον σκέλος
καὶ βραχίων. αὐτῶν δὲ τούτων μᾶλλον ἓν τὰ φύσει συνεχῆ ἢ τέχνῃ.
συνεχὲς δὲ λέγεται, οὗ κίνησις μία καθ' αὑτὸ καὶ μὴ οἷόν τε ἄλλως· 7
μία δ' οὗ ἀδιαίρετος, ἀδιαίρετος δὲ κατὰ χρόνον. καθ' αὑτὰ δὲ συνεχῆ 8
ὅσα μὴ ἁφῇ ἕν· εἰ γὰρ θείης ἁπτόμενα ἀλλήλων ξύλα, οὐ φήσεις ταῦτα

Ab Ald. | καὶ Κορίσκος μουσικός] καὶ ὁ Κ. μουσ. T Ald., καὶ Κ. καὶ μουσ. Ab. | ταὐτὸ γὰρ — μουσικός. καὶ] om. Ab. | Κορίσκος μουσικός] Κορ. καὶ μουσ. Ald.

§. 2. δίκαιος] om. Ab. | τὸ δὲ μουσικὸν — συμβέβηκεν] om. E.

§. 3. μέρος] μέρους TAb Brand. | τῷ] om. T. | ἓν] om. Ab. Post συμβέβηκεν ἓν ET Ald. haec habent: οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἢ Κορίσκῳ τὸ μουσικὸν συμβεβηκέναι (ἣν [leg. ἢ] ἐκείνῳ τοῦτο addit Ald.). Neque hoc additamentum repudiant interpretes latini: nam ita vertit Bessario »nihil enim differt, aut Corisco musicum accidere, aut isti hoc.«

§. 4. τῶν καθόλου] τοῦ καθόλου T Ald. | ὅτι ἄνθρωπος] ὅτι ὁ ἄνθρ. Ab. | ἢ γὰρ ὅτι] ἢ γὰρ ὅτε Ald. | τῷ ἀνθρώπῳ] τῶν ἀνθρώπων T.

§. 5. ὑπάρχει] ὑπάρχειν Ald. | ὡς ἕξις] ὡς om. T. | ἓν] post alterum λέγεται ponit Ald.

§. 6. φάκελλος] φάκελος ET Ald., σφάκελλος Fb. | κεκαμμένη] κεκλασμένη Hb, κεκομμένη Ald. | οἷον σκέλος] οἷον add. Ab Vet.

§. 7. κίνησις] ἡ κίνησις Ald. | μία δ' οὗ] μία δ' ἡ Fonseca; eandem lectionem in interpretando secutus est Bessario. | κατὰ χρόνον] κατὰ τὸν χρ. FbHb Alex. 696, b, 36.

9 εἶναι ἕν, οὔτε ξύλον οὔτε σῶμα οὔτ' ἄλλο συνεχὲς οὐθέν. τά τε δὴ
ὅλως συνεχῆ ἓν λέγεται, κἂν ἔχῃ κάμψιν, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ μὴ ἔχοντα
κάμψιν, οἷον κνήμη ἢ μηρὸς σκέλους, ὅτι ἐνδέχεται μὴ μίαν εἶναι τὴν
10 κίνησιν τοῦ σκέλους. καὶ ἡ εὐθεῖα τῆς κεκαμμένης μᾶλλον ἕν. τὴν δὲ
κεκαμμένην καὶ ἔχουσαν γωνίαν καὶ μίαν καὶ οὐ μίαν λέγομεν, ὅτι ἐνδέχε-
ται καὶ μὴ ἅμα τὴν κίνησιν αὐτῆς εἶναι καὶ ἅμα· τῆς δ' εὐθείας ἀεὶ
ἅμα, καὶ οὐθὲν μόριον ἔχον μέγεθος τὸ μὲν ἠρεμεῖ τὸ δὲ κινεῖται, ὥσπερ
11 τῆς κεκαμμένης. ἔτι ἄλλον τρόπον ἓν λέγεται τῷ τὸ ὑποκείμενον τῷ
εἴδει εἶναι ἀδιάφορον. ἀδιάφορα δ' ὧν ἀδιαίρετον τὸ εἶδος κατὰ τὴν
αἴσθησιν· τὸ δ' ὑποκείμενον ἢ τὸ πρῶτον ἢ τὸ τελευταῖον πρὸς τὸ τέλος.
12 καὶ γὰρ οἶνος εἷς λέγεται καὶ ὕδωρ ἕν, ᾗ ἀδιαίρετον κατὰ τὸ εἶδος· καὶ
οἱ χυμοὶ πάντες λέγονται ἕν, οἷον ἔλαιον οἶνος καὶ τὰ τηκτά, ὅτι πάν-
των τὸ ἔσχατον ὑποκείμενον τὸ αὐτό· ὕδωρ γὰρ ἢ ἀὴρ πάντα ταῦτ' 96 Br.
13 ἐστίν. λέγεται δ' ἓν καὶ ὧν τὸ γένος ἓν διαφέρον ταῖς ἀντικειμέναις
διαφοραῖς. καὶ ταῦτα λέγεται ἓν πάντα, ὅτι τὸ γένος ἓν τὸ ὑποκείμενον
ταῖς διαφοραῖς, οἷον ἵππος ἄνθρωπος κύων ἕν τι, ὅτι πάντα ζῷα, καὶ
14 τρόπον δὴ παραπλήσιον, ὥσπερ ἡ ὕλη μία. ταῦτα δὲ ὁτὲ μὲν οὕτως ἓν
λέγεται, ὁτὲ δὲ τὸ ἄνω γένος, ὃ ταὐτὸν λέγεται, ἂν ᾖ τελευταῖα τοῦ
γένους εἴδη τὰ ἀνωτέρω τούτων, οἷον τὸ ἰσοσκελὲς καὶ τὸ ἰσόπλευρον
15 ταὐτὸ καὶ ἓν σχῆμα, ὅτι ἄμφω τρίγωνα· τρίγωνα δ' οὐ ταὐτά. ἔτι δὲ
ἓν λέγεται ὅσων ὁ λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι λέγων ἀδιαίρετος πρὸς ἄλλον
τὸν δηλοῦντα τί ἦν εἶναι τὸ πρᾶγμα· αὐτὸς γὰρ καθ' αὑτὸν πᾶς λόγος
16 διαιρετός. οὕτω γὰρ καὶ τὸ ηὐξημένον καὶ φθῖνον ἕν ἐστιν, ὅτι ὁ λόγος
17 εἷς, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων ὁ τοῦ εἴδους εἷς. ὅλως δὲ ὧν ἡ νόησις 1016b

§. 10. ἀεὶ] δεῖ *Ab*, αἰεὶ Ald. | οὐθὲν] οὐδὲ Ald.

§. 11. ἓν] om. *ET* Vet. | ἀδιάφορα δ'] ἀδιάφορον δ' *E*, om. *Ab*.

§. 12. ἢ ἀὴρ] καὶ ἀὴρ *T* Ald.

§. 13. ἓν πάντα] πάντα ἓν *ET* Ald. | ἕν τι] τι om. *Ab*. | τρόπον δὴ] τρόπον δή τινα Ald.

§. 14. τὸ ἄνω γένος] »superiore genere« vertunt ambo interpretes, unde Casaub. eos suspicatur legisse κατὰ τὸ ἄνω γένος. | ταὐτὸν] ταὐτὸ *E*, τὸ αὐτὸ *Ab*. | τὰ ἀνωτέρω τούτων] Bess.: »quod idem dicitur, si ultimae generis species sunt, illa autem superiora ipsis.« | τὸ ἰσοσκελὲς] τὸ μὲν ἰσοσκ. *T* Ald. | ἄμφω τρίγωνα] ἄμφω τρίγωνον *ET*, ἄμφω ταὐτά Ald.

§. 15. ὁ τὸ τί ἦν εἶναι] ὁ om. *Ab*. | δηλοῦντα τί ἦν] ἦν om. *T*, δηλοῦντα ὁ τὸ τὶ Ald. | πᾶς λόγος] πᾶς ὁ λ. *T*. | διαιρετός] ἀδιαίρετος *Ab*; Alex. vulgatam scripturam tuetur 698, a, 18.

§. 16. ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων] ὁ τῶν ἐπιπέδων τῶν ἐχόντων μῆκος καὶ πλάτος Ald. | εἴδους εἷς] εἷς om. *Ab* et Alex. 698, a, 23.

§. 17. χωρίσαι] χωρῆσαι Ald., χωρίζεσθαι conj. Casaub., quae emendatio

ἀδιαίρετος ἡ νοοῦσα τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ μὴ δύναται χωρίσαι μήτε χρόνῳ
μήτε τόπῳ μήτε λόγῳ, μάλιστα ταῦτα ἕν. καὶ τούτων ὅσα οὐσίαι· κα- 18
θόλου γὰρ ὅσα μὴ ἔχει διαίρεσιν, ᾗ μὴ ἔχει, ταύτῃ ἓν λέγεται, οἷον εἰ
ᾗ ἄνθρωπος μὴ ἔχει διαίρεσιν, εἷς ἄνθρωπος, εἰ δ' ᾗ ζῷον, ἓν ζῷον, εἰ
δὲ ᾗ μέγεθος, ἓν μέγεθος. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα ἓν λέγεται τῷ ἕτερόν 19
τι ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν ἢ ἔχειν ἢ πρός τι εἶναι ἕν, τὰ δὲ πρώτως λε-
γόμενα ἕν, ὧν ἡ οὐσία μία. μία δὲ ἢ συνεχείᾳ ἢ εἴδει ἢ λόγῳ· καὶ 20
γὰρ ἀριθμοῦμεν ὡς πλείω ἢ τὰ μὴ συνεχῆ, ἢ ὧν μὴ ἓν τὸ εἶδος, ἢ
ὧν ὁ λόγος μὴ εἷς. ἐπεὶ δ' ἔστι μὲν ὡς ὁτιοῦν ἕν φαμεν εἶναι, ἂν ᾖ 21
97 Br. ποσὸν καὶ συνεχές, ἔστι δ' ὡς οὔ, ἂν μή τι ὅλον ᾖ, τοῦτο δὲ ἂν μὴ τὸ
εἶδος ἔχῃ ἕν· οἷον οὐκ ἂν φαῖμεν ὁμοίως ἓν ἰδόντες ὁπωσοῦν τὰ μέρη 22
συγκείμενα τοῦ ὑποδήματος, ἂν μὴ διὰ τὴν συνέχειαν, ἀλλ' ἐὰν οὕτως
ὥστε ὑπόδημα εἶναι καὶ εἶδός τι ἤδη ἔχειν ἕν. διὸ καὶ ἡ τοῦ κύκλου 23
μάλιστα μία τῶν γραμμῶν, ὅτι ὅλη καὶ τέλειός ἐστιν. τὸ δὲ ἑνὶ εἶναι 24

fidem accipit ex hac Alexandri interpretatione 698, a, 31.: ἃ κατὰ πάντα ἐστὶν ἀχώριστα καὶ μήτε χρόνῳ μήτε τόπῳ μήτε λόγῳ χωρισμόν τινα ἐπιδέχεται.

§. 18. γὰρ] δὲ *E*. | ᾗ μὴ ἔχει] om. *Ab*.

§. 19. ἕτερόν τι] ἕτερόν τι ἓν scribi jubet Casaub., atque ita etiam Bess.: »eo quod aliquid unum aut agunt.« | ἢ πάσχειν ἢ ἔχειν] ἢ ἔχειν ἢ πάσχειν *EAb* et, ut probabile est, Alex. 698, b, 17. 19. 21., ἢ ἔχειν om. Ald. | εἶναι ἕν] ἓν εἶναι Ald.

§. 20. μία δὲ ἢ συνεχείᾳ κτλ] γρ. καὶ ἀριθμῷ μόνως. καὶ ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἢ τὰ μὲν κτλ. margo *E*. | ἢ τὰ μὴ συνεχῆ] ἢ om. *Ab*. | ἢ ὧν μὴ — μὴ εἷς] om *Ab*.

§. 21. ἐπεὶ] ἔτι *T*, ἔτι ἐπεὶ, omisso δ', Ald.; Alex. in commentariis haec adnotat 699, a, 12.: δοκεῖ δὲ ἡ λέξις αὕτη ἐλλιπῶς εἰρῆσθαι· προθεὶς γὰρ „ἐπεὶ δ' ἐστι μὲν ὡς ὁτιοῦν κτλ.“ οὐκέτι οὐδὲν πρὸς τοῦτο ἀπέδωκε· λείπει γὰρ τὸ εἴη ἄν τις καὶ οὗτος ἑνὸς τρόπος, ἤ τι τοιοῦτον. — εἴη δ' ἂν σαφὴς ἡ λέξις καὶ τὸ ἀκόλουθον σώζουσα, εἰ εἴη γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ „ἐπεὶ δ' ἐστι“, τὸ „ἔτι δ' ἐστι.“ Etiam interpretes latini ita vertunt, quasi ἔτι legerint. | ἓν φαμεν] ἓν om. *Fb* et Alex. 699, a, 13., ἓν συνεχείᾳ φαμὲν *T* Ald. | τὸ εἶδος] τι εἶδος *Ab*.

§. 22. οἷον] add. *EAb* Vet. et Ascl. in paraphr. 700, a, 9. Bessario ita vertit: »non enim dicemus similiter unum«, unde Casaub. in marg. γρ. οὐ γὰρ ἂν φαῖμεν ἓν ὁμοίως, ἰδόντες κτλ. | ἰδόντες ὁπωσοῦν] ὁπωσοῦν ἰδόντες *Ab*. | ἂν μὴ] ἓν *T*. | ἤδη ἔχειν] ἔχειν ἤδη *ET* Ald.

§. 23. ὅλη καὶ] om. *T* Ald.

§. 24. ἑνὶ] ἓν *AbHb*; Alex. in paraphr. nostram scripturam sequitur. | εἶναι ἀρχῇ] εἶναι ἀρχῇ *Ab*, quod recepit Fonseca. | ἀριθμοῦ] ἀριθμῷ *ET* Bess. Vet., ἀριθμοῦ καὶ τοῦ *Ab*; Alex. in paraphr. textum vulgatum tuetur. | μέτρον ἀρχή] μέτρον ἑκάστου γένους ἀρχή *Ab* Ald. | γνωρίζομεν] γνωρίζομέν τι *Fb* et Alex. in paraphr. 699, a, 25. | γνωστοῦ] γνωριστοῦ Sylb. | περὶ ἕκαστον] περὶ ἕκαστον γένος Ald.

ἀρχὴ τινί ἐστιν ἀριθμοῦ εἶναι· τὸ γὰρ πρῶτον μέτρον ἀρχή· ᾧ γὰρ
πρώτῳ γνωρίζομεν, τοῦτο πρῶτον μέτρον ἑκάστε γένυς· ἀρχὴ οὖν τοῦ
γνωστοῦ περὶ ἕκαστον τὸ ἕν. οὐ ταὐτὸ δὲ ἐν πᾶσι τοῖς γένεσι τὸ ἕν.
25 ἔνθα μὲν γὰρ δίεσις, ἔνθα δὲ τὸ φωνῆεν ἢ ἄφωνον· βάρυς δ' ἕτερον
καὶ κινήσεως ἄλλο. πανταχοῦ δὲ τὸ ἓν ἢ τῷ ποσῷ ἢ τῷ εἴδει ἀδιαίρε-
26 τον. τὸ μὲν οὖν κατὰ τὸ ποσὸν καὶ ᾗ ποσὸν ἀδιαίρετον, τὸ μὲν πάντη
καὶ ἄθετον λέγεται μονάς, τὸ δὲ πάντη καὶ θέσιν ἔχον στιγμή, τὸ δὲ
μοναχῇ γραμμή, τὸ δὲ διχῇ ἐπίπεδον, τὸ δὲ πάντη καὶ τριχῇ διαιρετὸν
27 κατὰ τὸ ποσὸν σῶμα. καὶ ἀντιςρέψαντι δὴ τὸ μὲν διχῇ διαιρετὸν ἐπίπε-
δον, τὸ δὲ μοναχῇ γραμμή· τὸ δὲ μηδαμῇ διαιρετὸν κατὰ τὸ ποσὸν
28 στιγμὴ καὶ μονάς, ἡ μὲν ἄθετος μονάς, ἡ δὲ θετὸς στιγμή. ἔτι δὲ τὰ
μὲν κατ' ἀριθμόν ἐστιν ἕν, τὰ δὲ κατ' εἶδος, τὰ δὲ κατὰ γένος, τὰ
δὲ κατ' ἀναλογίαν, ἀριθμῷ μὲν ὧν ἡ ὕλη μία, εἴδει δ' ὧν ὁ λόγος εἷς,
γένει δ' ὧν τὸ αὐτὸ σχῆμα τῆς κατηγορίας, κατ' ἀναλογίαν δὲ ὅσα ἔχει
29 ὡς ἄλλο πρὸς ἄλλο. ἀεὶ δὲ τὰ ὕστερα τοῖς ἔμπροσθεν ἀκολυθεῖ, οἷον
ὅσα ἀριθμῷ καὶ εἴδει ἕν, ὅσα δ' εἴδει οὐ πάντα ἀριθμῷ· ἀλλὰ γένει 1017a 98 Br.
πάντα ἓν ὅσαπερ καὶ εἴδει· ὅσα δὲ γένει οὐ πάντα εἴδει ἀλλ' ἀναλογίᾳ·
30 ὅσα δὲ ἓν ἀναλογίᾳ, οὐ πάντα γένει. φανερὸν δὲ καὶ ὅτι τὰ πολλὰ
ἀντικειμένως λεχθήσεται τῷ ἑνί· τὰ μὲν γὰρ τῷ μὴ συνεχῆ εἶναι, τὰ
δὲ τῷ διαιρετὴν ἔχειν τὴν ὕλην κατὰ τὸ εἶδος, ἢ τὴν πρώτην ἢ τὴν
τελευταίαν, τὰ δὲ τῷ τοὺς λόγυς πλείυς τοὺς τί ἦν εἶναι λέγονται.

Cap. 7.

1 Τὸ ὂν λέγεται τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκός, τὸ δὲ καθ' αὑτό, κατὰ
συμβεβηκὸς μέν, οἷον τὸν δίκαιον μουσικὸν εἶναί φαμεν καὶ τὸν ἄνθρω-

πον μουσικὸν καὶ τὸν μουσικὸν ἄνθρωπον, παραπλησίως λέγοντες ὥσπερ
τὸν μουσικὸν οἰκοδομεῖν, ὅτι συμβέβηκε τῷ οἰκοδόμῳ μουσικῷ εἶναι ἢ
τῷ μουσικῷ οἰκοδόμῳ· τὸ γὰρ τόδε εἶναι τόδε σημαίνει τὸ συμβεβηκέναι
τῷδε τόδε. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημένων· τὸν γὰρ ἄνθρωπον ὅταν 2
μουσικὸν λέγωμεν καὶ τὸν μουσικὸν ἄνθρωπον, ἢ τὸν λευκὸν μουσικὸν
ἢ τοῦτον λευκόν, τὸ μὲν ὅτι ἄμφω τῷ αὐτῷ συμβεβήκασι, τὸ δ' ὅτι
συμβέβηκε τῷ ὄντι· τὸ δὲ μουσικὸν ἄνθρωπον, ὅτι τούτῳ τὸ μουσικὸν
συμβέβηκεν. οὕτω δὲ λέγεται καὶ τὸ μὴ λευκὸν εἶναι, ὅτι ᾧ συμβέβηκεν,
ἐκεῖνό ἐστιν. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι λεγόμενα οὕτω λέγεται 3
ἢ διότι τῷ αὐτῷ ὄντι ἄμφω ὑπάρχει, ἢ ὅτι ὄντι ἐκείνῳ ὑπάρχει, ἢ ὅτι
αὐτό ἐστιν ᾧ ὑπάρχει οὗ αὐτὸ κατηγορεῖται. καθ' αὑτὰ δὲ εἶναι λέγεται 4
ὅσαπερ σημαίνει τὰ σχήματα τῆς κατηγορίας· ὁσαχῶς γὰρ λέγεται, τοσαυ-
ταχῶς τὸ εἶναι σημαίνει. ἐπεὶ οὖν τῶν κατηγορουμένων τὰ μὲν τί ἐστι 5
σημαίνει, τὰ δὲ ποιόν, τὰ δὲ ποσόν, τὰ δὲ πρός τι, τὰ δὲ ποιεῖν ἢ
99 Br. πάσχειν, τὰ δὲ ποῦ, τὰ δὲ πότε, ἑκάστῳ τούτων τὸ εἶναι ταὐτὸ σημαίνει.
οὐθὲν γὰρ διαφέρει τὸ ἄνθρωπος ὑγιαίνων ἐστὶν ἢ τὸ ἄνθρωπος ὑγι- 6
αίνει, οὐδὲ τὸ ἄνθρωπος βαδίζων ἐστὶν ἢ τέμνων τοῦ ἄνθρωπος βαδίζει
ἢ τέμνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔτι τὸ εἶναι σημαίνει καὶ τὸ 7
ἔστιν ὅτι ἀληθές, τὸ δὲ μὴ εἶναι ὅτι οὐκ ἀληθὲς ἀλλὰ ψεῦδος. ὁμοίως
ἐπὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, οἷον ὅτι ἔστι Σωκράτης μουσικός, ὅτι
ἀληθὲς τοῦτο, ἢ ὅτι ἔστι Σωκράτης οὐ λευκός, ὅτι ἀληθές· τὸ δ' οὐκ
1017b ἔστιν ἡ διάμετρος ἀσύμμετρος, ὅτι ψεῦδος. ἔτι τὸ εἶναι σημαίνει καὶ 8

---

§. 26. *καὶ ᾗ ποσόν*] om. *Ab*.

§. 27. *τὸ δὲ μοναχῇ γραμμή*] post haec verba Ald. addit *τὸ δὲ πάντῃ τριχῇ διαιρετὸν σῶμα*. | *θετός*] *θετὴ* *T*.

§. 28. *ἔτι δὲ*] *δὲ* om. *Ab*. | *ἐςιν ἕν*] *ἐςιν* om. *Ab*. | *μὲν ὧν*] *μὲν οὖν ὧν* *Ab*. | *λόγος εἷς*] *εἷς* om. *Ab*.

§. 29. *ἀεὶ δὲ*] *ἀεὶ δὴ* *ET*. | *ἀλλὰ γένει*] *ἀλλὰ γένη* Ald. | *ἓν ἀναλογίᾳ*] *ἓν* om. *Ab*.

§. 30. *τῷ τὺς λόγυς*] *τὸ τὺς λόγυς* *T*. | *πλείυς*] *πλείυς εἶναι* Var. Lect. ap. Brand., *πλείυς ἔχειν* Alex. in paraphr. 699, b, 39. | *τὺς τί ἦν εἶναι λέγονται*] ita codices Bekkeri: sed interpretes latini legisse videntur *τὺς τί ἦν εἶναι λέγοντας*, nam ita locum nostrum vertit Bessario, assentiente Vetere: »quaedam autem eo, quod rationes quod quid erat esse dicentes plures sint.« Fonseca et Casaubonus emendationem istam in textu posuerunt.

§. 1. *τὸν δίκαιον*] *τὸ δικ.* *Hb*. | *καὶ τὸν μυσικὸν*] *καὶ τὸ μυσ.* *T* Ald. | *λέγοντες*] *λέγεται* *E*. | *ὥςπερ*] *ὥςπερ εἰ* *Ab*. | *τὸ γὰρ τόδε*] *τὸ γὰρ τῷδε* Ald. Casaub.; correxit Fonseca. | *εἶναι τόδε*] *τόδε* om. pr. *E*. | *τῷδε τόδε*] *τόδε τῷδε* *Ab* Ald.

§. 2. *τὸν γάρ*] *γὰρ* add. *Ab*. | *ἢ τὸν λευκὸν*] *ἢ λευκὸν* *ET* Ald. | *μυσικὸν*] *τὸν μουσικόν* Ald. | *τῷ αὐτῷ*] *τῷ αὐτῷ ὄντι* *Ab*. | *συμβέβηκε τῷ ὄντι*] *τῷ ὄντι συμβέβηκε* *ET* Ald. | *τὸ δὲ μυσικὸν ἄνθρωπον, ὅτι τύτῳ τὸ μ. σ.*] om. *Ab*. Post *ἄνθρωπον* Ald. addit *εἶναι*. | *μὴ λευκόν*] *μὴ* add. *AbFb* Alex. 700, b, 23.

§. 3. *ὄντι ἄμφω*] *ἄμφω ὄντι* *Ab*. | *ἢ ὅτι ὄντι*] *ὅτι* om. *T*. | *ἐκείνῳ*] *ἐκεῖνο* *Ab*. | *ᾧ*] *ὃ* *T*.

§. 4. *καθ' αὑτά*] *καθ' αὑτὸ* Ald.

§. 6. *ἢ τὸ ἄνθρωπος*] *τὸ* om. *Ab*. | *ὐδὲ*] ita *Ab*: ceteri *ἤ*. | *ἄνθρωπος βαδίζει ἢ τέμνει*] *ἄνθρωπον βαδίζειν ἢ τέμνειν* *ET* Vet. Ald. Brand.

§. 7. *ὁμοίως*] *ὁμοίως καὶ* Ald. | *οἷον ὅτι ἔςι*] *οἷον* et *ἔςι* om. *T*. | *ἢ ὅτι ἔςι*] *ἔςι* add. *EAb* Vet. Alex. 701, a, 11. | *ἀσύμμετρος*] *σύμμετρος* Alex. in paraphr. 701, a, 15.: nam ita, ut jam Casaubonus monuerat, ex duobus praestantissimis Alexandri codicibus legendum est, etsi Brandisius ex deterioribus libris *ἀσύμμετρος* recipere maluerit.

§. 8. *καὶ τὸ ὄν*] *καὶ τὸ ὂν καὶ* *Ab*. | *δυνάμει ῥητόν*] *ῥητὸν δυνάμει*

τὸ ὄν, τὸ μὲν δυνάμει ῥητόν, τὸ δ' ἐντελεχείᾳ τῶν εἰρημένων τούτων.
ὁρῶν τε γὰρ εἶναί φαμεν καὶ τὸ δυνάμει [ῥητῶς] ὁρῶν καὶ τὸ ἐντελε-
χείᾳ· καὶ τὸ ἐπίστασθαι ὡσαύτως καὶ τὸ δυνάμενον χρῆσθαι τῇ ἐπιστήμῃ
καὶ τὸ χρώμενον· καὶ τὸ ἠρεμοῦν καὶ ᾧ ἤδη ὑπάρχει ἠρεμία καὶ τὸ
9 δυνάμενον ἠρεμεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν· καὶ γὰρ Ἑρμῆν ἐν
τῷ λίθῳ φαμὲν εἶναι, καὶ τὸ ἥμισυ τῆς γραμμῆς, καὶ σῖτον τὸν μήπω
ἁδρόν. πότε δὲ δυνατὸν καὶ πότε οὔπω, ἐν ἄλλοις διοριστέον.

Cap. 8.

1 Οὐσία λέγεται τά τε ἁπλᾶ σώματα, οἷον γῆ καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ
ὅσα τοιαῦτα, καὶ ὅλως σώματα καὶ τὰ ἐκ τούτων συνεστῶτα ζῷά τε
καὶ δαιμόνια καὶ τὰ μόρια τούτων. ἅπαντα δὲ ταῦτα λέγεται οὐσία
2 ὅτι οὐ καθ' ὑποκειμένου λέγεται, ἀλλὰ κατὰ τούτων τὰ ἄλλα. ἄλλον
δὲ τρόπον ὃ ἂν ᾖ αἴτιον τοῦ εἶναι, ἐνυπάρχον ἐν τοῖς τοιούτοις ὅσα
3 μὴ λέγεται καθ' ὑποκειμένου, οἷον ἡ ψυχὴ τῷ ζῴῳ. ἔτι ὅσα μόρια ἐνυ-
πάρχοντά ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις ὁρίζοντά τε καὶ τόδε τι σημαίνοντα, 100 Br.
ὧν ἀναιρουμένων ἀναιρεῖται τὸ ὅλον, οἷον ἐπιπέδου σῶμα, ὥς φασί
τινες, καὶ ἐπίπεδον γραμμῆς· καὶ ὅλως ὁ ἀριθμὸς δοκεῖ εἶναί τισι τοιοῦ-
4 τος· ἀναιρουμένου τε γὰρ οὐθὲν εἶναι, καὶ ὁρίζειν πάντα. ἔτι τὸ τί ἦν
5 εἶναι οὗ ὁ λόγος ὁρισμός, καὶ τοῦτο οὐσία λέγεται ἑκάστου. συμβαίνει

Ab; γρ. „τὸ μὲν ῥητὸν τὸ δ' ἐντελεχείᾳ“ καὶ οὕτως „τὸ μὲν δυνάμει τὸ δ' ἐντελεχείᾳ“ margo *E*. Alex. 701, a, 20: ἂν ᾖ γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ „δυνάμει“ τὸ „ῥητόν“, λέγοι ἂν ῥητὸν τὸ δυνάμει, ὅτι ῥηθῆναι μὲν ἀληθές ἐστιν, οὐ μὴν καὶ ἔστιν ἤδη. Asclep. b, 8.: ἔνια τῶν ἀντιγράφων τὸ δυνάμει ἔχουσι (omisso videlicet ῥητόν), ἄλλα δὲ τὸ πρῶτον, ὥσπερ καὶ τὰ ἐνταῦθα. | ὁρῶν τε γὰρ εἶναί φαμεν] ὁρῶντες γάρ φαμεν εἶναι *Ab*. | δυνάμει] om. *T*. | ῥητῶς] om. *Ab*. | καὶ τὸ ἐπίστασθαι] »ipsum quoque sciens« Bessario, quasi legerit καὶ αὐτὸ ἐπιστάμενον. | τὸ ἠρεμοῦν] τὸ om. *Ab*. | ἤδη] δὴ *Ab*.

§. 9. Ἑρμῆν] om. *T*.

§. 1. οὐσία] οὐσία δὲ Ald.

§. 2. τῷ ζῴῳ] τῶν ζώων *Ab*.

§. 3. ἐνυπάρχοντά ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις] om. *Ab*, agnoscit Alex. 701, b, 39. 702, a, 11. | ὁρίζοντά τε] om. *T*, τε om. *Ab*. | τόδε τι] τι om. Ald. | τὸ ὅλον] καὶ τὸ ὅλον Alex. in lemm. 702, a, 20. | εἶναί τισι τοιοῦτος] τισι τοιοῦτος εἶναι *Ab* Ald. | πάντα] hanc vocem Aldina vitiose transponit post τὸ τί ἦν εἶναι versu insequenti. Veram scripturam restituit Casaub.

§. 4. ὁρισμός] ἐστὶν ὁρισμός *E* Ald., ἐστὶν ἀριθμός *T*. | τοῦτο] τοῦτο ὃ *T*.

§. 5. συμβαίνει δὴ] σημαίνει δὲ *T*. | κατὰ] om. *Ab*. | χωριστὸν] ἀχώριστον *T*. | ᾖ· τοιοῦτον] τοιοῦτον ᾖ. τοῦτο *Ab*. Sed vulgatum textum tuetur Alex. 702, b, 35.

δὴ κατὰ δύο τρόπους τὴν οὐσίαν λέγεσθαι, τό θ' ὑποκείμενον ἔσχατον,
ὃ μηκέτι κατ' ἄλλου λέγεται, καὶ ὃ ἂν τόδε τι ὂν καὶ χωριστὸν ᾖ· τοιοῦ-
τον δὲ ἑκάστου ἡ μορφὴ καὶ τὸ εἶδος.

Cap. 9.

Ταὐτὰ λέγεται τὰ μὲν κατὰ συμβεβηκός, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ 1
μουσικὸν τὸ αὐτό, ὅτι τῷ αὐτῷ συμβέβηκε, καὶ ἄνθρωπος καὶ μουσικόν,
ὅτι θάτερον θατέρῳ συμβέβηκεν· τὸ δὲ μουσικὸν ἄνθρωπος, ὅτι τῷ
ἀνθρώπῳ συμβέβηκεν. ἑκατέρῳ δὲ τοῦτο καὶ τούτῳ ἑκάτερον ἐκείνων· 2
καὶ γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ μουσικῷ καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ μουσικὸν
ταὐτὸν λέγεται, καὶ τούτοις ἐκεῖνο. διὸ καὶ πάντα ταῦτα καθόλου οὐ 3
λέγεται· οὐ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ταὐτὸ καὶ τὸ μουσικόν·
1018a τὰ γὰρ καθόλου καθ' αὑτὰ ὑπάρχει, τὰ δὲ συμβεβηκότα οὐ καθ' αὑτὰ
ἀλλ' ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἁπλῶς λέγεται. ταὐτὸ γὰρ δοκεῖ Σωκράτης 4
καὶ Σωκράτης εἶναι μουσικός· τὸ δὲ Σωκράτης οὐκ ἐπὶ πολλῶν, διὸ οὐ
πᾶς Σωκράτης λέγεται ὥσπερ πᾶς ἄνθρωπος. καὶ τὰ μὲν οὕτως λέγε- 5
ται ταὐτά, τὰ δὲ καθ' αὑτά, ὥσπερ καὶ τὸ ἕν· καὶ γὰρ ὧν ἡ ὕλη μία
101 Br. ἢ εἴδει ἢ ἀριθμῷ ταὐτὰ λέγεται, καὶ ὧν ἡ οὐσία μία. ὥστε φανερὸν 6
ὅτι ἡ ταυτότης ἑνότης τίς ἐστιν ἢ πλειόνων τοῦ εἶναι, ἢ ὅταν χρῆται
ὡς πλείοσιν, οἷον ὅταν λέγῃ αὐτὸ αὑτῷ ταὐτόν· ὡς δυσὶ γὰρ χρῆται

---

§. 1. ταὐτὰ] ταὐτὰ δὲ Ald. | τὸ δὲ μουσικὸν — συμβέβηκεν] om. *T*. | τῷ ἀνθρώπῳ] τὸ μουσικὸν τῷ ἀνθρώπῳ Ald.

§. 2. ἑκατ. δὲ τοῦτο] ἑκατ. δὲ τούτῳ *Hb*. | τούτῳ] τοῦτο Ald., τούτων *Ab Hb*; sed Alex. cum reliquis libris exhibet τούτῳ et ἐκείνων 703, a, 36. | ἐκείνων] ἐκείνῳ *Ab*. | τῷ μουσικῷ] τὸ μουσικὸν *T*, καὶ τῷ μουσ. *Ab*. Alexandri paraphrasis nostram scripturam tuetur. | καὶ ὁ ἄνθρ.] καὶ τὸ ἄνθρ. *Hb*, τὸ ἄνθρ. omisso καὶ *Ab*.

§. 3. διὸ καὶ] καὶ om. *T*. | πάντα ταῦτα] ταῦτα πάντα Alex. in lemm. Ald. | οὐ λέγεται] οὐ om. *T*. | τὸ μουσικόν] τὸ add. *Ab*.

§. 4. καὶ Σωκρ. εἶναι] εἶναι καὶ Σωκρ. *T*. | τὸ δὲ] τὸ γὰρ *ET* Ald. Bess. Vet.

§. 5. καὶ τὰ μὲν] καὶ om. *Ab*. | τὰ δὲ] τὰ om. *Ab*. | ὥσπερ] ὅσα ὥσπερ *E*; ὅσα vel ὅσαπερ etiam Alexander in textu habuisse videtur: sic enim interpretatur: τὰ δὲ καθ' αὑτὰ ταὐτὰ ἀλλήλοις λεγόμενα τοσαυταχῶς φησὶ λέγεσθαι ὁσαχῶς καὶ τὸ καθ' αὑτὸ ἕν 703, b, 28. | τὸ ἕν] τὸ om. *Ab Hb*. | ἢ ἀριθμῷ] ἢ ἀρ. ἢ γένει Ald. | μία] om. Ald.

§. 6. ἢ πλειόνων] ἢ om. *Ab*. Deinde verba τοῦ εἶναι non post ἢ πλειόνων, sed post ἑνότης τίς ἐστιν ponit Var. Lect. ap. Casaub. | ὡς πλείοσιν] om. *Ab*, agnoscunt Alex. 704, a, 3. 16. et interpretes latini. | αὑτῷ] αὐτὸ *E Hb*, αὐτῷ Ald.

7 αὐτῷ. ἕτερα δὲ λέγεται ὧν ἢ τὰ εἴδη πλείω ἢ ἡ ὕλη ἢ ὁ λόγος τῆς
8 οὐσίας· καὶ ὅλως ἀντικειμένως τῷ ταὐτῷ λέγεται τὸ ἕτερον. διάφορα
δὲ λέγεται ὅσ' ἕτερά ἐστι τὸ αὐτό τι ὄντα, μὴ μόνον ἀριθμῷ, ἀλλ' ἢ
εἴδει ἢ γένει ἢ ἀναλογίᾳ. ἔτι ὧν ἕτερον τὸ γένος καὶ τὰ ἐναντία καὶ
9 ὅσα ἔχει ἐν τῇ οὐσίᾳ τὴν ἑτερότητα. ὅμοια λέγεται τά τε πάντῃ ταὐτὸ
πεπονθότα, καὶ τὰ πλείω ταὐτὸ πεπονθότα ἢ ἕτερα, καὶ ὧν ἡ ποιότης
μία· καὶ καθ' ὅσα ἀλλοιοῦσθαι ἐνδέχεται τῶν ἐναντίων, τύτων τὸ πλείω
ἔχον ἢ κυριώτερα ὅμοιον τούτῳ. ἀντικειμένως δὲ τοῖς ὁμοίοις τὰ ἀνόμοια.

Cap. 10.

1 Ἀντικείμενα λέγεται ἀντίφασις καὶ τἀναντία καὶ τὰ πρός τι καὶ
στέρησις καὶ ἕξις καὶ ἐξ ὧν καὶ εἰς ἃ ἔσχατα, οἷον αἱ γενέσεις καὶ
2 φθοραί· καὶ ὅσα μὴ ἐνδέχεται ἅμα παρεῖναι τῷ ἀμφοῖν δεκτικῷ, ταῦτα
ἀντικεῖσθαι λέγεται, ἢ αὐτὰ ἢ ἐξ ὧν ἐστίν. φαιὸν γὰρ καὶ λευκὸν ἅμα
3 τῷ αὐτῷ οὐχ ὑπάρχει· διὸ ἐξ ὧν ἐστὶν ἀντίκειται. ἐναντία λέγεταί τά
τε μὴ δυνατὰ ἅμα τῷ αὐτῷ παρεῖναι τῶν διαφερόντων κατὰ γένος, καὶ
τὰ πλεῖστον διαφέροντα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, καὶ τὰ πλεῖστον διαφέροντα τῶν ἐν ταὐτῷ δεκτικῷ, καὶ τὰ πλεῖστον διαφέροντα τῶν ὑπὸ τὴν
αὐτὴν δύναμιν, καὶ ὧν ἡ διαφορὰ μεγίστη ἢ ἁπλῶς ἢ κατὰ γένος ἢ κατ' εἶδος.
4 τὰ δ' ἄλλα ἐναντία λέγεται τὰ μὲν τῷ τὰ τοιαῦτα ἔχειν, τὰ δὲ τῷ

§. 7. ὧν ἢ] ἢ modo omittit 704, a, 29, modo ponit a, 33 Alexander in lemmatibus.

§. 8. διάφορα δὲ] δὲ om. Ab. | μὴ μόνον] καὶ μὴ μόνον EFb; sed Alex. et Ascl. additum καὶ non agnoscunt 704, b, 3. 12. 705, a, 23. Diversam scripturam haurire aliquis possit e Bessarione, qui cum ita vertat »modo non sint idem numero«, in textu habuisse videtur non μὴ μόνον, sed μόνον μή. Eandem loci explicationem, sed lectione non immutata, proponit Alexander, in cujus commentariis haec legimus τὸ δὲ „μὴ μόνον ἀριθμῷ" προσέθηκε τῷ „ταὐτό τι ὄντα" ὡς ἴσον τῷ μόνον μὴ ἀριθμῷ ὄντα ταὐτά 704, b, 2.

§. 9. πάντῃ] add. AbFb et, quantum conjectare licet, Alexander: nam haec est ejus paraphrasis: ὅμοιά φησι λέγεσθαι τά τε πάντα ταὐτὰ πεπονθότα, τυτέςι πάντῃ ἐοικότα ἀλλήλοις 704, b, 33.

§. 1. οἷον] om. Ab. Alex. non modo οἷον, sed etiam καὶ εἰς ἃ ἔσχατα non legisse videtur, 705, a, 31. 36. | φθοραὶ] αἱ φθοραὶ Ald.

§. 2. ἢ ἐξ] ἢ om. T. | διὸ] διὸ καὶ Ald. | ἀντίκειται] ἀντίκειται τούτοις ET Ald. Bess.

§. 3. τὰ πλεῖςον primum] τῷ πλ. E, τὰ om. T.

§. 4. τὰ τοιαῦτα] ταῦτα Ab. | παθητικὰ εἶναι τῶν τοιύτων] εἶναι τῶν τοιύτων om. Ald. | ςερήσεις εἶναι τῶν τοιύτων] ςερ. εἶναι τύτων Ab; idem exhibet Ald., addito καὶ τῶν τοιύτων.

δεκτικὰ εἶναι τῶν τοιούτων, τὰ δὲ τῷ ποιητικὰ ἢ παθητικὰ εἶναι τῶν
102 Br. τοιούτων, ἢ ποιοῦντα ἢ πάσχοντα, ἢ ἀποβολαὶ ἢ λήψεις, ἢ ἕξεις ἢ ςερήσεις εἶναι τῶν τοιούτων. ἐπεὶ δὲ τὸ ἓν καὶ τὸ ὂν πολλαχῶς λέγεται, 5
ἀκολουθεῖν ἀνάγκη καὶ τἆλλα ὅσα κατὰ ταῦτα λέγεται, ὥστε καὶ τὸ
ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον καὶ τὸ ἐναντίον, ὥστ' εἶναι ἕτερον καθ' ἑκάστην
1018b κατηγορίαν. ἕτερα δὲ τῷ εἴδει λέγεται ὅσα τε ταὐτοῦ γένους ὄντα μὴ 6
ὑπάλληλά ἐστι, καὶ ὅσα ἐν τῷ αὐτῷ γένει ὄντα διαφορὰν ἔχει, καὶ ὅσα
ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐναντίωσιν ἔχει. καὶ τὰ ἐναντία ἕτερα τῷ εἴδει ἀλλήλων, ἢ 7
πάντα ἢ τὰ λεγόμενα πρώτως, καὶ ὅσων ἐν τῷ τελευταίῳ τοῦ γένους
εἴδει οἱ λόγοι ἕτεροι, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος ἄτομα τῷ γένει, οἱ δὲ
λόγοι ἕτεροι αὐτῶν. καὶ ὅσα ἐν τῇ αὐτῇ οὐσίᾳ ὄντα ἔχει διαφοράν. 8
ταὐτὰ δὲ τῷ εἴδει τὰ ἀντικειμένως λεγόμενα τούτοις.

Cap. 11.

Πρότερα καὶ ὕστερα λέγεται ἔνια μὲν ὡς ὄντος τινὸς πρώτου καὶ 1
ἀρχῆς ἐν ἑκάστῳ γένει, τὸ ἐγγύτερον ἀρχῆς τινὸς ὡρισμένης, ἢ ἁπλῶς
καὶ τῇ φύσει, ἢ πρός τι ἢ ποῦ ἢ ὑπό τινων· οἷον τὰ μὲν κατὰ τόπον 2
τῷ εἶναι ἐγγύτερον ἢ φύσει τινὸς τόπου ὡρισμένου, οἷον τοῦ μέσου ἢ
τοῦ ἐσχάτου, ἢ πρὸς τὸ τυχόν, τὸ δὲ πορρώτερον ὕστερον. τὰ δὲ κατὰ 3
χρόνον· τὰ μὲν γὰρ τῷ πορρωτέρω τοῦ νῦν, οἷον ἐπὶ τῶν γενομένων (πρότερα γὰρ τὰ Τρωϊκὰ τῶν Μηδικῶν, ὅτι πορρώτερον ἀπέχει τοῦ νῦν), τὰ
δὲ τῷ ἐγγυτέρω τοῦ νῦν, οἷον ἐπὶ τῶν μελλόντων· πρότερον γὰρ Νέμεα
Πυθίων, ὅτι ἐγγύτερον τοῦ νῦν ὡς ἀρχῇ καὶ πρώτῳ χρησαμένων. τὰ 4
δὲ κατὰ κίνησιν· τὸ γὰρ ἐγγύτερον τοῦ πρώτου κινήσαντος πρότερον,
103 Br. οἷον παῖς ἀνδρός· ἀρχὴ δὲ καὶ αὕτη τις ἁπλῶς. τὰ δὲ κατὰ δύναμιν· 5
τὸ γὰρ ὑπερέχον τῇ δυνάμει πρότερον, καὶ τὸ δυνατώτερον· τοιοῦτον δ'

§. 5. πολλαχῶς λέγ.] λέγ. πολλ. T. | καθ' ἑκάςην] καὶ καθ' ἑκάςην Ald.

§. 6. ἐναντίωσιν ἔχει] ἐναντίως ἔχει Var. Lect. ap. Brand.

§. 7. ὅσων] ὅσα AbHb.

§. 8. ὐσίᾳ] ὐσίᾳ αὐτῶν Ald. | ὄντα] om. T.

§. 1. πρότερα] τὰ πρότ. ET. | γένει] om. Ab, tuetur Alex. cum interpretibus lat. | τὸ ἐγγ.] τῷ ἐγγ. Fb et Alex. 707, b, 10., πρότερον γὰρ τὸ ἐγγ. Var. Lect. ap. Casaub. | ὡρισμένης] διωρισμένης Alex. in lemm. 707, b, 22.

§. 2. τινὸς τόπυ] τινὸς τέλος τόπυ T.

§. 3. τῷ πορρωτέρω] τῷ om. Ald., τὸ πορρώτερον Ab. | πρότερα γὰρ τὰ] πρότερον γὰρ τὰ EAb. | τῷ ἐγγυτέρω] τὸ ἐγγύτερον T, τῷ ἐγγύτερον E. | τῦ νῦν] τῦ νῦν τῷ νῦν Ald., et simile aliquid in textu habuisse videntur interpretes latini. | χρησαμένων] χρησάμενοι Ab.

§. 4. τὸ γὰρ] τὰ γὰρ Ab.

ἐστὶν οὗ κατὰ τὴν προαίρεσιν ἀνάγκη ἀκολουθεῖν θάτερον καὶ τὸ ὕϛερον,
ὥστε μὴ κινῦντός τε ἐκείνου μὴ κινεῖσθαι καὶ κινῦντος κινεῖσθαι· ἡ δὲ
6 προαίρεσις ἀρχή. τὰ δὲ κατὰ τάξιν· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα πρός τι ἕν
ὡρισμένον διέστηκε κατὰ τὸν λόγον, οἷον παραστάτης τριτοστάτου πρό-
τερον, καί παρανήτη νήτης· ἔνθα μὲν γὰρ ὁ κορυφαῖος, ἔνθα δὲ ἡ
7 μέση ἀρχή. ταῦτα μὲν οὖν πρότερα τοῦτον λέγεται τὸν τρόπον, ἄλλον
8 δὲ τρόπον τὸ τῇ γνώσει πρότερον ὡς καὶ ἁπλῶς πρότερον. τύτων δὲ
ἄλλως τὰ κατὰ τὸν λόγον καὶ τὰ κατὰ τὴν αἴσθησιν. κατὰ μὲν γὰρ
τὸν λόγον τὰ καθόλου πρότερα, κατὰ δὲ τὴν αἴσθησιν τὰ καθ' ἕκαϛα.
9 καὶ κατὰ τὸν λόγον δὲ τὸ συμβεβηκὸς τοῦ ὅλου πρότερον, οἷον τὸ μυσικὸν
τοῦ μουσικοῦ ἀνθρώπου· οὐ γὰρ ἔσται ὁ λόγος ὅλος ἄνευ τοῦ μέρους.
10 καίτοι οὐκ ἐνδέχεται μουσικὸν εἶναι μὴ ὄντος μουσικοῦ τινός. ἔτι πρό-
τερα λέγεται τὰ τῶν προτέρων πάθη, οἷον εὐθύτης λειότητος· τὸ μὲν 1019a
11 γὰρ γραμμῆς καθ' αὑτὴν πάθος, τὸ δ' ἐπιφανείας. τὰ μὲν δὴ οὕτω
λέγεται πρότερα καὶ ὕστερα, τὰ δὲ κατὰ φύσιν καὶ ὐσίαν, ὅσα ἐνδέχεται
εἶναι ἄνευ ἄλλων, ἐκεῖνα δὲ ἄνευ ἐκείνων μή· ᾗ διαιρέσει ἐχρήσατο Πλά-
12 των. ἐπεὶ δὲ τὸ εἶναι πολλαχῶς, πρῶτον μὲν τὸ ὑποκείμενον πρότερον,
διὸ ἡ οὐσία πρότερον, ἔπειτα ἄλλως τὰ κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἐντελέ-
13 χειαν. τὰ μὲν γὰρ κατὰ δύναμιν πρότερά ἐστι, τὰ δὲ κατὰ ἐντελέχειαν,
οἷον κατὰ δύναμιν μὲν ἡ ἡμίσεια τῆς ὅλης καὶ τὸ μόριον τῦ ὅλου καὶ ἡ
ὕλη τῆς ὐσίας, κατ' ἐντελέχειαν δ' ὕστερον· διαλυθέντος γὰρ κατ' ἐντε-
14 λέχειαν ἔσται. τρόπον δή τινα πάντα τὰ πρότερον καὶ ὕστερον λεγόμενα 104 Br.
κατὰ ταῦτα λέγεται· τὰ μὲν γὰρ κατὰ γένεσιν ἐνδέχεται ἄνευ τῶν ἑτέρων
εἶναι, οἷον τὸ ὅλον τῶν μορίων, τὰ δὲ κατὰ φθοράν, οἷον τὸ μόριον
τοῦ ὅλου. ὁμοίως δὲ καὶ τἆλλα.

---

§. 6. τὰ δὲ κατὰ] τὸ δὲ κατὰ *Ab.* | παρανήτη] ἡ παραν. *ET* Ald.

§. 7. τὸ τῇ] τῷ τῇ *T.* | ὡς καὶ ἁπλῶς] ἢ ἁπλῶς margo cod. Reg. 709, b, 22.

§. 8. καὶ τὰ κατὰ] τὰ om. *ET.*

§. 9. ὅλος] add. *EAbHb* Bess. Vet.

§. 10. καθ' αὑτὴν πάθος] πάθος καθ' αὑτὴν *T.*

§. 11. λέγεται πρότερα] πρότερα λέγεται *E* Ald. | καὶ οὐσίαν] om. Ald. | ἐχρήσατο] ἐχρῆτο *ET* Ald. | Πλάτων] ὁ Πλ. Ald.

§. 13. τὰ μὲν γὰρ κατὰ — κατ' ἐντελέχειαν δ' ὕϛερον] haec verba om. *AbFb*, sed ea agnoscit Alex. in paraphr. 708, b, 34. seqq. | κατὰ ἐντελέχειαν, οἷον] κατὰ ἐντ. ὕστερον, οἷον Var. Lect. ap. Brand.

§. 14. τρόπον] καὶ τρόπον *AbHb.* | δὴ] δέ *Fb* et Alex. in paraphr. 709, a, 14. | πρότερον καὶ ὕϛερον] πρότερα καὶ ὕϛερα *Fb* et Alex. in paraphr. 709, a, 14.

Cap. 12.

Δύναμις λέγεται ἡ μὲν ἀρχὴ κινήσεως ἢ μεταβολῆς ἡ ἐν ἑτέρῳ ᾗ 1
ἕτερον, οἷον ἡ οἰκοδομικὴ δύναμίς ἐστιν ἣ οὐχ ὑπάρχει ἐν τῷ οἰκοδομε-
μένῳ· ἀλλ' ἡ ἰατρικὴ δύναμις ὖσα ὑπάρχοι ἂν ἐν τῷ ἰατρευομένῳ, ἀλλ'
οὐχ ᾗ ἰατρευόμενος. ἡ μὲν ὖν ὅλως ἀρχὴ μεταβολῆς ἢ κινήσεως λέγε- 2
ται δύναμις ἐν ἑτέρῳ ᾗ ἕτερον, ἡ δ' ὑφ' ἑτέρυ ᾗ ἕτερον· καθ' ἣν γὰρ
τὸ πάσχον πάσχει τι, ὁτὲ μὲν ἐὰν ὁτιοῦν δυνατὸν αὐτό φαμεν εἶναι
παθεῖν, ὁτὲ δ' οὐ κατὰ πᾶν πάθος ἀλλ' ἂν ἐπὶ τὸ βέλτιον. ἔτι ἡ τοῦ 3
καλῶς τῦτ' ἐπιτελεῖν, ἢ κατὰ προαίρεσιν· ἐνίοτε γὰρ τὺς μόνον ἂν πορευ-
θέντας ἢ εἰπόντας, μὴ καλῶς δὲ ἢ μὴ ὡς προείλοντο, οὔ φαμεν δύνα-
σθαι λέγειν ἢ βαδίζειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῦ πάσχειν. ἔτι ὅσαι ἕξεις 4
καθ' ἃς ἀπαθῆ ὅλως ἢ ἀμετάβλητα ἢ μὴ ῥᾳδίως ἐπὶ τὸ χεῖρον εὐμε-
τακίνητα, δυνάμεις λέγονται· κλᾶται μὲν γὰρ καὶ συντρίβεται καὶ κάμπ-
τεται καὶ ὅλως φθείρεται οὐ τῷ δύνασθαι, ἀλλὰ τῷ μὴ δύνασθαι καὶ
ἐλλείπειν τινός· ἀπαθῆ δὲ τῶν τοιύτων ἃ μόλις καὶ ἠρέμα πάσχει διὰ
δύναμιν καὶ τὸ δύνασθαι καὶ τὸ ἔχειν πως. λεγομένης δὲ τῆς δυνάμεως 5
τοσαυταχῶς, καὶ τὸ δυνατὸν ἕνα μὲν τρόπον λεχθήσεται τὸ ἔχον κινήσεως
105 Br. ἀρχὴν ἢ μεταβολῆς (καὶ γὰρ τὸ ϛατικὸν δυνατόν τι ἐν ἑτέρῳ ᾗ ἕτερον), ἕνα
1019b δ' ἐὰν ἔχῃ τι αὐτῦ ἄλλο δύναμιν τοιαύτην, ἕνα δ' ἐὰν ἔχῃ μεταβάλλειν ἐφ'
ὁτιοῦν δύναμιν, εἴτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον εἴτ' ἐπὶ τὸ βέλτιον· καὶ γὰρ τὸ φθειρό- 6

---

§. 1. ἡ ἐν ἑτέρῳ] ἡ om. Ald., ἢ ἐν ἑτέρῳ *ET* Brand. | ᾗ ἕτερον] ἢ ἕτ. *T*, ἢ ἢ [ᾗ?] ἕτ. *E*, ἢ ᾗ Alex. 709, b, 25. 710, b, 12. etsi in aliis locis, ut 709, b, 39. 710, a, 10., librariorum incuria ἢ omissum sit. Etiam in Aldina et in proximis editionibus, assentiente versione Bessarionis, legitur, quod unice verum est, ἢ ᾗ. | ἡ οἰκοδ.] ἡ om. *Ab.* | ἣ οὐχ] ἢ οὐχ *E.*

§. 2. ᾗ] ἢ ᾗ *E* Bess. | ᾗ] ἢ ᾗ *ET* Ald. Bess. | δυνατὸν] ᾗ δυνατὸν *E*, ἢ δυνατὸν *T*, τὸ δυνατὸν *Ab*, δυνατὸν δυνατὸν margo *E.* In Aldina totus versus sic exhibetur ὁτὲ μὲν ὖν ἐὰν ὁτιοῦν οἷόν τε ᾖ παθεῖν, δυνατόν φαμεν εἶναι αὐτὸ παθεῖν. | ἂν] ἐὰν *Ab*, ὃν *T.*

§. 3. ἔτι ἡ] ἔτι ἢ *E.* | τῦτ'] τόδ' Ald.

§. 4. καθ' ἃς ἀπαθῆ] καθ' ἃς τὰ πάθη Var. Lect. ap. Brand. | ἃ μόλις] ἂν μόγις *Ab.* | πάσχει] πάσχῃ *Ab.* | τὸ δύνασθαι καὶ τὸ ἔχειν] τῷ δ. κ. τῷ ἔχειν Var. Lect. ap. Brand.

§. 5. δυνατόν τι] δυνατόν τι εἶναι *T* Ald., δυνατόν τί ἐϛιν γρ. Casaub. | ᾗ ἕτ.] ἢ ᾗ ἕτ. Bess. *ET* Ald. Porro Alexander 710, b, 23. non post ᾗ ἕτερον, sed in vocabulis δυνατόν τι parenthesin concludit, ut verba ἐν ἑτέρῳ ᾗ ἕτερον ad ἀρχὴν μεταβολῆς referantur. | δύναμιν, εἴτ'] δύναμιν τοιαύτην εἴτ' Var. Lect. ap. Brand.

§. 6. εἰ ἦν ἀδύνατον] εἰ μὴ ἦν δυνατόν *Ab*, εἰ εἴη ἀδύνατον *T.* | διάθεσιν] διαίρεσιν *T* Ald., correxit Casaub. | τὸ ἔχειν] τῷ ἔχειν et mox τῷ

μενον δοκεῖ δυνατὸν εἶναι φθείρεσθαι, ἢ οὐκ ἂν φθαρῆναι εἰ ἦν ἀδύνατον·
νῦν δὲ ἔχει τινὰ διάθεσιν καὶ αἰτίαν καὶ ἀρχὴν τοῦ τοιύτυ πάθυς. ὁτὲ μὲν δὴ
7 τὸ ἔχειν τι δοκεῖ, ὁτὲ δὲ τὸ ἐστερῆσθαι τοιοῦτον εἶναι. εἰ δ' ἡ στέρησίς
ἐστιν ἕξις πως, πάντα τῷ ἔχειν ἂν εἴη τι. ὁμωνύμως δὲ λεγόμενον τό ὄν, ὥστε
τῷ ἔχειν ἕξιν τινὰ καὶ ἀρχήν ἐστι δυνατόν, καὶ τῷ ἔχειν τὴν τύτου στέρησιν,
8 εἰ ἐνδέχεται ἔχειν στέρησιν. ἕνα δὲ τῷ μὴ ἔχειν αὐτοῦ δύναμιν ἢ
9 ἀρχὴν ἐν ἄλλῳ ᾗ ἄλλο φθαρτικήν. ἔτι δὲ ταῦτα πάντα ἢ τῷ
10 μόνον ἂν συμβῆναι γενέσθαι ἢ μὴ γενέσθαι, ἢ τῷ καλῶς. καὶ γὰρ
ἐν τοῖς ἀψύχοις ἔνεστιν ἡ τοιαύτη δύναμις, οἷον ἐν τοῖς ὀργάνοις· τὴν
μὲν γὰρ δύνασθαί φασι φθέγγεσθαι λύραν, τὴν δ' ὐθέν, ἂν ᾖ μὴ εὔ-
11 φωνος. ἀδυναμία δ' ἐστὶ στέρησις δυνάμεως καὶ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς ἄρσις
τις οἵα εἴρηται, ἢ ὅλως ἢ τῷ πεφυκότι ἔχειν, ἢ καὶ ὅτε πέφυκεν ἤδη
ἔχειν· οὐ γὰρ ὁμοίως ἂν φαῖμεν ἀδύνατον εἶναι γεννᾶν παῖδα καὶ ἄνδρα
12 καὶ εὐνῦχον. ἔτι δὲ καθ' ἑκατέραν δύναμίν ἐστιν ἀδυναμία ἀντικειμένη,
13 τῇ τε μόνον κινητικῇ καὶ τῇ καλῶς κινητικῇ. καὶ ἀδύνατα δὴ τὰ μὲν κατὰ
τὴν ἀδυναμίαν ταύτην λέγεται, τὰ δ' ἄλλον τρόπον, οἷον δυνατόν τε καὶ
14 ἀδύνατον. ἀδύνατον μὲν οὗ τὸ ἐναντίον ἐξ ἀνάγκης ἀληθές, οἷον τὸ τὴν 106 Br.
διάμετρον σύμμετρον εἶναι ἀδύνατον, ὅτι ψεῦδος τὸ τοιῦτον, οὗ τὸ ἐναντίον

ἐστερῆσθαι Alex. in paraphr. 711, a, 11. 13. Ald. Bess. Eandem lectionis varietatem Brandisius adnotavit in margine editionis suae.

§. 7. εἰ δ' ἡ] ἡ δὲ T. | ἕξις πως] ἕξις om. Ab, sed eam vocem habet Alex. in lemm. et in paraphr., eandemque agnoscunt interpretes lat. | πάντα τῷ ἔχειν ἂν εἴη τι] πάντα τὰ ἐστερημένα τῷ ἔχειν ἂν εἴη Alex. 711, a, 15., πάντα τὸ ἔχειν εἴη ἄν τι Ald. | ὁμωνύμως δὲ λεγόμενον τὸ ὄν] ita E Ald., haec addito καὶ post δὲ, ὁμων. λέγομεν τὸ ὂν T, εἰ δὲ μὴ τῷ ἔχειν ἕξιν τινὰ καὶ ἀρχήν ἐστι δυνατὸν ὁμων. Ab, »aequivoce autem dicimus ipsum ens« Bessario, quasi legerit ὁμωνύμως δὲ λέγομεν αὐτὸ τὸ ὄν. | ὥστε τῷ] ὥστε τὸ T, ὥστε τῷ τε Ab. | ἕξιν τινὰ καὶ ἀρχήν ἐστι δυνατόν, καὶ τῷ ἔχειν] om. Ab. | καὶ τῷ] καὶ τὸ T Ald. | εἰ ἐνδέχεται ἔχειν στέρησιν] om. T.

§. 8. ἐν ἄλλῳ] ἐν om. Ab. | ᾗ] ἢ T, ἢ ᾗ E Ald. Bess. | ἄλλο] ἄλλυ T.

§. 9. καλῶς] καλοῖς Ab.

§. 10. ἔνεστιν] ἔν ἐστιν ETAb Ald. Brand., sed Bess.: »inest« et Vet.: »in — est.« | δύνασθαί φασι] φασι δύνασθαι Ab. | ᾖ μὴ] μὴ ᾖ Ald.

§. 11. ἀδυναμία δ' ἐστι] ἐστι om. T. | ἄρσις τις] ἄρνησίς τις Hb, om. Ab. | φαῖμεν] φαμεν Ab, φαίημεν Hb: ceteri φαῖεν. | ἄνδρα καὶ εὐνῦχον] γρ. καὶ „ἄνδρα εὐνυχίαν" margo E, atque ita T Ald., ἄνδρα εὐνῦχον Var. Lect. ap. Brand., »virum eunuchum« Bess.

§. 12. δύναμίν] τὴν δύναμίν Ab.

§. 13. δὴ] δὲ ET Ald.

§. 14. ἀδύνατον — ἀδύνατον] om. T. | οὗ] καὶ οὗ ET Ald. Bess. | ἀσύμμετρον] οἷον ἀσύμμετρον Sylb. Casaub.

οὐ μόνον ἀληθὲς ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη ἀσύμμετρον εἶναι· τὸ ἄρα σύμμετρον οὐ
μόνον ψεῦδος ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης ψεῦδος. τὸ δ' ἐναντίον τύτῳ, τὸ δυνατόν, 15
ὅταν μὴ ἀναγκαῖον ᾖ τὸ ἐναντίον ψεῦδος εἶναι, οἷον τὸ καθῆσθαι ἄνθρω-
πον δυνατόν· οὐ γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ μὴ καθῆσθαι ψεῦδος. τὸ μὲν οὖν 16
δυνατὸν ἕνα μὲν τρόπον, ὥσπερ εἴρηται, τὸ μὴ ἐξ ἀνάγκης ψεῦδος ση-
μαίνει, ἕνα δὲ τὸ ἀληθὲς εἶναι, ἕνα δὲ τὸ ἐνδεχόμενον ἀληθὲς εἶναι.
κατὰ μεταφορὰν δὲ ἡ ἐν τῇ γεωμετρίᾳ λέγεται δύναμις. ταῦτα μὲν οὖν 17.18
τὰ δυνατὰ οὐ κατὰ δύναμιν. τὰ δὲ λεγόμενα κατὰ δύναμιν πάντα λέγε-
1020a ται πρὸς τὴν πρώτην [μίαν]· αὕτη δ' ἐστὶν ἀρχὴ μεταβολῆς ἐν ἄλλῳ
ᾗ ἄλλο. τὰ γὰρ ἄλλα λέγεται δυνατὰ τῷ τὰ μὲν ἔχειν αὐτῶν ἄλλο τι 19
τοιαύτην δύναμιν, τὰ δὲ μὴ ἔχειν, τὰ δὲ ὡδὶ ἔχειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ
ἀδύνατα. ὥστε ὁ κύριος ὅρος τῆς πρώτης δυνάμεως ἂν εἴη ἀρχὴ μετα- 20
βλητικὴ ἐν ἄλλῳ ᾗ ἄλλο.

Cap. 13.

Ποσὸν λέγεται τὸ διαιρετὸν εἰς ἐνυπάρχοντα, ὧν ἑκάτερον ἢ ἕκαστον 1
ἕν τι καὶ τόδε τι πέφυκεν εἶναι. πλῆθος μὲν οὖν ποσόν τι ἂν ἀριθμη- 2
τὸν ᾖ, μέγεθος δὲ ἂν μετρητὸν ᾖ. λέγεται δὲ πλῆθος μὲν τὸ διαιρετὸν 3
δυνάμει εἰς μὴ συνεχῆ, μέγεθος δὲ τὸ εἰς συνεχῆ. μεγέθους δὲ τὸ μὲν 4
ἐφ' ἓν συνεχὲς μῆκος, τὸ δ' ἐπὶ δύο πλάτος, τὸ δ' ἐπὶ τρία βάθος.
τούτων δὲ πλῆθος μὲν τὸ πεπερασμένον ἀριθμός, μῆκος δὲ γραμμή,
πλάτος δὲ ἐπιφάνεια, βάθος δὲ σῶμα. ἔτι τὰ μὲν λέγεται καθ' αὑτὰ 5
107 Br. ποσὰ ἄττα, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἡ μὲν γραμμὴ ποσόν τι καθ'

---

§. 15. ᾖ] om. Ab.

§. 16. ὥσπερ] ὡς T. | ἐνδεχ. ἀλ. εἶναι] ἐνδ. ἀλ. ἤδη AbHb Bess. Vet; sed Alex. vulgatam scripturam sequitur 712, b, 23. 33.

§. 17. τῇ] om. Ab et Alex. in paraphr. 712, b, 28, 31 et Ascl. 713, a, 24.

§. 18. τὰ δυνατὰ] τὰ om. Ab. | μίαν] om. Alex. in paraphr. 712, b, 38.; unde vulgata scriptura origines traxerit, intelligitur ex eo, quod refert Asclepius, in aliis exemplaribus πρὸς τὴν πρώτην, in aliis πρὸς τὴν μίαν scriptum exhiberi 713, a, 27. Interpretes latini vulgatum textum reddunt. | ᾗ] ἢ ᾗ E.

§. 19. τῷ τὰ μὲν] τὰ μὲν τῷ T Sylb. | μὴ ἔχειν] τῷ μὴ ἔχειν ET Ald. et Ascl. in paraphr. 713, a, 31. | τὰ δὲ ὡδὶ] τὰ δὲ τῷ ὡδὶ scribi vult Sylb., ad Bessarionis versionem provocans.

§. 20. ὅρος] om. Ald. | ᾗ] ἢ ᾗ E.

§. 1. ἕν τι] ἕν τε E. | τόδε τι] τι om. FbHb Alex. 713, a, 36. 44.

§. 4. τὸ πεπ.] τὸ om. Hb.

§. 5. ἑαυτό] αὐτό Ab.

6 ἑαυτό, τὸ δὲ μυσικὸν κατὰ συμβεβηκός. τῶν δὲ καθ' αὑτὰ τὰ μὲν κατ'
οὐσίαν ἐστίν, οἷον ἡ γραμμὴ ποσόν τι (ἐν γὰρ τῷ λόγῳ τῷ τί ἐστι
λέγοντι τὸ ποσόν τι ὑπάρχει), τὰ δὲ πάθη καὶ ἕξεις τῆς τοιαύτης ἐϛὶν
οὐσίας, οἷον τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον, καὶ μακρὸν καὶ βραχύ, καὶ πλατὺ
καὶ στενόν, καὶ βαθὺ καὶ ταπεινόν, καὶ βαρὺ καὶ κοῦφον, καὶ τἆλλα
7 τὰ τοιαῦτα. ἔστι δὲ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, καὶ τὸ μεῖζον καὶ
ἔλαττον, καὶ καθ' αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα λεγόμενα, τοῦ ποσοῦ πάθη
8 καθ' αὑτά· μεταφέρεται μέντοι καὶ ἐπ' ἄλλα ταῦτα τὰ ὀνόματα. τῶν
δὲ κατὰ συμβεβηκὸς λεγομένων ποσῶν τὸ μὲν οὕτως λέγεται ὥσπερ ἐλέ-
χθη ὅτι τὸ μυσικὸν ποσὸν καὶ τὸ λευκὸν τῷ εἶναι ποσόν τι ᾧ ὑπάρ-
9 χυσι, τὰ δὲ ὡς κίνησις καὶ χρόνος· καὶ γὰρ ταῦτα πόσ' ἄττα λέγεται
καὶ συνεχῆ τῷ ἐκεῖνα διαιρετὰ εἶναι ὧν ἐστὶ ταῦτα πάθη. λέγω δὲ ὐ
τὸ κινούμενον ἀλλ' ὃ ἐκινήθη· τῷ γὰρ ποσὸν εἶναι ἐκεῖνο καὶ ἡ κίνησις
ποσή, ὁ δὲ χρόνος τῷ ταύτην.

Cap. 14.

1 *Τὸ ποιὸν λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ἡ διαφορὰ τῆς ὐσίας οἷον ποιόν*
τι ἄνθρωπος ζῷον ὅτι δίπυν, ἵππος δὲ τετράπυν· καὶ κύκλος ποιόν τι
σχῆμα ὅτι ἀγώνιον, ὡς τῆς διαφορᾶς τῆς κατὰ τὴν οὐσίαν ποιότητος 1020 b
2 οὔσης. ἕνα μὲν δὴ τρόπον τῦτον λέγεται ἡ ποιότης διαφορὰ ὐσίας, ἕνα
3 δὲ ὡς τὰ ἀκίνητα καὶ τὰ μαθηματικά· ὥσπερ οἱ ἀριθμοὶ ποιοί τινες,
οἷον οἱ σύνθετοι καὶ μὴ μόνον ἐφ' ἓν ὄντες ἀλλ' ὧν μίμημα τὸ ἐπίπε-
δον καὶ τὸ στερεόν (ὗτοι δ' εἰσὶν οἱ ποσάκις ποσοὶ ἢ ποσάκις ποσάκις
ποσοί), καὶ ὅλως ὃ παρὰ τὸ ποσὸν ὑπάρχει ἐν τῇ ὐσίᾳ· οὐσία γὰρ 108 Br.

---

§. 6. *καθ' αὑτά*] *καθ' αὑτὸ Ab.* | *τὸ ποσόν τι*] *τὸ* om. Ald., *τι* om. *FbHb.* | *ὑπάρχει*] *ἐνυπάρχει Fb.* | *τὸ ὀλίγον*] *τὸ* om. *Ab.* | *μακρὸν*] *τὸ μακρὸν Ab.* | *καὶ πλατὺ — καὶ βαρὺ*] om. *E*, tuetur Alex. | *καὶ βαθὺ καὶ ταπεινόν*] om. *HbAb*, agnoscit Alex. | *καὶ βαρὺ καὶ κοῦφον*] om. *Fb*, agnoscit Alex. 714, a, 17. 715, b, 26. | *τὰ τοιαῦτα*] *τὰ* om. *Ab*, habet Alex.

§. 7. *τὸ μικρὸν*] *τὸ* om. *T.* | *τὸ μεῖζον*] *τὸ* om. *EAb*, habet Alex. | *ἔλαττον*] *τὸ ἔλαττον Ab* Alex. | *μεταφέρεται*] *μεταφέρονται Ab.* | *μέντοι*] *μέντοιγε Hb.*

§. 8. *λέγεται*] *λέγονται T.* | *ᾧ ὑπάρχυσι*] *ἐνυπάρχυσι T.*

§. 9. *λέγεται*] *λέγονται T.* | *ταῦτα πάθη*] *τὰ πάθη Ab*, *ταῦτα* sine *πάθη T*; sed Alex. textum vulgatum agnoscit. | *λέγω δὲ*] *λέγω δὴ Hb.* | *ὃ ἐκινήθη*] *ᾧ ἐκινήθη* Fonseca, »quo motum est« interpretes latini.

§. 1. *ἡ διαφορὰ*] *αἱ διαφοραὶ Ab.* | *ποιόν τι*] *ποιόν ποι T.* | *ποιόν*] *ποιῦν T.* | *οὔσης*] om. *T.*

§. 3. *ἢ ποσάκις ποσάκις ποσοὶ*] *οἱ ποσοὶ ποσάκις* Ald. | *τρὶς εἰσὶν*] *τρὶς ἐϛὶν* Fonseca. | *ἀλλ' ὃ*] *ἀλλ' ὃ δὶς ἢ τρὶς ὃ T.* | *ἓξ* extremum] om. *AbHb.*

ἑκάστυ τὸ ἅπαξ, οἷον τῶν ἓξ ὐχ ὃ δὶς ἢ τρὶς εἰσὶν ἀλλ' ὃ ἅπαξ· ἓξ
γὰρ ἅπαξ ἕξ. ἔτι ὅσα πάθη τῶν κινουμένων οὐσιῶν, οἷον θερμότης 4
καὶ ψυχρότης, καὶ λευκότης καὶ μελανία, καὶ βαρύτης καὶ κυφότης, καὶ
ὅσα τοιαῦτα, καθ' ἃ λέγονται καὶ ἀλλοιῦσθαι τὰ σώματα μεταβαλλόν-
των. ἔτι κατ' ἀρετὴν καὶ κακίαν καὶ ὅλως τὸ κακὸν καὶ ἀγαθόν. 5
σχεδὸν δὴ κατὰ δύο τρόπυς λέγοιτ' ἂν τὸ ποιόν, καὶ τούτων ἕνα τὸν 6
κυριώτατον· πρώτη μὲν γὰρ ποιότης ἡ τῆς ὐσίας διαφορά. ταύτης δέ 7
τι καὶ ἡ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς ποιότης μέρος· διαφορὰ γάρ τις ὐσιῶν, ἀλλ'
ἢ οὐ κινυμένων ἢ οὐχ ᾗ κινύμενα. τὰ δὲ πάθη τῶν κινυμένων ᾗ κινύ- 8
μενα, καὶ αἱ τῶν κινήσεων διαφοραί. ἀρετὴ δὲ καὶ κακία τῶν παθη- 9
μάτων μέρος τι· διαφορὰς γὰρ δηλῦσι τῆς κινήσεως καὶ τῆς ἐνεργείας,
καθ' ἃς ποιοῦσιν ἢ πάσχυσι καλῶς ἢ φαύλως τὰ ἐν κινήσει ὄντα· τὸ
μὲν γὰρ ὡδὶ δυνάμενον κινεῖσθαι ἢ ἐνεργεῖν ἀγαθόν, τὸ δ' ὡδὶ καὶ
ἐναντίως μοχθηρόν. μάλιστα δὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν σημαίνει τὸ 10
ποιὸν ἐπὶ τῶν ἐμψύχων, καὶ τύτων μάλιστα ἐπὶ τοῖς ἔχουσι προαίρεσιν.

Cap. 15.

Πρός τι λέγεται τὰ μὲν ὡς διπλάσιον πρὸς ἥμισυ καὶ τριπλάσιον 1
πρὸς τριτημόριον, καὶ ὅλως πολλαπλάσιον πρὸς πολλοστημόριον καὶ ὑπερέ-
χον πρὸς ὑπερεχόμενον· τὰ δ' ὡς τὸ θερμαντικὸν πρὸς τὸ θερμαντὸν καὶ 2
τὸ τμητικὸν πρὸς τὸ τμητόν, καὶ ὅλως τὸ ποιητικὸν πρὸς τὸ παθητικόν·
τὰ δ' ὡς τὸ μετρητὸν πρὸς τὸ μέτρον καὶ ἐπιστητὸν πρὸς ἐπιϛήμην 3
καὶ αἰσθητὸν πρὸς αἴσθησιν. λέγεται δὲ τὰ μὲν πρῶτα κατ' ἀριθμόν, 4

---

§. 4. *καθ' ἃ*] *καθ' ὅσα Ab.* | *καὶ ἀλλοιῦσθαι*] *καὶ* om. *Ab*, ponit Alex. in paraphr. 715, b, 24.

§. 6. *δὴ*] *δὲ T.*

§. 7. *ταύτης δέ τι*] *ταύτης δέ τις TAb.* | *κινύμενα*] *κινυμένων T* Ald.; sed Alex. *κινύμενα* 715, b, 40.

§. 8. *καὶ αἱ τῶν*] *αἱ* om. *Ab.*

§. 9. *ἐν κινήσει*] *ἐν τῇ κιν. T* Ald. | *τὸ μ. γ. ὡ. δυνάμενον*] *τὰ μ. γ. ὡ. δυνάμενα T.*

§. 10. *κακὸν*] *τὸ κακὸν ET* Ald.

§. 1. *πρὸς ἥμισυ*] *πρὸς τὸ ἡμ. Ab* Ald. | *τριτημόριον*] *τὸ τρ.* Ald. | *πολλαπλάσιον*] *τὸ πολλαπλ. Hb.* | *πολλοϛημόριον*] *τὸ πολλοϛ. EHb* Ald. | *ὑπερεχόμενον*] *τὸ ὑπερεχ. Hb.*

§ 2. *τὸ* primum] om. *ET* Ald., *πρὸς τὸ Ab.* | *τὸ* secundum, tertium, quartum] om. *T* Ald.

§. 3. *ἐπιϛητὸν*] *τὸ ἐπιϛ. THb* Ald.

§. 4. *ὡρισμένως*] *ὡρισμένον EAb*; Alex. cum reliquis libris *ὡρισμένως*

ἢ ἁπλῶς ἢ ὡρισμένως πρὸς αὐτὰς ἢ πρὸς ἕν, οἷον τὸ μὲν διπλάσιον 109 Br.
πρὸς ἓν ἀριθμὸς ὡρισμένος, τὸ δὲ πολλαπλάσιον κατ᾽ ἀριθμὸν πρὸς ἕν,
5 οὐχ ὡρισμένον δέ, οἷον τόνδε ἢ τόνδε. τὸ δὲ ἡμιόλιον πρὸς τὸ ὑφημιόλιον 1021a
κατ᾽ ἀριθμὸν πρὸς ἀριθμὸν ὡρισμένον· τὸ ἐπιμόριον πρὸς τὸ ὑπεπιμόριον
6 κατὰ ἀόριστον, ὥσπερ τὸ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ ἕν. τὸ δ᾽ ὑπερέχον
πρὸς τὸ ὑπερεχόμενον ὅλως ἀόριστον κατ᾽ ἀριθμόν· ὁ γὰρ ἀριθμὸς σύμ-
μετρος, κατὰ μὴ σύμμετρον δὲ ἀριθμὸν λέγεται· τὸ γὰρ ὑπερέχον πρὸς
τὸ ὑπερεχόμενον τοσοῦτόν τέ ἐστι καὶ ἔτι· τοῦτο δ᾽ ἀόριστον· ὁπότερον
7 γὰρ ἔτυχεν ἔστιν, ἢ ἴσον ἢ οὐκ ἴσον. ταῦτά τε οὖν τὰ πρός τι πάντα
κατ᾽ ἀριθμὸν λέγεται καὶ ἀριθμοῦ πάθη, καὶ ἔτι τὸ ἴσον καὶ ὅμοιον
8 καὶ ταὐτὸ κατ᾽ ἄλλον τρόπον· κατὰ γὰρ τὸ ἓν λέγεται πάντα. ταὐτὰ
μὲν γὰρ ὧν μία ἡ οὐσία, ὅμοια δ᾽ ὧν ἡ ποιότης μία, ἴσα δὲ ὧν τὸ
ποσὸν ἕν. τὸ δ᾽ ἓν τοῦ ἀριθμοῦ ἀρχὴ καὶ μέτρον, ὥστε ταῦτα μὲν
9 πάντα πρός τι λέγεται κατ᾽ ἀριθμὸν μέν, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον. τὰ
δὲ ποιητικὰ καὶ παθητικὰ κατὰ δύναμιν ποιητικὴν καὶ παθητικὴν καὶ
ἐνεργείας τὰς τῶν δυνάμεων, οἷον τὸ θερμαντικὸν πρὸς τὸ θερμαντόν,
ὅτι δύναται, καὶ πάλιν τὸ θερμαῖνον πρὸς τὸ θερμαινόμενον καὶ τὸ
10 τέμνον πρὸς τὸ τεμνόμενον, ὡς ἐνεργοῦντα. τῶν δὲ κατ᾽ ἀριθμὸν οὐκ
εἰσὶν ἐνέργειαι ἀλλ᾽ ἢ ὃν τρόπον ἐν ἑτέροις εἴρηται· αἱ δὲ κατὰ κίνησιν

716, b, 18. | αὐτὰς ἢ πρὸς ἕν] αὐτὸν ἢ πρὸς ἕνια Hb. | πρὸς ἓν ἀριθμὸς ὡρισμένος, τὸ δὲ πολλαπλάσιον] om. T. | ὡρισμένος] ὡρισμένος πρὸς ἓν Ab.

§. 5. ὡρισμένον] ὡρισμένως T. | ἀόριστον] ἀορίστου Ab, ἀορίστως E.

§. 6. ἀριθμὸς σύμμετρος] ἀριθμὸς σύμμετρον Ab; Alex. vulgatam scripturam reddit 717, b, 7. 29. | μὴ σύμμετρον] μὴ om. T. | ἀριθμὸν] ἀριθμὸς οὐ Ab. | λέγεται] λέγονται EAb Vet. Deinde ἐκεῖνο ante λέγεσθαι excidisse opinatur Fonseca. Sed Alexander et in lemmate et in paraphrasi eadem praebet, quae vulgo leguntur: κατὰ μὴ σύμμετρον δὲ ἀριθμὸν λέγεται 717, b, 9. 17., neque alium textum indicat versio Bessarionis. | τὸ γὰρ] τὸ δὲ Ab. | καὶ ἔτι] καὶ om. Ab, καὶ ἔτι τοῦτο T. | τοῦτο δ᾽] τοῦτο δ᾽ ἐστιν Alex. in lemm. | ἢ ἴσον] ἢ om. Ab, ponit Alex. 717, b, 21.

§. 7. ταῦτά τε οὖν] τε om. THb. | πάντα] ἅπαντα ET Ald. | κατ᾽ ἄλλον τρόπον] κατ᾽ om. Ab. | πάντα. ταὐτὰ μὲν γὰρ ὧν] πάντα ταυτά. τὸ μὲν γὰρ ταὐτὸ ὧν Ab.

§. 8. ἡ οὐσία] ἡ om. Ab et Alex. 718, a, 17. | ὅμοια δ᾽ ὧν ἡ ποιότης μία] haec verba post ποσὸν ἓν ponit Ab. | ταῦτα μὲν πάντα] μὲν add. Ab, qui locum ita exhibet ταῦτα μὲν τὰ πρός τι πάντα.

§. 9. ποιητικὴν] ποιητικήν τε T Ald. | καὶ πάλιν — θερμαινόμενον] om. Hb.

§. 10. κίνησιν] δύναμιν E.

ἐνέργειαι οὐχ ὑπάρχουσιν. τῶν δὲ κατὰ δύναμιν καὶ κατὰ χρόνους ἤδη 11
110 Br. λέγονται πρός τι, οἷον τὸ πεποιηκὸς πρὸς τὸ πεποιημένον καὶ τὸ ποιῆσον
πρὸς τὸ ποιησόμενον. οὕτω γὰρ καὶ πατὴρ υἱοῦ λέγεται πατήρ· τὸ μὲν 12
γὰρ πεποιηκός, τὸ δὲ πεπονθός τί ἐστιν. ἔτι ἔνια κατὰ στέρησιν δυ- 13
νάμεως, ὥσπερ τὸ ἀδύνατον καὶ ὅσα οὕτω λέγεται, οἷον τὸ ἀόρατον.
τὰ μὲν οὖν κατ᾽ ἀριθμὸν καὶ δύναμιν λεγόμενα πρός τι πάντα ἐστὶ 14
πρός τι τῷ ὅπερ ἐστὶν ἄλλου λέγεσθαι αὐτὸ ὅ ἐστιν, ἀλλὰ μὴ τῷ ἄλλο
πρὸς ἐκεῖνο· τὸ δὲ μετρητὸν καὶ τὸ ἐπιστητὸν καὶ τὸ διανοητὸν τῷ
ἄλλο πρὸς αὐτὸ λέγεσθαι πρός τι λέγονται. τό τε γὰρ διανοητὸν 15
σημαίνει ὅτι ἐστὶν αὐτοῦ διάνοια, οὐκ ἔστι δ᾽ ἡ διάνοια πρὸς τοῦτο
οὗ ἐστὶ διάνοια· δὶς γὰρ ταὐτὸν εἰρημένον ἂν εἴη. ὁμοίως δὲ καὶ 16
1021b τινός ἐστιν ἡ ὄψις ὄψις, οὐχ οὗ ἐστὶν ὄψις· καίτοι γ᾽ ἀληθὲς τοῦτο
εἰπεῖν· ἀλλὰ πρὸς χρῶμα ἢ πρὸς ἄλλο τι τοιοῦτον. ἐκείνως δὲ δὶς
ταὐτὸν λεχθήσεται, ὅτι ἐστὶν ὄψις οὗ ἐστὶν ἡ ὄψις. τὰ μὲν οὖν 17
καθ᾽ ἑαυτὰ λεγόμενα πρός τι τὰ μὲν οὕτω λέγεται, τὰ δὲ ἂν τὰ γένη
αὐτῶν ᾖ τοιαῦτα, οἷον ἡ ἰατρικὴ τῶν πρός τι ὅτι τὸ γένος αὐτῆς ἡ
ἐπιστήμη δοκεῖ εἶναι τῶν πρός τι. ἔτι καθ᾽ ὅσα τὰ ἔχοντα λέγεται 18
πρός τι, οἷον ἰσότης ὅτι τὸ ἴσον, καὶ ὁμοιότης ὅτι τὸ ὅμοιον. τὰ δὲ 19
κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἄνθρωπος πρός τι ὅτι συμβέβηκεν αὐτῷ διπλασίῳ
εἶναι, τοῦτο δ᾽ ἐστὶ τῶν πρός τι· ἢ τὸ λευκόν, εἰ τῷ αὐτῷ συμβέβηκε
διπλασίῳ καὶ λευκῷ εἶναι.

Cap. 16.

Τέλειον λέγεται ἓν μὲν οὗ μὴ ἔστιν ἔξω τι λαβεῖν μηδὲ ἓν μόριον, 1

---

§. 11. πρός τι] τὰ πρός τι T Ald.

§. 12. πατὴρ] ὁ πατὴρ T.

§. 13. ἔτι] ἔτι δ᾽ Hb.

§. 14. πρός τι τῷ] πρός τι om. T. | ὅπερ] ἅπερ Hb. | ὅ ἐστιν] ὅπερ ἐστὶν Hb, ὅ om. Ald. | ἄλλο] ἄλλου Ald. | τὸ διανοητὸν] τὸ om. ET. | ἄλλο] ἄλλα Hb, ἄλλου Ald. | πρὸς αὐτὸ] πρὸς om. Ab, πρὸς αὐτὰ Ald. | λέγονται] λέγεται Ald., ἃ λέγονται Ab.

§. 15. ὅτι] ὃ T. | τοῦτο] τὸ E.

§. 16. ὄψις ὄψις] ὄψις alterum om. Ald. | οὗ ἐστὶν ὄψις] οὗ ἐστὶν ἡ ὄψις FbHb Alex. 719, b, 5. | καίτοι γ᾽] γ᾽ add. E. | χρῶμα] τὸ χρῶμα Fb. | ὅτι] om. Ab. | ὄψις] ἡ ὄψις Hb, om. Ab. | ἡ ὄψις] ἡ om. FbHb Alex. 719, b, 7.

§. 17. ἡ ἰατρικὴ] ἡ om. Ab.

§. 18. ἰσότης] ἡ ἰσ. Ab.

§. 19. ἄνθρωπος] ὁ ἄνθ. AbHb; sed Alex. 720, b, 15 articulum non agnoscit. | εἰ] ᾗ Ab.

§. 1. τέλειον] τὸ τέλειον Ab. | μηδὲ ἓν] μηδὲν T, μηθὲν E. | ὁ χρόνος] ὁ add. ET. | ἔξω] ἔξω τι Ald. | τινὰ ὃς τοῦτο] ὡς τοῦτο T.

οἷον ὁ χρόνος τέλειος ἑκάστου ὗτος οὗ μὴ ἔστιν ἔξω λαβεῖν χρόνον τινὰ
2 ὃς τούτου μέρος ἐστὶ τοῦ χρόνου. καὶ τὸ κατ' ἀρετὴν καὶ τὸ τῦ εὖ
μὴ ἔχον ὑπερβολὴν πρὸς τὸ γένος, οἷον τέλειος ἰατρὸς καὶ τέλειος αὐλη-
3 τής, ὅταν κατὰ τὸ εἶδος τῆς οἰκείας ἀρετῆς μηθὲν ἐλλείπωσιν. οὕτω 111 Br.
δὲ μεταφέροντες καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν λέγομεν συκοφάντην τέλειον καὶ
κλέπτην τέλειον, ἐπειδὴ καὶ ἀγαθοὺς λέγομεν αὐτύς, οἷον κλέπτην ἀγα-
4 θὸν καὶ συκοφάντην ἀγαθόν. καὶ ἡ ἀρετὴ τελείωσίς τις· ἕκαστον γὰρ
τότε τέλειον καὶ οὐσία πᾶσα τότε τελεία, ὅταν κατὰ τὸ εἶδος τῆς οἰκείας
5 ἀρετῆς μηθὲν ἐλλείπῃ μόριον τῦ κατὰ φύσιν μεγέθους. ἔτι οἷς ὑπάρχει
τὸ τέλος σπουδαῖον, ταῦτα λέγεται τέλεια· κατὰ γὰρ τὸ ἔχειν τὸ τέλος
6 τέλεια. ὥστ' ἐπεὶ τὸ τέλος τῶν ἐσχάτων τί ἐστι, καὶ ἐπὶ τὰ φαῦλα
μεταφέροντες λέγομεν τελείως ἀπολωλέναι καὶ τελείως ἐφθάρθαι, ὅταν
7 μηδὲν ἐλλείπῃ τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ κακῦ ἀλλ' ἐπὶ τῦ ἐσχάτυ ᾖ. διὸ
καὶ ἡ τελευτὴ κατὰ μεταφορὰν λέγεται τέλος, ὅτι ἄμφω ἔσχατα. τέλος
8 δὲ καὶ τὸ οὗ ἕνεκα ἔσχατον. τὰ μὲν οὖν καθ' αὑτὰ λεγόμενα τέλεια
τοσαυταχῶς λέγεται, τὰ μὲν τῷ κατὰ τὸ εὖ μηθὲν ἐλλείπειν μηδ' ἔχειν
ὑπερβολὴν μηδὲ ἔξω τι λαβεῖν, τὰ δ' ὅλως κατὰ τὸ μὴ ἔχειν ὑπερβολὴν
9 ἐν ἑκάστῳ γένει μηδ' εἶναί τι ἔξω· τὰ δὲ ἄλλα ἤδη κατὰ ταῦτα τῷ ἢ 1022a
ποιεῖν τι τοιοῦτον ἢ ἔχειν ἢ ἁρμόττειν τούτῳ ἢ ἁμῶς γέ πως λέγεσθαι
πρὸς τὰ πρώτως λεγόμενα τέλεια.

---

§. 2. καὶ τὸ κατ'] καὶ τὰ κατ' Ab Vet. | τὸ τῦ εὖ] τῦ om. AbFb. | μὴ ἔχον] μὴ ἔχοντι δ' Ab, om. T. | πρὸς τὸ] πρός τι Ald. | ἐλλείπωσιν] ἐλλίπωσιν Ab.

§. 3. λέγομεν συκοφ.] λέγομεν αὐτὺς συκ. Ald.

§. 4. καὶ ἡ ἀρετὴ τελείωσίς τις] om. Ab. | τέλειον] τέλειόν τι Ab. | ὐσία] ἡ ὐσία Ald. | πᾶσα τότε] τότε om. Ab.

§. 5. κατὰ γὰρ τὸ ἔχειν τὸ τέλος τελεία] om. T. | τὸ τέλος] τὸ om. E Ald.

§. 6. ἐπεὶ] ἐπειδὴ T. | ἐλλείπῃ] ἐλλίπῃ Ab. | τῦ ἐσχάτυ] τῷ ἐσχάτῳ AbFb Alex. in paraphr. 721, a, 39., τῶν ἐσχάτων T. | ᾖ] δ' ᾖ E.

§. 8. τὰ μὲν τῷ] τῷ om. T. | μηδὲ ἔξω — ὑπερβολὴν] om. Ald. | ἐν ἑκάςῳ] ἐνὶ ἑκ. T. | ἔξω, τὰ δὲ ἄλλα ἤδη] ἐξ ὧν τὰ ἄλλα εἴδη T.

§. 9. κατὰ ταῦτα] καθ' αὑτὰ ET, κατ' αὐτὰ interpretes latini, οὐ καθ' αὑτὰ Ald. | τύτῳ] τοιύτῳ ET Bess. Vet. | ἁμῶς] ἄλλως codices. Sed Bekkeri emendatio fidem accipit ex hac Alexandri interpretatione: ἢ ὁπωσοῦν, φησὶ λέγεσθαι πρὸς τὰ πρώτως λεγόμενα τέλεια 721, b, 27. Vetus interpres vertit: »aliqualiter.«

Cap. 17.

Πέρας λέγεται τὸ ἔσχατον ἑκάστου καὶ οὗ ἔξω μηθὲν ἔστι λαβεῖν 1
πρώτυ, καὶ οὗ ἔσω πάντα πρώτου, καὶ ὃ ἂν ᾖ εἶδος μεγέθους ἢ ἔχον-
τος μέγεθος, καὶ τὸ τέλος ἑκάστου. τοιῦτον δ' ἐφ' ὃ ἡ κίνησις καὶ ἡ
πρᾶξις, καὶ ὐκ ἀφ' οὗ. ὁτὲ δὲ ἄμφω καὶ ἀφ' οὗ καὶ ἐφ' ὅ, καὶ τὸ 2
οὗ ἕνεκα, καὶ ἡ ὐσία ἡ ἑκάστου, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἑκάστῳ· τῆς γνώ-
112 Br. σεως γὰρ τῦτο πέρας· εἰ δὲ τῆς γνώσεως, καὶ τῦ πράγματος. ὥστε 3
φανερὸν ὅτι ὁσαχῶς τε ἡ ἀρχὴ λέγεται, τοσαυταχῶς καὶ τὸ πέρας, καὶ
ἔτι πλεοναχῶς· ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ πέρας τι, τὸ δὲ πέρας οὐ πᾶν ἀρχή.

Cap. 18.

Τὸ καθ' ὃ λέγεται πολλαχῶς, ἕνα μὲν τρόπον τὸ εἶδος καὶ ἡ ὐσία 1
ἑκάστου πράγματος, οἷον καθὸ ἀγαθός, αὐτὸ ἀγαθόν, ἕνα δὲ ἐν ᾧ
πρώτῳ πέφυκε γίγνεσθαι, οἷον τὸ χρῶμα ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. τὸ μὲν οὖν 2
πρώτως λεγόμενον καθὸ τὸ εἶδός ἐστι, δευτέρως δὲ ὡς ἡ ὕλη ἑκάςου καὶ τὸ
ὑποκείμενον ἑκάςῳ πρῶτον. ὅλως δὲ τὸ καθὸ ἰσαχῶς καὶ τὸ αἴτιον ὑπάρξει· 3
κατὰ τί γὰρ ἐλήλυθεν ἢ οὗ ἕνεκα ἐλήλυθε λέγεται, καὶ κατὰ τί παραλε-
λόγισται ἢ συλλελόγισται, ἢ τί τὸ αἴτιον τῦ συλλογισμῦ ἢ παραλογισμοῦ.
ἔτι δὲ τὸ καθὸ τὸ κατὰ θέσιν λέγεται, καθὸ ἕςηκεν ἢ καθὸ βαδίζει· 4
πάντα γὰρ ταῦτα θέσιν σημαίνει καὶ τόπον. ὥςε καὶ τὸ καθ' αὑτὸ 5
πολλαχῶς ἀνάγκη λέγεσθαι. ἓν μὲν γὰρ καθ' αὑτὸ τὸ τί ἦν εἶναι ἑκάςῳ,
οἷον ὁ Καλλίας καθ' αὑτὸν Καλλίας, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι Καλλίᾳ· ἓν δὲ 6
ὅσα ἐν τῷ τί ἐστιν ὑπάρχει, οἷον ζῷον ὁ Καλλίας καθ' αὑτόν. ἐν γὰρ
τῷ λόγῳ ἐνυπάρχει τὸ ζῷον· ζῷον γάρ τι ὁ Καλλίας. ἔτι δὲ εἰ ἐν 7
αὑτῷ δέδεκται πρώτῳ ἢ τῶν αὑτῦ τινί, οἷον ἡ ἐπιφάνεια λευκὴ καθ'
αὑτήν, καὶ ζῇ ὁ ἄνθρωπος καθ' αὑτόν· ἡ γὰρ ψυχὴ μέρος τι τῦ ἀν-

---

§. 1. τὸ ἔσχατον] τότε ἐσχ. Ab. | καὶ ὗ ἔσω πάντα πρώτυ] om. ET. | τοιῦτον] τῦτο Fb Alex. 722, a, 39.

§. 2. ὁτὲ] ὅτι T. | ἀφ'] ὑφ' T. | ἡ ἑκάςυ] ἡ add. EAb.

§. 2. δευτέρως] δεύτερον AbHb. | ὡς ἡ ὕλη] ἡ ὕλη ὡς Ab.

§. 3. ὅλως δὲ] ὅλως δὲ καὶ T. | ὑπάρξει] ὑπάρχει Fb. | ἢ οὗ ἕνεκα] ἢ om. Ab. | ἢ τί] ἢ ὅτι ET Ald.

§. 4. ἔτι δὲ] δὲ add. EAb. | θέσιν σημαίνει καὶ τόπον] τόπον σημαίνει καὶ θέσιν AbHb.

§. 5. καθ' αὑτὸν Καλλίας] add. Ab et Alex. in paraphr. 723, b, 11. | Καλλίᾳ] καλλίαν T Ald. | καθ' αὑτόν] καθ' αὑτό Ald. | ἓν] ἓν Ald.

§. 7. ἔτι] ἓν Ab. | ἐν αὑτῷ] ἐν τῷ αὐτῷ Ald. | πρώτῳ] πρῶτον Ald. | ζῇ] ζῷον ET Ald.; Alex. cum reliquis libris ζῇ 723, b, 25.

8 θρώπε, ἐν ᾗ πρώτῃ τὸ ζῆν. ἔτι οὗ μή ἐςιν ἄλλο αἴτιον. τῦ γὰρ ἀν-
θρώπε πολλὰ αἴτια, τὸ ζῷον, τὸ δίπυν· ἀλλ' ὅμως καθ' αὑτὸν ἄνθρω-
9 πος ὁ ἄνθρωπός ἐστιν. ἔτι ὅσα μόνῳ ὑπάρχει καὶ ᾗ μόνον· διὸ τὸ 113 Br.
κεχωρισμένον καθ' αὑτό.

Cap. 19.

Διάθεσις λέγεται τοῦ ἔχοντος μέρη τάξις, ἢ κατὰ τόπον ἢ κατὰ 1022b
δύναμιν ἢ κατ' εἶδος· θέσιν γὰρ δεῖ τινὰ εἶναι, ὥσπερ καὶ τοὔνομα
δηλοῖ ἡ διάθεσις.

Cap. 20.

1 Ἕξις δὲ λέγεται ἕνα μὲν τρόπον οἷον ἐνέργειά τις τοῦ ἔχοντος καὶ
ἐχομένε, ὥσπερ πρᾶξίς τις ἢ κίνησις· ὅταν γὰρ τὸ μὲν ποιῇ τὸ δὲ ποιῆται,
2 ἔστι ποίησις μεταξύ. οὕτω καὶ τοῦ ἔχοντος ἐσθῆτα καὶ τῆς ἐχομένης
3 ἐσθῆτος ἔστι μεταξὺ ἕξις. ταύτην μὲν οὖν φανερὸν ὅτι οὐκ ἐνδέχεται
ἔχειν ἕξιν· εἰς ἄπειρον γὰρ βαδιεῖται, εἰ τοῦ ἐχομένου ἔσται ἔχειν τὴν
4 ἕξιν. ἄλλον δὲ τρόπον ἕξις λέγεται διάθεσις καθ' ἣν ἢ εὖ ἢ κακῶς
διάκειται τὸ διακείμενον, καὶ ἢ καθ' αὑτὸ ἢ πρὸς ἄλλο, οἷον ἡ ὑγίεια
5 ἕξις τις· διάθεσις γάρ ἐστι τοιαύτη. ἔτι ἕξις λέγεται ἂν ᾖ μόριον δια-
θέσεως τοιαύτης· διὸ καὶ ἡ τῶν μερῶν ἀρετὴ ἕξις τίς ἐστιν.

Cap. 21.

1 Πάθος λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ποιότης καθ' ἣν ἀλλοιοῦσθαι ἐνδέχεται, οἷον
τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, καὶ γλυκὺ καὶ πικρόν, καὶ βαρύτης καὶ κουφότης,
καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· ἕνα δὲ αἱ τούτων ἐνέργειαι καὶ ἀλλοιώσεις ἤδη.

---

§. 8. ἐςιν ἄλλο] ἐςι τι ἄλλο *E*, ἐςιν ἕν τι ἄλλο *T*, ἐςιν ἄλλο ἕν τι Ald. Alexandri paraphrasis nostram scripturam exprimit 723, b, 31.

§. 9. ᾗ μόνον] ἢ μόνῳ Ald. | διὸ τὸ κεχωρισμένον] γρ. διότι ὡρισμένον margo *E*, γρ. διὸ τὸ κεχρωσμένον Alex. 724, a, 10. Sed Alex. ipse vulgatam sequitur 724, a, 7.

Cap. 19. τόπον] τὸν τόπον *Ab*. | καὶ] om. *EAbHb*, ponit Alex. in lemm. 724, a, 27., et exprimunt interpretes latini.

Cap. 20. §. 1. ἕξις δὲ] δὲ om. *Hb*.

§. 3. ἔχειν ἕξιν] ἔχειν τὴν ἕξιν *ET* Ald.

§. 4. ἢ εὖ] ἢ add. *Ab*. | καὶ ἢ] καὶ om. *Ab*.

§. 5. ἂν] ἐὰν *Ab*. | τοιαύτης] τοιαύτη *Ab*. | τίς] om. *T*.

Cap. 21. §. 1. πάθος] πάθος δὲ *T*, πάθος μὲν Ald. | τὸ μέλαν] τὸ om. *Ab*.

ἔτι τύτων μᾶλλον αἱ βλαβεραὶ ἀλλοιώσεις καὶ κινήσεις, καὶ μάλιστα 2
αἱ λυπηραὶ βλάβαι. ἔτι τὰ μεγέθη τῶν συμφορῶν καὶ λυπηρῶν πάθη 3
λέγεται.

Cap. 22.

Στέρησις λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ἂν μὴ ἔχῃ τι τῶν πεφυκότων ἔχε- 1
σθαι, κἂν μὴ αὐτὸ ᾖ πεφυκὸς ἔχειν, οἷον φυτὸν ὀμμάτων ἐστερῆσθαι
114 Br. λέγεται. ἕνα δὲ ἂν πεφυκὸς ἔχειν, ἢ αὐτὸ ἢ τὸ γένος, μὴ ἔχῃ, οἷον 2
ἄλλως ἄνθρωπος ὁ τυφλὸς ὄψεως ἐστέρηται καὶ ἀσπάλαξ· τὸ μὲν κατὰ
τὸ γένος, τὸ δὲ καθ' αὑτό. ἔτι ἂν πεφυκὸς καὶ ὅτε πέφυκεν ἔχειν μὴ 3
ἔχῃ· ἡ γὰρ τυφλότης στέρησίς τις, τυφλὸς δ' οὐ κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν,
ἀλλ' ἐν ᾗ πέφυκεν ἔχειν, ἂν μὴ ἔχῃ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ᾧ ἂν ᾖ καὶ 4
καθ' ὃ καὶ πρὸς ὃ, καὶ ὡς ἂν μὴ ἔχῃ πεφυκός. ἔτι ἡ βιαία ἑκάστου 5
ἀφαίρεσις στέρησις λέγεται. καὶ ὁσαχῶς δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ ᾱ ἀποφάσεις
λέγονται, τοσαυταχῶς καὶ αἱ στερήσεις λέγονται· ἄνισον μὲν γὰρ τῷ
μὴ ἔχειν ἰσότητα πεφυκὸς λέγεται, ἀόρατον δὲ καὶ τῷ ὅλως μὴ ἔχειν
χρῶμα καὶ τῷ φαύλως, καὶ ἄπυν καὶ τῷ μὴ ἔχειν ὅλως πόδας καὶ τῷ
1023a φαύλως. ἔτι καὶ τῷ μικρὸν ἔχειν, οἷον τὸ ἀπύρηνον· τῦτο δ' ἐστὶ τὸ 6
φαύλως πως ἔχειν. ἔτι τῷ μὴ ῥαδίως ἢ τῷ μὴ καλῶς, οἷον τὸ ἄτμη- 7
τον οὐ μόνον τῷ μὴ τέμνεσθαι ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ ῥαδίως ἢ μὴ καλῶς.
ἔτι τῷ πάντῃ μὴ ἔχειν· τυφλὸς γὰρ οὐ λέγεται ὁ ἑτερόφθαλμος ἀλλ' 8
ὁ ἐν ἀμφοῖν μὴ ἔχων ὄψιν. διὸ οὐ πᾶς ἀγαθὸς ἢ κακός, ἢ δίκαιος 9
ἢ ἄδικος, ἀλλὰ καὶ τὸ μεταξύ.

---

§. 2. βλάβαι] βλαβεραί *ET*, καὶ αἱ βλαβεραί Ald. Bessario, assentiente Vetere, ita vertit: »et maxime, quae tristes et noxiae sunt.« | συμφορῶν] ἡδέων *EAb* Vet.; sed Alex. nostram scripturam agnoscit 725, a, 2.

§. 1. στέρησις] στέρησις μὲν *T*. | τῶν πεφ.] τῶν μὴ πεφ *ET* Ald. | ᾖ] ἦν *E*.

§. 2. ἀσπάλαξ] ὁ ἀσπ. Ald. | κατὰ τὸ γένος] τὸ add. *ETHb*.

§. 3. ὅτε] ὃ *T*.

§. 4. καὶ ἐν ᾧ ἂν ᾖ] om. *Ab*, habet Alex. 725, a, 20. | καθ' ὃ] ἐὰν καθ' ὃ *Ab*. | ὡς ἂν] ἂν om. *Ab*, ponit Alex. Porro Casaubonus pro ὡς ἂν μὴ ἔχῃ πεφυκὸς scribi vult ὡς ἂν εἴη πεφυκός, ἂν μὴ ἔχῃ.

§. 5. τῷ quinquies] τὸ quinquies *AbHb*; sed Alex. Bekkeri scripturam tuetur 725, b, 2. 8. | ἰσότητα] om. *Ab*. | πεφυκὸς] πεφυκὸς ἔχειν γρ. Casaub. | καὶ τῷ φαύλως] καὶ τὸ φαύλως *T*, om. *AbFb*. | πόδας] πόδα *T*.

§. 6. τῷ μικρὸν] τὸ μ. *AbHb*. | τὸ ἀπύρηνον] τὸν ἀπ. *T*. | τὸ φαύλως] τῷ φ. *T*.

§. 7. ἢ μὴ καλῶς] ἢ τῷ μὴ κ. *ET* Ald.

§. 8. τῷ] τὸ *ETAbFb* Vet. | ἔχειν] ἔχον *Hb*.

§. 9. καὶ τὸ] om. *Ab*.

Cap. 23.

1 Τὸ ἔχειν λέγεται πολλαχῶς, ἕνα μὲν τρόπον τὸ ἄγειν κατὰ τὴν
αὑτοῦ φύσιν ἢ κατὰ τὴν αὑτοῦ ὁρμήν, διὸ λέγεται πυρετός τε ἔχειν
τὸν ἄνθρωπον καὶ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις καὶ τὴν ἐσθῆτα οἱ ἀμπεχό-
2 μενοι. ἕνα δ' ἐν ᾧ ἄν τι ὑπάρχῃ ὡς δεκτικῷ, οἷον ὁ χαλκὸς ἔχει τὸ εἶδος τοῦ
3 ἀνδριάντος καὶ τὴν νόσον τὸ σῶμα. ἕνα δ' ὡς τὸ περιέχον τὰ περιεχόμενα·
ἐν ᾧ γάρ ἐστι περιεχόμενόν τι, ἔχεσθαι ὑπὸ τούτου λέγεται, οἷον τὸ 115 Br.
ἀγγεῖον ἔχειν τὸ ὑγρόν φαμεν καὶ τὴν πόλιν ἀνθρώπους καὶ τὴν ναῦν ναύτας·
4 οὕτω δὲ καὶ τὸ ὅλον ἔχειν τὰ μέρη. ἔτι τὸ κωλῦον κατὰ τὴν αὑτοῦ
ὁρμήν τι κινεῖσθαι ἢ πράττειν ἔχειν λέγεται τοῦτο αὐτό, οἷον καὶ οἱ
κίονες τὰ ἐπικείμενα βάρη, καὶ ὡς οἱ ποιηταὶ τὸν Ἄτλαντα ποιοῦσι
τὸν οὐρανὸν ἔχειν ὡς συμπεσόντ' ἂν ἐπὶ τὴν γῆν, ὥσπερ καὶ τῶν φυσιο-
5 λόγων τινές φασιν. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον καὶ τὸ συνέχον λέγεται ἃ
συνέχει ἔχειν, ὡς διαχωρισθέντα ἂν κατὰ τὴν αὑτοῦ ὁρμὴν ἕκαστον.
6 καὶ τὸ ἔν τινι δὲ εἶναι ὁμοιοτρόπως λέγεται καὶ ἑπομένως τῷ ἔχειν.

Cap. 24.

1 Τὸ ἔκ τινος εἶναι λέγεται ἕνα μὲν τρόπον ἐξ οὗ ἐστὶν ὡς ὕλης,
καὶ τοῦτο διχῶς, ἢ κατὰ τὸ πρῶτον γένος ἢ κατὰ τὸ ὕστατον εἶδος,
οἷον ἔστι μὲν ὡς ἅπαντα τὰ τηκτὰ ἐξ ὕδατος, ἔστι δ' ὡς ἐκ χαλκοῦ
2 ὁ ἀνδριάς. ἕνα δ' ὡς ἐκ τῆς πρώτης κινησάσης ἀρχῆς, οἷον ἐκ τίνος

---

§. 1. ἔχειν] ἔχειν δὲ Hb. | τρόπον] om. ETHb, ponit Alex. in lemm. | ἄγειν] ἄγον Ab.

§. 2. ὑπάρχῃ] ὑπάρχοι Ald.

§. 3. τὸ περιέχον] τὰ περιέχοντα AbFb Alex. 726, a, 12. | τά] καὶ Ab. | περιεχόμενόν] περιέχον AbFb et, ut probabile est, Alex. 726, a, 15. | ὅλον ἔχειν] ὅλον ἔχει ET Ald. Bess.

§. 4. τοῦτο αὐτὸ] τοῦτο ταῦτα Ab. | Ἄτλαντα ποιοῦσι] ποιοῦσιν ἄτλ. AbHb. | συμπεσόντ'] συμπεσὸν T, συμπίσοι τ' Fonseca, μὴ συμπέσοι τ' codices Fonsecae, μὴ συμπέσοιτ' Casaub. | καὶ] add. AbFb Alex. in paraphr. 726, a, 23. | φασιν] post φασιν add. Ab, ἄτλας δ' οὐρανὸν εὐρὺν ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης. Eundem versum Alexander affert in commentariis 726, a, 20., sed, ut videtur, ex suo.

§. 5. συνέχον] συνέχειν THb. | λέγεται ἃ συνέχει ἔχειν] ἔχειν λέγεται AbHb.

§. 6. ὁμοιοτρόπως] ὁμοτρόπως ET.

§. 1. ὡς ἐκ] ὥς' ἐκ Ab.

§. 2. ὡς] om. ET. | τῆς πρώτης κινησάσης ἀρχῆς] τοῦ πρώτου κινήσαντος AbFb. Eandem scripturam ante oculos habuisse videtur Alex. 726, b, 8. | ἐκ τίνος ἡ μάχη; ἐκ λοιδορίας] ἐκ τῆς λοιδορίας ἡ μάχη AbFb Alex. in paraphr. 726, b, 8. | αὕτη] αὐτὴ TAb Ald.

ἡ μάχη; ἐκ λοιδορίας, ὅτι αὕτη ἀρχὴ τῆς μάχης. ἕνα δ' ἐκ τοῦ συν- 3
θέτου ἐκ τῆς ὕλης καὶ τῆς μορφῆς, ὥσπερ ἐκ τοῦ ὅλου τὰ μέρη καὶ
ἐκ τῆς Ἰλιάδος τὸ ἔπος καὶ ἐκ τῆς οἰκίας οἱ λίθοι· τέλος μὲν γάρ
ἐστιν ἡ μορφή, τέλειον δὲ τὸ ἔχον τέλος. τὰ δὲ ὡς ἐκ τοῦ μέρους τὸ 4
εἶδος, οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ δίποδος καὶ ἡ συλλαβὴ ἐκ τοῦ στοιχείου
1023b (ἄλλως γὰρ τοῦτο), καὶ ὁ ἀνδριὰς ἐκ τοῦ χαλκοῦ· ἐκ τῆς αἰσθητῆς γὰρ
ὕλης ἡ συνθέτη οὐσία. ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος ἐκ τῆς τοῦ εἴδους ὕλης. τὰ 5
μὲν οὖν οὕτω λέγεται, τὰ δ' ἐὰν κατὰ μέρος τι τούτων τις ὑπάρχῃ τῶν
116 Br. τρόπων, οἷον ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς τὸ τέκνον καὶ ἐκ γῆς τὰ φυτά,
ὅτι ἔκ τινος μέρους αὐτῶν. ἕνα δὲ μεθ' ὃ τῷ χρόνῳ, οἷον ἐξ ἡμέρας 6
νὺξ καὶ ἐξ εὐδίας χειμών, ὅτι τοῦτο μετὰ τοῦτο. τούτων δὲ τὰ μὲν τῷ 7
ἔχειν μεταβολὴν εἰς ἄλληλα οὕτω λέγεται, ὥσπερ καὶ τὰ νῦν εἰρημένα,
τὰ δὲ τῷ κατὰ τὸν χρόνον ἐφεξῆς μόνον, οἷον ἐξ ἰσημερίας ἐγένετο ὁ
πλοῦς, ὅτι μετ' ἰσημερίαν ἐγένετο, καὶ ἐκ Διονυσίων Θαργήλια, ὅτι
μετὰ τὰ Διονύσια.

Cap. 25.

Μέρος λέγεται ἕνα μὲν τρόπον εἰς ὃ διαιρεθείη ἂν τὸ ποσὸν ὁπωσοῦν· 1
ἀεὶ γὰρ τὸ ἀφαιρούμενον τοῦ ποσοῦ ᾗ ποσὸν μέρος λέγεται ἐκείνου, οἷον
τῶν τριῶν τὰ δύο μέρος λέγεταί πως. ἄλλον δὲ τρόπον τὰ καταμε- 2
τροῦντα τῶν τοιούτων μόνον· διὸ τὰ δύο τῶν τριῶν ἔστι μὲν ὡς λέγε-
ται μέρος, ἔστι δ' ὡς οὔ. ἔτι εἰς ἃ τὸ εἶδος διαιρεθείη ἂν ἄνευ τοῦ 3
ποσοῦ, καὶ ταῦτα μόρια λέγεται τούτου· διὸ τὰ εἴδη τοῦ γένους φασὶν εἶναι
μόρια. ἔτι εἰς ἃ διαιρεῖταί τι, ἢ ἐξ ὧν σύγκειται τὸ ὅλον ἢ τὸ εἶδος 4
ἢ τὸ ἔχον τὸ εἶδος, οἷον τῆς σφαίρας τῆς χαλκῆς ἢ τοῦ κύβου τοῦ
χαλκοῦ καὶ ὁ χαλκὸς μέρος· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ ὕλη ἐν ᾗ τὸ εἶδος. καὶ ἡ
γωνία μέρος. ἔτι τὰ ἐν τῷ λόγῳ τῷ δηλοῦντι ἕκαστον, καὶ ταῦτα μόρια 5
τοῦ ὅλου· διὸ τὸ γένος τοῦ εἴδους καὶ μέρος λέγεται, ἄλλως δὲ τὸ
εἶδος τοῦ γένους μέρος.

---

§. 4. τοῦ χαλκοῦ] τοῦ om. AbFb et Alex. in paraphr. 727, a, 1. | συνθέτη] σύνθετος T Ald.

§. 5. οὖν] om. Ald.

§. 6. εὐδίας] εὐδείας AbHb.

§. 7. ἐφεξῆς μόνον] om. T. | τὰ Διονύσια] τὰ om. Ab.

§. 1. διαιρεθείη] διαιρεθῇ Hb.

§. 3. διαιρεθείη] διαιρεθῇ Ab, τοῦ ζῴου διαιρεθείη Ald.

§. 4. διαιρεῖταί τι] τι om. Ab. | ἔχον τὸ εἶδος] τὸ om. Alex. in lemm. 727, b, 31. 35. | ἢ τοῦ κύβου] ἢ ὁ τοῦ κ. Ab. | ἐν ᾗ] ἐν ᾧ Ald.

Cap. 26.

1 *Ὅλον λέγεται οὗ τε μηθὲν ἄπεστι μέρος ἐξ ὧν λέγεται ὅλον φύσει,*
2 *καὶ τὸ περιέχον τὰ περιεχόμενα ὥστε ἕν τι εἶναι ἐκεῖνα. τοῦτο δὲ*
3 *διχῶς· ἢ γὰρ ὡς ἕκαστον ἕν, ἢ ὡς ἐκ τȣ́των τὸ ἕν. τὸ μὲν γὰρ κα-*
θόλου καὶ τὸ ὅλως λεγόμενον ὡς ὅλον τι ὄν, ȣ̔́τως ἐστὶ καθόλȣ ὡς
πολλὰ περιέχον τῷ κατηγορεῖσθαι καθ᾽ ἑκάστȣ καὶ ἓν ἅπαντα εἶναι ὡς
4 *ἕκαστον, οἷον ἄνθρωπον, ἵππον, θεόν, ὅτι ἅπαντα ζῷα. τὸ δὲ συνε-* 117 Br.
χὲς καὶ πεπερασμένον, ὅταν ἕν τι ἐκ πλειόνων ᾖ ἐνυπαρχόντων, μάλιϛα
5 *μὲν δυνάμει, εἰ δὲ μή, ἐνεργείᾳ. τούτων δ᾽ αὐτῶν μᾶλλον τὰ φύσει ἢ*
τέχνῃ τοιαῦτα, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τȣ̃ ἑνὸς λέγομεν ὡς οὔσης τῆς ὁλότητός
6 *τινος. ἔτι τοῦ ποσȣ̃ ἔχοντος ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ ἔσχατον, ὅσων μὲν* 1024a
μὴ ποιεῖ ἡ θέσις διαφοράν, πᾶν λέγεται, ὅσαν δὲ ποιεῖ, ὅλον· ὅσα δὲ
7 *ἄμφω ἐνδέχεται, καὶ ὅλα καὶ πάντα. ἔστι δὲ ταῦτα ὅσων ἡ μὲν φύσις*
ἡ αὐτὴ μένει τῇ μεταθέσει, ἡ δὲ μορφὴ οὔ, οἷον κηρὸς καὶ ἱμάτιον·
8 *καὶ γὰρ ὅλον καὶ πᾶν λέγεται· ἔχει γὰρ ἄμφω. ὕδωρ δὲ καὶ ὅσα ὑγρὰ*
καὶ ἀριθμὸς πᾶν μὲν λέγεται, ὅλος δ᾽ ἀριθμὸς καὶ ὅλον ὕδωρ οὐ λέγε-
9 *ται, ἂν μὴ μεταφορᾷ. πάντα δὲ λέγεται, ἐφ᾽ οἷς τὸ πᾶν ὡς ἐφ᾽ ἑνί,*
ἐπὶ τούτοις πάντα ὡς ἐπὶ διῃρημένοις· πᾶς οὗτος ὁ ἀριθμός, πᾶσαι
αὗται αἱ μονάδες.

Cap. 27.

1 *Κολοβὸν δὲ λέγεται τῶν ποσῶν οὐ τὸ τυχόν, ἀλλὰ μεριστόν τε δεῖ αὐτὸ εἶναι καὶ ὅλον. τά τε γὰρ δύο οὐ κολοβὰ θατέρου ἀφαιρȣμένȣ*

§. 1. *οὗ τε*] *τε* om. Ald. | *ὅλον*] *τὸ ὅλον* Ald. | *περιέχον*] *περιέχον ἓν καὶ* *Ab* Ald. et codices Fonsecae.

§. 3. *τὸ ὅλως*] *ὅλον* *Ab*. | *τῷ κατηγορεῖσθαι*] *τὸ κατηγ.* *T* Ald. | *ὅτι*] *διότι* *AbHb*.

§. 4. *ἐνεργείᾳ*] *καὶ ἐνεργ.* *T*, *ἐντελεχείᾳ* *Ab*.

§. 5. *λέγομεν*] *ἐλέγομεν* *Ab* Ald. | *ὁλότητος ἑνότητός*] *ἑνότητος ὁλότητός* *T*.

§. 6. *ἔχοντος*] *ἔχ. δὲ* *Ab*. | *ποιεῖ ἡ*] *ποιῇ ἡ* *E*. | *πάντα*] *πᾶν* *ET* Ald.

§. 7. *καὶ γὰρ*] *γὰρ* om. *T*.

§. 8. *ὅλος δ᾽*] *ὁ δὲ πᾶς ὅλος* *Ab*. | *καὶ*] *ἢ* *Ab*. | *μεταφορᾷ*] *κατὰ μεταφορὰν* *Ab*.

§. 9. *οἷς*] *ὅσοις* *Ab*. | *πάντα*] *τὰ πάντα* *Ab* et Alex. in paraphr. 728, b, 17.

§. 1. *μεριστόν τε*] *τε* om. *T*. | *δεῖ αὐτὸ*] om. *Ab*, *αὐτὸ δεῖ* Ald. | *ἀφαιρȣμένȣ*] *ἀφῃρημένȣ* *E*. Alex. in paraphr. nostram scripturam sequitur 728, b, 40. | *οὐ γὰρ*] *καὶ γὰρ* Ald. | *λοιπὸν*] *λεῖπον* *Fb* et Alex. 728, b, 42. | *ὅλως*] *ὅλος* *Ab*. | *ἔτι*] *ἔτι δεῖ* *ET* Ald.

ἑνός (οὐ γὰρ ἴσον τὸ κολόβωμα καὶ τὸ λοιπὸν οὐδέποτ᾽ ἐστίν), οὐδ᾽
ὅλως ἀριθμὸς ȣ̓δείς· καὶ γὰρ τὴν ȣ̓σίαν δεῖ μένειν· εἰ κύλιξ κολοβός,
ἔτι εἶναι κύλικα· ὁ δ᾽ ἀριθμὸς ȣ̓κέτι ὁ αὐτός. πρὸς δὲ τȣ́τοις κἂν ἀνο- 2
μοιομερῆ ᾖ, ȣ̓δὲ ταῦτα πάντα· ὁ γὰρ ἀριθμὸς ἔστιν ὃς καὶ ἀνόμοια
ἔχει μέρη, οἷον δυάδα, τριάδα. ἀλλ᾽ ὅλως ὅσων μὴ ποιεῖ ἡ θέσις δια- 3
φορὰν ȣ̓θὲν κολοβόν, οἷον ὕδωρ ἢ πῦρ, ἀλλὰ δεῖ τοιαῦτα εἶναι ἃ κατὰ
118 Br. *τὴν οὐσίαν θέσιν ἔχει. ἔτι συνεχῆ· ἡ γὰρ ἁρμονία ἐξ ἀνομοιομερῶν* 4
μὲν καὶ θέσιν ἔχει, κολοβὸς δὲ οὐ γίνεται. πρὸς δὲ τούτοις ȣ̓δ᾽ ὅσα 5
ὅλα, ȣ̓δὲ ταῦτα ὁτȣȣ̃ν μορίου στερήσει κολοβά. οὐ γὰρ δεῖ ȣ̓́τε τὰ κύρια
τῆς ȣ̓σίας ȣ̓́τε τὰ ὁπȣȣ̃ν ὄντα· οἷον ἂν τρυπηθῇ ἡ κύλιξ, οὐ κολοβός,
ἀλλ᾽ ἂν τὸ οὖς ἢ ἀκρωτήριόν τι. καὶ ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐὰν σάρκα ἢ 6
τὸν σπλῆνα, ἀλλ᾽ ἐὰν ἀκρωτήριον, καὶ τȣ̃το οὐ πᾶν ἀλλ᾽ ὃ μὴ ἔχει
γένεσιν ἀφαιρεθὲν ὅλον. διὰ τȣ̃το οἱ φαλακροὶ οὐ κολοβοί.

Cap. 28.

Γένος λέγεται τὸ μὲν ἐὰν ᾖ ἡ γένεσις συνεχὴς τῶν τὸ εἶδος ἐχόν- 1
των τὸ αὐτό, οἷον λέγεται ἕως ἂν ἀνθρώπων γένος ᾖ, ὅτι ἕως ἂν ᾖ,
ἡ γένεσις συνεχὴς αὐτῶν. τὸ δὲ ἀφ᾽ οὗ ἂν ὦσι πρώτȣ κινήσαντος εἰς 2
τὸ εἶναι· ȣ̔́τω γὰρ λέγονται Ἕλληνες τὸ γένος οἱ δ᾽ Ἴωνες, τῷ οἱ μὲν
ἀπὸ Ἕλληνος οἱ δὲ ἀπὸ Ἴωνος εἶναι πρώτου γεννήσαντος. καὶ μᾶλλον 3
οἱ ἀπὸ τȣ̃ γεννήσαντος ἢ τῆς ὕλης· λέγονται γὰρ καὶ ἀπὸ τȣ̃ θήλεος
1024b *τὸ γένος, οἷον οἱ ἀπὸ Πύρρας. ἔτι δὲ ὡς τὸ ἐπίπεδον τῶν σχημάτων* 4
γένος τῶν ἐπιπέδων καὶ τὸ στερεὸν τῶν στερεῶν· ἕκαστον γὰρ τῶν
σχημάτων τὸ μὲν ἐπίπεδον τοιονδί, τὸ δὲ στερεόν ἐστι τοιονδί· τοῦτο
δ᾽ ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον ταῖς διαφοραῖς. ἔτι ὡς ἐν τοῖς λόγοις τὸ πρῶ- 5
τον ἐνυπάρχον, ὃ λέγεται ἐν τῷ τί ἐστι τȣ̃το γένος, οὗ διαφοραὶ λέ-

§. 2. *ἀνομοιομερῆ*] *ὁμοιομερῆ* *Ab*; Alex. cum reliq. libris et interpretibus lat. exhibet *ἀνομ.* 729, a, 8. Deinde cod. Reg. adnotat in margine *γρ. καὶ* „*ἀνομοιομερῆ ᾖ ȣ̓δὲ ταῦτα.*“ | *ὁ γὰρ*] *ȣ̓δὲ γὰρ* *T*. | *ὃς*] *ὡς* *TAb* Bess. Vet.

§. 3. *ὅσων*] *ὧν* *ET* Ald. | *ȣ̓θὲν*] *ȣ̓δὲ* *T*.

§. 4. *ἀνομοιομερῶν*] *ἀνομοίων* *Ab*; Alex. in paraphr. nostrum textum agnoscit 729, a, 18.

§. 5. *ὅσα ὅλα*] *ὅσα ἄλλα* *Hb*. | *δεῖ*] *δὴ* *Ab*. | *ὁπȣȣ̃ν*] *ὁπωσοῦν* *T*. | *οἷον ἂν*] *οἷον ἐὰν* *Ab*.

§. 6. *οὐκ ἐὰν*] *οὐκ ἂν* *Ab*. | *ἀκρωτήριον*] *ἀκρωτήριόν τι* *Ab*.

§. 1. *Ἕλληνες*] *οἱ μὲν ἕλληνες* *Ab* Ald. Brand. | *τῷ οἱ μὲν*] *τὸ οἱ μὲν* *T*.

§. 3. *οἷον οἱ*] *οἱ* add. *Ab*.

§. 4. *ἔτι δὲ*] *δὲ* om. *Ab*. | *γένος*] *τὸ γ.* *E*.

§. 5. *ὃ*] om. *Ab*.

6 γονται αἱ ποιότητες. τὸ μὲν οὖν γένος τοσαυταχῶς λέγεται, τὸ μὲν
κατὰ γένεσιν συνεχὴ τοῦ αὐτοῦ εἴδους, τὸ δὲ κατὰ τὸ πρῶτον κινῆσαν
ὁμοειδές, τὸ δ' ὡς ὕλη· οὗ γὰρ ἡ διαφορὰ καὶ ἡ ποιότης ἐστί, τοῦτ'
7 ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον, ὃ λέγομεν ὕλην. ἕτερα δὲ τῷ γένει λέγεται ὧν 119 Br.
ἕτερον τὸ πρῶτον ὑποκείμενον καὶ μὴ ἀναλύεται θάτερον εἰς θάτερον
μηδ' ἄμφω εἰς ταὐτόν, οἷον τὸ εἶδος καὶ ἡ ὕλη ἕτερον τῷ γένει, καὶ
8 ὅσα καθ' ἕτερον σχῆμα κατηγορίας τοῦ ὄντος λέγεται· τὰ μὲν γὰρ τί
ἐστι σημαίνει τῶν ὄντων, τὰ δὲ ποιόν τι, τὰ δ' ὡς διῄρηται πρότερον·
οὐδὲ γὰρ ταῦτα ἀναλύεται οὔτ' εἰς ἄλληλα οὔτ' εἰς ἕν τι.

Cap. 29.

1 Τὸ ψεῦδος λέγεται ἄλλον μὲν τρόπον ὡς πρᾶγμα ψεῦδος, καὶ τού-
του τὸ μὲν τῷ μὴ συγκεῖσθαι ἢ ἀδύνατον εἶναι συντεθῆναι, ὥσπερ
λέγεται τὸ τὴν διάμετρον εἶναι σύμμετρον ἢ τὸ σὲ καθῆσθαι· τούτων
2 γὰρ ψεῦδος τὸ μὲν ἀεί, τὸ δὲ ποτέ· οὕτω γὰρ οὐκ ὄντα ταῦτα. τὰ δὲ
ὅσα ἐστὶ μὲν ὄντα, πέφυκε μέντοι φαίνεσθαι ἢ μὴ οἷά ἐστιν ἢ ἃ μή
ἐστιν, οἷον ἡ σκιαγραφία καὶ τὰ ἐνύπνια· ταῦτα γὰρ ἔστι μέν τι, ἀλλ'
3 οὐχ ὧν ἐμποιεῖ τὴν φαντασίαν. πράγματα μὲν οὖν ψευδῆ οὕτω λέγεται,
ἢ τῷ μὴ εἶναι αὐτά, ἢ τῷ τὴν ἀπ' αὐτῶν φαντασίαν μὴ ὄντος εἶναι.
4 λόγος δὲ ψευδὴς ὁ τῶν μὴ ὄντων ᾗ ψευδής. διὸ πᾶς λόγος ψευδὴς
5 ἑτέρου ἢ οὗ ἐστὶν ἀληθής, οἷον ὁ τοῦ κύκλου ψευδὴς τριγώνου. ἑκάστου
δὲ λόγος ἔστι μὲν ὡς εἷς ὁ τοῦ τί ἦν εἶναι, ἔστι δ' ὡς πολλοί, ἐπεὶ
ταὐτό πως αὐτὸ καὶ αὐτὸ πεπονθός, οἷον Σωκράτης καὶ Σωκράτης
6 μουσικός. ὁ δὲ ψευδὴς λόγος οὐθενός ἐστιν ἁπλῶς λόγος. διὸ Ἀντι-
σθένης ᾤετο εὐήθως μηθὲν ἀξιῶν λέγεσθαι πλὴν τῷ οἰκείῳ λόγῳ ἓν ἐφ'
ἑνός· ἐξ ὧν συνέβαινε μὴ εἶναι ἀντιλέγειν, σχεδὸν δὲ μηδὲ ψεύδεσθαι.
7 ἔστι δ' ἕκαστον λέγειν οὐ μόνον τῷ αὐτοῦ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ ἑτέρου,

§. 6. τὸ πρῶτον] τὸ om. *E.*
§. 7. ὧν ἕτερον] ὧν τε ἕτερον *E.*
§. 1. ἄλλον] ἕνα *Hb.* | πρᾶγμα ψεῦδος] πρ. ψευδές *T* Sylb. Casaub.
§. 2. καὶ τὰ ἐνύπνια] τὴν φαντασίαν *T.*
§. 3. μὴ ὄντος] μὴ ὄντως *T.*
§. 4. ᾗ ψευδής] ἢ ψευδὴς conjectura Alexandri 731, b, 25.
§. 5. πολλοί] οἱ πολλοί *T.* | καὶ Σωκράτης] om. *Ab.*
§. 6. εὐήθως] ἀνοήτως *Hb.*
§. 7. τῷ αὐτοῦ] τῷ αὐτῷ *T.* | τῷ ἑτέρου] τῷ τοῦ ἑτ. Ald. | καὶ παντελῶς] καὶ vel deest vel transponitur in versione Bessarionis, quae haec exhibet: »et false quidem omnino.« | ἔστι δ' ὡς] ἔστι δ' οὖν ὡς *T* Ald.

120 Br.
1025a ψευδῶς μὲν καὶ παντελῶς, ἔστι δ' ὡς καὶ ἀληθῶς, ὥσπερ τὰ ὀκτὼ
διπλάσια τῷ τῆς δυάδος λόγῳ. τὰ μὲν οὖν οὕτω λέγεται ψευδῆ, ἄνθρω- 8
πος δὲ ψευδὴς ὁ εὐχερὴς καὶ προαιρετικὸς τῶν τοιούτων λόγων, μὴ δι'
ἕτερόν τι ἀλλὰ δι' αὐτό, καὶ ὁ ἄλλοις ἐμποιητικὸς τῶν τοιούτων λόγων,
ὥσπερ καὶ τὰ πράγματά φαμεν ψευδῆ εἶναι, ὅσα ἐμποιεῖ φαντασίαν
ψευδῆ. διὸ ὁ ἐν τῷ Ἱππίᾳ λόγος παρακρούεται ὡς ὁ αὐτὸς ψευδὴς 9
καὶ ἀληθής. τὸν δυνάμενον γὰρ ψεύσασθαι λαμβάνει ψευδῆ, οὗτος δ'
ὁ εἰδὼς καὶ ὁ φρόνιμος· ἔτι τὸν ἑκόντα φαῦλον βελτίω. τοῦτο δὲ ψεῦδος 10
λαμβάνει διὰ τῆς ἐπαγωγῆς (ὁ γὰρ ἑκὼν χωλαίνων τοῦ ἄκοντος κρείττων),
τὸ χωλαίνειν τὸ μιμεῖσθαι λέγων, ἐπεὶ εἴγε χωλὸς ἑκών, χείρων ἴσως,
ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἤθους, καὶ οὗτος.

Cap. 30.

Συμβεβηκὸς λέγεται ὃ ὑπάρχει μέν τινι καὶ ἀληθὲς εἰπεῖν, οὐ μέν- 1
τοι οὔτ' ἐξ ἀνάγκης οὔτ' ἐπὶ τὸ πολύ, οἷον εἴ τις ὀρύττων φυτῷ βόθρον
εὗρε θησαυρόν. τοῦτο τοίνυν συμβεβηκὸς τῷ ὀρύττοντι τὸν βόθρον, τὸ 2
εὑρεῖν θησαυρόν· οὔτε γὰρ ἐξ ἀνάγκης τοῦτο ἐκ τούτου ἢ μετὰ τοῦτο, οὔθ'
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄν τις φυτεύῃ θησαυρὸν εὑρίσκει. καὶ μουσικός γ' ἄν 3
τις εἴη λευκός· ἀλλ' ἐπεὶ οὔτε ἐξ ἀνάγκης οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτο
γίνεται, συμβεβηκὸς αὐτὸ λέγομεν. ὥστ' ἐπεὶ ἔστιν ὑπάρχον τι καὶ τινί, 4
καὶ ἔνια τούτων καὶ ποῦ καὶ ποτέ, ὅ τι ἂν ὑπάρχῃ μέν, ἀλλὰ μὴ διότι
τοδὶ ἦν ἢ νῦν ἢ ἐνταῦθα, συμβεβηκὸς ἔσται. οὐδὲ δὴ αἴτιον ὡρισμένον 5
οὐθὲν τοῦ συμβεβηκότος ἀλλὰ τὸ τυχόν· τοῦτο δ' ἀόριστον. συνέβη τῳ 6

§. 8. ἄνθρωπος δέ] δὲ om. *E.* | μή] οὐ *Ab.* | αὐτό] αὐτά *Ab*, αὐτὸ *E.* | ὁ] om. *T.* | καὶ τὰ πράγματά φαμεν] φαμὲν καὶ πράγματα *ET* Ald. | φαντασίαν ψευδῆ] ψευδῆ φαντ. *Ab.*

§. 9. διὸ ὁ] ὁ codicibus deest; sed Alex. articulum ponit in paraphr. 732, b, 41. | ψεύσασθαι] ψεύδεσθαι Ald. | ἑκόντα] εἰδότα *Ab.* | φαῦλον] τὰ φαῦλα *ETAb*; Vet.: »volentem turpia.« Alex. in paraphr. locum ita reddit τὸν ἑκόντα φαῦλα πράσσοντα βελτίονα εἶναι τοῦ ἄκοντος 733, a, 9.

§. 10. τὸ χωλαίνειν] τὸ om. *Ab.* | εἴγε] εἰς γε *T.* | οὗτος] οὕτως *Ab*, τοῦτο *ET* Ald. Bess. Vet.; Alex. in paraphr. nostram scripturam sequi videtur 733, a, 16.

§. 1. συμβ.] συμβ. δὲ Ald. | μέντοι] μέντοιγε *T.* | οὔτ' ἐπί] οὔτε δὲ ἐπὶ *Ab.*
§. 3. γ'] δὲ *Ab.* | οὔτε] οὐκ *Ab.* | οὔθ'] οὐδ' *Ab.*
§. 4. ὑπάρχον τι] τι om. *Ab.* | τοδὶ ἦν] ἦν om. Ald.
§. 5. ἀλλά] om. *E.*
§. 6. τῳ] τὸ *EAb* Bess. | ἢ ὑπὸ λῃστῶν ληφθείς] om. *FbHb* et Alex. n paraphr.

εἰς Αἴγιναν ἐλθεῖν, εἰ μὴ διὰ τοῦτο ἀφίκετο ὅπως ἐκεῖ ἔλθῃ, ἀλλ' ὑπὸ
7 χειμῶνος ἐξωσθεὶς ἢ ὑπὸ λῃστῶν ληφθείς. γέγονε μὲν δὴ καὶ ἔστι τὸ
συμβεβηκός, ἀλλ' οὐχ ᾗ αὐτὸ ἀλλ' ᾗ ἕτερον· ὁ γὰρ χειμὼν αἴτιος τοῦ 121 Br.
8 μὴ ὅπου ἔπλει ἐλθεῖν, τοῦτο δ' ἦν Αἴγινα. λέγεται δὲ καὶ ἄλλως συμ-
βεβηκός, οἷον ὅσα ὑπάρχει ἑκάστῳ καθ' αὑτὸ μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ ὄντα,
9 οἷον τῷ τριγώνῳ τὸ δύο ὀρθὰς ἔχειν. καὶ ταῦτα μὲν ἐνδέχεται ἀΐδια
εἶναι, ἐκείνων δὲ οὐθέν. λόγος δὲ τούτου ἐν ἑτέροις.

LIBER VI. (E)

Cap. 1.

1 Αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ αἴτια ζητεῖται τῶν ὄντων, δῆλον δὲ ὅτι ᾗ ὄντα. 1025b
2 ἔστι γάρ τι αἴτιον ὑγιείας καὶ εὐεξίας, καὶ τῶν μαθηματικῶν εἰσὶν ἀρχαὶ
καὶ στοιχεῖα καὶ αἴτια, καὶ ὅλως δὲ πᾶσα ἐπιστήμη διανοητικὴ ἢ μετέ-
χουσά τι διανοίας περὶ αἰτίας καὶ ἀρχάς ἐστιν ἢ ἀκριβεστέρας ἢ ἁπλου-
3 στέρας. ἀλλὰ πᾶσαι αὗται περὶ ἕν τι καὶ γένος τι περιγραψάμεναι
περὶ τούτου πραγματεύονται, ἀλλ' οὐχὶ περὶ ὄντος ἁπλῶς οὐδὲ ᾗ ὄν, οὐδὲ
4 τοῦ τί ἐστιν οὐθένα λόγον ποιοῦνται· ἀλλ' ἐκ τούτου αἱ μὲν αἰσθήσει
ποιήσασαι αὐτὸ δῆλον, αἱ δ' ὑπόθεσιν λαβοῦσαι τὸ τί ἐστιν, οὕτω τὰ
καθ' αὑτὰ ὑπάρχοντα τῷ γένει περὶ ὅ εἰσιν ἀποδεικνύουσιν ἢ ἀναγκαιό-
5 τερον ἢ μαλακώτερον. διόπερ φανερὸν ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις οὐσίας
οὐδὲ τοῦ τί ἐστιν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπαγωγῆς, ἀλλά τις ἄλλος τρόπος τῆς

§. 7. γέγονε] γεγονὼς T. | δὴ] om. T. | καὶ] ᾗ Ab, ἢ Alex. in lemm. 733, b, 23. | ἔστι] ἐπὶ T, ἔσται Sylb. Casaub. | αἴτιος] om. T. | ὅπου] οὗ Ab. | ἦν] εἶναι Ab.

§. 8. ἑκάστῳ] om. T. | μὴ] καὶ μὴ T Alex. in lemm. 734, b, 5. | οἷον] ὥσπερ Ab.

§. 9. ἀΐδια εἶναι] καὶ ἄν τε ἀΐδια αἴτια Var. Lect. ap. Alex. 734, a, 4.

§. 1. δὲ] δὴ Ab, γὰρ Hb.

§. 2. ὑγιείας] ὑγείας E Ald. | ἢ μετέχουσα] ἢ καὶ μετ. Ald.

§. 3. ἕν τι] ὄν τι Ab. Vulgatam ἕν τι sequitur Alex. 734, a, 30. et exprimunt interpretes latini.

§. 4. ποιήσασαι] ποιήσασθαι Ald.

δηλώσεως. ὁμοίως δὲ οὐδ' εἰ ἔστιν ἢ μή ἐστι τὸ γένος περὶ ὃ πραγμα- 6
τεύονται οὐθὲν λέγουσι, διὰ τὸ τῆς αὐτῆς εἶναι διανοίας τό τε τί ἐστι
δῆλον ποιεῖν καὶ εἰ ἔστιν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη τυγχάνει οὖσα 7
122 Br. περὶ γένος τι τοῦ ὄντος (περὶ γὰρ τὴν τοιαύτην ἐστὶν οὐσίαν ἐν ᾗ ἡ
ἀρχὴ τῆς κινήσεως καὶ στάσεως ἐν αὐτῇ), δῆλον ὅτι οὔτε πρακτική ἐστιν
οὔτε ποιητική. τῶν μὲν γὰρ ποιητικῶν ἐν τῷ ποιοῦντι ἡ ἀρχὴ ἢ νοῦς ἢ 8
τέχνη ἢ δύναμίς τις, τῶν δὲ πρακτικῶν ἐν τῷ πράττοντι ἡ προαίρεσις·
τὸ αὐτὸ γὰρ τὸ πρακτὸν καὶ τὸ προαιρετόν. ὥστε εἰ πᾶσα διάνοια ἢ 9
πρακτικὴ ἢ ποιητικὴ ἢ θεωρητική, ἡ φυσικὴ θεωρητική τις ἂν εἴη, ἀλλὰ
θεωρητικὴ περὶ τοιοῦτον ὂν ὅ ἐστι δυνατὸν κινεῖσθαι, καὶ περὶ οὐσίαν
τὴν κατὰ τὸν λόγον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οὐ χωριστὴν μόνον. δεῖ δὲ τὸ τί 10
ἦν εἶναι καὶ τὸν λόγον πῶς ἐστὶ μὴ λανθάνειν, ὡς ἄνευ γε τούτου τὸ
ζητεῖν μηθέν ἐστι ποιεῖν. τῶν δ' ὁριζομένων καὶ τῶν τί ἐστι τὰ μὲν 11
οὕτως ὑπάρχει ὡς τὸ σιμόν, τὰ δ' ὡς τὸ κοῖλον. διαφέρει δὲ ταῦτα
ὅτι τὸ μὲν σιμὸν συνειλημμένον ἐστὶ μετὰ τῆς ὕλης· ἔστι γὰρ τὸ μὲν
σιμὸν κοίλη ῥίς, ἡ δὲ κοιλότης ἄνευ ὕλης αἰσθητῆς. εἰ δὴ πάντα τα 12
1026a φυσικὰ ὁμοίως τῷ σιμῷ λέγονται, οἷον ῥίς, ὀφθαλμός, πρόσωπον, σάρξ,
ὀστοῦν, ὅλως ζῷον, φύλλον, ῥίζα, φλοιός, ὅλως φυτόν (οὐθενὸς γὰρ ἄνευ
κινήσεως ὁ λόγος αὐτῶν, ἀλλ' ἀεὶ ἔχει ὕλην), δῆλον πῶς δεῖ ἐν τοῖς

§. 6. τῆς αὐτῆς] τῆς τοιαύτης T. | τό τε] τε om. Ab. | καὶ εἰ] καὶ τὸ εἰ Fb. | ἔστιν] ἔστι τοῦτο ET Ald. Bess. Vet.

§. 7. ἐν αὐτῇ] ἐν ἑαυτῇ Ab, τῆς ἐν αὐτῇ γρ. Casaub., atque eam scripturam confirmare videtur Bessario, cujus haec est interpretatio: »etenim circa talem substantiam est, in qua principium est motus et status, qui in ea est.«

§. 8. ποιητικῶν] Quod Casaubonus dicit in margine, Alexandrum legi velle ποιητῶν, ut mox πρακτῶν, id secus affirmat. Legit enim Alexander cum textu vulgato ποιητικῶν, etsi altera lectio magis conveniat cum ejus interpretatione. | ἐν τῷ ποιοῦντι — πρακτικῶν] om. T. | νοῦς] νοῦς ἐστιν Ald. | πρακτικῶν] πρακτῶν E Alex. 734, b, 35. 41. | πράττοντι] πράττειν Alex. in lemm. 734, b, 36. | γάρ τὸ] post haec verba T haec habet τῶν δὲ πρακτικῶν ἐν τῷ πράττοντι ἡ προαίρεσις. τὸ αὐτὸ γάρ. | τὸ προαιρετόν] τὸ om. Ab, agnoscit Alex. 735, a, 1.

§. 9. εἰ] ἡ T, εἰ ἡ Ald., om. Ab. | ἡ φυσικὴ] ἡ φύσις Hb. Porro Ab haec omittit ἡ φυσικὴ θεωρητική. | τοιοῦτον] τοιοῦτο EAb. | οὐ χωριστὴν] ὡς οὐ χωρ. ET, καὶ οὐ χωρ. Fb.

§. 10. μηθὲν] οὐδὲν Fb. | ἐστι ποιεῖν] ποιεῖν ἐστιν E Ald.

§. 11. τῶν δ'] ἔστι δὲ τῶν AbFb, τῶν δὴ Ald. | καὶ τῶν] om. Fb. | οὕτως ὑπάρχει] om. Ab. | ἔστι γὰρ τὸ μὲν] μὲν om. E.

§. 12. εἰ δὴ] εἰ δὲ T. | ὀστοῦν] om. T. | οὐθενὸς] οὐδὲν ὅσον T. | ὁ λόγος αὐτῶν] αὐτῶν ὁ λόγος Alex. 735, a, 27 | ἀεὶ] om. Ab. | δῆλον] om. Ab.

φυσικοῖς τὸ τί ἐστι ζητεῖν καὶ ὁρίζεσθαι, καὶ διότι καὶ περὶ ψυχῆς ἐνίας
13 θεωρῆσαι τοῦ φυσικοῦ, ὅση μὴ ἄνευ τῆς ὕλης ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν ἡ
φυσικὴ θεωρητική τίς ἐστι, φανερὸν ἐκ τύτων. ἀλλ' ἔστι καὶ ἡ μαθη-
14 ματικὴ θεωρητική. ἀλλ' εἰ ἀκινήτων καὶ χωριστῶν ἐστί, νῦν ἄδηλον·
15 ὅτι μέντοι ἔνια μαθήματα ᾗ ἀκίνητα καὶ ᾗ χωριστὰ θεωρεῖ, δῆλον. εἰ
δέ τί ἐστιν ἀΐδιον καὶ ἀκίνητον καὶ χωριστόν, φανερὸν ὅτι θεωρητικῆς
16 τὸ γνῶναι. οὐ μέντοι φυσικῆς γε (περὶ κινητῶν γάρ τινων ἡ φυσική), 123 Bc.
17 οὐδὲ μαθηματικῆς, ἀλλὰ προτέρας ἀμφοῖν. ἡ μὲν γὰρ φυσικὴ περὶ
ἀχώριστα μὲν ἀλλ' οὐκ ἀκίνητα, τῆς δὲ μαθηματικῆς ἔνια περὶ ἀκίνητα
μὲν οὐ χωριστὰ δ' ἴσως, ἀλλ' ὡς ἐν ὕλῃ· ἡ δὲ πρώτη καὶ περὶ χωριςὰ
18 καὶ ἀκίνητα. ἀνάγκη δὲ πάντα μὲν τὰ αἴτια ἀΐδια εἶναι, μάλιστα
19 δὲ ταῦτα· ταῦτα γὰρ αἴτια τοῖς φανεροῖς τῶν θείων. ὥστε τρεῖς
ἂν εἶεν φιλοσοφίαι θεωρητικαί, μαθηματική, φυσική, θεολογική. οὐ
γὰρ ἄδηλον ὅτι εἴ που τὸ θεῖον ὑπάρχει, ἐν τῇ τοιαύτῃ φύσει
ὑπάρχει· καὶ τὴν τιμιωτάτην δεῖ περὶ τὸ τιμιώτατον γένος εἶναι. αἱ
μὲν οὖν θεωρητικαὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν αἱρετώτεραι, αὕτη δὲ τῶν
20 θεωρητικῶν. ἀπορήσειε γὰρ ἄν τις πότερόν ποθ' ἡ πρώτη φιλοσοφία
καθόλου ἐστίν, ἢ περί τι γένος καὶ φύσιν τινὰ μίαν. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς
τρόπος οὐδ' ἐν ταῖς μαθηματικαῖς, ἀλλ' ἡ μὲν γεωμετρία καὶ ἀςρολογία
21 περί τινα φύσιν εἰσίν, ἡ δὲ καθόλου πασῶν κοινή. εἰ μὲν οὖν μή ἐςί

§. 13. *τίς*] add. *Ab Fb*. | *φανερὸν*] *δῆλον Hb*. | *ἐκ τύτων*] *ἐκ τέτυ* Var. Lect. ap. Brand.

§. 14. *ἐςί*] *ἔτι T*. | *νῦν ἄδηλον*] *ἄδηλον νῦν Fb*. | *μέντοι*] *μὲν ἂν E* Ald.

§. 15. *εἰ δέ τί*] *τί* om. *Fb*. | *ἀΐδιον καὶ ἀκίνητον*] *ἀκίνητον καὶ ἀΐδιον ET* Ald. Bess. Vet.

§. 16. *μαθηματικῆς, ἀλλὰ*] *μαθ. γε ἀλλ' ἑτέρας Ab*.

§. 17. *ὡς ἐν ὕλῃ*] *ὡς* om. *T*.

§. 18. *πάντα μὲν*] *μὲν* om. *Fb*. Diversum textum ante oculos habuisse videntur interpretes latini: sic enim vertit Argyropolus »universales autem causas sempiternas esse necesse est.« Atque Vet.: »necesse vero communes quidem causas sempiternas.« Sed Bessario vulgatum textum exprimit. | *εἶναι*] om. *EFb*. | *θείων*] *αἰσθητῶν T*, *αἰσθητῶν τυγχάνει* Var. Lect. ap. Alex. 736, a, 3. Eandem scripturam vertendo exhibet interpres Vetus (»hae namque causae manifestis sensibilium sunt«).

§. 19. *δεῖ*] *ἀεὶ Ab*.

§. 20. *τι γένος*] *τι* om. Ald. | *φύσιν τινὰ*] *τινὰ* add. *Ab Fb* Alex. in paraphr. 736, a, 13. | *οὐδ' ἐν ταῖς*] *ὡς ἐν ταῖς γρ.* Casaub., »non enim idem modus est, atque in mathematicis« Bess. | *τινα φύσιν*] *τινα φύσιν ἰδίαν* Ald. | *ἡ δὲ*] *ἐκείνη δὲ ET* Ald. | *πασῶν*] *γρ. καὶ πᾶσι* rec. *E*. | *κοινή*] *κοινῇ* Isingr.

§. 21. *καὶ φιλοσοφία*] *καὶ ἡ φιλ. T*. | *ὑπάρχοντα*] *ὑπάρχοντα καθόλε* Ald.

τις ἑτέρα οὐσία παρὰ τὰς φύσει συνεστηκυίας, ἡ φυσικὴ ἂν εἴη πρώτη
ἐπιστήμη· εἰ δ' ἐστί τις οὐσία ἀκίνητος, αὕτη προτέρα καὶ φιλοσοφία
πρώτη, καὶ καθόλου οὕτως ὅτι πρώτη· καὶ περὶ τῦ ὄντος ᾗ ὄν, ταύ-
της ἂν εἴη θεωρῆσαι, καὶ τί ἐστι καὶ τὰ ὑπάρχοντα ᾗ ὄν.

Cap. 2.

Ἀλλ' ἐπεὶ τὸ ὂν τὸ ἁπλῶς λεγόμενον λέγεται πολλαχῶς, ὧν ἓν μὲν 1
ἦν τὸ κατὰ συμβεβηκός, ἕτερον δὲ τὸ ὡς ἀληθές, καὶ τὸ μὴ ὂν ὡς τὸ
ψεῦδος, παρὰ ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ σχήματα τῆς κατηγορίας, οἷον τὸ μὲν
τί, τὸ δὲ ποιόν, τὸ δὲ ποσόν, τὸ δὲ πού, τὸ δὲ ποτέ, καὶ εἴ τι ἄλλο
1026b 124 Bc σημαίνει τὸν τρόπον τῦτον· ἔτι παρὰ ταῦτα πάντα τὸ δυνάμει καὶ
ἐνεργείᾳ· ἐπεὶ δὲ πολλαχῶς λέγεται τὸ ὄν, πρῶτον περὶ τῦ κατὰ συμβε- 2
βηκὸς λεκτέον, ὅτι ὐδεμία ἐστὶ περὶ αὐτὸ θεωρία. σημεῖον δέ· οὐδεμιᾷ γὰρ 3
ἐπιστήμῃ ἐπιμελὲς περὶ αὐτοῦ ὔτε πρακτικῇ ὔτε ποιητικῇ ὔτε θεωρητικῇ.
ὔτε γὰρ ὁ ποιῶν οἰκίαν ποιεῖ ὅσα συμβαίνει ἅμα τῇ οἰκίᾳ γινομένῃ· 4
ἄπειρα γάρ ἐστιν· τοῖς μὲν γὰρ ἡδεῖαν, τοῖς δὲ βλαβεράν, τοῖς δ' ὠφέ-
λιμον ὐθὲν εἶναι κωλύει τὴν ποιηθεῖσαν, καὶ ἑτέραν ὡς εἰπεῖν πάντων
τῶν ὄντων· ὧν οὐθενός ἐστιν ἡ οἰκοδομικὴ ποιητική. τὸν αὐτὸν δὲ 5
τρόπον ὐδ' ὁ γεωμέτρης θεωρεῖ τὰ ὕτω συμβεβηκότα τοῖς σχήμασιν, ὐδ'
εἰ ἕτερόν ἐστι τρίγωνον καὶ τρίγωνον δύο ὀρθὰς ἔχον. καὶ τῦτο εὐ- 6
λόγως συμπίπτει· ὥσπερ γὰρ ὀνόματι μόνον τὸ συμβεβηκός ἐστιν. διὸ 7
Πλάτων τρόπον τινὰ οὐ κακῶς τὴν σοφιστικὴν περὶ τὸ μὴ ὂν ἔταξεν.
εἰσὶ γὰρ οἱ τῶν σοφιστῶν λόγοι περὶ τὸ συμβεβηκὸς ὡς εἰπεῖν μάλιστα
πάντων, πότερον ἕτερον ἢ ταὐτὸν μουσικὸν καὶ γραμματικόν, καὶ μου-
σικὸς Κορίσκος καὶ Κορίσκος, καὶ εἰ πᾶν ὃ ἂν ᾖ, μὴ ἀεὶ δέ, γέγονεν,
ὥστ' εἰ μουσικὸς ὢν γραμματικὸς γέγονε, καὶ γραμματικὸς ὢν μουσικός,
καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι τοιῦτοι τῶν λόγων εἰσίν· φαίνεται γὰρ τὸ συμβε-

§. 1. *πολλαχῶς*] *καὶ πολλαχῶς Hb*. | *τὸ ψεῦδος*] *τὸ* om. *E*. | *τὸ δὲ ποσὸν*] om. *T*. | *καὶ ἐνεργείᾳ*] *καὶ τὸ ἐνεργ. Ab*.

§. 2. *ἐπεὶ δὲ*] *ἐπειδὴ ET*, *ἐπεὶ δὴ* (»cum itaque«) Bess. Vet. | *ἐςὶ περὶ αὐτὸ*] *περὶ αὐτὸ ἐςι ET* Ald.

§. 5. *δὲ*] om. *T*. | *θεωρεῖ*] post *σχήμασιν* ponunt *Bb Cb Fb*. | *τρίγωνον*] *τὸ τρίγωνον* Ald. | *καὶ τρίγωνον*] om. *S*.

§. 6. *ὀνόματι*] *ὄνομά τι Hb*.

§. 7. *τὴν σοφιςικὴν*] *περὶ τὴν σοφ.* Ald., omisso *περὶ* post *σοφ.* Eundem textum sequi videtur Bessario, quum ita vertat: »quare Plato non male circa sophisticam ipsam non ens applicuit.« | *καὶ γραμματικὸν*] *ἢ γραμμ. Ab*. | *καὶ Κορίσκος*] om. *E*.

8 βηκὸς ἐγγύς τι τοῦ μὴ ὄντος. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν τοιούτων λόγων·
τῶν μὲν γὰρ ἄλλον τρόπον ὄντων ἔστι γένεσις καὶ φθορά, τῶν δὲ κατὰ
9 συμβεβηκὸς οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ὅμως λεκτέον ἔτι περὶ τοῦ συμβεβηκότος
ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται, τίς ἡ φύσις αὐτοῦ καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἐστίν· ἅμα
10 γὰρ δῆλον ἴσως ἔσται καὶ διὰ τί ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ἐπεὶ οὖν
ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσι τὰ μὲν ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντα καὶ ἐξ ἀνάγκης, οὐ τῆς
κατὰ τὸ βίαιον λεγομένης ἀλλ' ἣν λέγομεν τῷ μὴ ἐνδέχεσθαι ἄλλως, τὰ
δ' ἐξ ἀνάγκης μὲν οὐκ ἔστιν οὐδ' ἀεί, ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολύ, αὕτη ἀρχὴ 125 Br.
11 καὶ αὕτη αἰτία ἐστὶ τοῦ εἶναι τὸ συμβεβηκός· ὃ γὰρ ἂν ᾖ μήτ' ἀεὶ μήθ'
12 ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τοῦτό φαμεν συμβεβηκὸς εἶναι. οἷον ἐπὶ κυνὶ ἂν χει-
μὼν γένηται καὶ ψῦχος, τοῦτο συμβῆναί φαμεν, ἀλλ' οὐκ ἂν πνῖγος καὶ
13 ἀλέα, ὅτι τὸ μὲν ἀεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὸ δ' οὔ. καὶ τὸν ἄνθρω-
πον λευκὸν εἶναι συμβέβηκεν (οὔτε γὰρ ἀεὶ οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ), ζῷον
14 δ' οὐ κατὰ συμβεβηκός. καὶ τὸ ὑγιάζειν δὲ τὸν οἰκοδόμον κατὰ συμ- 1027a
βεβηκός, ὅτι οὐ πέφυκε τοῦτο ποιεῖν οἰκοδόμος ἀλλ' ἰατρός, ἀλλά συνέβη
15 ἰατρὸν εἶναι τὸν οἰκοδόμον. καὶ ὀψοποιὸς ἡδονῆς στοχαζόμενος ποιή-
σειεν ἄν τι ὑγιεινόν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν ὀψοποιητικήν· διὸ συνέβη φαμέν,
16 καί ἔστιν ὡς ποιεῖ, ἁπλῶς δ' οὔ. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐνίοτε δυνάμεις
εἰσὶν αἱ ποιητικαί, τῶν δ' οὐδεμία τέχνη οὐδὲ δύναμις ὡρισμένη· τῶν
γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς ὄντων ἢ γινομένων καὶ τὸ αἴτιόν ἐστι κατὰ
17 συμβεβηκός. ὥστ' ἐπειδὴ οὐ πάντα ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης καὶ ἀεὶ ἢ ὄντα
ἢ γινόμενα, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀνάγκη εἶναι τὸ
18 κατὰ συμβεβηκὸς ὄν· οἷον οὔτ' ἀεὶ οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ λευκὸς
μουσικός ἐστιν, ἐπεὶ δὲ γίγνεταί ποτε, κατὰ συμβεβηκὸς ἔσται. εἰ δὲ

---

§. 9. *ἐφ' ὅσον*] ἐφ' ὅσων *T.* | *ἴσως*] εἴγ' *T*, om. *Hb*; ἴσως post ἔσται ponit Ald.

§. 10. *τῷ μὴ ἐνδ.*] τὸ μὴ ἐνδ. *THb* Ascl. 737, a, 27. | *ὡς δ' ἐπὶ*] οὔθ' ὡς ἐπὶ Ald.

§. 11. *συμβεβηκὸς εἶναι*] εἶναι συμβ. *Hb.*

§. 12. *ψῦχος*] πάγος *Hb.*

§. 14. *καὶ τὸ ὑγιάζειν δὲ τὸν οἰκοδόμον*] καὶ τὸ τὸν οἰκοδόμον ὑγείαν ποιῆσαι Ald. *ETHb* Ascl. 737, a, 39. Sed Alex. nostram scripturam confirmat 737, a, 38. | *κατὰ συμβεβηκός*] συμβεβηκός *E*, συμβέβηκεν *T* Ald.

§. 15. *ἡδονῆς*] ἡδονῇ *Ab.* | *τι*] τινι *AbFbHb* Alex. 737, a, 44. Vet., atque ita dedit Brand. | *ὑγιεινόν*] ὑγίειαν *Hb.*

§. 16. *ἄλλων*] ἄλλαι *TAb* Ald. Bess. | *ἐνίοτε*] om. *FbHb*, post δυνάμεις ponit Ald. | *γινομένων*] γενομένων *Ab.*

§. 17. *ἐπειδὴ*] ἐπεὶ *AbHb.*

§. 18. *οὔτ'*] τοῦτ' *T.* | *τὸ πολὺ*] τὸ πολὺ ἀνάγκη *T.* | *πάντ' ἔσται*] πάντες τε *T.*

μή, πάντ' ἔσται ἐξ ἀνάγκης. ὥστε ἡ ὕλη ἔσται αἰτία ἡ ἐνδεχομένη παρὰ 19
τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄλλως τοῦ συμβεβηκότος. ἀρχὴν δὲ τηνδὶ ληπτέον, 20
πότερον οὐθέν ἐστιν οὔτ' αἰεὶ οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἢ τοῦτο ἀδύνατον.
ἔστιν ἄρα τι παρὰ ταῦτα τὸ ὁπότερ' ἔτυχε καὶ κατὰ συμβεβηκός. ἀλλὰ 21
πότερον τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὸ δ' ἀεὶ οὐθενὶ ὑπάρχει, ἢ ἐστὶν ἄττα
ἀΐδια; περὶ μὲν οὖν τούτων ὕστερον σκεπτέον, ὅτι δ' ἐπιστήμη οὐκ
126 Br. ἔστι τοῦ συμβεβηκότος φανερόν· ἐπιστήμη μὲν γὰρ πᾶσα ἢ τοῦ ἀεὶ ἢ
τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. πῶς γὰρ ἢ μαθήσεται ἢ διδάξει ἄλλον; δεῖ γὰρ 22
ὡρίσθαι ἢ τῷ ἀεὶ ἢ τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, οἷον ὅτι ὠφέλιμον τὸ μελί-
κρατον τῷ πυρέττοντι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τὸ δὲ παρὰ τοῦτο οὐχ ἕξει λέ- 23
γειν, πότε οὔ, οἷον νουμηνίᾳ· ἢ γὰρ ἀεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ τῇ
νουμηνίᾳ· τὸ δὲ συμβεβηκός ἐστι παρὰ ταῦτα. τί μὲν οὖν ἐστὶ τὸ 24
συμβεβηκὸς καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, καὶ ὅτι ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν αὐτοῦ, εἴρηται.

Cap. 3.

Ὅτι δ' εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ αἴτια γεννητὰ καὶ φθαρτὰ ἄνευ τοῦ γί- 1
γνεσθαι καὶ φθείρεσθαι, φανερόν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτ', ἐξ ἀνάγκης πάντ'
ἔσται, εἰ τοῦ γιγνομένου καὶ φθειρομένου μὴ κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιόν τι
ἀνάγκη εἶναι. πότερον γὰρ ἔσται τοδὶ ἢ οὔ; ἐάν γε τοδὶ γένηται· 2
εἰ δὲ μή, οὔ. τοῦτο δὲ ἄλλο. καὶ οὕτω δῆλον ὅτι ἀεὶ χρόνου ἀφαιρου- 3

---

§. 19. *ἡ ὕλη ἔσται*] ἔσται ἡ ὕλη *Ab*, ἡ ὕλη ἐστὶν *Hb.* | *αἰτία*] post συμβεβηκότος ponit *Ab.* | *ἐπὶ τὸ πολὺ*] τὸ om. *S.* | *ἄλλως*] om. *AbHb* Brand. | *συμβεβηκότος*] αἰτία post συμβ. addit Aldina, etsi eam vocem supra non omiserit.

§. 20. *τηνδὶ*] τὴν δὲ *AbHb.* | *ἔστιν ἄρα*] εἴη ἄρα *Ab.*

§. 21. *πότερον τὸ*] πότερον τὸ μὲν γρ. cod. Reg. 737, b, 21. | *οὐθενὶ*] οὐδὲν Ascl. in paraphr. 737, b, 31. | *σκεπτέον*] ἐπισκεπτέον *T.* | *πᾶσα*] ὂν ἡ πᾶσα *T.*

§. 22. *πῶς γὰρ*] πῶς γὰρ ἂν *E.* | *οἷον ὅτι*] οἷον τί *T.* | *τὸ μελίκρατον τῷ πυρέττοντι*] τῷ πυρ. τὸ μελ. *T* Ald.

§. 23. *πότε οὔ*] οὔ om. *AbFb* Vet. Alex. 737, b, 45., agnoscunt Ascl. 737, b, 37. 738, a, 3. et Bessario. | *ἢ γὰρ*] ᾗ γὰρ Var. Lect. ap. commentatorem codicis Reg.

§. 24. *οὐκ ἔστιν αὐτοῦ*] αὐτοῦ οὐκ ἔστιν *S.*

§. 1. *γεννητὰ*] γενητὰ *Fb.* | *καὶ φθείρεσθαι*] om. *Fb.* | *μὴ κατὰ*] μὴ om. *S.*

§. 2. *πότερον γὰρ*] γὰρ om. *Hb.* | *τοῦτο*] γρ. τότε margo *E.* | *ἄλλο*] ἄλλου *T* et margo *E.* Scribendum esse τοῦτο δ' ἐὰν ἄλλο, quod idem vertendo exhibent interpretes latini, recte vidit Casaub.

§. 3. *χρόνου ἥξει*] χρόνου om. *Fb.*

4 μένον ἀπὸ πεπερασμένου χρόνου ἥξει ἐπὶ τὸ νῦν. ὥστε ὅδε ἀποθανεῖ- 1027b
ται νόσῳ ἢ βίᾳ, ἐάν γε ἐξέλθῃ· τοῦτο δὲ ἐὰν διψήσῃ· τῦτο δὲ ἐὰν
5 ἄλλο· καὶ οὕτως ἥξει εἰς ὃ νῦν ὑπάρχει, ἢ εἰς τῶν γεγονότων τι· οἷον
ἐὰν διψήσῃ· τοῦτο δ' εἰ ἐσθίει δριμέα· τοῦτο δ' ἤτοι ὑπάρχει ἢ οὔ·
6 ὥστ' ἐξ ἀνάγκης ἀποθανεῖται ἢ οὐκ ἀποθανεῖται. ὁμοίως δὲ κἂν ὑπερ-
πηδήσῃ τις εἰς τὰ γενόμενα, ὁ αὐτὸς λόγος· ἤδη γὰρ ὑπάρχει τοῦτο ἔν
7 τινι, λέγω δὲ τὸ γεγονός. ἐξ ἀνάγκης ἄρα πάντα ἔσται τὰ ἐσόμενα,
οἷον τὸ ἀποθανεῖν τὸν ζῶντα· ἤδη γάρ τι γέγονεν, οἷον τὰ ἐναντία ἐν
τῷ αὐτῷ σώματι· ἀλλ' εἰ νόσῳ ἢ βίᾳ, οὔπω, ἀλλ' ἐὰν τοδὶ γένηται.
8 δῆλον ἄρα ὅτι μέχρι τινὸς βαδίζει ἀρχῆς, αὕτη δ' οὐκέτι εἰς ἄλλο. ἔςαι
οὖν ἡ τοῦ ὁπότερ' ἔτυχεν αὕτη, καὶ αἴτιον τῆς γενέσεως αὐτῆς ἄλλο 127 Br.
9 ὐθέν. ἀλλ' εἰς ἀρχὴν ποίαν καὶ αἴτιον ποῖον ἡ ἀναγωγὴ ἡ τοιαύτη,
πότερον ὡς εἰς ὕλην ἢ ὡς εἰς τὸ οὗ ἕνεκα ἢ ὡς εἰς τὸ κινῆσαν,
μάλιστα σκεπτέον.

Cap. 4.

1 Περὶ μὲν οὖν τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς ὄντος ἀφείσθω· διώρισται γὰρ
2 ἱκανῶς. τὸ δὲ ὡς ἀληθὲς ὄν, καὶ μὴ ὂν ὡς ψεῦδος, ἐπειδὴ περὶ σύν-
3 θεσίν ἐστι καὶ διαίρεσιν, τὸ δὲ σύνολον περὶ μερισμὸν ἀντιφάσεως. τὸ
μὲν γὰρ ἀληθὲς τὴν κατάφασιν ἐπὶ τῷ συγκειμένῳ ἔχει, τὴν δ' ἀπόφασιν
4 ἐπὶ τῷ διῃρημένῳ, τὸ δὲ ψεῦδος τύτυ τῦ μερισμοῦ τὴν ἀντίφασιν. πῶς
δὲ τὸ ἅμα ἢ τὸ χωρὶς νοεῖν συμβαίνει, ἄλλος λόγος. λέγω δὲ τὸ ἅμα
καὶ τὸ χωρὶς ὥστε μὴ τὸ ἐφεξῆς ἀλλ' ἕν τι γίγνεσθαι· οὐ γάρ ἐστι τὸ

---

§. 4. νόσῳ] ἢ νόσῳ Ald. | τῦτο δὲ ἐὰν διψήσῃ] om. *AbFb* Bess. Vet. | ἐὰν ἄλλο] ἂν ἄλλο *Ab*.

§. 6. γεγονός] γένος *T*.

§. 7. οἷον τὸ] ἢ τὸ *S*. | σώματι] om. *Ab*.

§. 8. αὕτη] αἰτὴ *ET* Ald. | οὐκέτι] οὐκ ἔςιν *T* Ald. | ἄλλο οὐθέν] ἄλλο add. *Ab*.

§. 9. εἰς τὸ οὗ ἕνεκα] εἰς om. *Ab*.

§. 1. ἱκανῶς] om. *Fb*.

§. 2. περὶ σύνθ.] ita *FbHb* et, ut probabile est, Ascl. 738, b, 43.: ceteri παρὰ σύνθ. | ἀντιφάσεως] ἀντιφάσεων *S*.

§. 3. κατάφασιν ἐπὶ τῷ συγκ.] κατάφ. ἐπὶ τῶν συγκειμένων Ald., κατὰ ἐπὶ τῶν συγκειμένων *T*. | τῷ διῃρημένῳ] τῶν διῃρημένων Ald. | μερισμῦ] ὁρισμοῦ *T*.

§. 4. νοεῖν] post πῶς δὲ ponit *Hb* et Ascl. in paraphr. 738, b, 47. | λέγω δὲ] λέγω δὴ *Hb*. | καὶ] ἢ *E*. | τὸ χωρὶς] τὸ om. *AbFb*. | τὸ ἐφεξῆς] τῷ ἐφ. *ESAb*, probante Brandisio. | ψεῦδος καὶ] ψεῦδός τε καὶ *E*. | εὐθὺς] εὐθὺ *Ab*, om. *ET* Ald. Bess. Vet. | ἁπλᾶ] ἁπλῶς *S*. | ἐν τῇ] τῇ om. *TAb*.

ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθὲς ἐν τοῖς πράγμασιν, οἷον τὸ μὲν ἀγαθὸν ἀληθές,
τὸ δὲ κακὸν εὐθὺς ψεῦδος, ἀλλ' ἐν διανοίᾳ· περὶ δὲ τὰ ἁπλᾶ καὶ τὰ
τί ἐστιν ὐδ' ἐν τῇ διανοίᾳ. ὅσα μὲν ὖν δεῖ θεωρῆσαι περὶ τὸ ὕτως 5
ὂν καὶ μὴ ὄν, ὕστερον ἐπισκεπτέον. ἐπεὶ δὲ ἡ συμπλοκή ἐστιν καὶ ἡ 6
διαίρεσις ἐν διανοίᾳ ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πράγμασι, τὸ δ' οὕτως ὂν ἕτερον
ὂν τῶν κυρίως (ἢ γὰρ τὸ τί ἐστιν ἢ ὅτι ποιὸν ἢ ὅτι ποσὸν ἢ εἴ τι
ἄλλο συνάπτει ἢ ἀφαιρεῖ ἡ διάνοια), τὸ μὲν ὡς συμβεβηκὸς καὶ τὸ ὡς
ἀληθὲς ὂν ἀφετέον. τὸ γὰρ αἴτιον τοῦ μὲν ἀόριστον, τοῦ δὲ τῆς δια- 7
1028a νοίας τι πάθος, καὶ ἀμφότερα περὶ τὸ λοιπὸν γένος τοῦ ὄντος, καὶ οὐκ
ἔξω δηλῦσιν ὖσάν τινα φύσιν τοῦ ὄντος. διὸ ταῦτα μὲν ἀφείσθω, σκεπτέον 8
δὲ τοῦ ὄντος αὐτῦ τὰ αἴτια καὶ τὰς ἀρχὰς ᾗ ὄν. φανερὸν δ' ἐν οἷς διω- 9
ρισάμεθα περὶ τῦ ποσαχῶς λέγεται ἕκαστον, ὅτι πολλαχῶς λέγεται τὸ ὄν.

LIBER VII. (Z)

Cap. 1.

128 Br. Τὸ ὂν λέγεται πολλαχῶς, καθάπερ διειλόμεθα πρότερον ἐν τοῖς περὶ 1
τοῦ ποσαχῶς· σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τί ἐστι καὶ τόδε τι, τὸ δὲ ὅτι ποιὸν
ἢ ποσὸν ἢ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν ὕτω κατηγορυμένων. τοσαυταχῶς 2
δὲ λεγομένυ τῦ ὄντος φανερὸν ὅτι τύτων πρῶτον ὂν τὸ τί ἐστιν, ὅπερ
σημαίνει τὴν ὐσίαν. ὅταν μὲν γὰρ εἴπωμεν ποῖόν τι τόδε, ἢ ἀγαθὸν 3
λέγομεν ἢ κακόν, ἀλλ' οὐ τρίπηχυ ἢ ἄνθρωπον· ὅταν δὲ τί ἐστιν, οὐ

---

§. 5. μὲν] om. *Hb*. | περὶ τὸ] περὶ τῦ Ald. Correxit Sylb. | ὕτως] ὄντως *Hb*.

§. 6. καὶ] ἢ *ES*, om. *T*. κυρίως] κυρίων *ET* Ald. Vet. | εἴ τι ἄλλο] εἰ om. *AbFb* Brand. | ἀφαιρεῖ] διαιρεῖ Alex. in paraphr. 739, b, 15. | τὸ μὲν ὡς] τὸ μὲν οὖν *T*. | ἀληθὲς] ἀληθῶς *AbFb* et margo *E* 739, a, 21.

§. 7. περὶ] παρὰ Ald. | φύσιν τῦ ὄντος] τῦ om. *Ab*.

§. 9. ὅτι πολλαχῶς λέγεται τὸ ὄν] om. *Ab*. Post ὂν *ES* addunt σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τί ἐςι, *E* etiam τῦτο δοκεῖ ἀτελὲς εἶναι.

§. 1. ποσαχῶς] πολλαχῶς Ald. | ὅτι ποσὸν om. *Ab*.

§. 2. τὸ τί ἐςιν] τὸ om. *T*.

§. 3. κακόν] καλόν *AbFb*; alteram lectionem sequitur Ascl. 739, a, 33.

4 λευκὸν οὐδὲ θερμὸν οὐδὲ τρίπηχυ, ἀλλ' ἄνθρωπον ἢ θεόν. τὰ δ' ἄλλα
λέγεται ὄντα τῷ τοῦ οὕτως ὄντος τὰ μὲν ποσότητας εἶναι, τὰ δὲ ποιό-
5 τητας, τὰ δὲ πάθη, τὰ δὲ ἄλλο τι τοιοῦτον. διὸ κἂν ἀπορήσειέ τις
πότερον τὸ βαδίζειν καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ καθῆσθαι ἕκαστον αὐτῶν ὂν
ἢ μὴ ὄν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁτονοῦν τῶν τοιούτων· οὐθὲν γὰρ
αὐτῶν ἐστιν οὔτε καθ' αὑτὸ πεφυκὸς οὔτε χωρίζεσθαι δυνατὸν τῆς οὐσίας,
ἀλλὰ μᾶλλον, εἴπερ, τὸ βαδίζον τῶν ὄντων τι καὶ τὸ καθήμενον καὶ τὸ
6 ὑγιαῖνον. ταῦτα δὲ μᾶλλον φαίνεται ὄντα, διότι ἐστί τι τὸ ὑποκεί-
μενον αὐτοῖς ὡρισμένον· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ οὐσία καὶ τὸ καθ' ἕκαστον,
ὅπερ ἐμφαίνεται ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῇ τοιαύτῃ· τὸ ἀγαθὸν γὰρ ἢ τὸ κα-
7 θήμενον οὐκ ἄνευ τούτου λέγεται. δῆλον οὖν ὅτι διὰ ταύτην κἀκείνων
ἕκαστόν ἐστιν. ὥστε τὸ πρώτως ὂν καὶ οὐ τὶ ὂν ἀλλ' ὂν ἁπλῶς ἡ οὐσία
8 ἂν εἴη. πολλαχῶς μὲν οὖν λέγεται τὸ πρῶτον· ὅμως δὲ πάντων ἡ οὐσία
πρῶτον καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ χρόνῳ. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων κατηγορημά-
9 των οὐθὲν χωριστόν, αὕτη δὲ μόνη. καὶ τῷ λόγῳ δὲ τοῦτο πρῶτον· ἀνάγκη 129 Br.
10 γὰρ ἐν τῷ ἑκάστου λόγῳ τὸν τῆς οὐσίας ἐνυπάρχειν. καὶ εἰδέναι τότ'
οἰόμεθα ἕκαστον μάλιστα, ὅταν τί ἐστιν ὁ ἄνθρωπος γνῶμεν ἢ τὸ πῦρ,
μᾶλλον ἢ τὸ ποιὸν ἢ τὸ ποσὸν ἢ τὸ ποῦ, ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τούτων τότε 1028b
11 ἕκαστον ἴσμεν, ὅταν τί ἐστι τὸ ποσὸν ἢ τὸ ποιὸν γνῶμεν. καὶ δὴ καὶ τὸ
πάλαι τε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ζητούμενον καὶ ἀεὶ ἀπορούμενον, τί τὸ ὄν, τοῦτό
12 ἐστι τίς ἡ οὐσία. τοῦτο γὰρ οἱ μὲν ἓν εἶναί φασιν, οἱ δὲ πλείω ἢ ἕν, καὶ
οἱ μὲν πεπερασμένα, οἱ δὲ ἄπειρα. διὸ καὶ ἡμῖν καὶ μάλιστα καὶ πρῶ-
τον καὶ μόνον ὡς εἰπεῖν περὶ τοῦ οὕτως ὄντος θεωρητέον τί ἐστιν.

Cap. 2.

1 *Δοκεῖ δ' ἡ οὐσία ὑπάρχειν φανερώτατα μὲν τοῖς σώμασιν· διὸ τά*

---

§. 4. ὄντα] om. *Fb* Alex. in paraphr. 739, a, 41, ponit idem a, 44. | τῷ] τὸ *T.* | οὕτως] ὄντως *T* Sylb. Casaub. Bess. | ποσότητας εἶναι] εἶναι ποσότητας *Fb.* | τοιοῦτον] om. *AbFb.*

§. 5. κἂν] καὶ *T.Ab* | ἢ μὴ ὄν] σημαίνει *Ab.* | τῶν ὄντων τι] τι om. *AbFb.*

§. 6. διότι] διὸ τί Ald.

§. 8. πάντων] πάντως *Ab* et margo *E.* | πρῶτον] πρῶτον καὶ φύσει *Hb* Ascl. 739, b. 43. 44; etiam Aldina et versio Bessarionis καὶ φύσει exhibent, sed post καὶ χρόνῳ: Alex. vero additum τῇ φύσει non agnoscit b, 40.

§. 9. ἑκάστου] ἑκάστῳ *T.* | τὸν τῆς οὐσίας] οὐσίας λόγον *ET*, τὸν τῆς οὐσίας λόγον Ald.

§. 10. τότ'] τοῦτο *T*, δὲ τότε Ald. | τὸ πῦρ] τὸ om. *Ab.* | ἐστι τὸ ποσὸν] ἐστιν ἢ τὸ ποσὸν *ET* Vet. | γνῶμεν] εἰδῶμεν *ET* Bess., ἴδωμεν Ald.

§. 11. καὶ νῦν] om. *E.* | ἡ οὐσία] ἡ om. *T* Ald.

§. 1. δ' ἡ] δὴ *T.* | ἢ μόρια] δὴ μόρια *Ab.* | ἢ μορίων] ἢ μόριον Ald.

τε ζῷα καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ μόρια αὐτῶν οὐσίας εἶναί φαμεν, καὶ τὰ φυσικὰ
σώματα, οἷον πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ τῶν τοιούτων ἕκαστον, καὶ
ὅσα ἢ μόρια τούτων ἢ ἐκ τούτων ἐστίν, ἢ μορίων ἢ πάντων, οἷον ὅ τε
οὐρανὸς καὶ τὰ μόρια αὐτοῦ, ἄστρα καὶ σελήνη καὶ ἥλιος. πότερον δὲ 2
αὗται μόναι οὐσίαι εἰσὶν ἢ καὶ ἄλλαι, ἢ τούτων μὲν οὐθὲν ἕτεραι δέ
τινες, σκεπτέον. δοκεῖ δέ τισι τὰ τοῦ σώματος πέρατα, οἷον ἐπιφά- 3
νεια καὶ γραμμὴ καὶ στιγμὴ καὶ μονάς, εἶναι οὐσίαι, καὶ μᾶλλον ἢ τὸ
σῶμα καὶ τὸ στερεόν. ἔτι παρὰ τὰ αἰσθητὰ οἱ μὲν οὐκ οἴονται εἶναι 4
οὐθὲν τοιοῦτον, οἱ δὲ πλείω καὶ μᾶλλον ὄντα ἀΐδια, ὥσπερ Πλάτων
τά τε εἴδη καὶ τὰ μαθηματικὰ δύο οὐσίας, τρίτην δὲ τὴν τῶν αἰσθη-
τῶν σωμάτων οὐσίαν. Σπεύσιππος δὲ καὶ πλείους οὐσίας ἀπὸ τοῦ ἑνὸς 5
130 Br. ἀρξάμενος, καὶ ἀρχὰς ἑκάστης οὐσίας ἄλλην μὲν ἀριθμῶν, ἄλλην δὲ
μεγεθῶν, ἔπειτα ψυχῆς· καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ἐπεκτείνει τὰς οὐσίας.
ἔνιοι δὲ τὰ μὲν εἴδη καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τὴν αὐτὴν ἔχειν φασὶ φύσιν, τὰ 6
δὲ ἄλλα ἐχόμενα, γραμμὰς καὶ ἐπίπεδα, μέχρι πρὸς τὴν τοῦ οὐρανοῦ οὐσίαν
καὶ τὰ αἰσθητά. περὶ δὴ τούτων τί λέγεται καλῶς ἢ μὴ καλῶς, καὶ 7
τίνες εἰσὶν οὐσίαι, καὶ πότερον εἰσί τινες παρὰ τὰς αἰσθητὰς ἢ οὐκ εἰσί,
καὶ αὗται πῶς εἰσί, καὶ πότερον ἔστι τις χωριστὴ οὐσία, καὶ διὰ τί
καὶ πῶς, ἢ οὐδεμία παρὰ τὰς αἰσθητάς, σκεπτέον, ὑποτυπωσαμένοις
τὴν οὐσίαν πρῶτον τί ἐστιν.

Cap. 3.

Λέγεται δ' ἡ οὐσία, εἰ μὴ πλεοναχῶς, ἀλλ' ἐν τέτταρσί γε μάλιστα· 1
καὶ γὰρ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸ καθόλου καὶ τὸ γένος οὐσία δοκεῖ εἶναι
ἑκάστου, καὶ τέταρτον τούτων τὸ ὑποκείμενον. τὸ δ' ὑποκείμενόν ἐστι 2
καθ' οὗ τὰ ἄλλα λέγεται, ἐκεῖνο δὲ αὐτὸ μηκέτι κατ' ἄλλου. διὸ πρῶ-
1029a τον περὶ τούτου διοριστέον· μάλιστα γὰρ δοκεῖ εἶναι οὐσία τὸ ὑποκεί-

---

§. 2. αὗται] αὐταὶ *E.* | οὐσίαι εἰσὶν] εἰσὶν οὐσίαι *Hb.* | ἄλλαι] post ἄλλαι *ET* Ascl. 740, b, 31. addunt probante Brandisio ἢ τούτων τινὲς ἢ καὶ ἄλλαι (vel ἄλλων), *Ab* τινὲς καὶ ἄλλων ἢ τούτων.

§. 3. τὸ σῶμα καὶ] τῷ σῶμα ἢ *T*

§. 4. τρίτην — ἀπὸ τοῦ ἑνὸς §. 5.] om. pr. *T.*

§. 5. δὲ καὶ] καὶ om. *Ab.* | ἔπειτα] καὶ ἔπειτα *T*

§. 7. περὶ δὴ] περὶ δὲ *ET.* | ἢ μὴ καλῶς] om. Ald. | πρῶτον τί ἐστιν] πρῶτον om. *Fb*, post ὑποτυπωσ. ponit Ald.

§. 1. δ' ἡ] δὴ *T* Ald., δὲ *Ab.* | ἡ οὐσία εἰ μὴ] om. Var. Lect. ap. Brand. | τὸ τί ἦν] ἦν om. *T.* | οὐσία] ἡ οὐσ. Ald. | ἑκάστου] ἑκάστῳ Ald.

§. 2. γὰρ] δὲ *T* Ald.

3 μενον πρῶτον. τοιοῦτον δὲ τρόπον μέν τινα ἡ ὕλη λέγεται, ἄλλον δὲ
4 τρόπον ἡ μορφή, τρίτον δὲ τὸ ἐκ τούτων. λέγω δὲ τὴν μὲν ὕλην οἷον
τὸν χαλκόν, τὴν δὲ μορφὴν τὸ σχῆμα τῆς ἰδέας, τὸ δ' ἐκ τούτων τὸν
5 ἀνδριάντα τὸ σύνολον. ὥστε εἰ τὸ εἶδος τῆς ὕλης πρότερον καὶ μᾶλλον
6 ὄν, καὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν πρότερον ἔσται διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. νῦν μὲν οὖν
τύπῳ εἴρηται τί ποτ' ἐστὶν ἡ οὐσία, ὅτι τὸ μὴ καθ' ὑποκειμένου ἀλλὰ καθ'
7 οὗ τὰ ἄλλα. δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως· οὐ γὰρ ἱκανόν. αὐτό τε γὰρ τοῦτο
ἄδηλον, καὶ ἔτι ἡ ὕλη οὐσία γίνεται. εἰ γὰρ μὴ αὕτη οὐσία, τίς ἐστιν 131 Br.
ἄλλη διαφεύγει. περιαιρουμένων γὰρ τῶν ἄλλων οὐ φαίνεται οὐθὲν ὑπο-
8 μένον. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῶν σωμάτων πάθη καὶ ποιήματα καὶ δυνάμεις,
τὸ δὲ μῆκος καὶ πλάτος καὶ βάθος ποσότητές τινες ἀλλ' οὐκ οὐσίαι· τὸ
γὰρ ποσὸν οὐκ οὐσία, ἀλλὰ μᾶλλον ᾧ ὑπάρχει ταῦτα πρώτῳ, ἐκεῖνό ἐστιν
9 ἡ οὐσία. ἀλλὰ μὴν ἀφαιρουμένου μήκους καὶ πλάτους καὶ βάθους οὐθὲν ὁρῶ-
μεν ὑπολειπόμενον, πλὴν εἴ τι ἔστι τὸ ὁριζόμενον ὑπὸ τούτων, ὥστε τὴν
10 ὕλην ἀνάγκη φαίνεσθαι μόνην οὐσίαν οὕτω σκοπουμένοις. λέγω δ' ὕλην
ἣ καθ' αὑτὴν μήτε τὶ μήτε ποσὸν μήτε ἄλλο μηθὲν λέγεται οἷς ὥρισαι
11 τὸ ὄν. ἔστι γάρ τι καθ' οὗ κατηγορεῖται τούτων ἕκαστον, ᾧ τὸ εἶναι
ἕτερον καὶ τῶν κατηγοριῶν ἑκάστῃ· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς οὐσίας κατη-
γορεῖται, αὕτη δὲ τῆς ὕλης. ὥστε τὸ ἔσχατον καθ' αὑτὸ οὔτε τὶ οὔτε
12 ποσὸν οὔτε ἄλλο οὐθέν ἐστιν. οὐδὲ δὴ αἱ ἀποφάσεις· καὶ γὰρ αὗται ὑπάρ-
13 ξουσι κατὰ συμβεβηκός. ἐκ μὲν οὖν τούτων θεωροῦσι συμβαίνει οὐσίαν
14 εἶναι τὴν ὕλην. ἀδύνατον δέ· καὶ γὰρ τὸ χωριστὸν καὶ τὸ τόδε τι
ὑπάρχειν δοκεῖ μάλιστα τῇ οὐσίᾳ, διὸ τὸ εἶδος καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν οὐσία

§. 3. τοιοῦτον δὲ] τοιοῦτον δὴ S. | λέγεται] φαίνεται Ab Hb.

§. 4. λέγω δὲ] om. Ab. | τὸν ἀνδριάντα] τὸν om. Ab. | τὸ σύνολον] τὸ om. Var. Lect. ap. Casaub., hausta, ut videtur, ex hac Bessarionis versione: »totam statuam.«

§. 5. τοῦ] τὸ Ab Fb Alex. 741, a, 35. Bess.

§. 7. μὴ μόνον] ita ESAb, μόνον omisso μὴ Ald.: vulgo οὐ μόνον. | αὐτό τε] τε om. Ab. | αὕτη] αὐτὴ Ab Ald.

§. 8. ποιήματα καὶ] ποιητικαὶ T. | ταῦτα πρώτῳ] ταῦτα αὐτὰ πρώτως ET Ald., »haec ipsa primo« Bess. | ἡ οὐσία] ἡ om. Ab.

§. 9. ἀλλὰ μὴν] ἀλλὰ μὴν καὶ Ab. | μόνην] μόνον T.

§. 10. δ'] δὴ Hb. | ἣ] ἢ SFb Ald. | μήτε τὶ] μηκέτι S, om. Hb.

§. 11. ᾧ τὸ εἶναι] ὥστε τὸ εἶναι Ab. | ἑκάστῃ] ἑκάστη Ald. Correxit Casaub. | καθ' αὑτὸ] καθαυτὸν S.

§. 12. ὑπάρξουσι] ὑπάρχουσι T.

§. 14. τὸ τόδε τι] τὸ om. AbHb. | εἶδος] εἶδος τὸ χωριστὸν Hb. | εἶναι μᾶλλον] μᾶλλον εἶναι T Ald.

δόξειεν ἂν εἶναι μᾶλλον τῆς ὕλης. τὴν μὲν τοίνυν ἐξ ἀμφοῖν οὐσίαν, 15
λέγω δὲ τὴν ἔκ τε τῆς ὕλης καὶ τῆς μορφῆς, ἀφετέον· ὑστέρα γὰρ καὶ
δήλη. φανερὰ δέ πως καὶ ἡ ὕλη. περὶ δὲ τῆς τρίτης σκεπτέον· αὕτη 16
γὰρ ἀπορωτάτη. ὁμολογοῦνται δ' οὐσίαι εἶναι τῶν αἰσθητῶν τινές,
ὥστε ἐν ταύταις ζητητέον πρῶτον.

Cap. 4.

1029b Ἐπεὶ δ' ἐν ἀρχῇ διειλόμεθα πόσοις ὁρίζομεν τὴν οὐσίαν, καὶ τού- 1
των ἕν τι ἐδόκει εἶναι τὸ τί ἦν εἶναι, θεωρητέον περὶ αὐτοῦ· πρὸ ἔργου
132 Br. γὰρ τὸ μεταβαίνειν εἰς τὸ γνωριμώτερον. ἡ γὰρ μάθησις οὕτω γίνεται 2
πᾶσι διὰ τῶν ἧττον γνωρίμων φύσει εἰς τὰ γνώριμα μᾶλλον· καὶ τοῦτο 3
ἔργον ἐστίν, ὥσπερ ἐν ταῖς πράξεσι τὸ ποιῆσαι ἐκ τῶν ἑκάστῳ ἀγαθῶν
τὰ ὅλως ἀγαθὰ ἑκάστῳ ἀγαθά, οὕτως ἐκ τῶν αὐτῷ γνωριμωτέρων τὰ τῇ
φύσει γνώριμα αὐτῷ γνώριμα. τὰ δ' ἑκάστοις γνώριμα καὶ πρῶτα πολλάκις 4
ἠρέμα ἐστὶ γνώριμα, καὶ μικρὸν ἢ οὐθὲν ἔχει τοῦ ὄντος· ἀλλ' ὅμως ἐκ τῶν
φαύλως μὲν γνωστῶν, αὐτῷ δὲ γνωστῶν, τὰ ὅλως γνωστὰ γνῶναι πει-
ρατέον, μεταβαίνοντας, ὥσπερ εἴρηται, διὰ τούτων αὐτῶν. καὶ πρῶτον 5
εἴπωμεν ἔνια περὶ αὐτοῦ λογικῶς, ὅτι ἔστι τὸ τί ἦν εἶναι ἕκαστον ὃ
λέγεται καθ' αὑτό. οὐ γάρ ἐστι τὸ σοὶ εἶναι τὸ μουσικῷ εἶναι· οὐ γὰρ 6
κατὰ σαυτὸν εἶ μουσικός. ὃ ἄρα κατὰ σαυτόν. οὐδὲ δὴ τοῦτο πᾶν· οὐ 7
γὰρ τὸ οὕτως καθ' αὑτὸ ὡς ἐπιφανείᾳ λευκόν, ὅτι οὐκ ἔστι τὸ ἐπιφανείᾳ
εἶναι τὸ λευκῷ εἶναι. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ἐξ ἀμφοῖν τὸ ἐπιφανείᾳ λευκῇ

§. 15. τοίνυν] τοίγε νῦν T. λέγω δὲ] λέγω δὴ Hb. | ἔκ τε] τε add. Ab. γάρ] δὲ S. | καὶ ἡ ὕλη] καὶ om. T.

§. 16. αὕτη γάρ] αὐτὴ γὰρ Ald. Sylb. Casaub.

§. 1. ἐπεὶ δ'] ἐπειδὴ Hb. | ὁρίζομεν] ὁριζόμεθα Hb. | ἐδόκει] δοκεῖ ET Ald. Bess. Vet.

§. 2. πᾶσι] om. Hb. | φύσει] τῇ φύσει Hb.

§. 3. τοῦτο] τὸ αὐτὸ ET. | ἐν ταῖς] ἐνίαις Ab. | τῶν ἑκάστῳ] τῶν ἑκάστου Hb. | αὐτῷ γνωριμωτέρων] αὐτῶν γνωρ. Ald. | γνώριμα αὐτῷ] om. Ab.

§. 4. ἐστὶ] add. AbFb. | μὲν γνωστῶν] μὲν γνωριστῶν TAb Ald. Brand. | αὐτῷ δὲ γνωστῶν] om. E. | μεταβαίνοντας] μεταβαίνοντα Ab, μεταβαίνοντες Camot.

§. 6. ὃ ἄρα κατὰ σαυτόν] om. Ab; deinde articulum ὁ pro relativo ὃ exhibet Camot.

§. 7. ἐπιφάνεια λευκόν] ἐπιφανείᾳ λευκὸν γρ. E, ἐπιφάνεια λευκή Ald. λευκῷ εἶναι] λευκὸν εἶναι Ab. | ἐπιφανείᾳ λευκῇ εἶναι. διὰ τί;] ἐπιφάνεια λευκὴ Ab, omissis εἶναι διὰ τί. | πρόσεστιν αὐτό] ita AbFb Vet.: ceteri πρόσεστιν αὕτη. Utriusque lectionis mentionem facit Alex. 742, a, 39. b, 5.

8 εἶναι. διὰ τί; ὅτι πρόσεστιν αὐτό. ἐν ᾧ ἄρα μὴ ἐνέσται λόγῳ αὐτό,
9 λέγοντι αὐτό, οὗτος ὁ λόγος τοῦ τί ἦν εἶναι ἑκάστῳ. ὥστ' εἰ τὸ ἐπιφανείᾳ
λευκῇ εἶναί ἐστι τὸ ἐπιφανείᾳ εἶναι λείᾳ, τὸ λευκῷ καὶ λείῳ εἶναι τὸ
10 αὐτὸ καὶ ἕν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας σύνθετα
(ἔστι γάρ τι ὑποκείμενον ἑκάστῳ, οἷον τῷ ποιῷ καὶ τῷ ποσῷ καὶ τῷ
ποτὲ καὶ τῷ ποῦ καὶ τῇ κινήσει), σκεπτέον ἆρ' ἔστι λόγος τοῦ τί ἦν εἶναι
ἑκάστῳ αὐτῶν, καὶ ὑπάρχει καὶ τούτοις τὸ τί ἦν εἶναι, οἷον λευκῷ
11 ἀνθρώπῳ τί ἦν λευκῷ ἀνθρώπῳ. ἔστω δὴ ὄνομα αὐτῷ ἱμάτιον. τί 133 Br.
ἐστι τὸ ἱματίῳ εἶναι; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν καθ' αὑτὸ λεγομένων οὐδὲ τοῦτο.
12 ἢ τὸ οὐ καθ' αὑτὸ λέγεται διχῶς, καὶ τούτου ἐστὶ τὸ μὲν ἐκ προσθέσεως,
13 τὸ δὲ οὔ. τὸ μὲν γὰρ τῷ αὐτὸ ἄλλῳ προσκεῖσθαι λέγεται ὃ ὁρίζεται,
οἷον εἰ τὸ λευκῷ εἶναι ὁριζόμενος λέγοι λευκοῦ ἀνθρώπου λόγον· τὸ δὲ
τῷ ἄλλο αὐτῷ, οἷον εἰ σημαίνοι τὸ ἱμάτιον λευκὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ
14 ὁρίζοι τὸ ἱμάτιον ὡς λευκόν. τὸ δὴ λευκὸς ἄνθρωπος ἔστι μὲν λευκόν, 1030a
15 οὐ μέντοι τί ἦν εἶναι λευκῷ εἶναι, ἀλλὰ τὸ ἱματίῳ εἶναι. ἆρα ἔστι
τί ἦν εἶναί τι ἢ ὅλως ἢ οὔ; ὅπερ γάρ τι ἦν εἶναι ἔστι τὸ τί ἦν εἶναι·
ὅταν δ' ἄλλο κατ' ἄλλου λέγηται, οὐκ ἔστιν ὅπερ τόδε τι, οἷον ὁ λευκὸς
ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν ὅπερ τόδε τι, εἴπερ τὸ τόδε τι ταῖς οὐσίαις ὑπάρ-
16 χει μόνον. ὥστε τὸ τί ἦν εἶναί ἐστιν ὅσων ὁ λόγος ἐστὶν ὁρισμός.

---

§. 8. ἐνέσται] ἔνεστι *Fb* et ut videtur Alex. 742, b, 9. | λόγῳ αὐτό] αὐτό om. *Ab*. | λέγοντι αὐτό] λέγοντι αὐτά *Fb*.

§. 9. ἐπιφανείᾳ λευκῇ] ἐπιφάνεια λευκή *Ab*. | ἐπιφανείᾳ εἶναι λείᾳ] ἐπιφάνεια εἶναι λεία *Ab*. | τὸ λευκῷ] εἶναι ἀεὶ τὸ λευκῷ *T*, τῷ λευκῷ Ald.

§. 10. ἐπεὶ δ'] ἐπειδή *Fb*. | καὶ κατά] καὶ om. *T*. | τῷ ποσῷ] τῷ om. *Fb*, τῷ ποσῷ om. Ald. | εἶναι ἑκάστῳ αὐτῶν] ἑκάστῳ εἶναι αὐτῶν *E*, ἑκάστου αὐτῶν εἶναι *T*, ἑκάστῳ εἶναι omisso αὐτῶν Ald. | τί ἦν λευκῷ ἀνθρώπῳ] om. *Ab*.

§. 11. αὐτῷ] αὐτό *Ab*. μὴν οὐδὲ] οὐδὲ om. *Ab*, ponit Alex. 743, a, 36. | λεγομένων οὐδὲ τοῦτο] om. *T*.

§. 12. διχῶς] post διχῶς signum interrogationis ponit versio Bessarionis. | ἐστὶ τὸ] ἐστί τι τὸ *ET* Ald.

§. 13. τῷ αὐτὸ] τὸ αὐτό *S*. | τὸ λευκῷ] τῷ λευκῷ *ST*. | τῷ ἄλλο] τὸ ἄλλο *Fb*. | σημαίνοι] σημαίνει *T* Ald. | ὁρίζοι] ὁρίζει Ald.

§. 14. δὴ] δὲ *T* Ald. | λευκῷ εἶναι] ἀνθρώπῳ εἶναι *T*, λευκῷ ἀνθρώπῳ sine εἶναι Ald. | ἀλλὰ τὸ] ἀλλὰ τῷ Ald. Sylb. | ἱματίῳ] ἱμάτιον *Fb*.

§. 15. ἆρα ἔστι] ἆρα ἔστι τὸ Ald. | ὅπερ γάρ τι ἦν εἶναι] ἦν εἶναι om. *Ab* et γρ. *E*. | ἔστι τὸ] ἔστι τῷ Isingr. | οἷον ὁ — ὅπερ τόδε τι] om. *TAb*. | τόδε τι ταῖς] τι om. *EAb*, ponit Alex. in paraphr. 744, a, 13.

§. 16. ὅσων ὁ λόγος] ὁ λόγος ὅσων *T*. | σημαίνῃ] σημαῖνον Ald. | ταὐτόν, ὥστε] ταὐτόν om. *AbHb*. | ἡ] om. *Ab*. | κατ' ἄλλου] om. *AbFb*.

ὁρισμὸς δ' ἐστὶν οὐκ ἂν ὄνομα λόγῳ ταὐτὸ σημαίνῃ (πάντες γὰρ ἂν
εἶεν οἱ λόγοι ὅροι· ἔσται γὰρ ὄνομα ὁτῳοῦν λόγῳ ταὐτόν, ὥστε καὶ ἡ
Ἰλιὰς ὁρισμὸς ἔσται), ἀλλ' ἐὰν πρώτου τινὸς ᾖ· τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα
λέγεται μὴ τῷ ἄλλο κατ' ἄλλου λέγεσθαι. οὐκ ἔσται ἄρα οὐθενὶ τῶν μὴ 17
γένους εἰδῶν ὑπάρχον τὸ τί ἦν εἶναι, ἀλλὰ τούτοις μόνον· ταῦτα γὰρ δοκεῖ
οὐ κατὰ μετοχὴν λέγεσθαι καὶ πάθος, οὐδ' ὡς συμβεβηκός· ἀλλὰ λόγος 18
μὲν ἔσται ἑκάστου καὶ τῶν ἄλλων τί σημαίνει, ἐὰν ᾖ ὄνομα ὅτι τόδε
τῷδε ὑπάρχει, ἢ ἀντὶ λόγου ἁπλοῦ ἀκριβέστερος· ὁρισμὸς δ' οὐκ ἔσται
οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι. ἢ καὶ ὁ ὁρισμὸς ὥσπερ καὶ τὸ τί ἐστι πλεοναχῶς 19
134 Br. λέγεται· καὶ γὰρ τὸ τί ἐστιν ἕνα μὲν τρόπον σημαίνει τὴν οὐσίαν καὶ
τὸ τόδε τι, ἄλλον δὲ ἕκαστον τῶν κατηγορουμένων, ποσόν, ποιὸν καὶ
ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ ἔστιν ὑπάρχει πᾶσιν ἀλλ' οὐχ 20
ὁμοίως, ἀλλὰ τῷ μὲν πρώτως τοῖς δ' ἑπομένως, οὕτω καὶ τὸ τί ἐστιν
ἁπλῶς μὲν τῇ οὐσίᾳ πὼς δὲ τοῖς ἄλλοις· καὶ γὰρ τὸ ποιὸν ἐροίμεθ' ἂν
τί ἐστιν, ὥστε καὶ τὸ ποιὸν τῶν τί ἐστὶ μὲν ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ'
ὥσπερ ἐπὶ τοῦ μὴ ὄντος λογικῶς φασί τινες εἶναι τὸ μὴ ὂν οὐχ ἁπλῶς
ἀλλὰ μὴ ὄν, οὕτω καὶ τὸ ποιόν. δεῖ μὲν οὖν σκοπεῖν καὶ τὸ πῶς δεῖ 21
λέγειν περὶ ἕκαστον, οὐ μὴν μᾶλλόν γε ἢ τὸ πῶς ἔχει. διὸ καὶ νῦν 22
ἐπεὶ τὸ λεγόμενον φανερόν, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ὁμοίως ὑπάρξει πρώτως
μὲν καὶ ἁπλῶς τῇ οὐσίᾳ εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ καὶ τὸ τί ἐστιν
οὐχ ἁπλῶς τί ἦν εἶναι, ἀλλὰ ποιῷ ἢ ποσῷ τί ἦν εἶναι. δεῖ γὰρ ἢ ὁμω- 23
νύμως ταῦτα φάναι εἶναι ὄντα, ἢ προστιθέντας καὶ ἀφαιροῦντας, ὥσπερ
καὶ τὸ μὴ ἐπιστητὸν ἐπιστητόν, ἐπεὶ τό γε ὀρθόν ἐστι μήτε ὁμωνύμως
φάναι μήτε ὡσαύτως, ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἰατρικὸν τῷ πρὸς τὸ αὐτὸ μὲν
1030b καὶ ἕν, οὐ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἕν, οὐ μέντοι οὐδὲ ὁμωνύμως· οὐδὲ γὰρ ἰατρι-
κὸν σῶμα καὶ ἔργον καὶ σκεῦος λέγεται οὔτε ὁμωνύμως οὔτε καθ' ἕν,

---

§. 19. ὁ ὁρισμὸς] ὁ om. *Fb* Alex. 745, b, 23. | πλεοναχῶς λέγεται] post λέγεται signum interrogationis ponunt Bess. Casaub.

§. 20. καὶ τὸ ἔστιν] καὶ τὸ τί ἐστιν *TAb* Ald. | τοῖς ἄλλοις· καὶ γὰρ τὸ] τοῖς ἄλλοις et γὰρ τὸ om. *Ab*. | τῶν τί ἐστι] τὸ τί ἐστι *S*.

§. 21. τὸ πῶς] τὸ om. *Fb*. | ἕκαστον] ἑκάστου *T* Ald., ἕκαστα *Fb*.

§. 22. ὥσπερ καὶ τὸ τί ἐστιν οὐχ ἁπλῶς] ita Bekkerus cum Brandisio: sed commate distinguendum esse post ἐστιν, docet et Alexandri explicatio 745, a, 27., et consentiens fere veterum editorum scriptura.

§. 23. φάναι εἶναι] εἶναι om. *Fb*. | πρὸς τὸ αὐτὸ μὲν] τὸ om. *T* Ald. | οὐδὲ γὰρ] οὐδὲν γὰρ *ET* Ald. | ἰατρικὸν] τὸ ἰατρ. *Fb*. | καὶ ἔργον] om. *Fb*.

24 ἀλλὰ πρὸς ἕν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁποτέρως τις ἐθέλει λέγειν διαφέρει
οὐθέν· ἐκεῖνο δὲ φανερὸν ὅτι ὁ πρώτως καὶ ἁπλῶς ὁρισμὸς καὶ τὸ τί
25 ἦν εἶναι τῶν οὐσιῶν ἐστίν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἐστί,
πλὴν οὐ πρώτως. οὐ γὰρ ἀνάγκη, ἂν τοῦτο τιθῶμεν, τούτου ὁρισμὸν
26 εἶναι ὃ ἂν λόγῳ τὸ αὐτὸ σημαίνῃ, ἀλλὰ τινὶ λόγῳ. τοῦτο δ' ἐὰν ἑνὸς
ᾖ, μὴ τῷ συνεχεῖ ὥσπερ ἡ Ἰλιὰς ἢ ὅσα συνδέσμῳ, ἀλλ' ἐὰν ὁσαχῶς λέ-
27 γεται τὸ ἕν. τὸ δ' ἓν λέγεται ὥσπερ τὸ ὄν. τὸ δὲ ὂν τὸ μὲν τόδε τι, 135 Br.
28 τὸ δὲ ποσόν, τὸ δὲ ποιόν τι σημαίνει. διὸ καὶ λευκοῦ ἀνθρώπου ἔσται
λόγος καὶ ὁρισμός· ἄλλον δὲ τρόπον καὶ τοῦ λευκοῦ καὶ οὐσίας.

Cap. 5.

1 Ἔχει δ' ἀπορίαν, ἐάν τις μὴ φῇ ὁρισμὸν εἶναι τὸν ἐκ προσθέσεως
λόγον, τίνος ἔσται ὁρισμὸς τῶν οὐχ ἁπλῶν ἀλλὰ συνδεδυασμένων; ἐκ
2 προσθέσεως γὰρ ἀνάγκη δηλοῦν. λέγω δ' οἷον, ἔστι ῥὶς καὶ κοιλότης,
καὶ σιμότης τὸ ἐκ τῶν δυοῖν λεγόμενον, τῷ τόδε ἐν τῷδε, καὶ οὐ κατὰ
συμβεβηκός γε οὔθ' ἡ κοιλότης οὔθ' ἡ σιμότης πάθος τῆς ῥινός, ἀλλὰ
3 καθ' αὑτήν· οὐδ' ὡς τὸ λευκὸν Καλλίᾳ ἢ ἀνθρώπῳ, ὅτι Καλλίας λευ-
κὸς ᾧ συμβέβηκεν ἀνθρώπῳ εἶναι, ἀλλ' ὡς τὸ ἄρρεν τῷ ζῴῳ καὶ τὸ
4 ἴσον τῷ ποσῷ καὶ πάνθ' ὅσα λέγεται καθ' αὑτὰ ὑπάρχειν. ταῦτα δ'
ἐστὶν ἐν ὅσοις ὑπάρχει ἢ ὁ λόγος ἢ τοὔνομα, οὗ ἐστὶ τοῦτο τὸ πάθος,
καὶ μὴ ἐνδέχεται δηλῶσαι χωρίς, ὥσπερ τὸ λευκὸν ἄνευ τοῦ ἀνθρώπου
5 ἐνδέχεται, ἀλλ' οὐ τὸ θῆλυ ἄνευ τοῦ ζῴου. ὥστε τούτων τὸ τί ἦν εἶναι
καὶ ὁ ὁρισμὸς ἢ οὐκ ἔστιν οὐθενὸς ἢ ἔστιν ἄλλως, καθάπερ εἰρήκαμεν.
6 ἔστι δ' ἀπορία καὶ ἑτέρα περὶ αὐτῶν. εἰ μὲν γὰρ τὸ αὐτό ἐστι σιμὴ

---

§. 24. ἀλλὰ ταῦτα μὲν] ita AbFb: ceteri ταῦτα μὲν οὖν. | ἐθέλει] θέλει ET Ald. | διαφέρει] διαφέροι Ab. | πρώτως] πρῶτος Ab.

§. 25. ὁμοίως] ὅμως Ab, omissis ἐστί πλὴν οὐ πρώτως. | ὃ ἂν λόγῳ τὸ αὐτὸ] ὃ ἐὰν λόγῳ τῷ αὐτῷ T Ald.

§. 26. ᾖ] om. Ab. | ὅσα] ὅσαι E. | λέγεται] λέγηται ES. | τὸ ἕν] τὸ ὄν Asclep. in paraphr. 745, b, 38.

§. 28. δὲ] om. Ab. | τοῦ] om. Ab.

§. 1. προσθέσεως] προθέσεως TFb. | ὁρισμὸς] ὁ ὁρ. Ab.

§. 2. τῶν δυοῖν] τοῖν δυοῖν T Ald. | τῷ τόδε] τῷ om. ET. | κατὰ] om. T Ald. Deinde post συμβεβηκός γε puncto maximo distinguunt Sylb. Casaub. Bess.

§. 5. ὁ ὁρισμὸς] ὁ om. AbFb. | ἢ ἔστιν] ἢ εἰ ἔστιν T Ald. | ἄλλως] ἀλλ' ὡς T, ἀλλὰ Fb Ald.

§. 6. ἔστι δ' ἀπορία καὶ ἑτέρα] ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα ἀπορία Hb. | αὐτῶν] αὐτά Fb. | τὸ αὐτό] ταὐτὸν Hb.

ῥὶς καὶ κοίλη ῥίς, τὸ αὐτὸ ἔσται τὸ σιμὸν καὶ τὸ κοῖλον· εἰ δὲ μὴ διὰ 7
τὸ ἀδύνατον εἶναι εἰπεῖν τὸ σιμὸν ἄνευ τοῦ πράγματος οὗ ἐστὶ πάθος
καθ' αὑτό (ἔστι γὰρ τὸ σιμὸν κοιλότης ἐν ῥινί), τὸ ῥῖνα σιμὴν εἰπεῖν
ἢ οὐκ ἔστιν ἢ δὶς τὸ αὐτὸ ἔσται εἰρημένον, ῥὶς ῥὶς κοίλη· ἡ γὰρ ῥὶς ἡ
σιμὴ ῥὶς ῥὶς κοίλη ἔσται. διὸ ἄτοπον τὸ ὑπάρχειν τοῖς τοιούτοις τὸ τί 8
1031 a ἦν εἶναι· εἰ δὲ μή, εἰς ἄπειρον εἶσιν· ῥινὶ γὰρ ῥινὶ σιμῇ ἔτι ἄλλο
136 Br. ἐνέσται. δῆλον τοίνυν ὅτι μόνης τῆς οὐσίας ἐστὶν ὁ ὁρισμός. εἰ γὰρ 9
καὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν, ἀνάγκη ἐκ προσθέσεως εἶναι, οἷον τοῦ ποιοῦ
καὶ περιττοῦ· οὐ γὰρ ἄνευ ἀριθμοῦ, οὐδὲ τὸ θῆλυ ἄνευ ζῴου. τὸ δ' ἐκ 10
προσθέσεως λέγω ἐν οἷς συμβαίνει δὶς τὸ αὐτὸ λέγειν, ὥσπερ ἐν τούτοις.
εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, οὐδὲ συνδυαζομένων ἔσται, οἷον ἀριθμοῦ περιττοῦ· 11
ἀλλὰ λανθάνει ὅτι οὐκ ἀκριβῶς λέγονται οἱ λόγοι. εἰ δ' εἰσὶ καὶ τού- 12
των ὅροι, ἤτοι ἄλλον τρόπον εἰσὶν ἢ καθάπερ ἐλέχθη πολλαχῶς λεκτέον
εἶναι τὸν ὁρισμὸν καὶ τὸ τί ἦν εἶναι. ὥστε ὡδὶ μὲν οὐθενὸς ἔσται 13
ὁρισμός, οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι οὐθενὶ ὑπάρξει πλὴν ταῖς οὐσίαις, ὡδὶ δ' ἔσται.
ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν ὁ ὁρισμὸς ὁ τοῦ τί ἦν εἶναι λόγος, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι 14
ἢ μόνων τῶν οὐσιῶν ἐστὶν ἢ μάλιστα καὶ πρώτως καὶ ἁπλῶς, δῆλον.

Cap. 6.

Πότερον δὲ ταὐτόν ἐστιν ἢ ἕτερον τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἕκαστον, σκεπτέον. 1
ἔστι γάρ τι πρὸ ἔργου πρὸς τὴν περὶ τῆς οὐσίας σκέψιν· ἕκαστόν τε
γὰρ οὐκ ἄλλο δοκεῖ εἶναι τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι λέγεται

---

§. 7. ἄνευ] καὶ ἄνευ Ald. | ἔστι γάρ] καὶ ἔστι ET, καὶ ἔσται Ald. | εἰρημένον] εἰρημένον σιμὴ ῥὶς εἰ AbHb, omissis ῥὶς ῥὶς — ῥὶς ῥὶς κοίλη. | ῥὶς ῥὶς κοίλη ἔσται] ῥὶς alterum om. T Ald. Bess.

§. 8. εἰ δὲ μή] εἰ δὲ καὶ T. | ῥινὶ] ῥῖν Ab, ῥινὴ SBbCb. | ῥινὶ] ῥινῇ SBbCb. | σιμῇ] σιμὴ Ab Ald. | ἔτι] om. SAbBbCb Bess. | ἄλλο ἐνέσται] ἄλλο ἐνέστη T, ἄλλοι ἔσται Ab, om. SBbCb.

§. 9. μόνης] μόνον Ab. | ὁ ὁρισμός] ὁ om. T Ald. | τὸ θῆλυ] ὁ τοῦ θήλεος ET Ald. Bess. Vet.

§. 10. λέγω] λέγομεν Ab Brand. | ἐν τούτοις] ἐν om. Ab.

§. 11. συνδυαζομένων] συνδοιαζομένων T. | λανθάνει] λαμβάνει E.

§. 12. ἤτοι] ἢ τῷ T. | λεκτέον εἶναι] εἶναι om. T.

§. 13. ὡδὶ] ὡδ' εἰ T.

§. 14. ὁ ὁρισμὸς] ὁ add. AbFb. | εἶναι] post εἶναι SBbCb lacunam habent litterarum ferme quadraginta. | λόγος — εἶναι] om. T. | μόνων] ita S: ceteri μόνον.

§. 1. ἕκαστόν τε] τε om. ES.

2 εἶναι ἡ ἑκάστου οὐσία. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν λεγομένων κατὰ συμβεβηκὸς δόξειεν
ἂν ἕτερον εἶναι, οἷον λευκὸς ἄνθρωπος ἕτερον καὶ τὸ λευκῷ ἀνθρώπῳ εἶναι.
3 εἰ γὰρ τὸ αὐτό, καὶ τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι καὶ τὸ λευκῷ ἀνθρώπῳ τὸ αὐτό·
τὸ αὐτὸ γὰρ ἄνθρωπος καὶ λευκὸς ἄνθρωπος, ὡς φασίν, ὥστε καὶ τὸ
4 λευκῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἀνθρώπῳ. ἢ οὐκ ἀνάγκη, ὅσα κατὰ συμβεβηκός,
εἶναι ταὐτά· οὐ γὰρ ὡσαύτως τὰ ἄκρα γίγνεται ταὐτά, ἀλλ' ἴσως γ' ἐκεῖνο
δόξειεν ἂν συμβαίνειν, τὰ ἄκρα γίγνεσθαι ταὐτὰ κατὰ συμβεβηκός, οἷον τὸ 137 Br.
5 λευκῷ εἶναι καὶ τὸ μουσικῷ εἶναι· δοκεῖ δ' οὔ. ἐπὶ δὲ τῶν καθ' αὑτὰ λεγομένων
ἆρ' ἀνάγκη ταὐτὸν εἶναι; οἷον εἴ τινές εἰσιν οὐσίαι ὧν ἕτεραι μή εἰσιν οὐσίαι
6 μηδὲ φύσεις ἕτεραι πρότεραι, οἵας φασὶ τὰς ἰδέας εἶναί τινες. εἰ γὰρ ἔσται
ἕτερον αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἀγαθῷ εἶναι, καὶ ζῷον καὶ τὸ ζῴῳ, καὶ τὸ
ὄντι καὶ τὸ ὄν, ἔσονται ἄλλαι τ' οὐσίαι καὶ φύσεις καὶ ἰδέαι παρὰ τὰς 1031b
λεγομένας, καὶ πρότεραι οὐσίαι ἐκεῖναι, εἰ τὸ τί ἦν εἶναι οὐσίας ἐστίν.
7 καὶ εἰ μὲν ἀπολελυμέναι ἀλλήλων, τῶν μὲν οὐκ ἔσται ἐπιστήμη, τὰ δ'
οὐκ ἔσται ὄντα. λέγω δὲ τὸ ἀπολελύσθαι, εἰ μήτε τῷ ἀγαθῷ αὐτῷ
8 ὑπάρχει τὸ εἶναι ἀγαθῷ, μήτε τούτῳ τὸ εἶναι ἀγαθόν. ἐπιστήμη γὰρ
ἑκάστου ἐστὶν ὅταν τὸ τί ἦν εἶναι ἐκείνῳ γνῶμεν. καὶ ἐπὶ ἀγαθοῦ καὶ

§. 2. τὸ λευκῷ] τῷ λευκῷ S.

§. 3. εἰ — εἶναι] om. T. | τὸ αὐτό] τὸ αὐτῷ Ald. Atque ita etiam in Isingr. et Camot. legitur: εἰ γάρ τό, αὐτῷ ἀνθρώπῳ εἶναι, καὶ λευκῷ ἀνθρώπῳ, τὸ αὐτό. Bessario vulgatam sequens haec exhibet: »si enim idem homini esse, et albo homini idem.« | καὶ τό] ita Ab et Alex. in paraphr. 746, b, 27., καὶ τῷ Fb: ceteri libri atque editiones post Aldinam pleraeque omittunt. | καὶ τό] καὶ τῷ T, τὸ om. E Ald. | ὥστε] εἶναι Ab. | τὸ] τῷ STHb. | τὸ] τῷ STHb Ald.

§. 4. γ'] τ' Ab. | ἂν] om. Ab. | γίγνεσθαι ταὐτά] γενέσθαι ταὐτὰ τὰ Ab. | μου. εἶναι] εἶναι om. SAb, μου. εἶναι ὡς E.

§. 5. ἆρ' ἀνάγκη] ita AbFb et, ut probabile est, Alex. 747, a, 7., ἀνάγκη ἀεὶ SHb: ceteri ἀεὶ ἀνάγκη. | πρότεραι οἵας] πρότερον οἷον Ab. | τὰς ἰδέας εἶναί τινες] εἶναί τινες τὰς ἰδέας Hb.

§. 6. εἰ γάρ] Brandisius in textu editionis suae post εἰ γάρ commate distinxit, sed idem postea in Corrigendis, mutata sententia, virgulam deleri voluit. | τὸ ἀγαθῷ] τῷ ἀγαθῷ Ald., eadem mox τῷ ζῴῳ et τῷ ὄντι. | τὸ ὄντι] τὸ om. Hb. | οὐσίαι] καὶ οὐσίαι Ab. | καὶ φύσεις] om. Ald. | οὐσίας] οὐσία AbHb Alex. 747, a, 28.

§. 7. ἔσται ἐπισ.] ἔστιν ἐπισ. T. | λέγω δὲ] λέγω δὴ Hb.

§. 8. ἐστὶν ὅταν] αὕτη ET Ald. Bess., omisso mox γνῶμεν. | εἶναι ἐκείνῳ] εἶναι ἐκεῖνο Ab: ceteri ἐκείνῳ εἶναι. | ἔχει] ἐπάγει T, om. Hb. | τῷ ἀγαθῷ] τὸ ἀγαθῷ ES Sylb. | τῷ ὄντι] E Sylb. | τῷ ἑνὶ] τὸ ἑνὶ E. Sylburgius in varietate lectionis haec adnotat: »omnino scribendum videtur τὸ ἑνὶ, nominandi casu. Camotiana tamen [Aldinam imitans] constanter non in hac tantum periodo, sed in ceteris quoque dativum τῷ retinet.«

τῶν ἄλλων ὁμοίως ἔχει· ὥστ' εἰ μηδὲ τῷ ἀγαθῷ εἶναι ἀγαθόν, οὐδὲ τῷ
ὄντι ὄν, οὐδὲ τῷ ἑνὶ ἕν. ὁμοίως δὲ πάντα ἐστὶν ἢ οὐθὲν τὰ τί ἦν εἶναι· 9
ὥστ' εἰ μηδὲ τὸ ὄντι ὄν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐθέν. ἔτι ᾧ μὴ ὑπάρχει
ἀγαθῷ εἶναι, οὐκ ἀγαθόν. ἀνάγκη ἄρα ἓν εἶναι τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀγαθῷ 10
εἶναι καὶ καλὸν καὶ καλῷ εἶναι, ὅσα μὴ κατ' ἄλλο λέγεται, ἀλλὰ καθ'
αὑτὰ καὶ πρῶτα. καὶ γὰρ τοῦτο ἱκανὸν ἐὰν ὑπάρχῃ, κἂν μὴ ᾖ εἴδη· 11
μᾶλλον δ' ἴσως κἂν ᾖ εἴδη. ἅμα δὲ δῆλον καὶ ὅτι εἴπερ εἰσὶν αἱ ἰδέαι 12
οἵας τινές φασιν, οὐκ ἔσται τὸ ὑποκείμενον οὐσία· ταύτας γὰρ οὐσίας
μὲν ἀναγκαῖον εἶναι, μὴ καθ' ὑποκειμένου δέ· ἔσονται γὰρ κατὰ μέθεξιν.
138 Br. ἔκ τε δὴ τούτων τῶν λόγων ἓν καὶ ταὐτὸ οὐ κατὰ συμβεβηκὸς αὐτὸ 13
ἕκαστον καὶ τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ ὅτι γε τὸ ἐπίστασθαι ἕκαστον τοῦτό
ἐστι τὸ τί ἦν εἶναι ἐπίστασθαι, ὥστε καὶ κατὰ τὴν ἔκθεσιν ἀνάγκη ἕν
τι εἶναι ἄμφω. τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς λεγόμενον, οἷον τὸ μουσικὸν ἢ 14
λευκόν, διὰ τὸ διττὸν σημαίνειν, οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὡς ταὐτὸ τὸ τί ἦν
εἶναι καὶ αὐτό· καὶ γὰρ ᾧ συμβέβηκε λευκὸν καὶ τὸ συμβεβηκός, ὥστ' 15
ἔστι μὲν ὡς ταὐτόν, ἔστι δὲ ὡς οὐ ταὐτὸ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ αὐτό· τῷ
μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ καὶ τῷ λευκῷ ἀνθρώπῳ οὐ ταὐτό, τῷ πάθει δὲ ταὐτό.
ἄτοπον δ' ἂν φανείη κἂν εἴ τις ἑκάστῳ ὄνομα θεῖτο τῶν τί ἦν εἶναι· ἔσται 16
γὰρ καὶ παρ' ἐκεῖνο ἄλλο, οἷον τῷ τί ἦν εἶναι ἵππῳ τί ἦν εἶναι ἵππῳ ἕτερον.
καίτοι τί κωλύει καὶ νῦν εἶναι ἔνια εὐθὺς τί ἦν εἶναι, εἴπερ οὐσία τὸ τί 17

§ 9. τὸ ὄντι ὄν] τῷ ὄντι, omisso ὄν, T.

§. 10. καὶ ἀγαθῷ] καὶ τὸ ἀγαθῷ T, καὶ τῷ ἀγ. Ald. | καὶ καλὸν] καὶ τὸ καλὸν Ald. | καλῷ] τῷ κ. Ald. | ὅσα] καὶ ὅσα Fb. | ἄλλο] ἄλλου T Ald. | καθ' αὑτὰ καὶ πρῶτα] πρῶτα καὶ καθ' αὑτὰ EST Ald.

§. 11. ἐὰν] ἂν Ab. | ὑπάρχῃ] ὑπάρχει T. | κἂν] καὶ Hb. | ᾖ] om. Ab.

§. 12. οἵας τινές — ταύτας γάρ] lacunam SBbCb. | φασιν] φαμεν Fb. | ἔσται] ἔστι Ald. | οὐσία] om. Hb. | ἀναγκαῖον εἶναι] ἀνάγκη εἶναι Ab, εἶναι ἀναγκαῖον S. | ἔσονται] δέονται Bb.

§. 13. ὅτι γε] ὅτι δὲ S. | τοῦτό] τούτων SBbCb. | ὥστε καὶ] καὶ add. AbFb. | ἕν τι] τι om. Ab.

§. 14. ἢ λευκόν] καὶ λευκὸν Ab.

§. 15. συμβέβηκε] συμβαίνει Ab. | λευκὸν] λευκῷ ET Ald., om. Ab. Porro Ald. καὶ post λευκὸν omittit. | τῷ λευκῷ] τὸ λευκῷ Ab. Etiam Alexander τὸ λευκῷ et τὸ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ in textu habuisse videtur 747, b, 44.

§. 16. θεῖτο] τιθεῖτο Ab, θοῖτο Sylb. | ἔσται γὰρ — τῷ τί ἦν εἶναι] om. T. | παρ' ἐκεῖνο] παρ' ἐκείνῳ Ald. | οἷον] add. Ab, non agnoscunt Ascl. 748, a, 12. Alex. a, 43. Ald. Bess. Vet. | τῷ] τὸ E Ascl. 748, a, 12. Ald. Bess. | ἵππῳ τί] τὸ γὰρ τί ESBbCb. Deinde alterum τί ἦν εἶναι ἵππῳ in Aldina, atque totum hoc τί ἦν εἶναι ἵππῳ ἕτερον in versione Bessarionis deest.

§. 17. οὐσία] οὐσίαι T. | μὴν] μὴν καὶ SBbCb. | καὶ ἐκ] καὶ om. T Ald. | οὐ] οὔτε Hb. | καὶ] om. Ab.

ἦν εἶναι; ἀλλὰ μὴν οὐ μόνον ἕν, ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτὸς αὐτῶν, ὡς 1032a
δῆλον καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων· οὐ γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς ἓν τὸ ἑνὶ εἶναι
18 καὶ ἕν. ἔτι εἰ ἄλλο ἔςαι, εἰς ἄπειρον εἶσιν· τὸ μὲν γὰρ ἔςαι τί ἦν εἶναι
19 τῦ ἑνός, τὸ δὲ τὸ ἕν, ὥςε καὶ ἐπ' ἐκείνων ὁ αὐτὸς ἔςαι λόγος. ὅτι
μὲν οὖν ἐπὶ τῶν πρώτων καὶ καθ' αὑτὰ λεγομένων τὸ ἑκάςῳ εἶναι καὶ
20 ἕκαςον τὸ αὐτὸ καὶ ἕν ἐςι, δῆλον. οἱ δὲ σοφιςικοὶ ἔλεγχοι πρὸς τὴν
θέσιν ταύτην φανερὸν ὅτι τῇ αὐτῇ λύονται λύσει, καὶ εἰ ταὐτὸ Σωκρά-
της καὶ Σωκράτει εἶναι· ὐθὲν γὰρ διαφέρει ὔτε ἐξ ὧν ἐρωτήσειεν ἄν
21 τις, ὔτε ἐξ ὧν λύων ἐπιτύχοι. πῶς μὲν οὖν τὸ τί ἦν εἶναι ταὐτὸν
καὶ πῶς οὐ ταὐτὸν ἑκάστῳ, εἴρηται.

Cap. 7.

1 Τῶν δὲ γιγνομένων τὰ μὲν φύσει γίγνεται, τὰ δὲ τέχνῃ, τὰ δὲ 159Br.
ἀπὸ ταὐτομάτυ. πάντα δὲ τὰ γιγνόμενα ὑπό τέ τινος γίγνεται καὶ ἔκ
τινος καὶ τί. τό δὲ τί λέγω καθ' ἑκάστην κατηγορίαν· ἢ γὰρ τόδε ἢ
2 ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ πῦ. αἱ δὲ γενέσεις αἱ μὲν φυσικαὶ αὗταί εἰσιν ὧν ἡ
3 γένεσις ἐκ φύσεώς ἐστιν. το δ' ἐξ οὗ γίγνεται, ἣν λέγομεν ὕλην· τὸ δ'
ὑφ' οὗ, τῶν φύσει τι ὄντων· τὸ δὲ τί, ἄνθρωπος ἢ φυτὸν ἢ ἄλλο τι
4 τῶν τοιύτων, ἃ δὴ μάλιστα λέγομεν ὐσίας εἶναι. ἅπαντα δὲ τὰ γιγνό-
μενα ἢ φύσει ἢ τέχνῃ ἔχει ὕλην· δυνατὸν γὰρ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἕκαστον
5 αὐτῶν, τοῦτο δ' ἐστὶν ἐν ἑκάστῳ ὕλη. καθόλυ δὲ καὶ ἐξ οὗ φύσις καὶ
6 καθὸ φύσις· τὸ γὰρ γιγνόμενον ἔχει φύσιν, οἷον φυτὸν ἢ ζῷον. καὶ
ὑφ' οὗ, ἡ κατὰ τὸ εἶδος λεγομένη φύσις ἡ ὁμοειδής· αὕτη δ' ἐν ἄλλῳ·
7 ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ. ὕτω μὲν ὖν γίγνεται τὰ γιγνόμενα διὰ

§. 18. ἔτι εἰ] εἴτι εἰ T. | ἔςαι] om. T. | ἔςαι τί] ἔςαι τὸ τί T Ald. | τοῦ ἑνός] ita Ab, τῦ ἑνὸς εἶναι Fb, τὸ ἓν εἶναι T: ceteri τὸ ἑνὶ εἶναι. | ὁ αὐτὸς ἔςαι] ἔςαι ὁ αὐτὸς Ab.

§. 19. ἐπὶ τῶν] post τῶν lacunam litterarum trium BbCb. | καὶ ἕν] καὶ om. Ab, καὶ ἓν om. Hb.

§. 20. καὶ εἰ] καὶ εἰς Ab. | Σωκράτει] σωκράτην Ab. | ἐρωτήσειεν] ἐρωτηθεὶς Ab, ἐρωτηθείη Hb.

§. 1. τῶν δὲ] δὲ om. Ab. | φύσει γίγνεται] φ. γίνονται Hb. | ἢ πῦ] om. Hb. | αὗταί εἰσιν] αὗταί εἰσιν ἤτοι ἐκείνων τῶν γεγονότων Ald.

§. 3. φύσει τι] τι om. Hb. | ὄντων] ὄντος T. | τί] τι ὁ ET Ald.

§. 4. τῦτο δ'] τύτῳ δ' BbCb. | ἐν] ita Ab, ἡ ἐν T Ald. Vet.: ceteri ἡ.

§. 5. γιγνόμενον] ἡνωμένον T. | ἢ] om. S.

§. 6. ὑφ'] ἐφ' Fb. | φύσις ἡ] ἡ om. Fb Alex. 749, a, 48.

§. 7. οὖν] om. T. | πᾶσαι δ' εἰσὶν αἱ ποιήσεις] om. Cb. Deinde ἢ post ποιήσεις om. Ab. | ἀπὸ διανοίας] ἀπὸ add. AbFb.

τὴν φύσιν, αἱ δ' ἄλλαι γενέσεις λέγονται ποιήσεις. πᾶσαι δ' εἰσὶν αἱ
ποιήσεις ἢ ἀπὸ τέχνης ἢ ἀπὸ δυνάμεως ἢ ἀπὸ διανοίας. τούτων δέ τινες γί- 8
γνονται καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου καὶ ἀπὸ τύχης παραπλησίως ὥσπερ ἐν τοῖς ἀπὸ
φύσεως γιγνομένοις· ἔνια γὰρ κἀκεῖ ταὐτὰ καὶ ἐκ σπέρματος γίγνεται καὶ
ἄνευ σπέρματος. περὶ μὲν ὖν τύτων ὕστερον ἐπισκεπτέον, ἀπὸ τέχνης 9
1032b δὲ γίγνεται ὅσων τὸ εἶδος ἐν τῇ ψυχῇ. εἶδος δὲ λέγω τὸ τί ἦν εἶναι 10
ἑκάστυ καὶ τὴν πρώτην ὐσίαν. καὶ γὰρ τῶν ἐναντίων τρόπον τινὰ τὸ 11
αὐτὸ εἶδος· τῆς γὰρ στερήσεως ὐσία ἡ ὐσία ἡ ἀντικειμένη, οἷον ὑγίεια
νόσυ· ἐκείνης γὰρ ἀπυσίᾳ δηλῦται ἡ νόσος, ἡ δ' ὑγίεια ὁ ἐν τῇ ψυχῇ
140Br. λόγος καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. γίγνεται δὴ τὸ ὑγιὲς νοήσαντος ὕτως· ἐπειδὴ 12
τοδὶ ὑγίεια, ἀνάγκη, εἰ ὑγιὲς ἔσται, τοδὶ ὑπάρξαι, οἷον ὁμαλότητα, εἰ
δὲ τῦτο, θερμότητα. καὶ ὕτως ἀεὶ νοεῖ, ἕως ἂν ἀγάγῃ εἰς τῦτο ὃ 13
αὐτὸς δύναται ἔσχατον ποιεῖν. εἶτα ἤδη ἡ ἀπὸ τούτου κίνησις ποίησις
καλεῖται, ἡ ἐπὶ τὸ ὑγιαίνειν. ὥστε συμβαίνει τρόπον τινὰ ἐξ ὑγιείας 14
τὴν ὑγίειαν γίνεσθαι καὶ τὴν οἰκίαν ἐξ οἰκίας, τῆς ἄνευ ὕλης τὴν
ἔχυσαν ὕλην· ἡ γὰρ ἰατρική ἐστι καὶ ἡ οἰκοδομικὴ τὸ εἶδος τῆς ὑγιείας
καὶ τῆς οἰκίας. λέγω δ' οὐσίαν ἄνευ ὕλης τὸ τί ἦν εἶναι. τῶν δὲ 15.16
γενέσεων καὶ κινήσεων ἡ μὲν νόησις καλεῖται ἡ δὲ ποίησις, ἡ μὲν ἀπὸ
τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ εἴδους νόησις, ἡ δ' ἀπὸ τῦ τελευταίυ τῆς νοήσεως
ποίησις. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν μεταξὺ ἕκαςον γίγνεται. λέγω 17

§. 8. ἀπὸ φύσεως] ὑπὸ φ. EST Ald. | ταὐτὰ] ταῦτα S. | ἄνευ σπέρματος] ἄνευ σπ γίγνεται Ald.

§. 9. δὲ] δὴ Fb. | ὅσων] ὧν Ald.

§. 10. δὲ] om. Cb.

§. 11. τῶν ἐναντ.] τῶν om. Alex. 749, b, 23. | ἡ ἀντικ.] ἡ om. SAbBbCb, ἡ τῇ ὐσία ἀντικ. ET, ἡ τῇ ὐσίᾳ ἀντικ. Var. Lect. ap. Brand. Asclepius in paraphrasi totum locum sic exhibet τῆς γὰρ στερήσεώς ἐςιν ὐσία ἡ ἀντικειμένη ὐσία, οἷον ὑγίεια νόσυ 749, b, 39. Sed Bekkeri scripturam tuetur Alex. 749, b, 46. | ἀπυσίᾳ] ἀπυσία Ald. Isingr. Camot. Sylb. | δηλῦται] om. Ab. | καὶ ἐν τῇ] καὶ ὁ ἐν τῇ T Ald., καὶ ἡ Ab.

§. 12. δὴ] δὲ STAb Ald. | οὕτως] om. S Ald. | τοδὶ ὑγίεια] τὸ δὶ ὑγίειαν ST Ald. | ἔςαι] om. Ab. | ὁμαλότητα] ὁμαλότητι T. | εἰ δὲ τῦτο, θερμότητα] om. T.

§. 13. ἂν ἀγάγῃ] ἀναγάγῃ conj. Sylb., »redigat« Bess. | εἰς τοῦτο ὃ αὐτὸς δύναται] εἰς τὸ αὐτὸ δύνασθαι τὸ Ab. | ἀπὸ τύτυ] ita EHb: ceteri ἀπὸ τύτων.

§. 14. ἐξ ὑγιείας τὴν ὑγίειαν] τὴν ὑγ. ἐκ τῆς ὑγ. Fb, ὑγείαν ἐξ ὑγείας Ald. | γίνεσθαι καὶ] post καὶ lacunam BbCb. | ἡ γὰρ] εἰ γάρ T. | ἐςι] post οἰκοδομικὴ ponit T, om. Fb. | ἡ οἰκ.] ἡ add. FbHb. | τῆς ὑγιείας καὶ τῆς οἰκίας] τῆς ὑγ. κ. τ. οἰκοδομίας E, τῆς οἰκίας καὶ τῆς ὑγείας εἰσί Fb.

§. 16. τελευταίυ] τέλυς Fb.

§. 17. καὶ τῶν] καὶ ἐπὶ τῶν ET. | τῶν μεταξὺ ἕκαστον] om. Hb. |

δ' οἷον εἰ ὑγιανεῖ, δέοι ἂν ὁμαλυνθῆναι. τί οὖν ἐςὶ τὸ ὁμαλυνθῆναι;
τοδί. τοῦτο δ' ἔςαι εἰ θερμανθήσεται. τοῦτο δὲ τί ἐςι; τοδί. ὑπάρ-
18 χει δὲ τῳδὶ δυνάμει· τῦτο δ' ἤδη ἐπ' αὐτῷ. τὸ δὴ ποιοῦν καὶ ὅθεν
ἄρχεται ἡ κίνησις τοῦ ὑγιαίνειν, ἐὰν μὲν ἀπὸ τέχνης, τὸ εἶδός ἐςι τὸ
ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν δ' ἀπὸ ταὐτομάτου, ἀπὸ τούτου ὅ ποτε τῦ ποιεῖν
ἄρχει τῷ ποιῦντι ἀπὸ τέχνης, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἰατρεύειν ἴσως ἀπὸ τῦ
19 θερμαίνειν ἡ ἀρχή, τοῦτο δὲ ποιεῖ τῇ τρίψει· ἡ θερμότης τοίνυν ἡ ἐν
τῷ σώματι ἢ μέρος τῆς ὑγιείας ἢ ἕπεταί τι αὐτῇ τοιοῦτον ὅ ἐςι μέρος
τῆς ὑγιείας, ἢ διὰ πλειόνων· τῦτο δ' ἔσχατον τὸ ποιῦν, καὶ τὸ ὕτως
μέρος ἐςὶ τῆς ὑγιείας καὶ τῆς οἰκίας, οἷον οἱ λίθοι, καὶ τῶν ἄλλων. 141 Br.
20.21 ὥστε καθάπερ λέγεται, ἀδύνατον γενέσθαι εἰ μηθὲν προϋπάρχοι. ὅτι
μὲν οὖν τι μέρος ἐξ ἀνάγκης ὑπάρξει, φανερόν· ἡ γὰρ ὕλη μέρος· ἐνυ- 1033a
22 πάρχει γὰρ καὶ γίγνεται αὕτη. ἀλλ' ἆρα καὶ τῶν ἐν τῷ λόγῳ. ἀμφο-
τέρως δὲ λέγομεν τὺς χαλκῦς κύκλυς τί εἰσι, καὶ τὴν ὕλην λέγοντες ὅτι
χαλκός, καὶ τὸ εἶδος ὅτι σχῆμα τοιόνδε· καὶ τοῦτό ἐςι τὸ γένος εἰς ὃ
23 πρῶτον τίθεται. ὁ δὴ χαλκοῦς κύκλος ἔχει ἐν τῷ λόγῳ τὴν ὕλην. ἐξ

ὑγιανεῖ] ὑγιαίνει T, ὑγιανθῇ Ald. | δέοι ἂν] ita Ab: ceteri δεῖ. | τοῦτο δὲ τί ἐςι] τί om. Ab. | δὲ τῳδὶ δυνάμει τῦτο] om. T. | τῳδὶ] τοδὶ Alex. 750, a, 33. et γρ. E, deinde Bess. Vet. Ald. Brand.

§. 18. τῦ ὑγ.] τὸ ὑγ. Ab. | ὅ ποτε] δηλονότι ὁ ποτὲ Ald. | ἄρχει] ἄρχεται Hb, ἀρχὴ ST Ald. et, quantum conjectare licet, Alex. 750, a, 41. 46. | ὥσπερ] ὡς ὕπερ Hb. | θερμαίνειν] θερμῦ Hb.

§. 19. τοίνυν] ὖν Ab. | ἡ ἐν] ἡ om. Ab. | ἢ ἕπεταί — μέρος τῆς ὑγιείας] om. TAb. | ἢ διὰ πλειόνων — τῆς ὑγιείας] om. BbCb. Porro de verbis ἢ διὰ πλειόνων Casaubonus haec adnotat: »reliqui praeter Bess. interpretes fere legunt omnes ἢ εὐθὺς ἢ διὰ πλειόνων. Iidem interpretes vulgatos codices non mutilos tantum hoc loco, sed et in sequentibus periodis valde depravatos esse ac perversos, sua interpretatione arguunt. Sic enim vertit [nescio quis]: »»aut statim aut per plura; hoc autem est ultimum, quod sanitatis efficit partem. Atque ut ibi caliditas aut aliquid quod ipsa sequitur, sanitatis est pars, sic et lapides domus et alia aliorum sunt partes.«« | ἔσχατον] ἔσχατόν ἐστι AbFb. | καὶ τὸ ὕτως μέρος ἐςὶ] τὸ μέρος AbHb. Totam periodum Vetus interpres ita reddit: »et quod est ita, pars est sanitatis, ut domus lapides et aliorum alia.« Unde conjectaveris legisse eum οἷον τῆς οἰκίας οἱ λίθοι καὶ τῶν ἄλλων ἄλλα.

§. 21. οὖν τι] οὖν τὸ EST Ald. | ἐξ ἀνάγκης ὑπάρξει] ὑπάρξει ἐξ ἀν. T Ald. | φανερόν] om. T. | αὕτη] αὐτή T.

§. 22. χαλκῦς] ita AbFbHb Vet.: ceteri πολλὺς. | καὶ τὴν] καὶ εἰ τὴν Ab. | χαλκῦς] χαλκὺς Ab. | τὴν] καὶ τὴν Hb.

§. 23. δὲ] δὴ FbHb. | ὡς ὕλης γίνεται] γίν. ὡς ὕλης Hb. Porro Sylb. post ἐξ ὕλης γίνεται distinguendi notam ponit, non post ἔνια. | γένηται] λέγηται Fb. | ἐκείνινον] ἐκεῖνον SCbHb. | οἷον ὁ] ὁ om. EST.

οὗ δὲ ὡς ὕλης γίνεται ἔνια, λέγεται, ὅταν γένηται, οὐκ ἐκεῖνο ἀλλ'
ἐκείνινον, οἷον ὁ ἀνδριὰς οὐ λίθος ἀλλὰ λίθινος. ὁ δ' ἄνθρωπος ὁ 24
ὑγιαίνων οὐ λέγεται ἐκεῖνο ἐξ οὗ· αἴτιον δ' ὅτι γίγνεται ἐκ τῆς στερή-
σεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου ὃ λέγομεν τὴν ὕλην, οἷον καὶ ὁ ἄνθρωπος
καὶ ὁ κάμνων γίγνεται ὑγιής. μᾶλλον μέντοι λέγεται γίγνεσθαι ἐκ τῆς 25
στερήσεως, οἷον ἐκ κάμνοντος ὑγιὴς ἢ ἐξ ἀνθρώπου. διὸ κάμνων μὲν
ὑγιὴς οὐ λέγεται, ἄνθρωπος δὲ καὶ ἄνθρωπος ὑγιής. ὧν δ' ἡ ςέρησις 26
ἄδηλος καὶ ἀνώνυμος, οἷον ἐν χαλκῷ σχήματος ὁποιυῦν ἢ ἐν πλίνθοις
καὶ ξύλοις οἰκίας, ἐκ τύτων δοκεῖ γίγνεσθαι ὡς ἐκεῖ ἐκ κάμνοντος. διὸ 27
ὥσπερ ὐδ' ἐκεῖ ἐξ οὗ τῦτο ἐκεῖνο οὐ λέγεται, οὐδ' ἐνταῦθα ὁ ἀνδριὰς
ξύλον, ἀλλὰ παράγεται ξύλινος, οὐ ξύλον, καὶ χαλκῦς ἀλλ' οὐ χαλκός,
καὶ λίθινος ἀλλ' οὐ λίθος, καὶ ἡ οἰκία πλινθίνη ἀλλ' οὐ πλίνθοι· ἐπεὶ 28
οὐδ' ὡς ἐκ ξύλου γίγνεται ἀνδριὰς ἢ ἐκ πλίνθων οἰκία, ἐάν τις σφόδρα
ἐπιβλέπῃ, οὐκ ἂν ἁπλῶς εἴποι, διὰ τὸ δεῖν μεταβάλλοντος γίγνεσθαι ἐξ
οὗ, ἀλλ' οὐχ ὑπομένοντος. διὰ μὲν οὖν τῦτο ὕτως λέγεται.

Cap. 8.

142 Br. Ἐπεὶ δὲ ὑπό τινός τε γίγνεται τὸ γιγνόμενον (τῦτο δὲ λέγω ὅθεν 1
ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεώς ἐστι) καὶ ἔκ τινος (ἔςω δὲ μὴ ἡ ςέρησις τῦτο
ἀλλ' ἡ ὕλη· ἤδη γὰρ διώριςαι ὃν τρόπον τῦτο λέγομεν) καὶ ὃ γίγνεται
(τῦτο δ' ἐςὶν ἢ σφαῖρα ἢ κύκλος ἢ ὅ τι ἔτυχε τῶν ἄλλων), ὥσπερ ὐδὲ
τὸ ὑποκείμενον ποιεῖ τὸν χαλκόν, οὕτως οὐδὲ τὴν σφαῖραν, εἰ μὴ κατὰ
συμβεβηκός, ὅτι ἡ χαλκῆ σφαῖρα σφαῖρά ἐστιν, ἐκείνην δὲ ποιεῖ. τὸ 2
γὰρ τόδε τι ποιεῖν ἐκ τῦ ὅλως ὑποκειμένυ τόδε τι ποιεῖν ἐςίν. λέγω 3

---

§. 24. ἐκ τῆς] ἐκ om. Fb.

§. 25. γίγνεσθαι ἐκ τῆς ςερ.] ἐκ τῆς στερ. γίγνεσθαι T Ald. | μὲν ὑγιὴς] μὲν ὁ ὑγ. T Ald. | δὲ καὶ] δὲ καὶ ὁ Ab.

§. 26. ἀνώνυμος] συνώνυμος T. | ἐν χαλκῷ] γρ. ἐκ χαλκῦ E. | σχήματος] σχῆμα τὸ THb Ald. | ὁποιυῦν] ὁποιονοῦν THb Ald., ὁποι οὖν E | ἐκ τύτων δοκεῖ γίγνεσθαι] »ex his non dicentur fieri« Bess.

§. 27. ἐνταῦθα] ἐντεῦθεν S Ald.

§. 28. ἐπεὶ] ὡς εἰ T. | σφόδρα ἐπιβλέπῃ] ἐπιβλ. σφ. ET Ald. | εἴποι] εἶπε Ab, ceteri εἴποιε.

§. 1. ὅθεν] ὅθεν καὶ Ald. | ἔςω δὲ] ἔςω δὴ T. | ὃ γίγνεται] τί γίγν. Fb et Alex. in paraphr. 751, b, 25. | ἢ σφαῖρα] ἡ σφ. T, ἢ ἡ σφ. Ald. | κύκλος] ὁ κ. Ald. | ἐκείνην δὲ] ἐκείνην δὲ οὐ Ald. Bess.

§. 2. τόδε τι] τι om. T. | ποιεῖν] om. Ab. | ὅλως] ὕλυ T Ald. | τόδε τι] τι add. AbFb.

§. 3. ποιεῖν ἐςὶν] ποιῆσαι AbHb.

δ' ὅτι τὸν χαλκὸν στρογγύλον ποιεῖν ἐστὶν οὐ τὸ στρογγύλον ἢ τὴν σφαῖραν
4 ποιεῖν, ἀλλ' ἕτερόν τι, οἷον τὸ εἶδος τοῦτο ἐν ἄλλῳ. εἰ γὰρ ποιεῖ, ἔκ
τινος ἂν ποιοίη ἄλλου· τοῦτο γὰρ ὑπέκειτο. οἷον ποιεῖν χαλκῆν σφαῖραν· 1033b
τοῦτο δὲ οὕτως ὅτι ἐκ τουδί, ὅ ἐστι χαλκός, τοδὶ ποιεῖ, ὅ ἐστι σφαῖρα.
5 εἰ οὖν καὶ τοῦτο ποιεῖ αὐτό, δῆλον ὅτι ὡσαύτως ποιήσει, καὶ βαδιοῦνται
6 αἱ γενέσεις εἰς ἄπειρον. φανερὸν ἄρα ὅτι οὐδὲ τὸ εἶδος, ἢ ὁτιδήποτε
χρὴ καλεῖν τὴν ἐν τῷ αἰσθητῷ μορφήν, οὐ γίγνεται, οὐδ' ἔστιν αὐτοῦ
γένεσις, οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι· τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ ἐν ἄλλῳ γίγνεται ἢ ὑπὸ
7 τέχνης ἢ ὑπὸ φύσεως ἢ δυνάμεως. τὸ δὲ χαλκῆν σφαῖραν εἶναι ποιεῖ. ποιεῖ
γὰρ ἐκ χαλκοῦ καὶ σφαίρας· εἰς τοδὶ γὰρ τὸ εἶδος ποιεῖ, καὶ ἔστι τοῦτο
8 σφαῖρα χαλκῆ. τοῦ δὲ σφαίρᾳ εἶναι ὅλως εἰ ἔστι γένεσις, ἔκ τινός τι ἔσται.
δεήσει γὰρ διαιρετὸν εἶναι ἀεὶ τὸ γιγνόμενον, καὶ εἶναι τὸ μὲν τόδε τὸ
9 δὲ τόδε, λέγω δ' ὅτι τὸ μὲν ὕλην τὸ δ' εἶδος. εἰ δή ἐστι σφαῖρα τὸ
ἐκ τοῦ μέσου σχῆμα ἴσον, τούτου τὸ μὲν ἐν ᾧ ἔσται ὃ ποιεῖ, τὸ δ' ἐν ἐκείνῳ, 143 Br.
10 τὸ δ' ἅπαν τὸ γεγονός, οἷον ἡ χαλκῆ σφαῖρα. φανερὸν δὴ ἐκ τῶν εἰρη-
μένων ὅτι τὸ μὲν ὡς εἶδος ἢ οὐσία λεγόμενον οὐ γίγνεται, ἡ δὲ σύνοδος
ἡ κατὰ ταύτην λεγομένη γίγνεται, καὶ ὅτι ἐν παντὶ τῷ γενομένῳ ὕλη
11 ἔνεστι, καὶ ἔστι τὸ μὲν τόδε τὸ δὲ τόδε. πότερον οὖν ἔστι τις σφαῖρα
παρὰ τάσδε ἢ οἰκία παρὰ τὰς πλίνθους, ἢ οὐδ' ἄν ποτε ἐγίγνετο, εἰ
12 οὕτως ἦν, τόδε τι; ἀλλὰ τὸ τοιόνδε σημαίνει, τόδε δὲ καὶ ὡρισμένον
οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ ποιεῖ καὶ γεννᾷ ἐκ τοῦδε τοιόνδε· καὶ ὅταν γεννηθῇ,
13 ἔστι τόδε τοιόνδε. τὸ δ' ἅπαν τόδε Καλλίας ἢ Σωκράτης ἐστὶν

---

§. 4. ποιοίη ἄλλου] ποιῇ ἀλλ' οὐ T, ποιοίη ἢ ἄλλου E, ποιοίοι ἢ ἄλλου Ald. | ποιεῖν] ποιεῖ Ab. | ἐστι χαλκός] ἐστιν ὁ χ. T. | τοδὶ] τόδε Ab. | ὅ] ὅτι Ab.

§. 6. οὐδὲ] οὔτε ET Ald. | οὐ γίγνεται] οὐ om. AbFb Brand. | εἶναι] εἶναι τοῦτο T Ald., εἶναι τούτῳ E. | ἢ ὑπὸ τέχνης] ἢ om. Ab, ἢ ἀπὸ τέχνης Ald. | ὑπὸ φ.] ἀπὸ φ. Ald.

§. 7. καὶ σφαίρας] σφαῖραν Ab. | τὸ εἶδος] τοδὶ τὸ εἶδος ET Ald. Bess. Vet. | χαλκῆ] post χαλκῆ Ald. addit τοῦτο δὲ σφαῖρα (σφαίρᾳ) εἶναι. Idem exprimunt interpretes latini.

§. 8. εἰ ἔστι] εἰ ἔσται AbFb. | εἶναι] om. T. | ἀεὶ] om. Ab. | τὸ δὲ τόδε] τὸ δὲ om. Ab. | τὸ μὲν] τὴν μὲν T.

§. 9. εἰ δή] εἰ δὲ T. | ὃ ποιεῖ] οὐ ποιεῖ Ab.

§. 10. ἢ οὐσία] ἡ οὐσ. Ab, ἢ ὡς οὐσ. E Ald. | παντὶ] ἅπαντι ET Ascl. 752, b, 4. Ald. | ἔνεστι] ἐστὶ AbHb. | καὶ ἔστι] om. Ald.

§. 11. τις] τι T. | τάσδε] τάδε E.

§. 12. ἀλλὰ τὸ] ἀλλ' ὅτι ET Ald. Bess. Vet. | ἔστι τόδε] ἔστι δῆλον Hb Ascl. 753, a, 13., sed Alex. vulgatam scripturam confirmat 753, a, 5.

§. 13. τὸ δ' ἅπαν τόδε Καλλίας] »Hoc autem est omne hoc. Callias autem« Vet. | ἡδί] om. T.

ὥσπερ ἡ σφαῖρα ἡ χαλκῆ ἡδί, ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον ὥσπερ
σφαῖρα χαλκῆ ὅλως. φανερὸν ἄρα ὅτι ἡ τῶν εἰδῶν αἰτία, ὡς εἰώθασί 14
τινες λέγειν τὰ εἴδη, εἰ ἔστιν ἄττα παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, πρός τε τὰς
γενέσεις καὶ τὰς οὐσίας οὐθὲν χρήσιμα· οὐδ' ἂν εἶεν διά γε ταῦτα οὐσίαι
καθ' αὑτάς. ἐπὶ μὲν δή τινων καὶ φανερὸν ὅτι τὸ γεννῶν τοιοῦτον μὲν 15
οἷον τὸ γεννώμενον, οὐ μέντοι τὸ αὐτό γε, οὐδ' ἓν τῷ ἀριθμῷ ἀλλὰ
τῷ εἴδει, οἷον ἐν τοῖς φυσικοῖς· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ, ἂν
μή τι παρὰ φύσιν γένηται, οἷον ἵππος ἡμίονον. καὶ ταῦτα δὲ ὁμοίως· 16
1034a ὃ γὰρ ἂν κοινὸν εἴη ἐφ' ἵππου καὶ ὄνου, οὐκ ὠνόμασται τὸ ἐγγύτατα
γένος, εἴη δ' ἂν ἄμφω ἴσως οἷον ἡμίονος. ὥστε φανερὸν ὅτι οὐθὲν δεῖ 17
ὡς παράδειγμα εἶδος κατασκευάζειν (μάλιστα γὰρ ἂν ἐν τούτοις ἐπε-
ζητοῦντο· οὐσίαι γὰρ αἱ μάλιστα αὗται) ἀλλὰ ἱκανὸν τὸ γεννῶν ποιῆσαι
καὶ τοῦ εἴδους αἴτιον εἶναι ἐν τῇ ὕλῃ. τὸ δ' ἅπαν ἤδη τὸ τοιόνδε εἶδος 18
144 Br. ἐν ταῖσδε ταῖς σαρξὶ καὶ ὀστοῖς Καλλίας καὶ Σωκράτης· καὶ ἕτερον
μὲν διὰ τὴν ὕλην, ἑτέρα γάρ, ταὐτὸ δὲ τῷ εἴδει· ἄτομον γὰρ τὸ εἶδος.

Cap. 9.

Ἀπορήσειε δ' ἄν τις διὰ τί τὰ μὲν γίγνεται καὶ τέχνῃ καὶ ἀπὸ 1
ταὐτομάτου, οἷον ὑγίεια, τὰ δ' οὔ, οἷον οἰκία. αἴτιον δ' ὅτι τῶν μὲν 2
ἡ ὕλη ἡ ἄρχουσα τῆς γενέσεως ἐν τῷ ποιεῖν καὶ γίγνεσθαί τι τῶν ἀπὸ
τέχνης, ἐν ᾗ ὑπάρχει τι μέρος τοῦ πράγματος, ἡ μὲν τοιαύτη ἐστὶν οἵα
κινεῖσθαι ὑφ' αὑτῆς, ἡ δ' οὔ, καὶ ταύτης ἡ μὲν ὡδὶ οἵα τε, ἡ δὲ
ἀδύνατος· πολλὰ γὰρ δύναται μὲν ὑφ' αὑτῶν κινεῖσθαι ἀλλ' οὐχ ὡδί,
οἷον ὀρχήσασθαι. ὅσων οὖν τοιαύτη ἡ ὕλη, οἷον οἱ λίθοι, ἀδύνατον 3
ὡδὶ κινηθῆναι εἰ μὴ ὑπ' ἄλλου, ὡδὶ μέντοι ναί· καὶ τὸ πῦρ. διὰ τοῦτο 4

---

§. 14. ἡ τῶν εἰδῶν αἰτία] »formarum causae« Bess. | τὰς οὐσίας] τὰς add. AbHb. | χρήσιμα] χρησίμη Ab.

§. 15. αὑτάς] ἑαυτάς Ab. | καὶ φανερὸν] καὶ om. AbHb Vet. | ἀλλὰ τῷ εἴδει] ἀλλ' ἓν τῷ εἴδει ET Ald. Bess. Vet. | ἂν μή τι] ἐὰν μή τε T Ald.

§. 16. ἐγγύτατα] ἐγγυτάτω T Ald.

§. 17. αἱ μάλιστα] αἱ om. Ab.

§. 18. ταὐτό] ταὐτὰ Ab. | τῷ εἴδει] τῳδὶ T.

§. 1. καὶ τέχνῃ] om. Ab.

§. 2. ἀπὸ τέχνης] ἀπὸ τῆς τ. T Ald. | ὡδὶ] ὧδε Ab. | δύναται] δυνατὰ E. | ὡδὶ] ὧδε Ab.

§. 3. ὡδὶ] ὧδε Ab. | ὡδὶ μέντοι ναί] ὧδε μέντ' εἶναι Ab. | ναί· καὶ] diversam interpunctionem sequitur Bessario, qui ita vertit: »sic tamen certe est et ignis.«

§. 4. ἐχόντων μὲν] μὲν om. AbHb. | ἢ ὑπ'] ἢ om. Ab.

τὰ μὲν οὐκ ἔςαι ἄνευ τοῦ ἔχοντος τὴν τέχνην, τὰ δ' ἔςαι· ὑπὸ γὰρ τού-
των κινηθήσεται τῶν οὐκ ἐχόντων μὲν τὴν τέχνην, κινεῖσθαι δὲ δυνα-
5 μένων αὐτῶν, ἢ ὑπ' ἄλλων οὐκ ἐχόντων τὴν τέχνην, ἢ ἐκ μέρους. δῆλον
δ' ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ὅτι τρόπον τινὰ πάντα γίγνεται ἐξ ὁμωνύμου,
ὥσπερ τὰ φύσει, ἢ ἐκ μέρους ὁμωνύμου, οἷον ἡ οἰκία ἐξ οἰκίας, ἡ ὑπὸ
νοῦ (ἡ γὰρ τέχνη τὸ εἶδος), ἢ ἐκ μέρους ἢ ἔχοντός τι μέρος, ἐὰν μὴ
κατὰ συμβεβηκὸς γίγνηται· τὸ γὰρ αἴτιον τοῦ ποιεῖν πρῶτον καθ' αὑτὸ
6 μέρος. θερμότης γὰρ ἡ ἐν τῇ κινήσει θερμότητα ἐν τῷ σώματι ἐποίησεν·
αὕτη δ' ἐςὶν ἢ ὑγίεια ἢ μέρος, ἢ ἀκολουθεῖ αὐτῇ μέρος τι τῆς ὑγιείας
ἢ αὐτὴ ἡ ὑγίεια· διὸ καὶ λέγεται ποιεῖν, ὅτι ἐκεῖνο ποιεῖ τὴν ὑγίειαν ᾧ
7 ἀκολουθεῖ καὶ συμβέβηκε θερμότης. ὥστε ὥσπερ ἐν τοῖς συλλογισμοῖς
πάντων ἀρχὴ ἡ οὐσία (ἐκ γὰρ τοῦ τί ἐςιν οἱ συλλογισμοί εἰσιν), ἐνταῦθα
8 δὲ αἱ γενέσεις. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φύσει συνιςάμενα τούτοις ἔχει. τὸ μὲν
γὰρ σπέρμα ποιεῖ ὥσπερ τὰ ἀπὸ τέχνης· ἔχει γὰρ δυνάμει τὸ εἶδος, 1034b 145 Br.
9 καὶ ἀφ' οὗ τὸ σπέρμα, ἐςί πως ὁμώνυμον. οὐ γὰρ πάντα οὕτω δεῖ
ζητεῖν ὡς ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπος (καὶ γὰρ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· διὸ ἡμίονος
10 οὐκ ἐξ ἡμιόνου), ἀλλ' ἐὰν μὴ πήρωμα ᾖ. ὅσα δὲ ἀπὸ ταὐτομάτου ὥσπερ
ἐκεῖ γίγνεται, ὅσων ἡ ὕλη δύναται καὶ ὑφ' αὑτῆς κινεῖσθαι ταύτην τὴν
κίνησιν ἣν τὸ σπέρμα κινεῖ· ὅσων δὲ μή, ταῦτα ἀδύνατα γίγνεσθαι ἄλλως
11 πως ἢ ἐξ αὐτῶν. οὐ μόνον δὲ περὶ τῆς οὐσίας ὁ λόγος δηλοῖ τὸ μὴ γί-
γνεσθαι τὸ εἶδος, ἀλλὰ περὶ πάντων ὁμοίως τῶν πρώτων κοινὸς ὁ λόγος,
12 οἷον ποσοῦ ποιοῦ καὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. γίγνεται γὰρ ὥσπερ ἡ χαλκῆ
σφαῖρα, ἀλλ' οὐ σφαῖρα οὐδὲ χαλκός, καὶ ἐπὶ χαλκοῦ, εἰ γίγνεται (ἀεὶ

§. 5. δῆλον δ'] δ' om. Hb. | καὶ ὅτι] καὶ om. Fb. | τρόπον τινὰ πάντα] πάντα τρόπον τινὰ Fb, τρόπον τινὰ ἅπαντα ET Ald. | ὁμωνύμου] ὁμωνύμων T Ald. | ὥσπερ — ὁμωνύμου] om. T. | μέρους ὁμωνύμου] μέρους ὁμωνύμων Alex. 753, b, 14. | μέρους ἢ] μέρους συνωνύμου ἢ Fb Alex. 753, b, 26., om. Ab. | τι μέρος] τὸ μέρος Ab. | γίγνηται] γένηται Hb. | αἴτιον] om. Ab.

§. 6. ἢ ὑγίεια] ἤτοι ὑγ. ET Ald. | ἡ ὑγίεια] ἡ add. EAbFb Ald. | καὶ συμβέβηκε] καὶ ᾧ συμβ. T, om. Hb. | θερμότης] ἡ θ. E.

§. 8. ὁμ. δὲ] ὁμ. δὴ E. | τὰ ἀπὸ] τὸ ἀπὸ E. | δυνάμει] δύναμιν Ab. | ἀφ'] Alex. modo ἀφ' 754, b, 17., modo ὑφ' exhibet b, 34. | πως] πρῶτον Ab.

§. 9. Alex. 754, b, 33.: τὴν λέξιν ὑπερβατῶς ἀναγνωςέον· ἔςι γὰρ τὸ ἑξῆς „καὶ ὑφ' οὗ τὸ σπέρμα ἐςί πως ὁμώνυμον, ἐὰν μὴ πήρωμα ᾖ“· „διὸ ἡμίονος οὐκ ἐξ ἡμιόνου“· εἶτα „οὐ γὰρ πάντα οὕτω δεῖ ζητεῖν, ὡς ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπος· καὶ γὰρ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.“ | δεῖ ζητεῖν] δὴ ζητῇ T. | ἀλλ'] om. Ab.

§. 10. ὅσα δὲ] om. Hb, δὲ om. Fb. | ἐκεῖ] εἴρηται Isingr. margo. | δύναται] om. Ab. | ἀδύνατα] ἀδύνατον T. | αὐτῶν] αὐτοῦ Hb,

§. 12. καὶ ἐπὶ χαλκοῦ, εἰ γίγνεται] om. Hb, εἰ add. EAb Vet. | ἀεὶ] εἰ Ab. | οὕτως καὶ] οὕτω δὲ καὶ Ald.

γὰρ δεῖ προϋπάρχειν τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος), οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ τί ἐστι
καὶ ἐπὶ τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως κατηγοριῶν· οὐ γὰρ 13
γίγνεται τὸ ποιὸν ἀλλὰ τὸ ποιὸν ξύλον, οὐδὲ τὸ ποσὸν ἀλλὰ τὸ ποσὸν
ξύλον ἢ ζῷον. ἀλλ' ἴδιον τῆς οὐσίας ἐκ τούτων λαβεῖν ἔςιν ὅτι ἀνάγκη 14
προϋπάρχειν ἑτέραν οὐσίαν ἐντελεχείᾳ οὖσαν ἣ ποιεῖ, οἷον ζῷον, εἰ γίγνεται
ζῷον· ποιὸν δ' ἢ ποσὸν οὐκ ἀνάγκη ἀλλ' ἢ δυνάμει μόνον.

Cap. 10.

Ἐπεὶ δὲ ὁρισμὸς λόγος ἐςί, πᾶς δὲ λόγος μέρη ἔχει, ὡς δ' ὁ λόγος 1
πρὸς τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ μέρος τοῦ λόγου πρὸς τὸ μέρος τοῦ πράγματος
ὁμοίως ἔχει, ἀπορεῖται ἤδη πότερον δεῖ τὸν τῶν μερῶν λόγον ἐνυπάρ-
χειν ἐν τῷ τοῦ ὅλου λόγῳ ἢ οὔ. ἐνίων μὲν γὰρ φαίνονται ἐνόντα, ἐνίων
146 Br. δ' οὔ. τοῦ μὲν γὰρ κύκλου ὁ λόγος οὐκ ἔχει τὸν τῶν τμημάτων, ὁ δὲ 2
τῆς συλλαβῆς ἔχει τὸν τῶν στοιχείων· καίτοι διαιρεῖται καὶ ὁ κύκλος
εἰς τὰ τμήματα ὥσπερ καὶ ἡ συλλαβὴ εἰς τὰ ςοιχεῖα. ἔτι δ' εἰ πρό- 3
τερα τὰ μέρη τοῦ ὅλου, τῆς δ' ὀρθῆς ἡ ὀξεῖα μέρος καὶ ὁ δάκτυλος
τοῦ ζῴου, πρότερον ἂν εἴη ἡ ὀξεῖα τῆς ὀρθῆς καὶ ὁ δάκτυλος τοῦ
ἀνθρώπου. δοκεῖ δ' ἐκεῖνα εἶναι πρότερα· τῷ λόγῳ γὰρ λέγονται ἐξ 4
ἐκείνων, καὶ τῷ εἶναι δὲ ἄνευ ἀλλήλων πρότερα. ἢ πολλαχῶς λέγεται 5
τὸ μέρος, ὧν εἷς μὲν τρόπος τὸ μετροῦν κατὰ τὸ ποσόν. ἀλλὰ τοῦτο
1035a μὲν ἀφείσθω· ἐξ ὧν δ' ἡ οὐσία ὡς μερῶν, τοῦτο σκεπτέον. εἰ οὖν ἐςὶ 6
τὸ μὲν ὕλη τὸ δ' εἶδος τὸ δ' ἐκ τούτων, καὶ οὐσία ἥ τε ὕλη καὶ τὸ εἶδος
καὶ τὸ ἐκ τούτων, ἔστι μὲν ὡς καὶ ἡ ὕλη μέρος τινὸς λέγεται, ἔςι δ' ὡς
οὔ, ἀλλ' ἐξ ὧν ὁ τοῦ εἴδους λόγος. οἷον τῆς μὲν κοιλότητος οὐκ ἔςι 7

§. 14. ἀνάγκη] ἀναγκαῖον AbFb Alex. 755, a, 22. | ἑτέραν] ἀεὶ ἑτέραν ET Ald. Bess. Vet. | ἐντ. οὖσαν] οὖσαν ἐντ. T. | ἣ ποιεῖ] ἢ ποιεῖ Ald. | εἰ γίγνεται ζῷον] om. Ab. | ἢ δυνάμει] ἢ om. AbFb, ᾗ δυνάμει Ald.

§. 1. δὲ ὁρισμός] δὲ ὁ ὁρ. Fb, δὴ ὁ ὁρ. THb. | μέρη ἔχει] ἔχει μέρη Fb. | τοῦ λόγου πρὸς τὸ μέρος] om. Ab. | δεῖ] om. T. | τοῦ ὅλου] ὅλῳ Hb. | ἢ οὔ] om. Ab.

§. 2. ἐνίων] ἐπ' ἐνίων TAb Alex. 755, a, 36. Ald. | ἐνόντα] ἐνόντες ETAb Alex. 755, a, 36. | ἐνίων] ἐπ' ἐνίων T et, quantum conjectare licet, Alex. 755, a, 36., deinde Ald. et editiones proximae. | καίτοι] καίτοι καὶ Ab, καὶ Fb. | καὶ ὁ] καὶ om. Fb.

§. 3. πρότερα] πρότερον TAb Ald. | τὰ μέρη] τὸ μέρος Ab. | τοῦ ζῴου — δάκτυλος] om. Ab.

§. 4. ἐκεῖνα εἶναι] εἶναι om. T. | καὶ τῷ] καὶ τὸ T Ald.

§. 5. ἢ πολλ.] ἢ om. Fb.

§. 6. ὁ τοῦ εἴδους] ὁ om. T Ald.

§. 7. μέρος ἡ σάρξ] ἡ σάρξ μέρος Ab Ald. | ἡ ὕλη] ἡ om. E Ald. | ἐφ'] ἀφ' T Ald. | μέρος· καὶ] μέρος τι. καὶ ET Ald. Bess. Vet. | ὡς εἴδους] ὡς εἶδος T.

μέρος ἡ σάρξ (αὕτη γὰρ ἡ ὕλη ἐφ' ἧς γίγνεται), τῆς δὲ σιμότητος μέρος·
καὶ τȣ̃ μὲν συνόλȣ ἀνδριάντος μέρος ὁ χαλκός, τȣ̃ δ' ὡς εἴδȣς λεγομένȣ
8 ἀνδριάντος οὔ. λεκτέον γὰρ τὸ εἶδος καὶ ᾗ εἶδος ἔχει ἕκαςον, τὸ δ'
9 ὑλικὸν οὐδέποτε καθ' αὑτὸ λεκτέον. διὸ ὁ μὲν τȣ̃ κύκλου λόγος οὐκ
ἔχει τὸν τῶν τμημάτων, ὁ δὲ τῆς συλλαβῆς τὸν τῶν ςοιχείων· τὰ μὲν
γὰρ ςοιχεῖα τȣ̃ λόγȣ μέρη τȣ̃ εἴδȣς καὶ ȣ̓χ ὕλη, τὰ δὲ τμήματα οὕτως
μέρη ὡς ὕλη ἐφ' οἷς ἐπιγίγνεται· ἐγγυτέρω μέντοι τȣ̃ εἴδȣς ἢ ὁ χαλκός,
10 ὅταν ἐν χαλκῷ ἡ ςρογγυλότης ἐγγένηται. ἔστι δ' ὡς οὐδὲ τὰ στοιχεῖα
πάντα τῆς συλλαβῆς ἐν τῷ λόγῳ ἐνέςαι, οἷον ταδὶ τὰ κήρινα ἢ τὰ ἐν
τῷ ἀέρι· ἤδη γὰρ καὶ ταῦτα μέρος τῆς συλλαβῆς ὡς ὕλη αἰσθητή.
11 καὶ γὰρ ἡ γραμμὴ ȣ̓κ εἰ διαιρουμένη εἰς τὰ ἡμίση φθείρεται, ἢ ὁ ἄν- 147 Br.
θρωπος εἰς τὰ ὀςᾶ καὶ νεῦρα καὶ σάρκας, διὰ τȣ̃το καὶ εἰσὶν ἐκ τȣ́των
ȣ̆τως ὡς ὄντων τῆς ȣ̓σίας μερῶν, ἀλλ' ὡς ἐξ ὕλης, καὶ τȣ̃ μὲν συνόλȣ
12 μέρη, τȣ̃ εἴδȣς δὲ καὶ οὗ ὁ λόγος ȣ̓κέτι· διόπερ ȣ̓δ' ἐν τοῖς λόγοις. τῶν
μὲν οὖν ἐνέςαι ὁ τῶν τοιούτων μερῶν λόγος, τῶν δ' οὐ δεῖ ἐνεῖναι, ἂν
μὴ ᾖ τȣ̃ συνειλημμένȣ· διὰ γὰρ τοῦτο ἔνια μὲν ἐκ τούτων ὡς ἀρχῶν
13 ἐςὶν εἰς ἃ φθείρονται, ἔνια δ' ȣ̓κ ἔςιν. ὅσα μὲν ȣ̓̃ν συνειλημμένα τὸ
εἶδος καὶ ἡ ὕλη ἐςίν, οἷον τὸ σιμὸν ἢ ὁ χαλκȣ̃ς κύκλος, ταῦτα μὲν
φθείρεται εἰς ταῦτα καὶ μέρος αὐτῶν ἡ ὕλη· ὅσα δὲ μὴ συνείληπται
τῇ ὕλῃ ἀλλ' ἄνευ ὕλης, ὧν οἱ λόγοι τοῦ εἴδους μόνον, ταῦτα δ' οὐ
14 φθείρεται, ἢ ὅλως ἢ οὔτοι οὕτω γε. ὥς' ἐκείνων μὲν ἀρχαὶ καὶ μέρη
15 τὰ ὑφ' αὐτά, τοῦ δ' εἴδους οὔτε μέρη ȣ̆τ' ἀρχαὶ ταῦτα. καὶ διὰ τȣ̃το

---

§. 8. τὸ εἶδος] τῷ εἴδει Bess. (»dicendum enim specie«).
§. 9. συλλαβῆς] συλλ. ἔχει *Ab*. | τμήματα] τμήματα τȣ́των *Ab* Ald.
§. 10. πάντα] ἅπαντα *Ab*.
§. 11. οὐκ] om. *Hb*. | εἰ] ἀεὶ *T*. | ἢ ὁ ἄνθρωπος] ὁ om. Ald., ὡς ἄνθρωπος Sylb. | ὀστᾶ] στοιχεῖα *T*. | εἰσὶν] ἐςὶν *S*, ἐκεῖν' *Ab*. | διόπερ οὐδ'] διόπερ καὶ *Ab*.
§. 12. τῶν] γρ. διόπερ τοῖς μὲν ἐνέςαι ὁ τῶν τοιȣ́των μερῶν λόγος, τοῖς δ' οὐ δεῖ ἐνεῖναι Cod. Reg. | οὖν] οὖν οὐκ *ES*, om. *Ab*. | τῶν δ' οὐ δεῖ ἐνεῖναι] τῶν δ' οὐδ' εἶεν εἶναι Ald. | ἂν μὴ ᾖ] ἐὰν μὴ τȣ̃ *Ab*. | γὰρ τȣ̃το] γὰρ τȣ́τȣ *T*. | ὡς] om. *Ab*.
§. 13. ὅσα] ὅσα ἔνια *Ab*. | χαλκȣ̃ς] χαλκὸς Ald. | καὶ μέρος] καὶ τὸ μέρος *T*. Ceterum totum hoc colon καὶ μέρος αὐτῶν ἡ ὕλη Bessario et codices quidam Casauboni non agnoscunt. | τῇ] ἡ *S*. | ἄνευ ὕλης, ὧν οἱ] ἄνευ τῆς ὕλης οἷον *ET* Ald. Bess. Vet. | ἢ οὔτοι οὕτω γε] ἢ οὐ τοιȣ́τῳ γε *Ab*, ἢ οὔτι ȣ̆τω γε *E*, ἢ ὅτι ȣ̆τως τε *T*, ἢ ὅτι ȣ̆τως γε Ald.
§. 14. τὰ ὑφ' αὐτά] ταῦτα *Ab*. | ταῦτα] om. *Ab*.
§. 15. καὶ ἡ σφαῖρα εἰς χαλκὸν] om. *Hb*. | ἔτι δὲ] ἔτι δὲ ὁμοίως *Ab*. | τι ὃ] τις ὃς *ET* Vet.

φθείρεται ὁ πήλινος ἀνδριὰς εἰς πηλὸν καὶ ἡ σφαῖρα εἰς χαλκὸν καὶ
ὁ Καλλίας εἰς σάρκα καὶ ὀςᾶ, ἔτι δὲ ὁ κύκλος εἰς τὰ τμήματα· ἔςι
1035b γάρ τι ὃ συνείληπται τῇ ὕλῃ· ὁμωνύμως γὰρ λέγεται κύκλος ὅ τε ἁπλῶς 16
λεγόμενος καὶ ὁ καθ' ἕκαςα, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἴδιον ὄνομα τοῖς καθ'
ἕκαςον. εἴρηται μὲν ȣ̓̃ν καὶ νῦν τἀληθές, ὅμως δ' ἔτι σαφέςερον εἴπω- 17
μεν ἐπαναλαβόντες. ὅσα μὲν γὰρ τȣ̃ λόγȣ μέρη καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται ὁ
λόγος, ταῦτα πρότερα, ἢ πάντα ἢ ἔνια. ὁ δὲ τῆς ὀρθῆς λόγος οὐ 18
διαιρεῖται εἰς ὀξείας λόγον, ἀλλὰ τῆς ὀξείας εἰς ὀρθήν· χρῆται γὰρ ὁ
148 Br. ὁριζόμενος τὴν ὀξεῖαν τῇ ὀρθῇ· ἐλάττων γὰρ ὀρθῆς ἡ ὀξεῖα. ὁμοίως
δὲ καὶ ὁ κύκλος καὶ τὸ ἡμικύκλιον ἔχουσιν· τὸ γὰρ ἡμικύκλιον τῷ 19
κύκλῳ ὁρίζεται καὶ ὁ δάκτυλος τῷ ὅλῳ· τὸ γὰρ τοιόνδε μέρος ἀν-
θρώπȣ δάκτυλος. ὥσθ' ὅσα μὲν μέρη ὡς ὕλη καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται ὡς 20
ὕλην, ὕςερα· ὅσα δὲ ὡς τȣ̃ λόγȣ καὶ τῆς ȣ̓σίας τῆς κατὰ τὸν λόγον,
πρότερα, ἢ πάντα ἢ ἔνια. ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν ζῴων ψυχή (τȣ̃το γὰρ ȣ̓σία 21
τȣ̃ ἐμψύχȣ) ἡ κατὰ τὸν λόγον ȣ̓σία καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ
τοιῷδε σώματι· ἕκαςον γȣ̃ν τὸ μέρος ἐὰν ὁρίζηται καλῶς, ȣ̓κ ἄνευ τȣ̃ 22
ἔργȣ ὁριεῖται, ὃ ȣ̓χ ὑπάρξει ἄνευ αἰσθήσεως· ὥςε τὰ ταύτης μέρη πρό- 23
τερα, ἢ πάντα ἢ ἔνια, τȣ̃ συνόλȣ ζῴȣ, καὶ καθ' ἕκαςον δὴ ὁμοίως. τὸ 24
δὲ σῶμα καὶ τὰ τούτου μόρια ὕςερα ταύτης τῆς ȣ̓σίας, καὶ διαιρεῖται
εἰς ταῦτα ὡς εἰς ὕλην οὐχ ἡ ȣ̓σία ἀλλὰ τὸ σύνολον. τȣ̃ μὲν ȣ̓̃ν συνόλȣ 25
πρότερα ταῦτ' ἔςιν ὥς, ἔςι δ' ὡς οὔ. ȣ̓δὲ γὰρ εἶναι δύναται χωρι-
ζόμενα· οὐδὲ γὰρ ὁ πάντως ἔχων δάκτυλος ζῷον, ἀλλ' ὁμώνυμος ὁ
τεθνεώς. ἔνια δ' ἅμα, ὅσα κύρια καὶ ἐν ᾧ πρώτῳ ὁ λόγος καὶ ἡ ȣ̓σία, 26
οἷον εἰ τοῦτο καρδία ἢ ἐγκέφαλος· διαφέρει γὰρ ȣ̓θὲν πότερον τοιοῦ-

---

§. 16. κύκλος] ὁ κ. *T*. | ὁ καθ'] οἱ καθ' *E* Ald.
§. 17. καὶ νῦν] om. *T*. | δ' ἔτι] δέ τι *ST* Ald.
§. 19. ὁ κ. καὶ τὸ] ὁ et τὸ om. *ETHb*.
§. 20. ὡς ὕλη] ὡς εἰς ὕλην *T*. | ὡς ὕλην] ὡς εἰς ὕλην *E* Ald.
§. 21. οὐσία καὶ τὸ εἶδος] καὶ τὸ εἶδος ȣ̓σία *S* Bess. | τοιῷδε] τοιȣ́τῳ *ET* Ald.
§. 22. ἕκαςον] ἑκάςȣ *ET* Ald. Bess. Vet. | καλῶς] τὸ μέρος καλῶς *Ab*. | ὑπάρξει] ὑπάρχει *STHb*.
§. 23. ταύτης] τοιαῦτα *T*.
§. 24. εἰς ταῦτα] εἰς αὐτὰ *T*. | οὐχ ἡ οὐσία] οὐκ οὐσίαν *Ab*, οὐχ ᾗ οὐσία Ald
§. 25. οὖν] om. *T*. | ἔςιν ὥς] om. *T*. | ȣ̓δὲ γάρ] ȣ̓ γὰρ *ES*. | πάντως] παντοίως *Hb* Ascl. 757, 9, 24., ἄλλως πῶς *Ab*.
§. 26. πότερον τοιȣ̃τον] πότ. τὸ τ. *Ab*.

27 τον. ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος καὶ τὰ οὕτως ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα
καθόλου δ' οὐκ ἔστιν οὐσία, ἀλλὰ σύνολόν τι ἐκ τουδὶ τοῦ λόγου καὶ τησδὶ
28 τῆς ὕλης ὡς καθόλου· καθ' ἕκαστον δ' ἐκ τῆς ἐσχάτης ὕλης ὁ Σωκράτης
29 ἤδη ἐστίν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. μέρος μὲν οὖν ἐστὶ καὶ τοῦ εἴδους
(εἶδος δὲ λέγω τὸ τί ἦν εἶναι) καὶ τοῦ συνόλου τοῦ ἐκ τοῦ εἴδους καὶ τῆς
30 ὕλης αὐτῆς. ἀλλὰ τοῦ λόγου μέρη τὰ τοῦ εἴδους μόνον ἐστίν, ὁ δὲ λόγος
ἐστὶ τοῦ καθόλου· τὸ γὰρ κύκλῳ εἶναι καὶ κύκλος καὶ ψυχῇ εἶναι καὶ 1036a
31 ψυχὴ ταὐτό. τοῦ δὲ συνόλου ἤδη, οἷον κύκλου τουδί, τῶν καθ' ἕκαστά 149 Br.
τινος ἢ αἰσθητοῦ ἢ νοητοῦ (λέγω δὲ νοητοὺς μὲν οἷον τοὺς μαθηματικούς,
αἰσθητοὺς δὲ οἷον τοὺς χαλκοῦς καὶ τοὺς ξυλίνους), τούτων δὲ οὐκ ἔστιν
32 ὁρισμός, ἀλλὰ μετὰ νοήσεως ἢ αἰσθήσεως γνωρίζονται. ἀπελθόντας δ'
ἐκ τῆς ἐντελεχείας οὐ δῆλον πότερόν ποτέ εἰσιν ἢ οὐκ εἰσίν, ἀλλ' ἀεὶ
λέγονται καὶ γνωρίζονται τῷ καθόλου λόγῳ· ἡ δ' ὕλη ἄγνωστος καθ'
33 αὑτήν. ὕλη δ' ἡ μὲν αἰσθητή ἐστιν ἡ δὲ νοητή, αἰσθητὴ μὲν οἷον χαλ-
κὸς καὶ ξύλον καὶ ὅση κινητὴ ὕλη, νοητὴ δὲ ἡ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑπάρ-
34 χουσα μὴ ᾗ αἰσθητά, οἷον τὰ μαθηματικά. πῶς μὲν οὖν ἔχει περὶ ὅλου
35 καὶ μέρους, καὶ περὶ τοῦ προτέρου καὶ ὑστέρου, εἴρηται. πρὸς δὲ τὴν ἐρώ-
τησιν ἀνάγκη ἀπαντᾶν, ὅταν τις ἔρηται πότερον ἡ ὀρθὴ καὶ ὁ κύκλος
καὶ τὸ ζῷον πρότερον, ἢ εἰς ἃ διαιροῦνται καὶ ἐξ ὧν εἰσί, τὰ μέρη,
36 ὅτι οὐχ ἁπλῶς. εἰ μὲν γάρ ἐστι καὶ ἡ ψυχὴ ζῷον ἔμψυχον ἢ ἕκαστον ἢ

§. 27. ὁ δ' ἄνθρωπος] ὁ δὲ καθόλου ἄνθρωπος Alex. in lemm. 757, a, 42. | ὁ ἵππος] ὁ om. *Ab.* | τὰ οὕτως] ταῦτα οὕτως *Ab.*

§. 29. καὶ τοῦ συνόλου] ὥσπερ καὶ τοῦ συνόλου *Fb.* | τοῦ ἐκ] τῷ ἐκ *S.* | τῆς ὕλης] ὡς ὕλης *Ab.*

§. 30. τοῦ καθόλου] τὸ κ. *Fb.*

§. 31. ἤδη] ἢ *EST.* | τουδί] τοιοῦδὶ καὶ *EST* Bess. Ald. | ἢ αἰσθητοῦ] ἢ om. *ES* Bess. | τοὺς ξυλίνους] τοὺς add. *Ab.* | τούτων δέ] τούτων δὲ δὴ Ald.

§. 32. ποτέ] om. *Ab.*

§. 33. ἐστιν] om. *T.* | νοητή] διανοητή *T.* | ὅση κινητὴ ὕλη] ὅσα κινεῖται *AbFb.* | νοητὴ δέ] ἡ δὲ *Ab.* | μὴ ᾗ] μὴ om. *Hb.* | αἰσθητά] αἰσθητοῖς *Fb.* | οἷον] ὄντα *Ab.*

§. 34. ὅλου καὶ μέρους] ὅλου καὶ περὶ μέρους *Ab*, μέρους καὶ ὅλου *Fb.* | περὶ τοῦ] om. *Fb.*

§. 35. ἀπαντᾶν] ἅπαντα *T.* | ἔρηται] ἐρωτᾷ *T* Ald. | πρότερον] πρότερα *E.* | διαιροῦνται] διαιρεῖται *Ab.* | καὶ ἐξ ὧν] τὰ ἐξ ὧν Ald. | τὰ μέρη] om. *Fb.*

§. 36. ἡ ψυχὴ ζῷον] ψυχὴ τὸ ζῷον Alex. in lemm. 758, a, 2. | ἔμψυχον ἢ ἕκαστον] ἢ ἔμψυχον ἢ ἕκαστον *AbFb* Bess. Vet., ἢ ἔμψυχος ἢ ἕκαστον *E*, ἢ ἕκαστον ἢ ἔμψυχον *S.* | ἢ ἑκάστου] ἢ ἑκ. *E*, »quae unicuique« Vet. | κύκλος] ὁ κ. *Fb* Ald. | καὶ ἡ ὀρθή] καὶ ἡ om. *Ab.* | τὸ ὀρθῇ] τῇ ὀρθῇ Ald. | φατέον ὕστερον] ὕστερον om. Ald. | καί τινος ὀρθῆς] »et quo recto universali« (καί τινος ὀρθῆς καθόλου) Vet.

ἑκάστου, καὶ κύκλος τὸ κύκλῳ εἶναι, καὶ ἡ ὀρθὴ τὸ ὀρθῇ εἶναι καὶ ἡ
οὐσία ἡ τῆς ὀρθῆς, τὶ μὲν καὶ τινὸς φατέον ὕστερον, οἷον τῶν ἐν τῷ
λόγῳ καί τινος ὀρθῆς. καὶ γὰρ ἡ μετὰ τῆς ὕλης ἡ χαλκῆ ὀρθή, καὶ 37
ἡ ἐν ταῖς γραμμαῖς ταῖς καθ' ἕκαστα· ἡ δ' ἄνευ ὕλης τῶν μὲν ἐν τῷ
λόγῳ ὑστέρα, τῶν δ' ἐν τῷ καθ' ἕκαστα μορίων προτέρα. ἁπλῶς δ' οὐ
φατέον. εἰ δ' ἑτέρα καὶ μή ἐστιν ἡ ψυχὴ ζῷον, καὶ οὕτω τὰ μὲν φατέον 38
τὰ δ' οὐ φατέον, ὥσπερ εἴρηται.

Cap. 11.

Ἀπορεῖται δ' εἰκότως καὶ ποῖα τοῦ εἴδους μέρη καὶ ποῖα οὔ, ἀλλὰ 1
150 Br. τοῦ συνειλημμένου. καίτοι τούτου μὴ δήλου ὄντος οὐκ ἔστιν ὁρίσασθαι ἕκαστον· 2
τοῦ γὰρ καθόλου καὶ τοῦ εἴδους ὁ ὁρισμός· ποῖα οὖν ἐστὶ τῶν μερῶν ὡς
ὕλη καὶ ποῖα οὔ, ἐὰν μὴ ᾖ φανερά, οὐδὲ ὁ λόγος ἔσται φανερὸς ὁ τοῦ
πράγματος. ὅσα μὲν οὖν φαίνεται ἐπιγιγνόμενα ἐφ' ἑτέρων τῷ εἴδει, 3
οἷον κύκλος ἐν χαλκῷ καὶ λίθῳ καὶ ξύλῳ, ταῦτα μὲν δῆλα εἶναι δοκεῖ
ὅτι οὐθὲν τῆς τοῦ κύκλου οὐσίας ὁ χαλκὸς οὐδ' ὁ λίθος διὰ τὸ χωρίζεσθαι
1036b αὐτῶν. ὅσα δὲ μὴ ὁρᾶται χωριζόμενα, οὐθὲν μὲν κωλύει ὁμοίως ἔχειν 4
τούτοις, ὥσπερ κἂν εἰ οἱ κύκλοι πάντες ἑωρῶντο χαλκοῖ (οὐθὲν γὰρ ἂν
ἧττον ἦν ὁ χαλκὸς οὐθὲν τοῦ εἴδους), χαλεπὸν δὲ ἀφελεῖν τοῦτο τῇ διανοίᾳ.
οἷον τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος ἀεὶ ἐν σαρξὶ φαίνεται καὶ ὀστοῖς καὶ τοῖς 5
τοιούτοις μέρεσιν· ἆρ' οὖν καὶ ἐστὶ ταῦτα μέρη τοῦ εἴδους καὶ τοῦ λόγου, ἢ
οὔ, ἀλλ' ὕλη; ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ καὶ ἐπ' ἄλλων ἐπιγίγνεσθαι ἀδυνατοῦμεν
χωρίσαι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο δοκεῖ μὲν ἐνδέχεσθαι, ἄδηλον δὲ πότε, ἀποροῦσί 6
τινες ἤδη καὶ ἐπὶ τοῦ κύκλου καὶ τοῦ τριγώνου, ὡς οὐ προσῆκον γραμμαῖς
ὁρίζεσθαι καὶ τῷ συνεχεῖ, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ὁμοίως λέγεσθαι ὡσανεὶ
σάρκες ἢ ὀστᾶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ χαλκὸς καὶ λίθος τοῦ ἀνδριάντος· καὶ 7

§. 38. οὐ] om. *S.*

§. 1. ποῖα τοῦ] ποῖά ἐστι τοῦ *Fb*, ποῖα ἔσται τοῦ *Ab.*

§. 2. δήλου ὄντος] δηλοῦντος *T.* | ποῖα οὖν] ἢ ποῖα οὖν *Ab.*

§. 3. ταῦτα μέν] ταῦτα μὲν οὖν Ald.

§. 4. κἂν εἰ] εἰ om. *Ab.* | οὐθὲν γὰρ ἄν] ἂν om. Ald. | οὐθὲν τοῦ] οὐθὲν om. *ET* Ald. | τοῦτο] τοῦτον *Ab.*

§. 5. οἷον τὸ] τὸ om. *S.* | ταῦτα μέρη] μέρη ταῦτα *ET* Ald. | ἐπ' ἄλλων] ἐπ' ἄλλῳ *TAb* Ald., ἔτ' ἄλλῳ Camot.

§. 6. δοκεῖ μέν] μὲν om. *T* Ald. | πότε] om. *T.* | καὶ τοῦ τρ.] καὶ ἐπὶ τοῦ τρ. *ET* Ald. | πάντα ταῦτα] πάντα καὶ ταῦτα *Ab*, ταῦτα πάντα *T* Ald. | καὶ χαλκὸς — ἀνδριάντος] om. *Hb.* | τοῦ ἀνδριάντος] ita *AbFb*: ceteri κύκλου.

§. 7. πάντα] πάντας *S*, πάντως γρ. *E.* | γραμμῆς] αὐτογραμμῆς γρ. *E.*

ἀνάγυσι πάντα εἰς τὺς ἀριθμύς, καὶ γραμμῆς τὸν λόγον τὸν τῶν δύο
8 εἶναί φασιν. καὶ τῶν τὰς ἰδέας λεγόντων οἱ μὲν αὐτογραμμὴν τὴν δυάδα,
οἱ δὲ τὸ εἶδος τῆς γραμμῆς· ἔνια μὲν γὰρ εἶναι ταὐτὰ τὸ εἶδος καὶ οὗ
τὸ εἶδος, οἷον δυάδα καὶ τὸ εἶδος δυάδος. ἐπὶ γραμμῆς δὲ οὐκ ἔϛι.
9 συμβαίνει δὴ ἕν τε πολλῶν εἶδος εἶναι, ὧν τὸ εἶδος φαίνεται ἕτερον,
ὅπερ καὶ τοῖς Πυθαγορείοις συνέβαινεν· καὶ ἐνδέχεται ἓν πάντων ποιεῖν 151 Br.
10 αὐτὸ εἶδος, τὰ δ' ἄλλα μὴ εἴδη· καίτοι οὕτως ἓν πάντα ἔϛαι. ὅτι μὲν
οὖν ἔχει τινὰ ἀπορίαν τὰ περὶ τοὺς ὁρισμύς, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν,
εἴρηται. διὸ καὶ τὸ πάντ' ἀνάγειν ὕτω καὶ ἀφαιρεῖν τὴν ὕλην περίεργον·
11 ἔνια γὰρ ἴσως τόδ' ἐν τῷδ' ἐϛίν, ἢ ὡδὶ ταδὶ ἔχοντα. καὶ ἡ παραβολὴ
ἡ ἐπὶ τῦ ζῴυ ἣν εἰώθει λέγειν Σωκράτης ὁ νεώτερος, οὐ καλῶς ἔχει·
ἀπάγει γὰρ ἀπὸ τῦ ἀληθῦς, καὶ ποιεῖ ὑπολαμβάνειν ὡς ἐνδεχόμενον εἶναι
τὸν ἄνθρωπον ἄνευ τῶν μερῶν, ὥσπερ ἄνευ τοῦ χαλκῦ τὸν κύκλον.
12 τὸ δ' οὐχ ὅμοιον· αἰσθητὸν γάρ τι τὸ ζῷον, καὶ ἄνευ κινήσεως οὐκ
13 ἔϛιν ὁρίσασθαι, διὸ ὐδ' ἄνευ τῶν μερῶν ἐχόντων πῶς. οὐ γὰρ πάντως
τῦ ἀνθρώπυ μέρος ἡ χείρ, ἀλλ' ἡ δυναμένη τὸ ἔργον ἀποτελεῖν, ὥϛε
14 ἔμψυχος ὖσα· μὴ ἔμψυχος δὲ οὐ μέρος. περὶ δὲ τὰ μαθηματικά, διὰ
τί οὐκ εἰσὶ μέρη οἱ λόγοι τῶν λόγων; οἷον τῦ κύκλυ τὰ ἡμικύκλια·
15 οὐ γάρ ἐϛιν αἰσθητὰ ταῦτα. ἢ οὐθὲν διαφέρει; ἔϛαι γὰρ ὕλη ἐνίων
καὶ μὴ αἰσθητῶν· καὶ παντὸς γὰρ ὕλη τίς ἐϛιν ὃ μή ἐϛι τί ἦν εἶναι 1037 a
16 καὶ εἶδος αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἀλλὰ τόδε τι. κύκλυ μὲν οὖν οὐκ ἔϛαι τῦ
καθόλου, τῶν δὲ καθ' ἕκαϛα ἔϛαι μέρη ταῦτα, ὥσπερ εἴρηται πρότερον·
17 ἔϛι γὰρ ἡ ὕλη ἡ μὲν αἰσθητὴ ἡ δὲ νοητή. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἡ μὲν
ψυχὴ ὐσία ἡ πρώτη, τὸ δὲ σῶμα ὕλη, ὁ δ' ἄνθρωπος ἢ τὸ ζῷον τὸ

---

§. 8. *ταὐτά*] τὸ αὐτὸ *Ab.* | *καὶ τὸ εἶδος*] τὸ om. *Ab.* | *γραμμῆς δὲ*] γραμμ. δὴ *S.* | *οὐκ ἔϛι*] ὐκέτι *Hb* Vet. et Ascl. in paraphr. 759, b, 16.

§. 9. *ποιεῖν αὐτὸ*] αὐτὸ ποιεῖν *T*

§. 10. *τινὰ ἀπορίαν*] ἀπ. τινὰ *ET* Ald. | *τὰ*] om. *T.* | *ὁρισμούς*] ἀριθμοὺς *Hb.* | *διὸ καὶ*] om. *T.* | *τὸ*] om. *Ab.* *περίεργον*] περὶ ἔργον *T.* | *ταδὶ*] om. Alex. 760, a, 19., τοδὶ Ald. | *ἔχοντα*] ἔχον Ald.

§. 12. *τι*] τι ἴσως *ET* Ald. Bess. Vet., om. Alex. 760, a, 3. | *ὐδ'*] om. *Ab.*

§. 13. *ἡ χείρ*] ἡ om. *Ab.*

§. 14. *τῦ κύκλυ*] τῦ add. *AbFb.*

§. 15. *γὰρ ὕλη τίς ἐστιν*] add. *Ab.* | *καὶ εἶδος αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἀλλὰ τόδε τι*] add. *Ab* Vet.

§. 16. *κύκλυ μὲν οὖν οὐκ ἔϛαι τῦ καθόλου*] τῦ μὲν καθόλου κύκλου οὐκ ἔϛαι μέρη καθόλυ *Ab.* | *νοητή*] οὐκ αἰσθητή *T.*

§. 17. *δῆλον δὲ καὶ*] καὶ om. *AbFb.*

ἐξ ἀμφοῖν ὡς καθόλου· Σωκράτης δὲ καὶ Κορίσκος, εἰ μὲν καὶ ἡ 18
ψυχὴ διττόν· οἱ μὲν γὰρ ὡς ψυχήν, οἱ δ' ὡς τὸ σύνολον· εἰ δ' ἁπλῶς
152 Br. ἡ ψυχὴ ἥδε καὶ σῶμα τόδε, ὥσπερ τὸ καθόλου τε καὶ τὸ καθ' ἕκαϛον.
πότερον δ' ἔϛι παρὰ τὴν ὕλην τῶν τοιύτων οὐσιῶν τις ἄλλη, καὶ δεῖ 19
ζητεῖν οὐσίαν αὐτῶν ἑτέραν τινὰ οἷον ἀριθμοὺς ἤ τι τοιοῦτον, σκεπτέον
ὕϛερον. τούτου γὰρ χάριν καὶ περὶ τῶν αἰσθητῶν οὐσιῶν πειρώμεθα 20
διορίζειν, ἐπεὶ τρόπον τινὰ τῆς φυσικῆς καὶ δευτέρας φιλοσοφίας ἔργον
ἡ περὶ τὰς αἰσθητὰς οὐσίας θεωρία· οὐ γὰρ μόνον περὶ τῆς ὕλης δεῖ
γνωρίζειν τὸν φυσικόν, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸν λόγον, καὶ μᾶλλον. ἐπὶ 21
δὲ τῶν ὁρισμῶν πῶς μέρη τὰ ἐν τῷ λόγῳ, καὶ διὰ τί εἷς λόγος ὁ
ὁρισμός (δῆλον γὰρ ὅτι τὸ πρᾶγμα ἕν, τὸ δὲ πρᾶγμα τινὶ ἕν, μέρη
γε ἔχον) σκεπτέον ὕστερον.

Τί μὲν οὖν ἐϛὶ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ πῶς αὐτὸ καθ' αὑτό, καθόλου 22
περὶ παντὸς εἴρηται, καὶ διὰ τί τῶν μὲν ὁ λόγος ὁ τῦ τί ἦν εἶναι
ἔχει τὰ μόρια τοῦ ὁριζομένυ, τῶν δ' οὔ, καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ τῆς ὐσίας
λόγῳ τὰ ὕτω μόρια ὡς ὕλη οὐκ ἐνέϛαι. ὐδὲ γὰρ ἔϛιν ἐκείνης μόρια 23
τῆς ὐσίας ἀλλὰ τῆς συνόλης· ταύτης δέ γ' ἔστι πως λόγος καὶ οὐκ
ἔστιν. μετὰ μὲν γὰρ τῆς ὕλης οὐκ ἔστιν (ἀόριστον γάρ), κατὰ τὴν 24
πρώτην δ' ὐσίαν ἔστιν, οἷον ἀνθρώπυ ὁ τῆς ψυχῆς λόγος. ἡ ὐσία γάρ 25
ἐστι τὸ εἶδος τὸ ἐνόν, ἐξ οὗ καὶ τῆς ὕλης ἡ σύνοδος λέγεται οὐσία,

---

§. 18. *Σωκράτης δὲ καὶ Κορίσκος*] Totum locum Vetus interpres ita reddit: »homo autem vel animal, quod est ex utrisque, ut universaliter; Socrates autem et Coriscus ut singulariter; siquidem anima dupliciter dicitur, alii namque ut animam, alii vero ut totum.« Legit itaque Σωκράτης δὲ καὶ Κορίσκος ὡς καθ' ἕκαστον. | *εἰ*] om. *T.* | *καὶ*] add. *AbFb* Alex. 761, a, 12. | *διττόν*] σωκράτης διττὸν *Ab.* | *οἱ δ'*] ἡ δ' *ST.* | *καὶ σῶμα*] καὶ om. *Ab*, καὶ τὸ σῶμα Ald. | *τόδε*] τὰ δὲ *Ab*, τάδε Var. Lect. ap. Brand. | *τὸ καθόλυ*] τὰ κ. *Ab.* | *τε*] om. Ald.

§. 19. *ἔϛι*] ἔϛι τι *ET* Ald. | *οὐσιῶν τις*] τις οὐσιῶν *ET* Ald., τις om. *Fb.* | *οὐσίαν*] τὴν οὐσ. *Ab.* | *αὐτῶν*] om. *Ab.* | *ἀριθμούς*] ἀριθμὸς *S.*

§. 20. *ἐπεὶ*] ἢ ἐπεὶ *Ab.*

§. 21. *ἐπὶ*] εἰ *Ab*, ἔτι scribendum esse conj. Brand. | *ὁρισμῶν*] μερισμῶν *S.* | *τινὶ*] τίνι Bessario, qui ita vertit: »res autem quomodo una, partes habens, postea considerandum est.«

§. 22. *καθόλου*] om. *S.* | *ὁ λόγος*] ὁ om. *Ab.* | *ὁ τοῦ*] ὁ om. *Fb.* | *ἐν*] ἓν *T.* | *ὡς ὕλη*] ὡς ἡ ὕλη Ald. | *ἐνέϛαι*] ἔνεϛιν *S* Ald.

§. 23. *ὐδὲ γὰρ — οὐκ ἔϛιν*] om. *S.* | *ἐκείνης*] ἐκεῖνα *Hb.* | *συνόλης*] συνόλυ *T* Ald., συνόδυ *Fb* Alex. 761, b, 5. | *δέ γ'*] δ' *T.*

§. 25. *οὐσία γάρ*] γὰρ οὐσία *ET* Ald. | *σύνοδος*] σύνολος *ET* Ald. Bess. Vet. | *δὶς*] δι' ἃ *Ab.* | *ὑπάρξει*] ὑπάρχει *S* Ald. | *ἡ Καλλίᾳ*] ἡ om. *TAb.* | *ἐνέϛαι*] ἔνεϛι *Fb* Bess. Vet., ἓν ἐϛι Ald.

οἷον ἡ κοιλότης· ἐκ γὰρ ταύτης καὶ τῆς ῥινὸς σιμὴ ῥὶς καὶ ἡ σιμότης
ἐστί· δὶς γὰρ ἐν τύτοις ὑπάρξει ἡ ῥίς. ἐν δὲ τῇ συνόλῳ ὐσίᾳ, οἷον
26 ῥινὶ σιμῇ ἢ Καλλίᾳ, ἐνέσται καὶ ἡ ὕλη. καὶ ὅτι τὸ τί ἦν εἶναι ἕκαςον 1037b
ἐπὶ τινῶν μὲν ταὐτόν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πρώτων ὐσιῶν, οἷον καμπυλότης
27 καὶ καμπυλότητι εἶναι, εἰ πρώτη ἐστίν. λέγω δὲ πρώτην ἣ μὴ λέγεται 153 Br.
28 τῷ ἄλλο ἐν ἄλλῳ εἶναι καὶ ὑποκειμένῳ ὡς ὕλῃ. ὅσα δ' ὡς ὕλη ἢ ὡς
συνειλημμένα τῇ ὕλῃ, οὐ ταὐτό, ὐδὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἕν, οἷον ὁ Σωκρά-
της καὶ τὸ μουσικόν· ταῦτα γὰρ ταὐτὰ κατὰ συμβεβηκός.

Cap. 12.

1 *Νῦν δὲ λέγωμεν πρῶτον, ἐφ' ὅσον ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς περὶ ὁρισμῦ
μὴ εἴρηται· ἡ γὰρ ἐν ἐκείνοις ἀπορία λεχθεῖσα πρὸ ἔργου τοῖς περὶ
2 τῆς ὐσίας ἐστὶ λόγοις. λέγω δὲ ταύτην τὴν ἀπορίαν, διὰ τί ποτε ἕν
ἐστιν οὗ τὸν λόγον ὁρισμὸν εἶναι φαμέν, οἷον τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῷον
3 δίπουν· ἔστω γὰρ ὗτος αὐτῦ λόγος. διὰ τί δὴ τῦτο ἕν ἐςιν ἀλλ' οὐ
πολλά, ζῷον καὶ δίπουν; ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ἄνθρωπος καὶ λευκὸν πολλὰ
μέν ἐστιν, ὅταν μὴ ὑπάρχῃ θατέρῳ θάτερον, ἓν δέ, ὅταν ὑπάρχῃ καὶ
πάθῃ τι τὸ ὑποκείμενον ὁ ἄνθρωπος· τότε γὰρ ἓν γίγνεται καὶ ἔςιν ὁ
4 λευκὸς ἄνθρωπος. ἐνταῦθα δ' οὐ μετέχει θατέρυ θάτερον· τὸ γὰρ
γένος οὐ δοκεῖ μετέχειν τῶν διαφορῶν· ἅμα γὰρ ἂν τῶν ἐναντίων τὸ
αὐτὸ μετεῖχεν· αἱ γὰρ διαφοραὶ ἐναντίαι, αἷς διαφέρει τὸ γένος. εἰ δὲ
καὶ μετέχει, ὁ αὐτὸς λόγος, εἴπερ εἰσὶν αἱ διαφοραὶ πλείυς, οἷον πεζόν,
5 δίπυν, ἄπτερον. διὰ τί γὰρ ταῦθ' ἓν ἀλλ' οὐ πολλά; οὐ γὰρ ὅτι ἐνυ-

---

§. 26. τὸ τί] om. *Ab.* | ἕκαςον] καὶ ἕκαςον *E* Alex. 761, b, 20. Ald. Bess. Vet. | καμπυλότης καὶ] om. *Ab.* | εἰ] ἡ *STAb* Ald. Sed Bekkeri scripturam confirmant interpretes latini.

§. 27. πρώτην ἣ] πρῶτον ἣ *Ab.* | τῷ] τὸ *Ab.* | ὡς ὕλῃ] ὡς ὕλη Vallius tacite. Vetus interpres locum ita vertit: »quae non dicitur per aliud in alio esse, ut in subjecto vel materia.«

§. 28. ἢ ὡς] ἢ ὡς τὰ *Ab.* | οὐδὲ κατὰ] εἰ μὴ κατὰ Ald. | ὁ Σωκρ. καὶ τὸ μυσικόν] σωκρ. καὶ μυσικὸς *Ab.* | ταὐτὰ] ταῦτα *S*, πάντα *T.* | κατὰ] καὶ κατὰ *ES.*

§. 1. λέγωμεν] λέγομεν *THb*, λέγω *Fb.* | μὴ] μοι *T*, om. *Fb.* | ἐςὶ λόγοις ἐςί *Ab.*

§. 2. ἕν] om. *Ab.* | ἐςιν] ἐςι τὸ ὁριςὸν *SFb* Alex. 761, b, 41. Ald. Bess. | οἷον τῦ] οἷον ὁ τῦ *ET* Ald. | ἔςω γὰρ — ζῷον καὶ δίπυν §. 3.] om. *TAb.*

§. 3. ἓν δέ] εἰ δὲ *Ab.* | τότε γάρ] τῦτο γὰρ *S.*

§. 4. ἅμα γὰρ ἂν] ἂν om. *Ab.* | αἱ διαφοραὶ πλείυς] αἱ om. *E.*

§. 5. οὐ γὰρ ὅτι ἐνυπάρχει] om. *S* Ald. | ἔςαι ἕν] ἔςαι τὸ ἕν Ald.

πάρχει· οὕτω μὲν γὰρ ἐξ ἁπάντων ἔσται ἕν. δεῖ δέ γε ἓν εἶναι ὅσα 6
ἐν τῷ ὁρισμῷ· ὁ γὰρ ὁρισμὸς λόγος τίς ἐστιν εἷς καὶ ὐσίας, ὥσθ' ἑνός
τινος δεῖ αὐτὸν εἶναι λόγον· καὶ γὰρ ἡ οὐσία ἕν τι καὶ τόδε τι σημαίνει,
154 Br. ὡς φαμέν. δεῖ δ' ἐπισκοπεῖν πρῶτον περὶ τῶν κατὰ τὰς διαιρέσεις 7
ὁρισμῶν. οὐθὲν γὰρ ἕτερόν ἐστιν ἐν τῷ ὁρισμῷ πλὴν τό τε πρῶτον 8
λεγόμενον γένος καὶ αἱ διαφοραί· τὰ δ' ἄλλα γένη ἐςὶ τό τε πρῶτον καὶ
μετὰ τούτου αἱ συλλαμβανόμεναι διαφοραί, οἷον τὸ πρῶτον ζῷον, τὸ δ'
1038a ἐχόμενον ζῷον δίπουν, καὶ πάλιν ζῷον δίπουν ἄπτερον· ὁμοίως δὲ κἂν
διὰ πλειόνων λέγηται. ὅλως δ' οὐθὲν διαφέρει διὰ πολλῶν ἢ δι' ὀλί- 9
γων λέγεσθαι, ὥστ' οὐδὲ δι' ὀλίγων ἢ διὰ δυοῖν· τοῖν δυοῖν δὲ τὸ μὲν
διαφορὰ τὸ δὲ γένος, οἷον τῦ ζῷον δίπουν τὸ μὲν ζῷον γένος, διαφορὰ
δὲ θάτερον. εἰ οὖν τὸ γένος ἁπλῶς μὴ ἔςι παρὰ τὰ ὡς γένους εἴδη, 10
ἢ εἰ ἔςι μὲν ὡς ὕλη δ' ἐςίν (ἡ μὲν γὰρ φωνὴ γένος καὶ ὕλη, αἱ δὲ δια-
φοραὶ τὰ εἴδη καὶ τὰ ςοιχεῖα ἐκ ταύτης ποιῦσιν), φανερὸν ὅτι ὁ ὁρι-
σμός ἐςιν ὁ ἐκ τῶν διαφορῶν λόγος. ἀλλὰ μὴν καὶ δεῖ γε διαιρεῖσθαι 11
τὴν τῆς διαφορᾶς διαφοράν, οἷον ζῴου διαφορὰ τὸ ὑπόπουν· πάλιν τῦ
ζῴου τῦ ὑπόποδος τὴν διαφορὰν δεῖ εἰδέναι ᾗ ὑπόπουν. ὡς οὐ λεκτέον 12
τῦ ὑπόποδος τὸ μὲν πτερωτὸν τὸ δὲ ἄπτερον, ἐάνπερ λέγῃ καλῶς, ἀλλὰ
διὰ τὸ ἀδυνατεῖν ποιήσει τῦτο· ἀλλ' ἢ τὸ μὲν σχιζόπουν τὸ δ' ἄσχιςον·
αὗται γὰρ διαφοραὶ ποδός· ἡ γὰρ σχιζοποδία ποδότης τις. καὶ ὕτως 13
ἀεὶ βούλεται βαδίζειν ἕως ἂν ἔλθῃ εἰς τὰ ἀδιάφορα. τότε δ' ἔσονται

---

§. 6. ὅσα ἐν] ὅσα ἓν *ET* Ald. | καὶ ὐσίας] καὶ ὐσία *ET* Ald. Bess. Vet. | ὥσθ'] ὥςπερ *S.* | εἶναι λόγον] λόγον εἶναι *ST.* | καὶ γάρ] εἰ γὰρ *Ab.*

§. 7. ἐπισκοπεῖν] σκοπεῖν *Fb.*

§. 8. τό τε πρῶτον] τε om. *Ab* Alex. | καὶ αἱ διαφοραὶ] καὶ διαφοραὶ *Ab*, καὶ ἡ διαφορά *Fb* γρ. *E* Alex. | μετὰ τύτυ] μετὰ τῦτο *S.* | κἂν] καὶ ἐὰν *Ab.*

§. 9. ἢ δι'] δι' om. *Ab.* | λέγεσθαι, ὥς' ὐδὲ δι' ὀλίγων] om. Ald. | τῦ ζῷον] τὸ ζῷον *ET* Ald.

§. 10 τὰ εἴδη καὶ τὰ ςοιχεῖα] Bess. ita vertit: »vox namque genus et materia, differentiae autem species, nam elementa quoque ex hac faciunt« quasi legerit *αἱ δὲ διαφοραὶ τὰ εἴδη· καὶ γὰρ τὰ στοιχεῖα κτλ.* | ἐκ ταύτης] δ' ἐκ ταύτης *E.* | ὁ ὁρισμός] ὁ om. *T* Ald.

§. 11. τὴν τῆς διαφορᾶς διαφοράν] »oportet dividi differentia differentiam« Bess. | οἷον ζῴου] οἷον ζῴῳ *T.* | εἰδέναι] εἶναι *Ab.*

§. 12. ἐάνπερ] περ om. *S*, κἄνπερ Sylb. Casaub. | λέγῃ] λέγηται *ST* Ald. Bess. | ἀδυνατεῖν] δυνατεῖν *Ab*, ἀδύνατον *S*, ἀδυνατεῖν διαιρεῖν ex veteribus interpretibus conjicit Casaub. | ἀλλ' ἢ] ἀλλ' ᾖ *Ab*, ἀλλ' εἰ ceteri. | ποδότης τίς] ποδότης τίς ἐςιν Ald.

§. 13. ἕως] ὡς Ald.

τοσαῦτα εἴδη ποδὸς ὅσαιπερ αἱ διαφοραί, καὶ τὰ ὑπόποδα ζῷα ἴσα ταῖς
14 διαφοραῖς. εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχει, φανερὸν ὅτι ἡ τελευταία διαφορὰ
ἡ οὐσία τοῦ πράγματος ἔϛαι καὶ ὁ ὁρισμός, εἴπερ μὴ δεῖ πολλάκις ταὐτὰ
15 λέγειν ἐν τοῖς ὅροις· περίεργον γάρ. συμβαίνει δέ γε τοῦτο· ὅταν γὰρ
εἴπῃ ζῷον ὑπόπουν δίπουν, οὐθὲν ἄλλο εἴρηκεν ἢ ζῷον πόδας ἔχον, δύο 155 Br.
πόδας ἔχον· κἂν τοῦτο διαιρῇ τῇ οἰκείᾳ διαιρέσει, πλεονάκις ἐρεῖ καὶ ἰσά-
16 κις ταῖς διαφοραῖς. ἐὰν μὲν δὴ διαφορᾶς διαφορὰ γίγνηται, μία ἔϛαι
ἡ τελευταία τὸ εἶδος καὶ ἡ οὐσία· ἐὰν δὲ κατὰ συμβεβηκός, οἷον εἰ διαι-
ροῖ τοῦ ὑπόποδος τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ μέλαν, τοσαῦται ὅσαι ἂν αἱ τομαὶ
17 ὦσιν. ὥϛε φανερὸν ὅτι ὁ ὁρισμὸς λόγος ἐϛὶν ὁ ἐκ τῶν διαφορῶν, καὶ
18 τούτων τῆς τελευταίας κατά γε τὸ ὀρθόν. δῆλον δ' ἂν εἴη, εἴ τις με-
τατάξειε τοὺς τοιούτους ὁρισμούς, οἷον τὸν τοῦ ἀνθρώπου, λέγων ζῷον δίπουν
19 ὑπόπουν· περίεργον γὰρ τὸ ὑπόπουν εἰρημένου τοῦ δίποδος. τάξις δ' οὐκ
ἔϛιν ἐν τῇ οὐσίᾳ· πῶς γὰρ δεῖ νοῆσαι τὸ μὲν ὕϛερον τὸ δὲ πρότερον;
περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ τὰς διαιρέσεις ὁρισμῶν τοσαῦτα εἰρήσθω τὴν πρώ-
την, ποῖοί τινές εἰσιν.

Cap. 13.

1 Ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς οὐσίας ἡ σκέψις ἐϛί, πάλιν ἐπανέλθωμεν. λέγε- 1038 b
ται δ' ὥσπερ τὸ ὑποκείμενον οὐσία εἶναι καὶ τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ τὸ ἐκ
2 τούτων καὶ τὸ καθόλου. περὶ μὲν οὖν τοῖν δυοῖν εἴρηται· καὶ γὰρ περὶ
τοῦ τί ἦν εἶναι καὶ τοῦ ὑποκειμένου, ὅτι διχῶς ὑπόκειται, ἢ τόδε τι ὄν,
3 ὥσπερ τὸ ζῷον τοῖς πάθεσιν, ἢ ὡς ἡ ὕλη τῇ ἐντελεχείᾳ. δοκεῖ δὲ καὶ
τὸ καθόλου αἴτιόν τισιν εἶναι μάλιϛα, καὶ εἶναι ἀρχὴ τὸ καθόλου· διὸ ἐπέλ-
4 θωμεν καὶ περὶ τούτου. ἔοικε γὰρ ἀδύνατον εἶναι οὐσίαν εἶναι ὁτιοῦν τῶν
5 καθόλου λεγομένων. πρώτη μὲν γὰρ οὐσία ἴδιος ἑκάϛῳ ἣ οὐχ ὑπάρχει

---

§. 14. ὁ ὁρισμός] ὁ om. *T* | ταὐτὰ] τὸ αὐτὸ *Fb*, ταῦτα Ald., om. *T*.
§. 15. ἢ ζῷον] εἰ μὴ ζῷον *Ab*. Deinde πόδας post ζῷον om. *ET*. | δύο πόδας ἔχον] ἔχον δύο πόδας *S*, ἔχον om. *T*.
§. 16. γίγνηται] γίγνεται *S*, γένηται *TFb* Ald. | διαιροῖ] διαιρεῖ *SAb*, διαιροίη Ald. | τοσαῦται] τοσαῦτα *Ab*.
§. 18. δῆλον δ'] δ' om. *T*. | μετατάξειε] μετάξειε Ald. | λέγων] λόγον *S*.
§. 19. τὴν πρώτην] om. *Fb* Bess.
§. 1. ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ *Fb*. | ἡ σκέψις ἐϛί] ἐϛὶν ἡ σκέψις *T*.
§. 2. ἢ τόδε] ἢ om. *Ab*, ἢ ὡς τόδε Sylb. | ἡ ὕλη] ἡ om. *ST* Ald.
§. 3. ἀρχὴ] „ἀρχὴ *S*" Bekkerus in marg., καὶ ἀρχὴν Ald.
§. 4. εἶναι οὐσίαν εἶναι] εἶναι prius om. *Ab*, alterum *T*.
§. 5. γὰρ] γὰρ ἡ *SAb*. | οὐσία ἴδιος ἑκάϛῳ] οὐσία ἡ ἑκάϛου ἴδιος ἑκάστου *E* Bess. Vet. Ascl. 764, a, 8. 766, b, 45 et omisso ἡ *S*, οὐσία ἡ ἑκάστου *T* Ald.

ἄλλῳ, τὸ δὲ καθόλου κοινόν· τοῦτο γὰρ λέγεται καθόλου ὃ πλείοσιν ὑπάρ-
χειν πέφυκεν. τίνος οὖν οὐσία τοῦτ' ἔϛαι; ἢ γὰρ ἁπάντων ἢ οὐθενός. ἁπάν- 6
156 Br. των δ' οὐχ οἷόν τε· ἑνὸς δ' εἰ ἔϛαι, καὶ τἆλλα τοῦτ' ἔϛαι· ὧν γὰρ μία ἡ
οὐσία, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἓν καὶ αὐτὰ ἕν. ἔτι οὐσία λέγεται τὸ μὴ καθ' 7
ὑποκειμένου, τὸ δὲ καθόλου καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται ἀεί. ἀλλ' ἆρα 8
οὕτω μὲν οὐκ ἐνδέχεται ὡς τὸ τί ἦν εἶναι, ἐν τούτῳ δὲ ἐνυπάρχειν, οἷον τὸ
ζῷον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἵππῳ. οὐκοῦν δῆλον ὅτι ἔϛι τις αὐτοῦ λόγος.
διαφέρει δ' οὐθὲν οὐδ' εἰ μὴ πάντων λόγος ἐϛὶ τῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ· οὐθὲν γὰρ 9
ἧττον οὐσία τοῦτ' ἔϛαι τινός, ὡς ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἀνθρώπου ἐν ᾧ ὑπάρχει.
ὥστε τὸ αὐτὸ συμβήσεται πάλιν· ἔσται γὰρ οὐσία ἐκείνου οὐσία, οἷον τὸ 10
ζῷον ἐν ᾧ ὡς ἴδιον ὑπάρχει. ἔτι δὲ καὶ ἀδύνατον καὶ ἄτοπον τὸ τόδε 11
καὶ οὐσίαν, εἰ ἔστιν ἔκ τινων, μὴ ἐξ οὐσιῶν εἶναι μηδ' ἐκ τοῦ τόδε τι,
ἀλλ' ἐκ ποιοῦ· πρότερον γὰρ ἔσται μὴ οὐσία τε καὶ τὸ ποιὸν οὐσίας τε
καὶ τοῦ τόδε. ὅπερ ἀδύνατον· οὔτε λόγῳ γὰρ οὔτε χρόνῳ οὔτε γενέσει 12
οἷόν τε τὰ πάθη τῆς οὐσίας εἶναι πρότερα· ἔσται γὰρ χωριϛά. ἔτι τῷ 13
Σωκράτει οὐσίᾳ ἐνυπάρξει οὐσία, ὥστε δυοῖν ἔσται οὐσία. ὅλως δὲ συμ-
βαίνει, εἰ ἔστιν οὐσία ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅσα οὕτω λέγεται, μηθὲν τῶν ἐν
τῷ λόγῳ εἶναι μηθενὸς οὐσίαν, μηδὲ χωρὶς ὑπάρχειν αὐτῶν μηδ' ἐν ἄλλῳ,
λέγω δ' οἷον οὐκ εἶναί τι ζῷον παρὰ τὰ τινά, οὐδ' ἄλλο τῶν ἐν τοῖς λό-
γοις οὐθέν. ἔκ τε δὴ τούτων θεωροῦσι φανερὸν ὅτι οὐθὲν τῶν καθόλου ὑπαρ- 14

Reliquorum librorum scripturam, quam Bekkerus reddidit, confirmare videtur Alex. 764, a, 10. | ἢ οὐχ ὑπάρχει ἄλλῳ] ἢ οὐχ ὑπάρχει ἄλλο *T*.
§. 6. ἁπάντων] πάντων *EST* Ald. | ἁπάντων] πάντων *EST* Ald. | δ' εἰ ἔϛαι] γρ. δὴ ἐϛὶ *E*, δ' ἔϛαι Ald. | τοῦτ' ἔσται] post ἔσται exhibet *S* ἢ γὰρ παντὸς ἢ οὐδενός.
§. 8. τούτῳ] αὐτῷ *EST* Ald. Bess. Vet., γρ. καὶ „ἐν αὐτοῖς" ἤτοι τοῖς ὑποκειμένοις *E* inter versus. | ἐνυπάρχειν] ἐνυπάρχει *S* Bess. Vet. | τὸ ζῷον] om. *T*. | ἔϛι] ἔϛαι *S* Ald.
§. 10. ᾧ] ᾧ εἴδει *TAb* Ald. Diversum textum ante oculos habuisse videtur interpres vetus, qui totum colon ita vertit: »iterum enim erit substantia in illius substantia, ut animal, in quo est species, proprium existit.« Atque Bess.: »erit enim substantia illius substantia, ut animal speciei, in qua ut proprium existit.«
§. 11. τὸ τόδε] τότε δὲ *T*, τὸ τόδε τι Alex. in lemm. 764, b, 14. | καὶ οὐσίαν] καὶ τὴν οὐσίαν *Fb*. | ποιοῦ] τοῦ ποιοῦ *T* Ald. | οὐσία τε] οὐσία δὲ *T*, τε om. *Ab*.
§. 12. ὅπερ] τοῦτο δὲ *Ab*. | χωριϛά] καὶ χωριϛά *Ab*.
§. 13. Σωκράτει] σωκράτῃ *T* Ald. | οὐσίᾳ] om. *EAb*, post οὐσία ponit *T* et γρ. *E*, post ἐνυπάρξει Vet. | οὐσία] οὐσίαι *T*. | ὅλως] ἄλλως *AbH* (ita Bekkeri typothetae per negligentiam). | ἐν ἄλλῳ] ἓν ἐν ἄλλῳ *TAb*. | λόγοις] λογικοῖς *Hb* Ascl. 765, a, 1. | οὐθέν] οὐδὲν γὰρ *Ab*.
§. 14. ἔκ τε] ἐκ δὲ *T*. | τόδε] τὸ τόδε *Fb*.

χόντων οὐσία ἐστί, καὶ ὅτι οὐθὲν σημαίνει τῶν κοινῇ κατηγορουμένων τόδε 1039a
15 τι, ἀλλὰ τοιόνδε. εἰ δὲ μή, ἄλλα τε πολλὰ συμβαίνει καὶ ὁ τρίτος ἄν-
16 θρωπος. ἔτι δὲ καὶ ὧδε δῆλον. ἀδύνατον γὰρ οὐσίαν ἐξ οὐσιῶν εἶναι
ἐνυπαρχουσῶν ὡς ἐντελεχείᾳ· τὰ γὰρ δύο οὕτως ἐντελεχείᾳ οὐδέποτε ἓν
ἐντελεχείᾳ, ἀλλ' ἐὰν δυνάμει δύο ᾖ, ἔσται ἕν, οἷον ἡ διπλασία ἐκ δύο 157 Br.
17 ἡμίσεων δυνάμει γε· ἡ γὰρ ἐντελέχεια χωρίζει. ὥστε εἰ ἡ οὐσία ἕν, οὐκ
ἔσται ἐξ οὐσιῶν ἐνυπαρχουσῶν, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ὃν λέγει Δημό-
κριτος ὀρθῶς· ἀδύνατον γὰρ εἶναί φησιν ἐκ δύο ἓν ἢ ἐξ ἑνὸς δύο γε-
18 νέσθαι· τὰ γὰρ μεγέθη τὰ ἄτομα τὰς οὐσίας ποιεῖ. ὁμοίως τοίνυν
δῆλον ὅτι καὶ ἐπ' ἀριθμοῦ ἕξει, εἴπερ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς σύνθεσις μονάδων,
ὥσπερ λέγεται ὑπό τινων· ἢ γὰρ οὐχ ἓν ἡ δυάς, ἢ οὐκ ἔστι μονὰς ἐν αὐτῇ
19 ἐντελεχείᾳ. ἔχει δὲ τὸ συμβαῖνον ἀπορίαν. εἰ γὰρ μήτε ἐκ τῶν καθόλου
οἷόν τ' εἶναι μηδεμίαν οὐσίαν διὰ τὸ τοιόνδε ἀλλὰ μὴ τόδε τι σημαί-
νειν, μήτ' ἐξ οὐσιῶν ἐνδέχεται ἐντελεχείᾳ εἶναι μηδεμίαν οὐσίαν σύνθετον,
ἀσύνθετον ἂν εἴη οὐσία πᾶσα, ὥστ' οὐδὲ λόγος ἂν εἴη οὐδεμιᾶς οὐσίας.
20 ἀλλὰ μὴν δοκεῖ γε πᾶσι καὶ ἐλέχθη πάλαι ἢ μόνον εἶναι οὐσίας ὅρον ἢ
21 μάλιστα· νῦν δ' οὐδὲ ταύτης. οὐδενὸς ἄρ' ἔσται ὁρισμός· ἢ τρόπον μέν
τινα ἔσται, τρόπον δέ τινα οὔ. δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν
ὕστερον μᾶλλον.

Cap. 14.

1 Φανερὸν δ' ἐξ αὐτῶν τούτων τὸ συμβαῖνον καὶ τοῖς τὰς ἰδέας
λέγουσιν οὐσίας τε καὶ χωριστὰς εἶναι, καὶ ἅμα τὸ εἶδος ἐκ τοῦ γένους
2 ποιοῦσι καὶ τῶν διαφορῶν. εἰ γάρ ἐστι τὰ εἴδη καὶ τὸ ζῷον ἐν τῷ ἀν-
3 θρώπῳ καὶ ἵππῳ, ἤτοι ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ ἐστὶν ἢ ἕτερον. τῷ

---

§. 16. ἀδύνατον γάρ] γὰρ om. AbFbHb. | ὡς] οὕτως ὡς EST Ald. Bess. Vet. | τὰ γὰρ δύο οὕτως ἐντ.] om. S. | οἷον ἡ] οἷον εἰ Ab. | γε] ἓν T. | χωρίζει] ἐν ἄλλοις χωρίζει Ald.

§. 17. εἰ] om. E. | ὂν] ὃ T.

§. 18. δῆλον ὅτι] om. Hb. | ἐπ' ἀριθμοῦ] ἐπὶ τοῦ ἀρ. Hb. | ὁ ἀριθμὸς] ὁ om. Ab. | σύνθεσις] om. Ab. | ἡ δυάς] ἢ δυάς T Ald. | ἔστι] ἔνεστι ET Ald. Bess. Vet.

§. 19. διὰ τὸ τοιόνδε] διὰ τοσόνδε T. | σύνθετον] om. ESTHb Syr. ap. Ascl. Vet., tuetur Alex.

§. 20. πᾶσι] πᾶσα Ab. | εἶναι οὐσίας] οὐσίας εἶναι Ab.

§. 1. τούτων] τοῦτο Fb. | οὐσίας τε καὶ χωριστὰς] οὐσίας τε χωριστὰς Ab, χωριστάς τε οὐσίας Fb, »substantias separabiles esse« Vet. | ἅμα] om. S. | τὸ] καὶ τὸ ET.

§. 3. μὲν γάρ] μὲν om. S, γὰρ om. Ab. | διέξεισι λόγον ὁ λέγων] ὁ λέγων διέξ. λόγ. Ab.

μὲν γὰρ λόγῳ δῆλον ὅτι ἕν· τὸν γὰρ αὐτὸν διέξεισι λόγον ὁ λέγων ἐν ἑκα-
τέρῳ. εἰ οὖν ἐστί τις ἄνθρωπος αὐτὸς καθ' αὑτὸν τόδε τι καὶ κεχωρι- 4
158 Br. σμένον, ἀνάγκη καὶ ἐξ ὧν, οἷον τὸ ζῷον καὶ τὸ δίπουν, τόδε τι σημαί-
νειν καὶ εἶναι χωριστὰ καὶ οὐσίας· ὥστε καὶ τὸ ζῷον. εἰ μὲν οὖν τὸ 5
αὐτὸ καὶ ἓν τὸ ἐν τῷ ἵππῳ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ σὺ σαυτῷ, πῶς τὸ
1039b ἓν ἐν τοῖς οὖσι χωρὶς ἓν ἔσται, καὶ διὰ τί οὐ καὶ χωρὶς αὑτοῦ ἔσται τὸ ζῷον
τοῦτο; ἔπειτα εἰ μὲν μεθέξει τοῦ δίποδος καὶ τοῦ πολύποδος, ἀδύνατόν τι 6
συμβαίνει· τἀναντία γὰρ ἅμα ὑπάρξει αὐτῷ ἑνὶ καὶ τῷδέ τινι ὄντι. εἰ δὲ 7
μή, τίς ὁ τρόπος ὅταν εἴπῃ τις τὸ ζῷον εἶναι δίπουν ἢ πεζόν; ἀλλ' ἴσως
σύγκειται καὶ ἅπτεται ἢ μέμικται. ἀλλὰ πάντα ἄτοπα. ἀλλ' ἕτερον ἐν 8
ἑκάστῳ. οὐκοῦν ἄπειρα ὡς ἔπος εἰπεῖν ἔσται ὧν ἡ οὐσία ζῷον· οὐ γὰρ κατὰ
συμβεβηκὸς ἐκ ζῴου ὁ ἄνθρωπος. ἔτι πολλὰ ἔσται αὐτὸ τὸ ζῷον· οὐσία 9
τε γὰρ τὸ ἐν ἑκάστῳ ζῷον· οὐ γὰρ κατ' ἄλλο λέγεται. εἰ δὲ μή, ἐξ ἐκείνου
ἔσται ὁ ἄνθρωπος καὶ γένος αὐτοῦ ἐκεῖνο. καὶ ἔτι ἰδέαι ἅπαντα ἐξ ὧν 10
ὁ ἄνθρωπος. οὐκοῦν οὐκ ἄλλου μὲν ἰδέα ἔσται ἄλλου δ' οὐσία· ἀδύνατον γάρ.
αὐτὸ ἄρα ζῷον ἓν ἕκαστον ἔσται τῶν ἐν τοῖς ζῴοις. ἔτι ἐκ τίνος τοῦτο 11
καὶ πῶς ἐξ αὐτοῦ ζῷον; ἢ πῶς οἷόν τε εἶναι τὸ ζῷον ὃ οὐσία, τοῦτο αὐτὸ
παρ' αὐτὸ τὸ ζῷον; ἔτι δ' ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ταῦτά τε συμβαίνει καὶ 12
τούτων ἀτοπώτερα. εἰ δὴ ἀδύνατον οὕτως ἔχειν, δῆλον ὅτι οὐκ ἔστιν εἴδη
αὐτῶν οὕτως ὥς τινές φασιν.

---

§. 4. αὐτὸς καθ' αὑτὸν] αὐτὸ καθ' αὑτὸ ET Ald. Bess. Vet. | τόδε] καὶ τόδε Fb Alex., τὸ τόδε S. | καὶ κεχ.] καὶ om. TFb Alex.; καὶ κεχ. — τόδε τι om. S. | ὥστε καὶ τὸ ζῷον] »quare et ipsum animal« Bess.

§. 5. ἓν τὸ] add. Ab et Alex. 766, a, 30. ἕν τι καὶ Bess. | καὶ τῷ ἀνθρώπῳ] add. AbFb Alex. et ut probabile est Asclep. 766, a, 5. | σὺ σαυτῷ] αὐτὸς αὑτῷ Ab. | πῶς] om. Ab. | τὸ ἓν] add. AbFb, τὸ ὂν Alex. in paraphr. | ἐν τοῖς οὖσι χωρὶς] ἐν χωρὶς οὖσιν ET Ald., ἐγχωρὶς οὖσιν S. | ἓν ἔσται] ἐνέσται scribendum esse suspicatur Sylb. | χωρὶς αὑτοῦ] αὐτὸ Ab. | τοῦτο] ἑαυτοῦ Ab.

§. 6. μεθέξει] μὴ μεθέξει T. | τῷδέ τινι ὄντι] τῷ δέοντι T; τινι add. AbFb.

§. 7. ὁ τρόπος] ὁ om. Ab. | τις] τί Ab. | δίπουν] καὶ δίπουν Bess. | πεζόν] post πεζόν Fb et Alex. 766, a, 38. addunt ἢ ζῷον ἄπουν.

§. 8. οὐ γάρ] οὐ καὶ S. | ὁ] om. Ab.

§. 9. αὐτὸ τὸ] τὸ om. T. | κατ' ἄλλο] κατ' ἄλλου Ald.

§. 10. ἰδέαι] γρ. ἰδέα E. | ζῷον ἓν] ἓν add. Ab. | ἕκαστον ἔσται] ἔσται ἕκαστον ES Ald.

§. 11. ἐκ τίνος] »ex aliquo« Bess. | τοῦτο] τούτου EST Ald. | αὐτοῦ ζῷον] αὐτοῦ ζῴου EST Ald. Bess. Vet., αὐτοζῴου γρ. E. Quam scripturam Alexander ante oculos habuerit, ex ejus paraphrasi haud satis apparet 767, a, 39. | τὸ ζῷον] γρ. οὐσία E. | ὃ] om. Ab.

§. 12. ἔτι δ'] ἔτι δὲ καὶ T. | εἴδη] ἰδέα ET Ald.

Cap. 15.

1 Ἐπεὶ δ' ἡ οὐσία ἑτέρα τό τε σύνολον καὶ ὁ λόγος (λέγω δ' ὅτι ἡ
μὲν οὕτως ἐστὶν οὐσία σὺν τῇ ὕλῃ συνειλημμένος ὁ λόγος, ἡ δ' ὁ λόγος
ὅλως), ὅσαι μὲν οὖν οὕτω λέγονται, τούτων μὲν ἔστι φθορά· καὶ γὰρ γένε- 159 Br
2 σις· τοῦ δὲ λόγου οὐκ ἔστιν οὕτως ὥστε φθείρεσθαι· οὐδὲ γὰρ γένεσις (οὐ γὰρ
γίγνεται τὸ οἰκίᾳ εἶναι ἀλλὰ τὸ τῇδε τῇ οἰκίᾳ), ἀλλ' ἄνευ γενέσεως καὶ
φθορᾶς εἰσὶ καὶ οὐκ εἰσίν· δέδεικται γὰρ ὅτι οὐθεὶς ταῦτα γεννᾷ οὐδὲ ποιεῖ.
3 διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῶν οὐσιῶν τῶν αἰσθητῶν τῶν καθ' ἕκαστα οὔθ' ὁρισμὸς
οὔτ' ἀπόδειξίς ἐστιν, ὅτι ἔχουσιν ὕλην ἧς ἡ φύσις τοιαύτη ὥστ' ἐνδέχεσθαι
4 καὶ εἶναι καὶ μή· διὸ φθαρτὰ πάντα τὰ καθ' ἕκαστα αὐτῶν. εἰ οὖν ἥ
τ' ἀπόδειξις τῶν ἀναγκαίων καὶ ὁ ὁρισμὸς ἐπιστημονικός, καὶ οὐκ ἐνδέ-
χεται, ὥσπερ οὐδ' ἐπιστήμην ὁτὲ μὲν ἐπιστήμην ὁτὲ δ' ἄγνοιαν εἶναι, ἀλλὰ
δόξα τὸ τοιοῦτόν ἐστιν, οὕτως οὐδ' ἀπόδειξιν οὐδ' ὁρισμόν, ἀλλὰ δόξα ἐστι 1040a
τοῦ ἐνδεχομένου ἄλλως ἔχειν, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη αὐτῶν οὔτε ὁρισμὸς οὔτε
5 ἀπόδειξις. ἄδηλά τε γὰρ τὰ φθειρόμενα τοῖς ἔχουσι τὴν ἐπιστήμην, ὅταν
ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἀπέλθῃ· καὶ σωζομένων τῶν λόγων ἐν τῇ ψυχῇ τῶν
6 αὐτῶν οὐκ ἔσται οὔτε ὁρισμὸς ἔτι οὔτε ἀπόδειξις. διὸ δεῖ τῶν πρὸς ὅρον,
ὅταν τις ὁρίζηταί τι τῶν καθ' ἕκαστα, μὴ ἀγνοεῖν ὅτι ἀεὶ ἀναιρεῖν ἔστιν·
7 οὐ γὰρ ἐνδέχεται ὁρίσασθαι. οὐδὲ δὴ ἰδέαν οὐδεμίαν ἔστιν ὁρίσασθαι· τῶν
8 γὰρ καθ' ἕκαστον ἡ ἰδέα, ὡς φασί, καὶ χωριστή. ἀναγκαῖον δ' ἐξ ὀνομά-
των εἶναι τὸν λόγον. ὄνομα δ' οὐ ποιήσει ὁ ὁριζόμενος· ἄγνωστον γὰρ ἔσται.
9 τὰ δὲ κείμενα κοινὰ πᾶσιν. ἀνάγκη ἄρα ὑπάρχειν καὶ ἄλλῳ ταῦτα· οἷον
εἴ τις σὲ ὁρίσαιτο, ζῷον ἐρεῖ ἰσχνὸν ἢ λευκὸν ἢ ἕτερόν τι ὃ καὶ ἄλλῳ

---

§. 1. ἡ μὲν] εἰ μὲν *Fb*. | ὅλως] om. *Ab*. | λέγονται] λέγεται Ald. | φθορά] καὶ φθορά *Ab*.

§. 2. ὥστε] om. *S*. | οὐδὲ] οὐδὲν *E*, οὐ *Ab*.

§. 3. οὔθ' ὁρισμὸς] οὔτ' ἀριθμὸς *T*. | αὐτῶν] om. *Hb*.

§. 4. ἥ τ'] εἴτε Ald., ὅτε Sylb. | ὁτὲ μὲν ἐπιστήμην] om. *Ab*. | ἀπόδειξιν οὐδ' ὁρισμόν] ἀπόδειξις οὐδ' ὁρισμός *AbFb*.

§. 5. ἀπέλθῃ] ἐπέλθῃ *T*. | τῶν λόγων ἐν τῇ ψυχῇ τῶν αὐτῶν] τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λόγων αὐτῶν *T*.

§. 6. καθ' ἕκαστα] καθ' ἕκαστον *EAb*. | ἀεὶ] om. *E*.

§. 7. δὴ] δεῖ *T*. | ὁρίσασθαι] ἀναιρεῖν *Fb*.

§. 8. ἐξ ὀνομ.] ἐξ ὧν ὀνομ. *T*, δὲ καὶ ἐξ ὀνομ. Ald.

§. 9. καὶ ἄλλῳ ταῦτα] καὶ ἄλλοις ταῦτα Ald., καὶ ἄλλως τοιαῦτα *S*, καὶ ἄλλοις τοιαῦτα Bess., om. *T*. | οἷον] ita *Ab* γρ. *E* Ascl. 768, a, 9. Alex. a, 11. Vet.: ceteri καὶ. | σὲ] om. *FbHb* Ascl. 768, a, 9. | ὁρίσαιτο] ὁρίσαιτο *T*. | ὑπάρξει] ὑπάρχει *TAb*.

ὑπάρξει. εἰ δέ τις φαίη μηθὲν κωλύειν χωρὶς μὲν πάντα πολλοῖς, ἅμα 10
160 Br. δὲ μόνῳ τούτῳ ὑπάρχειν, λεκτέον πρῶτον μὲν ὅτι καὶ ἀμφοῖν, οἷον τὸ
ζῷον δίπουν τῷ ζῴῳ καὶ τῷ δίποδι. καὶ τοῦτο ἐπὶ μὲν τῶν ἀϊδίων καὶ 11
ἀνάγκη εἶναι, πρότερά γ' ὄντα καὶ μέρη τοῦ συνθέτου. ἀλλὰ μὴν καὶ 12
χωριστά, εἴπερ τὸ ἄνθρωπος χωριστόν· ἢ γὰρ οὐθὲν ἢ ἄμφω. εἰ μὲν οὖν
μηθέν, οὐκ ἔσται τὸ γένος παρὰ τὰ εἴδη· εἰ δ' ἔσται, καὶ ἡ διαφορά.
εἶθ' ὅτι πρότερα τῷ εἶναι· ταῦτα δὲ οὐκ ἀνταναιρεῖται. ἔπειτα δὲ εἰ ἐξ 13.14
ἰδεῶν αἱ ἰδέαι (ἀσυνθετώτερα γὰρ τὰ ἐξ ὧν), ἔτι ἐπὶ πολλῶν δεήσει
κἀκεῖνα κατηγορεῖσθαι ἐξ ὧν ἡ ἰδέα, οἷον τὸ ζῷον καὶ τὸ δίπουν. εἰ δὲ 15
μή, πῶς γνωρισθήσεται; ἔσται γὰρ ἰδέα τις ἣν ἀδύνατον ἐπὶ πλειόνων
κατηγορῆσαι ἢ ἑνός. οὐ δοκεῖ δέ, ἀλλὰ πᾶσα ἰδέα εἶναι μεθεκτή. ὥσπερ 16
οὖν εἴρηται, λανθάνει ὅτι ἀδύνατον ὁρίσασθαι ἐν τοῖς ἀϊδίοις, μάλιστα
δὲ ὅσα μοναχά, οἷον ἥλιος ἢ σελήνη. οὐ μόνον γὰρ διαμαρτάνουσι τῷ 17
προστιθέναι τοιαῦτα ὧν ἀφαιρουμένων ἔτι ἔσται ἥλιος, ὥσπερ τὸ περὶ γῆν
ἰὸν ἢ νυκτικρυφές. ἂν γὰρ στῇ ἢ φανῇ, οὐκέτι ἔσται ἥλιος· ἀλλ' ἄτοπον 18
εἰ μή· ὁ γὰρ ἥλιος οὐσίαν τινὰ σημαίνει. ἔτι ὅσα ἐπ' ἄλλου ἐνδέχεται, 19
1040b οἷον ἐὰν ἕτερος γένηται τοιοῦτος, δῆλον ὅτι ἥλιος ἔσται. κοινὸς ἄρα ὁ
λόγος. ἀλλ' ἦν τῶν καθ' ἕκαστα ὁ ἥλιος, ὥσπερ Κλέων ἢ Σωκράτης, ἐπεὶ 20
διὰ τί οὐδεὶς ὅρον ἐκφέρει αὐτῶν ἰδέας; γένοιτο γὰρ ἂν δῆλον πειρω-
μένων ὅτι ἀληθὲς τὸ νῦν εἰρημένον.

---

§. 10. λεκτέον] add. *AbFb* γρ. *E* Alex. 768, b, 1. | ὅτι καὶ] ὅτι τὸ *Ab*.

§. 11. καὶ ἀνάγκη] καὶ om. *Fb*, καὶ ἀνάγκη γε *ET*; Alexander modo καὶ ἀνάγκη, modo ἀνάγκη γε legit 768, a, 29. 35. | συνθέτου] συντεθέντος *S*.

§. 12. ἢ γάρ] εἰ γὰρ Ald. | τὸ γένος] τὸ ζῷον *Fb*.

§. 14. ἔπειτα] ἔτι γρ. *E* | δὲ] om. *Ab*. | ἀσυνθετώτερα γάρ] ἀσυνθ. γε Bessario, sine parentheseos signis. Haec enim est ejus versio: »deinde si ex ideis ideae, minus profecto composita sunt, ex quibus.«

§. 15. ἰδέα] ἡ ἰδέα Ald. | κατηγορῆσαι] κατηγορεῖσθαι *T*. | πᾶσα] πᾶσιν *S*.

§. 16. ἀδύνατον] ἀδύνατόν ἐστιν *Fb* Alex. 768, b, 17. | ἢ σελήνη] καὶ σελ. *T*, καὶ ἡ σελ. Ald., »et luna« Vet. Post σελήνη *Fb* addit ἢ γῆ, atque idem legisse videtur Alex. 769, a, 11.

§. 17. γὰρ] δὲ δὴ *E*. | διαμαρτάνουσι] ἁμαρτάνουσι *EFb*. | τοιαῦτα] τὰ τοιαῦτα *T*. | περὶ] ὑπὸ *Hb* Ascl. 768, b, 39. | γῆν ἰὸν] γήινον *T*.

§. 18. ἂν γὰρ στῇ] ἂν γὰρ δὲ στῇ *T*, ἄνδρες τῇ *E*. | ἢ φανῇ] ἢ ἀεὶ φανῇ *Hb* et Ascl. 768, b, 41., probante Brandisio in annot. crit.

§. 20. ὅρον] ὅρκον *S*.

Cap. 16.

1 *Φανερὸν* δ' ὅτι καὶ τῶν δοκουσῶν εἶναι οὐσιῶν αἱ πλεῖσται δυνάμεις
2 εἰσί, τά τε μόρια τῶν ζῴων· οὐθὲν γὰρ κεχωρισμένον αὐτῶν ἐστίν· ὅταν
δὲ χωρισθῇ, καὶ τότε ὄντα ὡς ὕλη πάντα, καὶ γῆ καὶ πῦρ καὶ ἀήρ· 161 Br.
οὐθὲν γὰρ αὐτῶν ἕν ἐστιν, ἀλλ' οἷον ὁ ὀῤῥὸς πρὶν ἢ πεφθῇ καὶ γένηταί
3 τι ἐξ αὐτῶν ἕν. μάλιστα δ' ἄν τις τὰ τῶν ἐμψύχων ὑπολάβοι μόρια
καὶ τὰ τῆς ψυχῆς πάρεγγυς ἄμφω γίγνεσθαι, ὄντα καὶ ἐντελεχείᾳ καὶ
δυνάμει, τῷ ἀρχὰς ἔχειν κινήσεως ἀπό τινος ἐν ταῖς καμπαῖς· διὸ ἔνια
4 ζῷα διαιρούμενα ζῇ. ἀλλ' ὅμως δυνάμει πάντ' ἔσται, ὅταν ᾖ ἓν καὶ συν-
5 εχὲς φύσει, ἀλλὰ μὴ βίᾳ ἢ καὶ συμφύσει· τὸ γὰρ τοιοῦτον πήρωσις. ἐπεὶ
δὲ τὸ ἓν λέγεται ὥσπερ καὶ τὸ ὄν, καὶ ἡ οὐσία ἡ τοῦ ἑνὸς μία καὶ ὧν
μίᾳ ἀριθμῷ ἓν ἀριθμῷ, φανερὸν ὅτι οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ὂν ἐνδέχεται οὐσίαν
6 εἶναι τῶν πραγμάτων, ὥσπερ οὐδὲ τὸ στοιχείῳ εἶναι ἢ ἀρχῇ· ἀλλὰ ζητοῦ-
7 μεν τίς οὖν ἡ ἀρχή, ἵνα εἰς γνωριμώτερον ἀναγάγωμεν. μᾶλλον μὲν οὖν
τούτων οὐσία τὸ ὂν καὶ ἓν ἢ ἥ τε ἀρχὴ καὶ τὸ στοιχεῖον καὶ τὸ αἴτιον,
οὔπω δὲ οὐδὲ ταῦτα, εἴπερ μηδ' ἄλλο κοινὸν μηθὲν οὐσία· οὐδενὶ γὰρ ὑπάρ-
8 χει ἡ οὐσία ἀλλ' ἢ αὐτῇ τε καὶ τῷ ἔχοντι αὐτήν, οὗ ἐστὶν οὐσία. ἔτι τὸ
ἓν πολλαχῇ οὐκ ἂν εἴη ἅμα, τὸ δὲ κοινὸν ἅμα πολλαχῇ ὑπάρχει· ὥστε
9 δῆλον ὅτι οὐθὲν τῶν καθόλου ὑπάρχει παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα χωρίς· ἀλλ'
οἱ τὰ εἴδη λέγοντες εἶναι τῇ μὲν ὀρθῶς λέγουσι χωρίζοντες αὐτά, εἴπερ
10 οὐσίαι εἰσί, τῇ δ' οὐκ ὀρθῶς, ὅτι τὸ ἓν ἐπὶ πολλῶν εἶδος λέγουσιν. αἴτιον
δ' ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀποδοῦναι τίνες αἱ τοιαῦται οὐσίαι αἱ ἄφθαρτοι παρὰ
11 τὰς καθ' ἕκαστα καὶ αἰσθητάς. ποιοῦσιν οὖν τὰς αὐτὰς τῷ εἴδει τοῖς
φθαρτοῖς (ταύτας γὰρ ἴσμεν), αὐτοάνθρωπον καὶ αὐτόϊππον, προστιθέντες

---

§. 1. *καὶ τῶν*] καὶ ἐκ τῶν S. | *εἶναι οὐσιῶν*] οὐσιῶν εἶναι *ET* Ascl. 769, a, 6. Ald.

§. 2. *ἀλλ' οἷον ὁ*] ὁ add. *Ab* Alex. 769, b, 27. 31. | *ὀῤῥὸς*] *Fb* γρ. *E* γρ. Alex. 769, b, 31.

§. 4. *καὶ συμφύσει*] καὶ add. *Ab*.

§. 5. *ἐπεὶ δὲ*] ἐπειδὴ *Fb*. | *ἡ οὐσία*] ἡ om. *Fb*. | *ἢ ἀρχῇ*] ἡ ἀρχὴ *ET*.

§. 6. *γνωριμώτερον*] γνωριμώτερα *S* Bess., γνωριμωτέραν *TAb* Ald. | *ἀναγάγωμεν*] ἀνάγωμεν *T* Ald.

§. 7. *ἀλλ' ἢ*] ἢ add. *AbFbHb*. | *αὐτῇ*] αὐτὴ *T* Ald. | *τε*] γε Ald.

§. 8. *ἔτι*] ἔτι εἰ *T* Casaub. | *τὸ ἓν*] τὸ ὂν *Ab* et Var. Lect. ap. Alex. 770, b, 8. | *ὥστε δῆλον — ὑπάρχει*] om. *T*. | *χωρίς*] om. *Ab*.

§. 9. *λέγοντες εἶναι*] εἶναι add. *AbFb*.

§. 10. *παρὰ*] πρὸς *T*.

§. 11. *ποιοῦσιν οὖν*] ποιοῦντες *Ab*. | *ταύτας*] ταῦτα *S*, τὰς αὐτὰς τὸ μὲν *Ab*. | *ἴσμεν*] om. *Ab*. | *καὶ*] τὸ δὲ *Ab*.

162 Br. 1041 a τοῖς αἰσθητοῖς τὸ ῥῆμα τὸ αὐτό. καίτοι κἂν εἰ μὴ ἑωράκειμεν τὰ ἄστρα, 12
οὐθὲν ἂν ἧττον οἶμαι ἦσαν οὐσίαι ἀΐδιοι παρ' ἃς ἡμεῖς ᾔδειμεν· ὥστε καὶ
νῦν εἰ μὴ ἔχοιμεν τίνες εἰσίν, ἀλλ' εἶναί γέ τινας ἴσως ἀναγκαῖον. ὅτι 13
μὲν οὖν οὔτε τῶν καθόλου λεγομένων οὐθὲν οὐσία, οὔτ' ἐστὶν οὐσία οὐδεμία ἐξ
οὐσιῶν, δῆλον.

Cap. 17.

Τί δὲ χρὴ λέγειν καὶ ὁποῖόν τι τὴν οὐσίαν, πάλιν ἄλλην οἷον ἀρχὴν 1
ποιησάμενοι λέγωμεν· ἴσως γὰρ ἐκ τούτων ἔσται δῆλον καὶ περὶ ἐκείνης τῆς
οὐσίας ἥτις ἐστὶ κεχωρισμένη τῶν αἰσθητῶν οὐσιῶν. ἐπεὶ οὖν ἡ οὐσία ἀρχὴ 2
καὶ αἰτία τις ἐστίν, ἐντεῦθεν μετιτέον. ζητεῖται δὲ τὸ διὰ τί ἀεὶ οὕτως, 3
διὰ τί ἄλλο ἄλλῳ τινὶ ὑπάρχει. τὸ γὰρ ζητεῖν διὰ τί ὁ μουσικὸς ἄν-
θρωπος ἄνθρωπος μουσικός ἐστιν, ἤτοι ἐστὶ τὸ εἰρημένον ζητεῖν διὰ τί ὁ ἄν-
θρωπος μουσικός ἐστιν, ἢ ἄλλο. τὸ μὲν οὖν διὰ τί αὐτό ἐστιν αὐτό, οὐθέν 4
ἐστι ζητεῖν. δεῖ γὰρ τὸ ὅτι καὶ τὸ εἶναι ὑπάρχειν δῆλα ὄντα, λέγω δ'
οἷον ὅτι ἡ σελήνη ἐκλείπει. αὐτὸ δὲ ὅτι αὐτό, εἷς λόγος καὶ μία αἰτία 5
ἐπὶ πάντων, διὰ τί ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἢ ὁ μουσικὸς μουσικός· πλὴν 6
εἴ τις λέγοι ὅτι ἀδιαίρετον πρὸς αὑτὸ ἕκαστον· τοῦτο δ' ἦν τὸ ἑνὶ εἶναι.
ἀλλὰ τοῦτο κοινόν τε κατὰ πάντων καὶ σύντομον. ζητήσειε δ' ἄν τις διὰ 7
τί ὁ ἄνθρωπός ἐστι ζῷον τοιονδί. τοῦτο μὲν τοίνυν δῆλον ὅτι οὐ ζητεῖ
διὰ τί ὅς ἐστιν ἄνθρωπος ἄνθρωπός ἐστιν. τὶ ἄρα κατά τινος ζητεῖ διὰ 8
τί ὑπάρχει. ὅτι δ' ὑπάρχει, δεῖ δῆλον εἶναι· εἰ γὰρ μὴ οὕτως, οὐθὲν
ζητεῖ. οἷον διὰ τί βροντᾷ; διότι ψόφος γίγνεται ἐν τοῖς νέφεσιν· ἄλλο
163 Br. γὰρ οὕτως κατ' ἄλλου ἐστὶ τὸ ζητούμενον. καὶ διὰ τί ταδί, οἷον πλίνθοι 9
καὶ λίθοι, οἰκία ἐστίν; φανερὸν τοίνυν ὅτι ζητεῖ τὸ αἴτιον· τοῦτο δ' ἐστὶ

---

§. 12. *κἂν εἰ*] εἰ om. *T*. | *οὐθὲν*] οὐδ' *T*. | *ἧττον οἶμαι*] οἶμαι ἧττον *S*. | *παρ' ἃς*] παρ' ἃ *Ab*. | *ᾔδειμεν*] εἴδημεν *T*. | *ἔχοιμεν*] ἔχομεν *ET* Alex. 770, b, 33. Vet. | *γέ*] τέ *Ab*, om. *T*.

§. 1. *οἷον ἀρχὴν*] οἷον om. *Fb*. | *λέγωμεν*] λέγομεν *S*.

§. 2. *οὐσία*] οὐσία καὶ *Hb*.

§. 3. *ἀεὶ*] om. *AbFb*. | *ἄλλο*] ἄλλο τι *ET* Vet. | *ζητεῖν διά*] καὶ διὰ *T*. | *ἄνθρωπος μουσικός*] μουσικὸς ἄνθρωπός *ES* Ascl. Alex. Ald.

§. 4. *τὸ ὅτι*] τὸ ὄντι Ald.

§. 5. *αὐτὸ δὲ*] αὐτοῦ δὲ *EST* Ald. Bess. Vet. | *αὐτό*] αὐτοῦ *S*. | *μία αἰτία*] αἰτία om. *Fb*. | *ὁ μουσικὸς*] om. *Ab*.

§. 6. *τὸ ἑνὶ*] τὸ ἓν *EST* Ald. | *σύντομον*] τὸ σύντ. *T* Ald.

§. 7. *ὁ ἄνθρωπος*] ὁ om. *Ab*. | *τοίνυν*] οὖν Ald. | *ζητεῖ διὰ τί*] διὰ τί om. *Ab*. | *ὅς ἐστιν*] ὅστις *T*.

§. 8. *τὶ*] τὸ *S*. | *διότι*] διατί *AbFb* Alex. 771, b, 11.

§. 9. *ταδί*] τοδί *Ab*. | *πλίνθοι καὶ λίθοι*] λίθοι καὶ πλίνθοι *Ab*.

10 τὸ τί ἦν εἶναι, ὡς εἰπεῖν λογικῶς. ὃ ἐπ' ἐνίων μέν ἐστι τίνος ἕνεκα,
οἷον ἴσως ἐπ' οἰκίας ἢ κλίνης, ἐπ' ἐνίων δὲ τί ἐκίνησε πρῶτον· αἴτιον
11 γὰρ καὶ τῦτο. ἀλλὰ τὸ μὲν τοιῦτον αἴτιον ἐπὶ τῦ γίνεσθαι ζητεῖται καὶ
12 φθείρεσθαι, θάτερον δὲ καὶ ἐπὶ τῦ εἶναι. λανθάνει δὲ μάλιϛα τὸ ζη-
τύμενον ἐν τοῖς μὴ καταλλήλως λεγομένοις. οἷον ἄνθρωπος τί ἐϛι ζητεῖ- 1041 b
13 ται διὰ τὸ ἁπλῶς λέγεσθαι, ἀλλὰ μὴ διορίζειν ὅτι τάδε ἢ τόδε. ἀλλὰ
δεῖ διαρθρώσαντας ζητεῖν· εἰ δὲ μή, κοινὸν τοῦ μηθὲν ζητεῖν καὶ τοῦ
14 ζητεῖν τι γίγνεται. ἐπεὶ δὲ δεῖ ἔχειν τε καὶ ὑπάρχειν τὸ εἶναι, δῆλον
δὴ ὅτι τὴν ὕλην ζητεῖ διὰ τί ἐϛιν· οἷον οἰκία ταδὶ διὰ τί; ὅτι ὑπάρχει
ταδί, ὃ ἦν οἰκίᾳ εἶναι. καὶ ἄνθρωπος ὁδί, ἢ τὸ σῶμα τῦτο τοδὶ ἔχον.
15 ὥστε τὸ αἴτιον ζητεῖται τῆς ὕλης· τῦτο δ' ἐϛὶ τὸ εἶδος ᾧ τί ἐϛιν· τῦτο
16 δ' ἡ ὐσία. φανερὸν τοίνυν ὅτι ἐπὶ τῶν ἁπλῶν ὐκ ἔϛι ζήτησις ὐδὲ δί-
17 δαξις, ἀλλ' ἕτερος τρόπος τῆς ζητήσεως τῶν τοιύτων. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔκ τινος
σύνθετον οὕτως ὥστε ἓν εἶναι τὸ πᾶν, ἀλλὰ μὴ ὡς σωρὸς ἀλλ' ὡς ἡ
συλλαβή, ἡ δὲ συλλαβὴ ὐκ ἔστι τὰ στοιχεῖα, ὐδὲ τὸ $\overline{\beta\alpha}$ ταὐτὸ τῷ $\overline{\beta}$ καὶ $\overline{\alpha}$,
18 ὐδ' ἡ σὰρξ πῦρ καὶ γῆ· διαλυθέντων γὰρ τὰ μὲν ὐκέτι ἐστίν, οἷον ἡ
19 σὰρξ καὶ ἡ συλλαβή, τὰ δὲ στοιχεῖα ἔστι, καὶ τὸ πῦρ καὶ ἡ γῆ. ἔϛιν

---

§. 10. ὃ] ἢ S. | ἐϛι τίνος] ἐϛι τὸ τίνος Fb.

§. 11. τῦ εἶναι] τῦ τί εἶναι T.

§. 12. μάλιϛα τὸ] μάλ. τί ἐϛι τὸ Hb. | καταλλήλως] κατ' ἄλλων EST Bess. Vet., κατ' ἀλλήλων Ald. Alexander καταλλήλως legit, sed adnotans: γράφεται δὲ καὶ „ἐν τοῖς κατ' ἄλλων λεγομένοις" (omisso μὴ) 771, b, 37. In margine codicis Regii adnotata est scripturae discrepantia haec: γρ. „ἐν τοῖς μὴ καταλλήλως" καὶ ἔτι „ἐν τοῖς μὴ κατ' ἄλλων" 771, b, 41. | τί ἐϛι] γρ. καὶ διὰ τί E. | ζητεῖται] post ζητ. add. S. καὶ φθείρεσθαι, θάτερον δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ εἶναι. | ἢ τόδε] ἢ om. Ab.

§. 13. διαρθρώσαντας] διορθώσαντας ET Ald. Vet. | καὶ τῦ ζητεῖν τι] om. Ab.

§. 14. δῆλον δὴ] δὴ om. S. ζητεῖ] ζητῶ T. | ταδὶ] om. Ab. | διὰ τί; ὅτι] διότι Ab. | ὑπάρχει ταδί] ταδι ὑπάρχει Ald. | ὃ ἦν] om. Ab. | ὁδί] τοδί Ab. | τῦτο] om. Ab.

§. 15. εἶδος ᾧ] εἶδος ὃ ᾧ Ald.

§. 16. φανερὸν — δίδαξις] om. S. | ζήτησις] τις ζήτησις Ald.

§. 17. ἐπεὶ δὲ τὸ] ἐπεὶ δὲ τῶν Hb. | ὥστε] ὡς τὸ Fb. | ἀλλὰ] ἂν Ab. | ἡ δὲ] ἥ τε Ab. | ἔστι] ἔσται Ab. | ὐδὲ τὸ $\overline{\beta\alpha}$ ταὐτὸ τῷ $\overline{\beta}$ καὶ $\overline{\alpha}$] ὐδὲ ταὐτὸ τὸ $\overline{\beta}$ καὶ $\overline{\alpha}$ T Ald. Vet. Bess., ὐδὲ τῷ $\overline{\beta\alpha}$ αὐτὸ τῷ $\overline{\beta}$ καὶ $\overline{\alpha}$ AbFbHb. | ἡ σὰρξ] ἡ om. S. | πῦρ] καὶ πῦρ Ald. | καὶ] om. T.

§. 18. τὰ μὲν] τὸ μὲν Ab. | ἐϛίν] ἔϛαι T. | ἡ συλλ.] ἡ om. T. | τὰ δὲ ϛοιχεῖα — συλλαβή §. 19] om. S. | καὶ τὸ πῦρ] καὶ om. Ald.

§. 19. ἄρα τι ἡ συλλαβή] δὲ τῆς συλλαβῆς AbHb. | καὶ ἡ σὰρξ — ἕτερόν τι] om. T.

ἄρα τι ἡ συλλαβή, ὐ μόνον τὰ στοιχεῖα τὸ φωνῆεν καὶ ἄφωνον, ἀλλὰ
καὶ ἕτερόν τι· καὶ ἡ σὰρξ οὐ μόνον πῦρ καὶ γῆ ἢ τὸ θερμὸν καὶ ψυ-
164 Br. χρόν, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι. εἰ τοίνυν ἀνάγκη κἀκεῖνο ἢ στοιχεῖον ἢ ἐκ 20
στοιχείων εἶναι, εἰ μὲν στοιχεῖον, πάλιν ὁ αὐτὸς ἔσται λόγος· ἐκ τούτυ
γὰρ καὶ πυρὸς καὶ γῆς ἔσται ἡ σὰρξ καὶ ἔτι ἄλλυ, ὥστ' εἰς ἄπειρον βα-
διεῖται· εἰ δ' ἐκ στοιχείου, δῆλον ὅτι οὐχ ἑνὸς ἀλλὰ πλειόνων, ἢ ἐκεῖνο 21
αὐτὸ ἔσται, ὥστε πάλιν ἐπὶ τύτυ τὸν αὐτὸν ἐρῦμεν λόγον καὶ ἐπὶ τῆς
σαρκὸς ἢ συλλαβῆς. δόξειε δ' ἂν εἶναί τι τῦτο καὶ οὐ στοιχεῖον, καὶ 22
αἴτιόν γε τοῦ εἶναι τοδὶ μὲν σάρκα τοδὶ δὲ συλλαβήν. ὁμοίως δὲ καὶ 23
ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὐσία δ' ἑκάστυ μὲν τῦτο· τῦτο γὰρ αἴτιον πρῶτον τῦ
εἶναι. ἐπεὶ δ' ἔνια ὐκ ὐσίαι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ὅσαι ὐσίαι κατὰ φύσιν 24
καὶ φύσει συνεστήκασι, φανείη ἂν καὶ αὕτη ἡ φύσις ὐσία, ἥ ἐστιν οὐ
στοιχεῖον ἀλλ' ἀρχή. στοιχεῖον δ' ἐστὶν εἰς ὃ διαιρεῖται ἐνυπάρχον ὡς 25
ὕλην, οἷον τῆς συλλαβῆς τὸ $\overline{\alpha}$ καὶ τὸ $\overline{\beta}$.

LIBER VIII. (H)

Cap. 1.

1042 a Ἐκ δὴ τῶν εἰρημένων συλλογίσασθαι δεῖ, καὶ συναγαγόντας τὸ κεφά- 1
λαιον τέλος ἐπιθεῖναι. εἴρηται δὴ ὅτι τῶν ὐσιῶν ζητεῖται τὰ αἴτια καὶ 2
αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ στοιχεῖα. ὐσίαι δὲ αἱ μὲν ὁμολογούμεναί εἰσιν ὑπὸ 3

---

§. 20. εἰ] ἔτι S. | ἔϛαι λόγος] λόγος ἔϛαι EST Ald. | ἔτι ἄλλου] ἔτι ἀλλὰ T, εἴ τι ἄλλο Ab.

§. 21. ἐκ ϛοιχείυ] ἐκ ϛοιχείων FbHb. | ἐπὶ τύτυ] ἐπί γε T. | ἐρῦμεν λόγον] λόγον ἐρῦμεν T.

§. 22. δόξειε δ'] δ' om. Ab. | τῦτο] τοιῦτο ST Ald. Bess. | καὶ αἴτιόν γε τῦ εἶναι] hunc locum aliter legit Bessario, quum ita vertat: »videatur autem esse aliquid tale: et non elementum ac causam: sed hoc carnem, hoc vero syllabam esse.« | τοδὶ] ταδὶ S. | τοδὶ] ταδὶ S.

§. 23. ἑκάϛυ] ἕκαϛον S Ald. | πρῶτον τῦ εἶναι] τῦ εἶναι πρῶτον Ab.

§. 24. ὅσαι] αἱ Ab. | κατὰ φύσιν καὶ] om. Ab. | καὶ φύσει] om. S. | ἂν] γὰρ ἄν τισι S, ἄν τισι ET Ald. Bess. Vet. | καὶ] ὅτι Ab, om. E Vet.

§. 25. τὸ $\overline{\beta}$] τὸ om. Ab.

§. 1. συλλογίσασθαι] συλλογίζεσθαι EST Ald. | συναγαγόντας] συναγαγόντα Ab, συνάγοντας ES.

§. 2. δὴ] γρ. δὲ E.

§. 3. ἐνίων ἰδίᾳ] ἰδίων ἴδια T.

4 πάντων, περὶ δὲ ἐνίων ἰδίᾳ τινὲς ἀπεφήναντο. ὁμολογούμεναι μὲν αἱ
φυσικαί, οἷον πῦρ γῆ ὕδωρ ἀὴρ καὶ τἆλλα τὰ ἁπλᾶ σώματα, ἔπειτα τὰ
φυτὰ καὶ τὰ μόρια αὐτῶν, καὶ τὰ ζῷα καὶ τὰ μόρια τῶν ζῴων, καὶ
τέλος ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ μόρια τοῦ οὐρανοῦ· ἰδίᾳ δέ τινες οὐσίας λέγουσιν εἶναι 165 Br.
5 τά τ' εἴδη καὶ τὰ μαθηματικά. ἄλλας δὲ δὴ συμβαίνει ἐκ τῶν λόγων
6 οὐσίας εἶναι, τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸ ὑποκείμενον. ἔτι ἄλλως τὸ γένος μᾶλ-
7 λον τῶν εἰδῶν καὶ τὸ καθόλου τῶν καθ' ἕκαστα. τῷ δὲ καθόλου καὶ τῷ
γένει καὶ αἱ ἰδέαι συνάπτουσιν· κατὰ τὸν αὐτὸν γὰρ λόγον οὐσίαι δοκοῦσιν
εἶναι. ἐπεὶ δὲ τὸ τί ἦν εἶναι οὐσία, τούτου δὲ λόγος ὁ ὁρισμός, διὰ τοῦτο
8 περὶ ὁρισμοῦ καὶ περὶ τοῦ καθ' αὑτὸ διώρισται. ἐπεὶ δὲ ὁ ὁρισμὸς λόγος,
ὁ δὲ λόγος μέρη ἔχει, ἀναγκαῖον καὶ περὶ μέρους ἦν ἰδεῖν, ποῖα τῆς οὐσίας
μέρη καὶ ποῖα οὔ· καὶ εἰ ταῦτα, καὶ τοῦ ὁρισμοῦ. ἔτι τοίνυν οὔτε τὸ κα-
9 θόλου οὐσία οὔτε τὸ γένος. περὶ δὲ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν μαθηματικῶν ὕστερον
10 σκεπτέον· παρὰ γὰρ τὰς αἰσθητὰς οὐσίας ταύτας λέγουσί τινες εἶναι. νῦν
δὲ περὶ τῶν ὁμολογουμένων οὐσιῶν ἐπέλθωμεν. αὗται δ' εἰσὶν αἱ αἰσθηταί·
11 αἱ δ' αἰσθηταὶ οὐσίαι πᾶσαι ὕλην ἔχουσιν. ἔστι δ' οὐσία τὸ ὑποκείμενον,
ἄλλως μὲν ἡ ὕλη (ὕλην δὲ λέγω ἣ μὴ τόδε τι οὖσα ἐνεργείᾳ δυνάμει ἐστὶ
τόδε τι), ἄλλως δ' ὁ λόγος καὶ ἡ μορφή, ὃ τόδε τι ὂν τῷ λόγῳ χωρι-
12 στόν ἐστιν. τρίτον δὲ τὸ ἐκ τούτων, οὗ γένεσις μόνου καὶ φθορά ἐστι,
καὶ χωριστὸν ἁπλῶς· τῶν γὰρ κατὰ τὸν λόγον οὐσιῶν αἱ μὲν αἱ δ' οὔ.
13 ὅτι δ' ἐστὶν οὐσία καὶ ἡ ὕλη, δῆλον· ἐν πάσαις γὰρ ταῖς ἀντικειμέναις
μεταβολαῖς ἐστί τι τὸ ὑποκείμενον ταῖς μεταβολαῖς, οἷον κατὰ τόπον τὸ
νῦν μὲν ἐνταῦθα, πάλιν δ' ἄλλοθι, καὶ κατ' αὔξησιν ὃ νῦν μὲν τηλι-
κόνδε, πάλιν δ' ἔλαττον ἢ μεῖζον, καὶ κατ' ἀλλοίωσιν ὃ νῦν μὲν ὑγιές,

§. 4. *ἀὴρ*] om. *T* Ald. Bess. Vet. | *φυτὰ καὶ*] καὶ om. *T.* | *ὁ οὐρανὸς*] ὁ om. *Ab.* | *ἰδίᾳ δέ*] τε *Ab.*

§. 5. *δὴ συμβαίνει*] δεῖ συμβαίνειν *T.*

§. 8. *περὶ μέρους*] περὶ μερῶν *Fb.* | *τοῦ ὁρισμοῦ*] τοῦ ὡρισμένου γρ. *E*, εἰ τοῦ ὡρισμένου *S*, τοῦ ὁρισμοῦ δεῖ Ald. Bess. Vet.

§. 9. *περὶ δὲ τῶν*] τῶν om. *Ab.* | *παρὰ*] περὶ Ald. | *ταύτας*] ταῦτα *S.*

§. 10. *νῦν — αἱ αἰσθηταί*] om. *ET.* | *αἱ δ' αἰσθηταὶ*] αἱ αἰσθηταὶ δὲ *S.* | *οὐσίαι*] οὖσαι *Ab.*

§. 11. *ἔστι δ' οὐσία*] ἔστιν οὐσίαν *S* post lacunam litterarum quattuor. Idem addit *αἱ δὲ αἰσθηταὶ οὐσίαι πᾶσαι ὕλην ἔχουσιν.* | *τὸ ὑποκείμενον*] τὰ ὑποκείμενα γρ. *E* Ald. | *ἡ ὕλη*] post ὕλη Aldina addit *ἄλλως δὲ ὁ λόγος*: atque idem vertendo exprimit Bessario. | *ἣ*] εἰ *T.* | *τόδε τι*] τι om. *Fb.* | *ὃ*] om. *Ab*, ὅτι Vet.

§. 13. *οὐσία καὶ*] καὶ om. Ald. Vet. | *ἡ ὕλη*] ἡ om. *E.* | *τηλικόνδε*] πηλικόνδε *TAb*, πηλίκον *S* Ald.

1042 b 166 Br. πάλιν δὲ κάμνον. ὁμοίως δὲ καὶ κατ' οὐσίαν ὃ νῦν μὲν ἐν γενέσει, πάλιν 14
δ' ἐν φθορᾷ, καὶ νῦν μὲν ὑποκείμενον ὡς τόδε τι, πάλιν δ' ὑποκείμενον
ὡς κατὰ στέρησιν. καὶ ἀκολουθοῦσι δὴ ταύτῃ αἱ ἄλλαι μεταβολαί. τῶν 15
δ' ἄλλων ἢ μιᾷ ἢ δυοῖν αὕτη οὐκ ἀκολουθεῖ· οὐ γὰρ ἀνάγκη, εἴ τι ὕλην
ἔχει τοπικήν, τοῦτο καὶ γεννητὴν καὶ φθαρτὴν ἔχειν. τίς μὲν οὖν διαφορὰ 16
τοῦ ἁπλῶς γίγνεσθαι καὶ μὴ ἁπλῶς, ἐν τοῖς φυσικοῖς εἴρηται.

Cap. 2.

Ἐπεὶ δ' ἡ μὲν ὡς ὑποκειμένη καὶ ὡς ὕλη οὐσία ὁμολογεῖται, αὕτη 1
δ' ἐστὶν ἡ δυνάμει, λοιπὸν τὴν ὡς ἐνέργειαν οὐσίαν τῶν αἰσθητῶν εἰπεῖν
τίς ἐστιν. Δημόκριτος μὲν οὖν τρεῖς διαφορὰς ἔοικεν οἰομένῳ εἶναι· τὸ 2
μὲν γὰρ ὑποκείμενον σῶμα τὴν ὕλην ἓν καὶ ταὐτόν, διαφέρειν δὲ ἢ ῥυσμῷ,
ὅ ἐστι σχῆμα, ἢ τροπῇ, ὅ ἐστι θέσις, ἢ διαθιγῇ, ὅ ἐστι τάξις. φαίνονται 3
δὲ πολλαὶ διαφοραὶ οὖσαι, οἷον τὰ μὲν συνθέσει λέγεται τῆς ὕλης, ὥσπερ
ὅσα κράσει καθάπερ μελίκρατον, τὰ δὲ δεσμῷ οἷον φάκελος, τὰ δὲ κόλλῃ
οἷον βιβλίον, τὰ δὲ γόμφῳ οἷον κιβώτιον, τὰ δὲ πλείοσι τούτων, τὰ δὲ
θέσει οἷον οὐδὸς καὶ ὑπέρθυρον (ταῦτα γὰρ τῷ κεῖσθαί πως διαφέρει),
τὰ δὲ χρόνῳ οἷον δεῖπνον καὶ ἄριστον, τὰ δὲ τόπῳ οἷον τὰ πνεύματα,
τὰ δὲ τοῖς τῶν αἰσθητῶν πάθεσιν οἷον σκληρότητι καὶ μαλακότητι καὶ
πυκνότητι καὶ μανότητι καὶ ξηρότητι καὶ ὑγρότητι· καὶ τὰ μὲν ἐνίοις 4
τούτων τὰ δὲ πᾶσι τούτοις, καὶ ὅλως τὰ μὲν ὑπεροχῇ τὰ δὲ ἐλλείψει.
ὥστε δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἔστι τοσαυταχῶς λέγεται· οὐδὸς γάρ ἐστιν ὅτι οὕτως 5
κεῖται, καὶ τὸ εἶναι τὸ οὕτως αὐτὸ κεῖσθαι σημαίνει, καὶ τὸ κρύσταλ-
167 Br. λον εἶναι τὸ οὕτω πεπυκνῶσθαι. ἐνίων δὲ τὸ εἶναι καὶ πᾶσι τούτοις ὁρι- 6
σθήσεται, τῷ τὰ μὲν μεμῖχθαι, τὰ δὲ κεκρᾶσθαι, τὰ δὲ δεδέσθαι, τὰ δὲ
πεπυκνῶσθαι, τὰ δὲ ταῖς ἄλλαις διαφοραῖς κεχρῆσθαι, ὥσπερ ἡ χεὶρ ἢ
πούς. ληπτέα οὖν τὰ γένη τῶν διαφορῶν· αὗται γὰρ ἀρχαὶ ἔσονται τοῦ 7

§. 14. *καὶ νῦν μὲν*] μὲν add. *EFb* Alex. 773, a, 23.

§. 15. *ταύτῃ*] ταῦτα *T.* | *δυοῖν*] δυσὶν *ST* Ald. | *ὕλην ἔχει*] ἔχει ὕλην *EST* Ald. | *ἔχειν*] ἔχει *T.*

§. 1. *δ' ἡ*] δὴ *Fb.* | *οὐσία ὁμολογεῖται*] ὁμολ. εἶναι οὐσία *Fb.* | *ἐνέργειαν*] ἐνεργείᾳ *AbFb.*

§. 2. *ἢ ῥυσμῷ*] ἢ om. *Fb.* | *διαθιγῇ*] διαθηγῇ scribi vult Sylb.

§. 3. *ὥσπερ*] om. *Ab.* | *τὰ δὲ γόμφῳ οἷον κιβώτιον*] hoc colon Aldina cum Bessarione supra ponit post *μελίκρατον.* | *πλείοσι*] ἐν πλείοσι *Ab.* | *μανότητι*] ἀραιότητι *Ab.*

§. 5. *τὸ ἔστι*] τὸ ἔχειν *T.*

§. 6. *τὸ εἶναι*] τὸ εἶδος *Ab.* | *ἡ χεὶρ*] ἡ om. *Ab.*

§. 7. *ληπτέα*] ληπτέον *E.* | *ἀρχαὶ*] om. *T.* | *ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις*] ὑπεροχῇ καὶ ἐλλείψει *Ab.*

εἶναι, οἷον τὰ τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον ἢ πυκνῷ καὶ μανῷ καὶ τοῖς ἄλλοις
τοῖς τοιούτοις· πάντα γὰρ ταῦτα ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψίς ἐστιν. εἰ δέ τι
8 σχήματι ἢ λειότητι καὶ τραχύτητι, πάντα εὐθεῖ καὶ καμπύλῳ. τοῖς δὲ
9 τὸ εἶναι τὸ μεμῖχθαι ἔσται, ἀντικειμένως δὲ τὸ μὴ εἶναι. φανερὸν δὴ 1045a
ἐκ τούτων ὅτι εἴπερ ἡ οὐσία αἰτία τοῦ εἶναι ἕκαστον, ὅτι ἐν τούτοις ζητη-
10 τέον τί τὸ αἴτιον τοῦ εἶναι τούτων ἕκαστον. οὐσία μὲν οὖν οὐθὲν τούτων οὐδὲ
11 συνδυαζόμενον, ὅμως δὲ τὸ ἀνάλογον ἐν ἑκάστῳ. καὶ ὡς ἐν ταῖς οὐσίαις
τὸ τῆς ὕλης κατηγορούμενον αὐτὴ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὁρισμοῖς
12 μάλιστα. οἷον εἰ οὐδὸν δέοι ὁρίσασθαι, ξύλον ἢ λίθον ὡδὶ κείμενον ἐροῦ-
13 μεν, καὶ οἰκίαν πλίνθους καὶ ξύλα ὡδὶ κείμενα. ἢ ἔτι καὶ τὸ οὗ ἕνεκα
ἐπ᾽ ἐνίων ἐστίν. εἰ δὲ κρύσταλλον, ὕδωρ πεπηγὸς ἢ πεπυκνωμένον ὡδί.
συμφωνία δὲ ὀξέος καὶ βαρέος μῖξις τοιαδί· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
14 ἐπὶ τῶν ἄλλων. φανερὸν δὴ ἐκ τούτων ὅτι ἡ ἐνέργεια ἄλλη ἄλλης ὕλης
καὶ ὁ λόγος· τῶν μὲν γὰρ ἡ σύνθεσις, τῶν δ᾽ ἡ μῖξις, τῶν δ᾽ ἄλλο τι
15 τῶν εἰρημένων. διὸ τῶν ὁριζομένων οἱ μὲν λέγοντες τί ἐστιν οἰκία, ὅτι
λίθοι πλίνθοι ξύλα, τὴν δυνάμει οἰκίαν λέγουσιν, ὕλη γὰρ ταῦτα· οἱ δὲ
ἀγγεῖον σκεπαστικὸν σωμάτων καὶ χρημάτων, ἤ τι καὶ ἄλλο τοιοῦτον προσ-
θέντες, τὴν ἐνεργείᾳ λέγουσιν· οἱ δ᾽ ἄμφω ταῦτα συντιθέντες τὴν τρί-
16 την καὶ τὴν ἐκ τούτων οὐσίαν. ἔοικε γὰρ ὁ μὲν διὰ τῶν διαφορῶν λόγος
τοῦ εἴδους καὶ τῆς ἐνεργείας εἶναι, ὁ δ᾽ ἐκ τῶν ἐνυπαρχόντων τῆς ὕλης 168 Br.
17 μᾶλλον. ὁμοίως δὲ καὶ οἵους Ἀρχύτας ἀπεδέχετο ὅρους· τοῦ συνάμφω
γάρ εἰσιν. οἷον τί ἐστι νηνεμία; ἠρεμία ἐν πλήθει ἀέρος· ὕλη μὲν γὰρ
ὁ ἀήρ, ἐνέργεια δὲ καὶ οὐσία ἡ ἠρεμία. τί ἐστι γαλήνη; ὁμαλότης θαλάττης·
τὸ μὲν ὑποκείμενον ὡς ὕλη ἡ θάλαττα, ἡ δ᾽ ἐνέργεια καὶ ἡ μορφὴ ἡ
18 ὁμαλότης. φανερὸν δὴ ἐκ τῶν εἰρημένων τίς ἡ αἰσθητὴ οὐσία ἐστὶ καὶ
πῶς· ἡ μὲν γὰρ ὡς ὕλη, ἡ δ᾽ ὡς μορφὴ ὅτι ἐνέργεια· ἡ δὲ τρίτη ἡ ἐκ τούτων.

---

§. 8. *τὸ μὴ*] τῷ εἶναι τὸ μὴ *T.*
§. 9. *δὴ*] δὲ *S.*
§. 12. *ἢ ἔτι*] ἢ ὅτι *T.* Totum colon Bessario in parenthesi ponit et interrogative legit.
§. 15. *τὴν δυνάμει*] τῇ δυνάμει *ETA^b.* | *σωμάτων καὶ χρημάτων*] χρημάτων καὶ σωμάτων *ET* Ald. Bess. Vet. | *ἤ τι καὶ*] καὶ om. *EA^b* Bess. Vet. | *προσθέντες*] προστιθέντες *T.* | *ἐνεργείᾳ*] ita Bekkerus de conjectura: ἐνέργειαν codices. | *συντιθέντες*] τιθέντες *ES* Ald. | *τρίτην*] πρώτην *T.*
§. 16. *διὰ*] δὴ *T.* | *ἐνυπαρχόντων*] ὑπαρχόντων *T.*
§. 17. *οἵους*] ὡς *ES* Ald. | *ὕλη μὲν γὰρ*] γὰρ add. *A^b* Alex. 773, b, 35. | *θαλάττης*] θαλάσσης *A^b.* | *ἡ μορφὴ ἡ*] ἡ utrumque om. *A^b.*
§. 18. *ὅτι*] ὅταν Ald. | *ἐνέργεια*] ἐνεργείᾳ Camot. | *ἡ ἐκ τούτων*] ἡ om. Ald. Bess.

Cap. 3.

Δεῖ δὲ μὴ ἀγνοεῖν ὅτι ἐνίοτε λανθάνει πότερον σημαίνει τὸ ὄνομα 1
τὴν σύνθετον οὐσίαν ἢ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν μορφήν, οἷον ἡ οἰκία πό-
τερον σημεῖον τοῦ κοινοῦ ὅτι σκέπασμα ἐκ πλίνθων καὶ λίθων ὡδὶ κειμέ-
νων, ἢ τῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ εἴδους ὅτι σκέπασμα· καὶ γραμμὴ πότερον 2
δυὰς ἐν μήκει ἢ ὅτι δυάς, καὶ ζῷον πότερον ψυχὴ ἐν σώματι ἢ ψυχή·
αὕτη γὰρ οὐσία καὶ ἐνέργεια σώματός τινος. εἴη δ᾽ ἂν καὶ ἐπ᾽ ἀμφο- 3
τέροις τὸ ζῷον, οὐχ ὡς ἑνὶ λόγῳ λεγόμενον ἀλλ᾽ ὡς πρὸς ἕν. ἀλλὰ ταῦτα 4
1045b πρὸς μέν τι ἄλλο διαφέρει, πρὸς δὲ τὴν ζήτησιν τῆς οὐσίας τῆς αἰσθη-
τῆς οὐθέν· τὸ γὰρ τί ἦν εἶναι τῷ εἴδει καὶ τῇ ἐνεργείᾳ ὑπάρχει. ψυχὴ 5
μὲν γὰρ καὶ ψυχῇ εἶναι ταὐτόν, ἀνθρώπῳ δὲ καὶ ἄνθρωπος οὐ ταὐτόν,
εἰ μὴ καὶ ἡ ψυχὴ ἄνθρωπος λεχθήσεται· οὕτω δὲ τινὶ μὲν τινὶ δ᾽ οὔ.
οὐ φαίνεται δὴ ζητοῦσιν ἡ συλλαβὴ ἐκ τῶν στοιχείων οὖσα καὶ συνθέσεως, 6
οὐδ᾽ ἡ οἰκία πλίνθοι τε καὶ σύνθεσις. καὶ τοῦτο ὀρθῶς· οὐ γάρ ἐστιν ἡ 7
σύνθεσις οὐδ᾽ ἡ μῖξις ἐκ τούτων ὧν ἐστὶν ἡ σύνθεσις ἢ μῖξις. ὁμοίως δὲ 8
169 Br. οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐθέν, οἷον εἰ ὁ οὐδὸς θέσει, οὐκ ἐκ τοῦ οὐδοῦ ἡ θέσις, ἀλλὰ
μᾶλλον οὗτος ἐξ ἐκείνης. οὐδὲ δὴ ὁ ἄνθρωπός ἐστι τὸ ζῷον καὶ δίπουν, 9
ἀλλά τι δεῖ εἶναι ὃ παρὰ ταῦτά ἐστιν, εἰ ταῦθ᾽ ὕλη, οὔτε δὲ στοιχεῖον οὔτ᾽
ἐκ στοιχείου, ἀλλ᾽ ἡ οὐσία· ὃ ἐξαιροῦντες τὴν ὕλην λέγουσιν. εἰ οὖν τοῦτ᾽
αἴτιον τοῦ εἶναι καὶ οὐσία τοῦτο, αὐτὴν ἂν τὴν οὐσίαν λέγοιεν. ἀνάγκη δὴ 10
ταύτην ἢ ἀΐδιον εἶναι ἢ φθαρτὴν ἄνευ τοῦ φθείρεσθαι καὶ γεγονέναι ἄνευ
τοῦ γίγνεσθαι. δέδεικται δὲ καὶ δεδήλωται ἐν ἄλλοις ὅτι τὸ εἶδος οὐθεὶς 11
ποιεῖ οὐδὲ γεννᾷ, ἀλλὰ ποιεῖται τόδε, γίγνεται δὲ τὸ ἐκ τούτων. εἰ δ᾽ εἰσὶ 12
τῶν φθαρτῶν αἱ οὐσίαι χωρισταί, οὐθέν πω δῆλον· πλὴν ὅτι γ᾽ ἐνίων οὐκ
ἐνδέχεται δῆλον, ὅσα μὴ οἷόν τε παρὰ τὰ τινὰ εἶναι, οἷον οἰκίαν ἢ

---

§. 1. *πλίνθων καὶ*] πλίνθων καὶ ξύλων καὶ *S* Ald.
§. 3. *τὸ ζῷον*] τὸ om. *E.*
§. 5. *ψυχὴ*] ψυχῇ *A^b.* | *ψυχῇ εἶναι*] ψυχὴ sine εἶναι *A^b.* | *οὕτω δὲ*] οὕτω δ᾽ ἐπὶ *A^b*, οὕτω μὲν *T.*
§. 6. *οὐ φαίνεται*] οὐ om. Ald. | *οὐδ᾽ ἡ οἰκία — 3, 20 εἴπερ ἐστί*] om. *T.*
§. 7. *οὐδ᾽*] καὶ *E* Ald. | *ἐστὶν ἡ*] ἡ add. *A^b.*
§. 8. *εἰ ὁ*] om. *E* Ald. Bess. Vet., ὁ om. *F^b.*
§. 9. *ταῦτά*] τὰ ἄλλα *A^b.* | *οὔτε δὲ*] ὃ οὔτε *A^b.* | *λέγοιεν*] γρ. καὶ „ὃ λέγοιεν" οἱ λέγοντες δηλαδὴ ἄνθρωπον τὸ ζῷον καὶ τὸ δίπουν Cod. Reg. 774, a, 45. Atque eam scripturam, quam eandem vertendo exhibent interpretes latini, recepit Aldina, unde propagata est usque ad Brandisium.
§. 10. *φθαρτὴν*] φθαρτὸν *F^b.*
§. 11. *ἐν ἄλλοις*] ἐν ἄλλαις *F^b* Ald. | *γεννᾷ*] γεννᾶται *E* Ald. Bess. Vet.
§. 12. *γ᾽*] γ᾽ ἐπ᾽ *F^b.*

13 σκεῦος. ἴσως μὲν οὖν οὐδ' οὐσίαι εἰσὶν οὔτ' αὐτὰ ταῦτα οὔτε τι τῶν ἄλλων
ὅσα μὴ φύσει συνέστηκεν· τὴν γὰρ φύσιν μόνην ἄν τις θείη τῶν ἐν τοῖς
14 φθαρτοῖς οὐσίαν. ὥστε ἡ ἀπορία ἣν οἱ Ἀντισθένειοι καὶ οἱ οὕτως ἀπαί-
δευτοι ἠπόρουν, ἔχει τινὰ καιρόν, ὅτι οὐκ ἔστι τὸ τί ἐστιν ὁρίσασθαι (τὸν
γὰρ ὅρον λόγον εἶναι μακρόν), ἀλλὰ ποῖον μέν τί ἐστιν ἐνδέχεται καὶ
15 διδάξαι, ὥσπερ ἄργυρον, τί μέν ἐστιν, οὔ, ὅτι δ' οἷον καττίτερος. ὥστ'
οὐσίας ἔστι μὲν ἧς ἐνδέχεται εἶναι ὅρον καὶ λόγον, οἷον τῆς συνθέτου, ἐάν
τε αἰσθητὴ ἐάν τε νοητὴ ᾖ· ἐξ ὧν δ' αὕτη πρώτων, οὐκ ἔστιν, εἴπερ τι
κατά τινος σημαίνει ὁ λόγος ὁ ὁριστικός, καὶ δεῖ τὸ μὲν ὥσπερ ὕλην εἶναι,
16 τὸ δὲ ὡς μορφήν. φανερὸν δὲ καὶ διότι, εἴπερ εἰσί πως ἀριθμοὶ αἱ
17 οὐσίαι, οὕτως εἰσὶ καὶ οὐχ ὥς τινες λέγουσι μονάδων· ὅ τε γὰρ ὁρισμὸς
ἀριθμός τις (διαιρετός τε γὰρ καὶ εἰς ἀδιαίρετα· οὐ γὰρ ἄπειροι οἱ λόγοι) 170 Br.
18 καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τοιοῦτος. καὶ ὥσπερ οὐδ' ἀπ' ἀριθμοῦ ἀφαιρεθέντος
τινὸς ἢ προστεθέντος, ἐξ ὧν ὁ ἀριθμός ἐστιν, οὐκέτι ὁ αὐτὸς ἀριθμός ἐστιν
ἀλλ' ἕτερος, κἂν τοὐλάχιστον ἀφαιρεθῇ ἢ προστεθῇ, οὕτως οὐδὲ ὁ ὁρισμὸς 1044 a
19 οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι οὐκέτι ἔσται ἀφαιρεθέντος τινὸς ἢ προστεθέντος. καὶ
τὸν ἀριθμὸν δεῖ εἶναί τι ᾧ εἷς, ὃ νῦν οὐκ ἔχουσι λέγειν τίνι εἷς, εἴπερ ἐστὶν
20 εἷς. ἢ γὰρ οὐκ ἔστιν ἀλλ' οἷον σωρός, ἢ εἴπερ ἐστί, λεκτέον τί τὸ ποιοῦν
21 ἓν ἐκ πολλῶν. καὶ ὁ ὁρισμὸς εἷς ἐστίν· ὁμοίως δὲ οὐδὲ τοῦτον ἔχουσι λέγειν.
καὶ τοῦτ' εἰκότως συμβαίνει· τοῦ αὐτοῦ γὰρ λόγου, καὶ ἡ οὐσία ἓν οὕτως,
ἀλλ' οὐχ ὡς λέγουσί τινες οἷον μονάς τις οὖσα ἢ στιγμή, ἀλλ' ἐντελέ-
22 χεια καὶ φύσις τις ἑκάστη. καὶ ὥσπερ οὐδὲ ὁ ἀριθμὸς ἔχει τὸ μᾶλλον
καὶ ἧττον, οὐδ' ἡ κατὰ τὸ εἶδος οὐσία, ἀλλ' εἴπερ, ἡ μετὰ τῆς ὕλης.
23 περὶ μὲν οὖν γενέσεως καὶ φθορᾶς τῶν λεγομένων οὐσιῶν, πῶς τ' ἐνδέ-

---

§. 13. οὔτ'] οὐδέ τι margo *E* et Ald.: ceteri οὐδέ. | μόνην] μόνον γρ. *E*. | θείη τῶν] θείη τὴν Ald.

§. 14. καιρόν] καιρὸν λυθῆναι Ald. Bess. | λόγον εἶναι] εἶναι λόγον Ald. | ἐνδέχεται] ἐνδέχεσθαι *Ab*.

§. 15. ᾖ] om. *AbFb*. | ὡς μορφήν] ὡς om. *Ab*.

§. 16. εἰσί πως ἀριθμοὶ αἱ οὐσίαι] εἰσὶν ἀριθμοὶ οὐσίαι *Fb*.

§. 17. τοιοῦτος] τοιοῦτον *E* Bess. Vet.

§. 18. ἐστιν ἀλλ'] ἐστιν om. *Ab*.

§. 19. τι ᾧ] αἰτίῳ *Ab*. | ὃ νῦν — τίνι εἷς] om. *E*. | εἴπερ ἐστιν] om. *Ab*.

§. 20. ἢ γὰρ] ἢ om. *Ab*.

§. 21. ἡ οὐσία] ἡ om. *T*. | μονάς τις] τις om. *T*. | ἐντελέχεια καὶ φύσις] ἐντελεχείᾳ καὶ φύσει Alex. in paraphr. 775, a, 26.

§. 22. καὶ ἧττον] καὶ τὸ ἧττον *T* Ald. | μετὰ τῆς ὕλης] τῆς om. Ald., »secundum materiam« Bess.

§. 23. πῶς τ'] τ' add. *Ab*. | ἀδύνατον] ἀδ. γίνεσθαι Ald. | καὶ περὶ] καὶ om. *T*.

χεται καὶ πῶς ἀδύνατον, καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν ἀριθμὸν ἀναγωγῆς, ἔστω
μέχρι τούτων διωρισμένον.

Cap. 4.

Περὶ δὲ τῆς ὑλικῆς οὐσίας δεῖ μὴ λανθάνειν ὅτι εἰ καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ 1
πάντα πρώτου ἢ τῶν αὐτῶν ὡς πρώτων καὶ ἡ αὐτὴ ὕλη ὡς ἀρχὴ τοῖς
γιγνομένοις, ὅμως ἔστι τις οἰκεία ἑκάστου, οἷον φλέγματός ἐστι πρώτη ὕλη
τὰ γλυκέα ἢ λιπαρά, χολῆς δὲ τὰ πικρὰ ἢ ἄλλ' ἄττα. ἴσως δὲ ταῦτα
ἐκ τοῦ αὐτοῦ. γίγνονται δὲ πλείους ὕλαι τοῦ αὐτοῦ, ὅταν θατέρου ἡ ἑτέρα 2
ᾖ, οἷον φλέγμα ἐκ λιπαροῦ καὶ γλυκέος, εἰ τὸ λιπαρὸν ἐκ τοῦ γλυκέος,
ἐκ δὲ χολῆς τῷ ἀναλύεσθαι εἰς τὴν πρώτην ὕλην τὴν χολήν. διχῶς γὰρ 3
171 Br. τόδ' ἐκ τοῦδε, ἢ ὅτι πρὸ ὁδοῦ ἔσται ἢ ὅτι ἀναλυθέντος εἰς τὴν ἀρχήν.
ἐνδέχεται δὲ μιᾶς τῆς ὕλης οὔσης ἕτερα γίγνεσθαι διὰ τὴν κινοῦσαν αἰτίαν, 4
οἷον ἐκ ξύλου καὶ κιβωτὸς καὶ κλίνη. ἐνίων δ' ἑτέρα ἡ ὕλη ἐξ ἀνάγκης 5
ἑτέρων ὄντων, οἷον πρίων οὐκ ἂν γένοιτο ἐκ ξύλου, οὐδ' ἐπὶ τῇ κινούσῃ αἰτίᾳ
τοῦτο· οὐ γὰρ ποιήσει πρίονα ἐξ ἐρίου ἢ ξύλου. εἰ δ' ἄρα τὸ αὐτὸ ἐνδέ- 6
χεται ἐξ ἄλλης ὕλης ποιῆσαι, δῆλον ὅτι ἡ τέχνη καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ ὡς κινοῦσα
ἡ αὐτή· εἰ γὰρ καὶ ἡ ὕλη ἑτέρα καὶ τὸ κινοῦν, καὶ τὸ γεγονός. ὅταν δή 7
τις ζητῇ τί τὸ αἴτιον, ἐπεὶ πλεοναχῶς τὰ αἴτια λέγεται, πάσας δεῖ λέγειν
τὰς ἐνδεχομένας αἰτίας. οἷον ἀνθρώπου τίς αἰτία ὡς ὕλη; ἆρα τὰ κατα- 8
μήνια; τί δ' ὡς κινοῦν; ἆρα τὸ σπέρμα; τί δ' ὡς τὸ εἶδος; τὸ τί ἦν
1044 b εἶναι. τί δ' ὡς οὗ ἕνεκα; τὸ τέλος. ἴσως δὲ ταῦτα ἄμφω τὸ αὐτό.
δεῖ δὲ τὰ ἐγγύτατα αἴτια λέγειν. τίς ἡ ὕλη; μὴ πῦρ ἢ γῆν, ἀλλὰ τὴν 9
ἴδιον. περὶ μὲν οὖν τὰς φυσικὰς οὐσίας καὶ γεννητὰς ἀνάγκη οὕτω μετιέναι, 10
εἴ τις μέτεισιν ὀρθῶς, εἴπερ ἄρα αἴτιά τε ταῦτα καὶ τοσαῦτα, καὶ δεῖ
τὰ αἴτια γνωρίζειν. ἐπὶ δὲ τῶν φυσικῶν μὲν ἀϊδίων δὲ οὐσιῶν ἄλλος 11

---

§. 1. πρώτου] πρῶτα *Fb*. | ἡ αὐτὴ] ἡ om. *Ab*. | ἐστι πρώτη ὕλη] om. *Ab*. | ἴσως δὲ] ἴσως δὲ καὶ *T* Ald.

§. 2. εἰ τὸ λιπαρὸν ἐκ τοῦ γλυκέως] om. *T*. | χολῆς] χολῆς εἶναι Ald. | τῷ] τὸ *T*. | εἰς τὴν] τὴν om. *T*.

§. 4. ξύλου καὶ] καὶ om. *Ab*.

§. 5. οὐδ' ἐπὶ] ὡς δ' ἐπὶ *T*. | ξύλου] ἐκ ξύλου *Ab*.

§. 6. εἰ] τι *Ab*. | ὕλης] om. *AbFb*. | ἡ ὡς] ἡ add. *E*.

§. 7. ζητῇ τί] τί om. *Ab*.

§. 8. ἆρα] ἄρα Ald. | ἆρα] ἄρα Ald.

§. 9. δεῖ δὲ] δεῖ δὲ καὶ Ald. | τίς ἡ] τίς ὡς *Ab*. | ἴδιον] ἰδίαν Ald.

§. 10. τὰς φυσικὰς οὐσίας καὶ γεννητὰς] τὰς ἄλλας αἰτίας καὶ γενικὰς *T*; αἰτίας etiam γρ. *Ab* et Alex. in paraphr. 775, b, 13. | ἄρα] om. *Ab*.

§. 11. ἐπὶ] περὶ *Fb* Alex. 775, b, 17.

λόγος. ἴσως γὰρ ἔνια ὐκ ἔχει ὕλην, ἢ οὐ τοιαύτην ἀλλὰ μόνον κατὰ
12 τόπον κινητήν. ὐδ' ὅσα δὴ φύσει μὲν μή, ὐσίᾳ δέ, ὐκ ἔςι τύτοις ὕλη,
13 ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον ἡ ὐσία. οἷον τί αἴτιον ἐκλείψεως, τίς ὕλη; ὐ γὰρ
ἔςιν, ἀλλ' ἡ σελήνη τὸ πάσχον. τί δ' αἴτιον ὡς κινῆσαν καὶ φθεῖραν τὸ
14 φῶς; ἡ γῆ. τὸ δ' ὗ ἕνεκα ἴσως ὐκ ἔςιν. τὸ δ' ὡς εἶδος ὁ λόγος, ἀλλ'
ἄδηλος, ἐὰν μὴ μετὰ τῆς αἰτίας ᾖ ὁ λόγος. οἷον τί ἔκλειψις; στέρησις
φωτός. ἐὰν δὲ προςεθῇ τὸ ὑπὸ γῆς ἐν μέσῳ γιγνομένης, ὁ σὺν τῷ αἰτίῳ 172 Br.
15 λόγος ὗτος. ὕπνου δ' ἄδηλον τί τὸ πρῶτον πάσχον. ἀλλ' ὅτι τὸ ζῷον;
ναί, ἀλλὰ τῦτο κατὰ τί, καὶ τί πρῶτον; καρδία ἢ ἄλλο τι. εἶτα ὑπὸ
τίνος; εἶτα τί τὸ πάθος τὸ ἐκείνου καὶ μὴ τοῦ ὅλυ; ὅτι ἀκινησία τοιαδί;
ναί, ἀλλ' αὕτη τῷ τί πάσχειν τὸ πρῶτον;

Cap. 5.

1 Ἐπεὶ δ' ἔνια ἄνευ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἔστι καὶ ὐκ ἔστιν, οἷον αἱ
στιγμαί, εἴπερ εἰσί, καὶ ὅλως τὰ εἴδη καὶ αἱ μορφαί (ὐ γὰρ τὸ λευκὸν
γίγνεται ἀλλὰ τὸ ξύλον λευκόν, εἰ ἔκ τινος καὶ τὶ πᾶν τὸ γιγνόμενον
γίγνεται), οὐ πάντα ἂν τἀναντία γίγνοιτο ἐξ ἀλλήλων, ἀλλ' ἑτέρως λευ-
2 κὸς ἄνθρωπος ἐκ μέλανος ἀνθρώπυ καὶ λευκὸν ἐκ μέλανος· ὐδὲ παντὸς
ὕλη ἐςὶν ἀλλ' ὅσων γένεσίς ἐςι καὶ μεταβολὴ εἰς ἄλληλα. ὅσα δ' ἄνευ
3 τῦ μεταβάλλειν ἔστιν ἢ μή, ὐκ ἔστι τούτων ὕλη. ἔχει δ' ἀπορίαν πῶς
πρὸς τἀναντία ἡ ὕλη ἡ ἑκάστου ἔχει. οἷον εἰ τὸ σῶμα δυνάμει ὑγιεινόν,
4 ἐναντίον δὲ νόσος ὑγιείᾳ, ἆρα ἄμφω δυνάμει; καὶ τὸ ὕδωρ δυνάμει οἶνος

---

§. 12. δὴ] om. *T.* | *φύσει μὲν μή, ὐσίᾳ δέ*] interpretes latini non post *μή*, sed post *μὲν* distinguunt: sic enim vertit Bessario »quaecunque natura quidem, non autem sunt substantiae (*ὐσίαι*)« | *ὕλη*] *ἡ ὕλη Ab.* | *ἀλλὰ τὸ — τίς ὕλη* §. 13.] om. *T.*

§. 13. *τί δ' αἴτιον*] *δ'* om. *ET*, *τὸ δ' αἴτιον* Ald. | *φθεῖραν*] *φθεῖρον T* Ald. | *ἴσως*] *καὶ ἴσως T.*

§. 14. *ᾖ ὁ λόγος*] *ὁ λόγος ᾖ* Ald. | *τὸ ὑπὸ*] *τὸ* add. *Ab.*

§. 15. *κατὰ τί*] *κατά τι* Ald. Bess. | *εἶτα*] *ἢ τὰ T.* | *ὑπὸ τίνος*] *ὑπό τινος* Ald. | *τῦ ὅλυ*] *τὸ τῦ ὅλυ* Ald. | *τοιαδί; ναί*] *τοιάδ' εἶναι Ab.* | *τῷ τί*] *τῷ τὶ* Ald. Bess. Vet.

§. 1. *ἐπεὶ δ'*] *ἐπειδὴ δ' Fb* et Alex. in lemm. 776, a, 3. | *ἔνια ἄνευ*] *ἄνευ ἔνια* Ald. | *ἔστι καὶ οὐκ ἔστι*] *εἰσὶ καὶ ὐκ εἰσίν Fb* Alex. in paraphr. | *εἴπερ εἰσί*] *αἱ ἁφαὶ Fb.* | *καὶ αἱ μορφαί*] om. *ET.* | *ξύλον λευκόν*] *λευκὸν* ante *ξύλον Fb*, om. *T.* | *εἰ*] *ἢ ET* Ald. Vet. | *γίγνοιτο*] *γίγνοιντο Ab* et Alex. in paraphr., *γίγνοιτο ἀλλ'* Ald.

§. 2. *ὅσων*] *ὅσον T.*

§. 3. *ἡ ἑκάςυ*] *ἡ* om. *Fb.* | *ὑγιεινόν*] *ὑγιαίνει T* Ald., *ὑγιαῖνον E.* | *ἆρα*] *ἄρα* Ald.

§. 4. *ἕξιν καὶ*] *ἕξιν ἢ Ab.* | *καὶ φθοράν*] *καὶ κατὰ φθορὰν E* Ald.

καὶ ὄξος; ἢ τοῦ μὲν καθ' ἕξιν καὶ κατὰ τὸ εἶδος ὕλη, τοῦ δὲ κατὰ
στέρησιν καὶ φθορὰν τὴν παρὰ φύσιν; ἀπορία δέ τις ἔστι καὶ διὰ τί ὁ 5
οἶνος οὐχ ὕλη τῦ ὄξυς ὐδὲ δυνάμει ὄξος (καίτοι γίγνεται ἐξ αὐτῦ ὄξος)
1045 a καὶ ὁ ζῶν δυνάμει νεκρός. ἢ οὔ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς αἱ φθοραί, ἡ 6
δὲ τῦ ζῴυ ὕλη αὐτὴ κατὰ φθορὰν νεκρῦ δύναμις καὶ ὕλη, καὶ τὸ ὕδωρ
ὄξυς; γίγνεται γὰρ ἐκ τούτων ὥσπερ ἐξ ἡμέρας νύξ. καὶ ὅσα δὴ οὕτω 7
μεταβάλλει εἰς ἄλληλα, εἰς τὴν ὕλην δεῖ ἐπανελθεῖν, οἷον εἰ ἐκ νεκροῦ
ζῷον, εἰς τὴν ὕλην πρῶτον, εἶθ' οὕτω ζῷον· καὶ τὸ ὄξος εἰς ὕδωρ, εἶθ'
οὕτως οἶνος.

Cap. 6.

173 Br. Περὶ δὲ τῆς ἀπορίας τῆς εἰρημένης περί τε τὺς ὁρισμὺς καὶ περὶ 1
τοὺς ἀριθμύς, τί αἴτιον τῦ ἓν εἶναι; πάντων γὰρ ὅσα πλείω μέρη ἔχει 2
καὶ μή ἐστιν οἷον σωρὸς τὸ πᾶν ἀλλ' ἔστι τι τὸ ὅλον παρὰ τὰ μόρια,
ἔστι τι αἴτιον, ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς σώμασι τοῖς μὲν ἁφὴ αἰτία τῦ ἓν εἶναι,
τοῖς δὲ γλισχρότης ἤ τι πάθος ἕτερον τοιῦτον. ὁ δ' ὁρισμὸς λόγος ἐςὶν 3
εἷς οὐ συνδέσμῳ καθάπερ ἡ Ἰλιάς, ἀλλὰ τῷ ἑνὸς εἶναι. τί ὖν ἐστιν ὃ 4
ποιεῖ ἓν τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τί ἓν ἀλλ' ὐ πολλά, οἷον τό τε ζῷον
καὶ τὸ δίπυν, ἄλλως τε δὴ καὶ εἰ ἔστιν, ὥσπερ φασί τινες, αὐτό τι ζῷον
καὶ αὐτὸ δίπουν. διὰ τί γὰρ οὐκ ἐκεῖνα αὐτὰ ὁ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ 5
ἔσονται κατὰ μέθεξιν οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἀνθρώπου οὐδενὸς ἀλλὰ δυοῖν,
ζῴου καὶ δίποδος; καὶ ὅλως δὴ οὐκ ἂν εἴη ὁ ἄνθρωπος ἓν ἀλλὰ πλείω,
ζῷον καὶ δίπουν. φανερὸν δὴ ὅτι ὕτω μὲν μετιοῦσιν ὡς εἰώθασιν ὁρί- 6
ζεσθαι καὶ λέγειν, οὐκ ἐνδέχεται ἀποδῦναι καὶ λῦσαι τὴν ἀπορίαν. εἰ δ' 7

---

§. 5. *δέ τις*] *δ' ἔτι Ab.* | *δυνάμει νεκρός*] hoc colon addita negatione legisse videtur Alexander, quum haec sit ejus interpretatio: *καὶ ὁ ζῶν διὰ τί ὐκ ἔςι δυνάμει νεκρός* 776, a, 17.

§. 6. *αὐτή*] *αὕτη T.* | *καὶ ὕλη*] *καὶ ἡ ὕλη T.*

§. 7. *οἷον*] om. *T.* | *εἰ ἐκ*] *εἰ* om. *E*, *εἰ ἐκ* om. *Ab.* | *εἰς ὕδωρ*] *εἰς* om. *T.*

§. 1. *καὶ περὶ τὺς ἀριθμούς*] om. *Fb*, *περὶ* om. *T* Alex. 775, a, 38. Vet. | *τί αἴτιον*] *τί ἐςιν αἴτιον* Ald.

§. 2. *πάντων*] *πάντα EAb.* | *τὸ πᾶν*] *τὸ ἅπαν Ab.* | *τὸ ὅλον*] *τὸ* om. *γρ. E.* | *ἐπεὶ*] *εἰ T.*

§. 3. *ἑνὸς εἶναι*] *ἕν*, omisso *εἶναι*, *T.*

§. 4. *οὖν*] om. *T.* | *δὴ*] *δὲ TFb*, om. *Ab* Ald.

§. 5. *αὐτὰ ὁ ἄνθρωπός*] *αὐτοάνθρωπός AbFb* et quantum conjectare licet Alex. 776, a, 41. | *οἱ ἄνθρωποι*] *οἷον ἄνθρ. Ab.* | *ζῴυ*] *καὶ ζώυ* Ald. | *ὁ ἄνθρωπος*] *ὁ* om. *T* Ald.

§. 6. *λέγειν*] *λέγυσιν T.*

ἐςίν, ὥσπερ λέγομεν, τὸ μὲν ὕλη τὸ δὲ μορφή, καὶ τὸ μὲν δυνάμει τὸ
8 δ' ἐνεργείᾳ, ὐκέτι ἀπορία δόξειεν ἂν εἶναι τὸ ζητύμενον. ἔςι γὰρ αὕτη
ἡ ἀπορία ἡ αὐτὴ κἂν εἰ ὁ ὅρος εἴη ἱματίου ὁ στρογγύλος χαλκός· εἴη
γὰρ ἂν σημεῖον τοὔνομα τῦτο τῦ λόγου, ὥςε τὸ ζητύμενόν ἐςι τί αἴτιον
9 τοῦ ἓν εἶναι τὸ στρογγύλον καὶ τὸν χαλκόν. ὐκέτι δ' ἡ ἀπορία φαί-
10 νεται, ὅτι τὸ μὲν ὕλη τὸ δὲ μορφή. τί οὖν τούτου αἴτιον τοῦ τὸ δυνά-
μει ὂν ἐνεργείᾳ εἶναι, παρὰ τὸ ποιῆσαν, ἐν ὅσοις ἐστὶ γένεσις; οὐθὲν
γάρ ἐστιν αἴτιον ἕτερον τῦ τὴν δυνάμει σφαῖραν ἐνεργείᾳ εἶναι σφαῖραν,
11 ἀλλὰ τοῦτ' ἦν τὸ τί ἦν εἶναι ἑκατέρῳ. ἔστι δὲ τῆς ὕλης ἡ μὲν νοητὴ 174 Br.
ἡ δ' αἰσθητή, καὶ ἀεὶ τῦ λόγυ τὸ μὲν ὕλη τὸ δ' ἐνέργειά ἐστιν, οἷον ὁ
12 κύκλος σχῆμα ἐπίπεδον. ὅσα δὲ μὴ ἔχει ὕλην, μήτε νοητὴν μήτε αἰσθη-
τήν, εὐθὺς ὅπερ ἕν τι εἶναί ἐστιν ἕκαστον, ὥσπερ καὶ ὅπερ ὄν τι, τὸ 1045 b
13 τόδε, τὸ ποιόν, τὸ ποσόν. διὸ καὶ ὐκ ἔνεστιν ἐν τοῖς ὁρισμοῖς οὔτε τὸ
ὂν οὔτε τὸ ἕν, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι εὐθὺς ἕν τί ἐστιν ὥσπερ καὶ ὄν τι.
14 διὸ καὶ ὐκ ἔστιν ἕτερόν τι αἴτιον τῦ ἓν εἶναι ὐθενὶ τύτων, ὐδὲ τῦ ὄν
τι εἶναι· εὐθὺς γὰρ ἕκαστόν ἐστιν ὄν τι καὶ ἕν τι, οὐχ ὡς ἐν γένει τῷ
15 ὄντι καὶ τῷ ἑνί, οὐδ' ὡς χωριστῶν ὄντων παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα. διὰ
ταύτην δὲ τὴν ἀπορίαν οἱ μὲν μέθεξιν λέγουσι, καὶ αἴτιον τί τῆς μεθέ-
16 ξεως καὶ τί τὸ μετέχειν ἀποροῦσιν· οἱ δὲ συνουσίαν ψυχῆς, ὥσπερ Λυ-
κόφρων φησὶν εἶναι τὴν ἐπιςήμην τοῦ ἐπίςασθαι καὶ ψυχῆς· οἱ δὲ σύν-
17 θεσιν ἢ σύνδεσμον ψυχῆς σώματι τὸ ζῆν. καίτοι ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ
πάντων· καὶ γὰρ τὸ ὑγιαίνειν ἔσται ἢ συνυσία ἢ σύνδεσμος ἢ σύνθεσις
ψυχῆς καὶ ὑγιείας, καὶ τὸ τὸν χαλκὸν εἶναι τρίγωνον σύνθεσις χαλκοῦ
καὶ τριγώνυ, καὶ τὸ λευκὸν εἶναι σύνθεσις ἐπιφανείας καὶ λευκότητος.
18 αἴτιον δ' ὅτι δυνάμεως καὶ ἐντελεχείας ζητῦσι λόγον ἑνοποιὸν καὶ δια-

§. 8. *κἂν εἰ*] κἂν εἴη *T.* | *ὁ ὅρος*] ὁ om. *A^b F^b*. | *ὁ στρογγύλος*] ὁ om. *E.* | *τὸ στρογγύλον*] τὸν στρογγ. *T.* | *τὸν χαλκόν*] τὸ χαλκὸν γρ. *E.*

§. 9. *δ' ἡ*] δὴ *ET.*

§. 10. *τύτυ αἴτιον*] τύτυ τὸ αἴτιον *A^b* Ald.

§. 11. *ἐνέργειά*] ἐνεργείᾳ *E.* | *ὁ κύκλος*] ὁ om. *A^b*.

§. 12. Mutandum esse in hac et in sequentibus paragraphis sententiarum nexum et ordinem transpositione depravatum, docet Alexander in commentariis 776, b, 44. | *ἐςιν ἕκαςον*] ἕκαςόν ἐςιν *F^b*. | *τόδε*] τῦτο γρ. *E.*

§. 13. *διὸ καὶ*] καὶ om. *F^b* Alex. in lemm. Bess. | *ἔνεςιν*] ἐςὶν *T* Alex. in lemm., ἓν ἐςιν Ald.

§. 14. *διὸ καὶ*] καὶ add. *E.* | *οὐθενὶ*] οὐδὲ ἑνὶ *A^b*. | *ἐν γένει*] ἐν γενέσει Ald.

§. 17. *ψυχῆς καὶ — τρίγωνον σύνθεσις*] om. *T.* | *λευκὸν εἶναι*] λευκὸν ἓν εἶναι καὶ *T*, λευκὸν ἓν εἶναι Ald. Vet.

§. 18. *λόγον*] om. *ET* Vet. | *ἑνοποιόν*] ἓν ὁποῖον *T*, τὸ ἑνοποιὸν *E.*

φοράν. ἔστι δ', ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἡ ἐσχάτη ὕλη καὶ ἡ μορφὴ ταὐτὸ 19
καὶ δυνάμει, τὸ δὲ ἐνεργείᾳ. ὥστε ὅμοιον τὸ ζητεῖν τοῦ ἑνὸς τί αἴτιον 20
καὶ τοῦ ἓν εἶναι· ἓν γάρ τι ἕκαςον, καὶ τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ ἕν
175 Br. πώς ἐςιν. ὥστε αἴτιον οὐθὲν ἄλλο πλὴν εἴ τι ὡς κινῆσαν ἐκ δυνάμεως 21
εἰς ἐνέργειαν. ὅσα δὲ μὴ ἔχει ὕλην, πάντα ἁπλῶς ὅπερ ὄντα τι.

LIBER IX. (Θ)

Cap. 1.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ πρώτως ὄντος καὶ πρὸς ὃ πᾶσαι αἱ ἄλλαι κατη- 1
γορίαι τῦ ὄντος ἀναφέρονται εἴρηται, περὶ τῆς οὐσίας. κατὰ γὰρ τὸν 2
τῆς οὐσίας λόγον λέγεται τἆλλα ὄντα, τό τε ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν καὶ τἆλλα
τὰ ὕτως λεγόμενα· πάντα γὰρ ἕξει τὸν τῆς οὐσίας λόγον, ὥσπερ εἴπο-
μεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις. ἐπεὶ δὲ λέγεται τὸ ὂν τὸ μὲν τὸ τί ἢ ποιὸν 3
ἢ ποσόν, τὸ δὲ κατὰ δύναμιν καὶ ἐντελέχειαν καὶ κατὰ τὸ ἔργον, διο-
ρίσωμεν καὶ περὶ δυνάμεως καὶ ἐντελεχείας, καὶ πρῶτον περὶ δυνάμεως
1046 a ἣ λέγεται μὲν μάλιστα κυρίως, ὐ μὴν χρησίμη γ' ἐςὶ πρὸς ὃ βουλόμεθα
νῦν· ἐπὶ πλέον γάρ ἐστιν ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν μόνον λεγομένων
κατὰ κίνησιν. ἀλλ' εἰπόντες περὶ ταύτης ἐν τοῖς περὶ τῆς ἐνεργείας 4

§. 19. *ἔςι*] ἓν ἐςι *A^b*. | *εἴρηται καὶ*] καὶ om. *A^b*. | *ταὐτό*] ταὐτὸ καὶ ἓν γρ. *E.* | *καὶ δυνάμει*] καὶ τὸ μὲν δυνάμει conj. Casaub.: neque injuria: nam et interpretes latini sic interpretantur »et hoc quidem potentia, hoc vero actu« (Bess.). | *τὸ δὲ ἐνεργείᾳ — ἓν πώς ἐςιν* §. 20.] ἓν *A^b*.

§. 20. *ἓν πώς*] πως ἓν *T.*

§. 21. *εἴ τι*] εἰ τὸ *ET.* | *ὄντα*] ἓν *A^b* et Alex. in paraphr. 777, b, 15. Casaubonus in marg. lectiones affert has, quas ex veteribus ni fallor interpretibus hausit: „γρ. πάντα ἁπλῶς ἕν τι καὶ ὅπερ ὄν τι vel ταῦτα ἁπλῶς ἕν τι καὶ ἁπλῶς ὄν τι πάντα. Quid Bessario legerit, haud satis apparet ex ejus interpretatione »cuncta simpliciter entia sunt ipsum quid«: conjiciat aliquis πάντα ἁπλῶς ὄντα ὅπερ αὐτό τι.

§. 1. *πᾶσαι*] om. *A^b*.

§. 2. *τἆλλα*] τ' ἄλλα Ising. Camot. | *τἆλλα*] τ' ἄλλα Ising. Camot. | *ἐν τοῖς*] τοῖς om. *T.* | *λόγοις*] om *F^b* Alex. 777, a, 32.

§. 3. *τὸ τί*] τῷ τί *T.* | *ποιὸν ἢ ποσόν*] ποσὸν ἢ ποιὸν *A^b*. | *χρησίμη*] χρησιμωτάτη *A^b* Alex. 777, b, 24. et codex quidam Fonsecae. Deinde γ' post χρησίμη om. Ald. | *πλέον*] πλεῖον *A^b*. | *μόνον*] μόνων *A^b* Ald.

§. 4. *περὶ τῆς*] τῆς om. *T.* | *δηλώσομεν*] δηλώσωμεν *T.*

5 διορισμοῖς δηλώσομεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ὅτι μὲν οὖν πολλαχῶς λέγε-
6 ται ἡ δύναμις καὶ τὸ δύνασθαι, διώρισται ἡμῖν ἐν ἄλλοις. τούτων δ'
ὅσαι μὲν ὁμωνύμως λέγονται δυνάμεις ἀφείσθωσαν· ἔνιαι γὰρ ὁμοιότητί
τινι λέγονται καθάπερ ἐν γεωμετρίᾳ, καὶ δυνατὰ καὶ ἀδύνατα λέγομεν
7 τῷ εἶναί πως ἢ μὴ εἶναι. ὅσαι δὲ πρὸς τὸ αὐτὸ εἶδος, πᾶσαι ἀρχαί
τινές εἰσι, καὶ πρὸς πρώτην μίαν λέγονται, ἥ ἐστιν ἀρχὴ μεταβολῆς ἐν
8 ἄλλῳ ᾗ ἄλλο. ἡ μὲν γὰρ τοῦ παθεῖν ἐστὶ δύναμις, ἡ ἐν αὐτῷ τῷ πάσχοντι
9 ἀρχὴ μεταβολῆς παθητικῆς ὑπ' ἄλλου ᾗ ἄλλο· ἡ δ' ἕξις ἀπαθείας τῆς
ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ φθορᾶς τῆς ὑπ' ἄλλου ᾗ ἄλλο, ὑπ' ἀρχῆς μεταβλητι- 176 Br.
κῆς. ἐν γὰρ τούτοις ἔνεστι πᾶσι τοῖς ὅροις ὁ τῆς πρώτης δυνάμεως λόγος.
10 πάλιν δ' αὗται αἱ δυνάμεις λέγονται ἢ τοῦ μόνον ποιῆσαι ἢ τοῦ παθεῖν
ἢ τοῦ καλῶς, ὥστε καὶ ἐν τοῖς τούτων λόγοις ἐνυπάρχουσί πως οἱ τῶν
11 προτέρων δυνάμεων λόγοι. φανερὸν οὖν ὅτι ἔστι μὲν ὡς μία δύναμις τοῦ
ποιεῖν καὶ πάσχειν (δυνατὸν γάρ ἐστι καὶ τῷ ἔχειν αὐτὸ δύναμιν τοῦ
12 παθεῖν καὶ τῷ ἄλλο ὑπ' αὐτοῦ), ἔστι δ' ὡς ἄλλη. ἡ μὲν γὰρ ἐν τῷ
πάσχοντι· διὰ γὰρ τὸ ἔχειν τινὰ ἀρχήν, καὶ εἶναι καὶ τὴν ὕλην ἀρχήν
τινα, πάσχει τὸ πάσχον καὶ ἄλλο ὑπ' ἄλλου. τὸ λιπαρὸν μὲν γὰρ καυ-
13 στόν, τὸ δ' ὑπεῖκον ὡδὶ θλαστόν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἡ δ'
ἐν τῷ ποιοῦντι, οἷον τὸ θερμὸν καὶ ἡ οἰκοδομική, ἡ μὲν ἐν τῷ θερμαν-
τικῷ, ἡ δ' ἐν τῷ οἰκοδομικῷ. διὸ ᾗ συμπέφυκεν, οὐθὲν πάσχει αὐτὸ
14 ὑφ' ἑαυτοῦ· ἓν γὰρ καὶ οὐκ ἄλλο. καὶ ἡ ἀδυναμία καὶ τὸ ἀδύνατον ἡ
τῇ τοιαύτῃ δυνάμει ἐναντία στέρησίς ἐστιν, ὥστε τοῦ αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ
15 αὐτὸ πᾶσα δύναμις ἀδυναμίᾳ. ἡ δὲ στέρησις λέγεται πολλαχῶς· καὶ γὰρ
τὸ μὴ ἔχον καὶ τὸ πεφυκὸς ἂν μὴ ἔχῃ, ἢ ὅλως ἢ ὅτε πέφυκεν, καὶ ᾗ

---

§. 5. πολλαχῶς λέγεται] λέγεται πολλαχῶς *ET* Ald.
§. 7. ᾗ ἄλλο] ἢ ἄλλο *T* Ald., ἢ ᾗ ἄλλο *E*. Etiam Alexander legisse videtur ἢ ᾗ ἄλλο, etsi in lemmate exhibeat ᾗ ἄλλο 778, a, 8. 14.
§. 8. δύναμις ἡ] δύναμις ἢ Ald. | ᾗ ἄλλο] ἢ ᾗ ἄλλο *ET*.
§. 9. ᾗ ἄλλο] ἢ ᾗ ἄλλο *E* | ὑπ'] om. *Ab* Ald.
§. 10. αὗται αἱ δυνάμεις λέγονται] αὖ δυνάμεις λέγονται *T*, αὗται δυνάμεις λέγονται *E*, αὗται λέγονται αἱ δυνάμεις *Ab*. | δυνάμεων λόγοι] λόγοι δυνάμεων *T* Ald.
§. 11. τῷ ἔχειν] τὸ ἔχειν *T*. | τῷ ἄλλο] τὸ ἄλλο *T*.
§. 12. ἡ μὲν] μὲν om. *T* Sylb. | τινὰ ἀρχήν] ἀρχήν τινα *Ab*. | καὶ εἶναι] om. *T*. | καὶ τὴν ὕλην ἀρχήν τινα] om. *Ab*; ὕλην pro ὕλην Ald. | λιπαρὸν μὲν] μὲν om. *T*. | γὰρ] γὰρ καὶ Ald.
§. 14. ἡ τῇ] καὶ ἡ τῇ *E*, καὶ ἡ sine τῇ *T* Ald. Bess. Vet. | καὶ κατὰ] καὶ om. *T*.
§. 15. καὶ ᾗ] καὶ ἢ *T* Ald. Vet., ἤ, omisso καί, *Ab* Bess. (»aut sic«).

ὡδί, οἷον παντελῶς, ἢ κἂν ὁπωσοῦν. ἐπ' ἐνίων δέ, ἂν πεφυκότα ἔχειν μὴ 16
ἔχῃ βίᾳ, ἐστερῆσθαι ταῦτα λέγομεν.

Cap. 2.

Ἐπεὶ δ' αἱ μὲν ἐν τοῖς ἀψύχοις ἐνυπάρχουσιν ἀρχαὶ τοιαῦται, αἱ δ' 1
1046b ἐν τοῖς ἐμψύχοις καὶ ἐν ψυχῇ καὶ τῆς ψυχῆς ἐν τῷ λόγον ἔχοντι, δῆλον
ὅτι καὶ τῶν δυνάμεων αἱ μὲν ἔσονται ἄλογοι αἱ δὲ μετὰ λόγου. διὸ 2
πᾶσαι αἱ τέχναι καὶ αἱ ποιητικαὶ καὶ ἐπιστῆμαι δυνάμεις εἰσίν· ἀρχαὶ
177 Br. γὰρ μεταβλητικαί εἰσιν ἐν ἄλλῳ ᾗ ἄλλο. καὶ αἱ μὲν μετὰ λόγου πᾶσαι 3
τῶν ἐναντίων αἱ αὐταί, αἱ δ' ἄλογοι μία ἑνός, οἷον τὸ θερμὸν τοῦ θερ-
μαίνειν μόνον, ἡ δὲ ἰατρικὴ νόσου καὶ ὑγιείας. αἴτιον δὲ ὅτι λόγος ἐστὶν 4
ἡ ἐπιστήμη, ὁ δὲ λόγος ὁ αὐτὸς δηλοῖ τὸ πρᾶγμα καὶ τὴν στέρησιν, πλὴν
οὐχ ὡσαύτως, καὶ ἔστιν ὡς ἀμφοῖν, ἔστι δ' ὡς τοῦ ὑπάρχοντος μᾶλλον. ὥστ' 5
ἀνάγκη καὶ τὰς τοιαύτας ἐπιστήμας εἶναι μὲν τῶν ἐναντίων, εἶναι δὲ τοῦ
μὲν καθ' αὑτὰς τοῦ δὲ μὴ καθ' αὑτάς· καὶ γὰρ ὁ λόγος τοῦ μὲν καθ'
αὑτό, τοῦ δὲ τρόπον τινὰ κατὰ συμβεβηκός· ἀποφάσει γὰρ καὶ ἀποφορᾷ 6
δηλοῖ τὸ ἐναντίον. ἡ γὰρ στέρησις ἡ πρώτη τὸ ἐναντίον, αὕτη δ' ἀπο-
φορὰ θατέρου. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐναντία οὐκ ἐγγίγνεται ἐν τῷ αὐτῷ, ἡ δ' ἐπι- 7
στήμη δύναμις τῷ λόγον ἔχειν, καὶ ἡ ψυχὴ κινήσεως ἔχει ἀρχήν, τὸ μὲν
ὑγιεινὸν ὑγίειαν μόνον ποιεῖ καὶ τὸ θερμαντικὸν θερμότητα καὶ τὸ ψυκ-
τικὸν ψυχρότητα, ὁ δ' ἐπιστήμων ἄμφω. λόγος γάρ ἐστιν ἀμφοῖν μέν, 8
οὐχ ὁμοίως δέ, καὶ ἐν ψυχῇ ἣ ἔχει κινήσεως ἀρχήν· ὥστε ἄμφω ἀπὸ τῆς
αὐτῆς ἀρχῆς κινήσει πρὸς τὸ αὐτὸ συνάψασα. διὸ τὰ κατὰ λόγον δυ- 9
νατὰ τοῖς ἄνευ λόγου δυνατοῖς ποιεῖ τἀναντία· μία γὰρ ἀρχὴ περιέχεται
τῷ λόγῳ. φανερὸν δὲ καὶ ὅτι τῇ μὲν τοῦ εὖ δυνάμει ἀκολουθεῖ ἡ τοῦ μόνον 10
ποιῆσαι ἢ παθεῖν δύναμις, ταύτῃ δ' ἐκείνη οὐκ ἀεί· ἀνάγκη γὰρ τὸν εὖ
ποιοῦντα καὶ ποιεῖν, τὸν δὲ μόνον ποιοῦντα οὐκ ἀνάγκη καὶ εὖ ποιεῖν.

---

§. 16. ἔχειν] μὴ ἔχειν *T*. | ἔχῃ] ἔχει *Ab*.
§. 1. αἱ δ' ἐν] αἱ om. *Ab*. | ἄλογοι] λόγοι γρ. *E*.
§. 2. αἱ ποιητικαὶ] αἱ om. *T* Ald. | καὶ] om. Bess. (»et factivae scientiae«) et Brand. in Corrigendis. | ἐπιστῆμαι] αἱ ἐπιστ. *Fb* Ald. | εἰσίν] om. *ET*. | ᾗ ἄλλο] ἢ ἄλλῳ *T*.
§. 5. εἶναι δὲ] εἶναι μὲν *T*.
§. 6. ἡ πρώτη] ἐστιν ἡ πρώτη *Fb*. | ἀποφορά] ἀποφορᾷ Ald.
§. 7. ποιεῖ] περιποιεῖ Ald.
§. 8. ψυχῇ ἣ] ψυχῇ ᾗ ἢ *Ab*, τῇ ψυχῇ ἢ Ald. | τὸ αὐτό] τὸ om. *ETAb* Vet., tuentur Alex. 778, b, 7. Bess.
§. 9. μία γὰρ ἀρχὴ] μιᾷ γὰρ ἀρχῇ *E* Alex. 778, b, 8.
§ 10. ἢ παθεῖν] om. *Ab*.

Cap. 3.

1 *Εἰσὶ δέ τινες οἵ φασιν, οἷον οἱ Μεγαρικοί, ὅταν ἐνεργῇ μόνον δύ-*
νασθαι, ὅταν δὲ μὴ ἐνεργῇ οὐ δύνασθαι, οἷον τὸν μὴ οἰκοδομοῦντα οὐ
δύνασθαι οἰκοδομεῖν, ἀλλὰ τὸν οἰκοδομοῦντα ὅταν οἰκοδομῇ· ὁμοίως δὲ
2 *καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. οἷς τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. δῆλον*
γὰρ ὅτι οὔτ' οἰκοδόμος ἔσται ἐὰν μὴ οἰκοδομῇ· τὸ γὰρ οἰκοδόμῳ εἶναι
τὸ δυνατῷ εἶναί ἐστιν οἰκοδομεῖν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν. 178 Br.
3 *εἰ οὖν ἀδύνατον τὰς τοιαύτας ἔχειν τέχνας μὴ μανθάνοντά ποτε καὶ*
λαβόντα, καὶ μὴ ἔχειν μὴ ἀποβαλόντα ποτέ (ἢ γὰρ λήθῃ ἢ πάθει τινὶ 1047a
ἢ χρόνῳ· οὐ γὰρ δὴ τοῦ γε πράγματος φθαρέντος, ἀεὶ γάρ ἐστιν), ὅταν
παύσηται, οὐκ ἕξει τὴν τέχνην. πάλιν δ' εὐθὺς οἰκοδομήσει πῶς λαβών;
4 *καὶ τὰ ἄψυχα δὴ ὁμοίως· οὔτε γὰρ ψυχρὸν οὔτε θερμὸν οὔτε γλυκὺ οὔτε*
ὅλως αἰσθητὸν οὐθὲν ἔσται μὴ αἰσθανόμενον· ὥστε τὸν Πρωταγόρου λόγον
5 *συμβήσεται λέγειν αὐτοῖς. ἀλλὰ μὴν οὐδ' αἴσθησιν ἕξει οὐθὲν ἂν μὴ*
αἰσθάνηται μηδ' ἐνεργῇ. εἰ οὖν τυφλὸν τὸ μὴ ἔχον ὄψιν, πεφυκὸς δὲ
καὶ ὅτε πέφυκε καὶ ἔτι ὄν, οἱ αὐτοὶ τυφλοὶ ἔσονται πολλάκις τῆς ἡμέρας
6 *καὶ κωφοί. ἔτι εἰ ἀδύνατον τὸ ἐστερημένον δυνάμεως, τὸ μὴ γενόμενον*
ἀδύνατον ἔσται γενέσθαι· τὸ δ' ἀδύνατον γενέσθαι ὁ λέγων ἢ εἶναι ἢ
7 *ἔσεσθαι ψεύσεται· τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦτο ἐσήμαινεν. ὥστε οὗτοι οἱ*
λόγοι ἐξαιροῦσι καὶ κίνησιν καὶ γένεσιν. ἀεὶ γὰρ τό τε ἑστηκὸς ἑστήξεται
καὶ τὸ καθήμενον καθεδεῖται· οὐ γὰρ ἀναστήσεται ἂν καθέζηται· ἀδύ-
8 *νατον γὰρ ἔσται ἀναστῆναι ὅ γε μὴ δύναται ἀναστῆναι. εἰ οὖν μὴ ἐνδέ-*
χεται ταῦτα λέγειν, φανερὸν ὅτι δύναμις καὶ ἐνέργεια ἕτερόν ἐστιν· ἐκεῖνοι

---

§. 1. *φασιν*] *φασιν εἶναι* T.Ab Ald. | *οἱ Μεγαρικοί*] *οἱ* om. Ab Ald. | *οὐ δύνασθαι*] *μὴ δύν.* ET Ald. | *οὐ δύνασθαι*] *μὴ δύνασθαι* Ald. | *ὁμοίως δὲ*] *ὁμ. δὴ* Fb.

§. 2. *ἔσται*] *ἐστὶν* E. | *τὸ δυνατῷ*] *τῷ δυνατῷ* Ald.

§. 3. *μανθάνοντά ποτε καὶ λαβόντα*] *λανθάνοντά ποτε καὶ λαμβάνοντα* T; *λαμβάνοντα* pro *λαβόντα* exhibet etiam Ald. | *ἀποβαλόντα ποτέ ἢ γὰρ λήθῃ*] *ἀποβάλλοντά ποτε· ἡ γὰρ λήθη* T; *ἀποβάλλοντά* etiam Ald. | *ἀεὶ γάρ*] *εἰ γάρ* Fb, *ἀεί γε* Ab, *εἴ γε* Brandisius in marg., ad Alexandrum provocans, qui etsi in lemmate exhibeat *ἀεὶ γάρ ἐστιν* 778, b, 26., tamen interpretatione sua scripturam illam confirmare videtur. | *πάλιν δ'*] *πάλιν δ' ὁ* T.

§. 4. *δὴ*] *δὲ* Ald. | *αἰσθανόμενον*] *αἰσθανομένων* Ald. Bess. Vet. (»non sentientibus«).

§. 5. *ἔτι ὄν*] *ἔτι ὡς* T Ald.; Bess. vertit: »et item prout natura aptum est habere,« quasi legerit *καὶ ἔτι ᾗ* (vel *ὡς*) *πέφυκεν*. | *καὶ κωφοί*] om. Fb.

§. 6. *γενόμενον*] *γινόμενον* Ab.

§. 7. *ὥστε οὗτοι*] *ὥστε οὔτε* Ab. | *κίνησιν καὶ γένεσιν*] *γένεσιν καὶ κίνησιν* T.

δ' οἱ λόγοι δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ταὐτὸ ποιοῦσιν, διὸ καὶ οὐ μικρόν τι
ζητοῦσιν ἀναιρεῖν. ὥστ' ἐνδέχεται δυνατὸν μέν τι εἶναι μὴ εἶναι δέ, καὶ 9
δυνατὸν μὴ εἶναι εἶναι δέ, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν
179 Br. *δυνατὸν βαδίζειν ὂν μὴ βαδίζειν, καὶ μὴ βαδίζον δυνατὸν εἶναι βαδίζειν.*
ἔστι δὲ δυνατὸν τοῦτο ᾧ, ἐὰν ὑπάρξῃ ἡ ἐνέργεια, οὗ λέγεται ἔχειν τὴν 10
δύναμιν, οὐθὲν ἔσται ἀδύνατον. λέγω δ' οἷον, εἰ δυνατὸν καθῆσθαι καὶ 11
ἐνδέχεται καθῆσθαι τούτῳ, ἐὰν ὑπάρξῃ τὸ καθῆσθαι, οὐθὲν ἔσται ἀδύνα-
τον· καὶ εἰ κινηθῆναί τι ἢ κινῆσαι ἢ στῆναι ἢ στῆσαι ἢ εἶναι ἢ γίγνεσθαι,
ἢ μὴ εἶναι ἢ μὴ γίγνεσθαι, ὁμοίως. ἐλήλυθε δ' ἡ ἐνέργεια τοὔνομα, ἡ 12
πρὸς τὴν ἐντελέχειαν συντιθεμένη καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα, ἐκ τῶν κινήσεων
μάλιστα· δοκεῖ γὰρ ἡ ἐνέργεια μάλιστα ἡ κίνησις εἶναι. διὸ καὶ τοῖς μὴ 13
οὖσιν οὐκ ἀποδιδόασι τὸ κινεῖσθαι, ἄλλας δέ τινας κατηγορίας, οἷον δια-
νοητὰ καὶ ἐπιθυμητὰ εἶναι τὰ μὴ ὄντα, κινούμενα δ' οὔ. τοῦτο δὲ ὅτι 14
1047b *οὐκ ὄντα ἐνεργείᾳ ἔσονται ἐνεργείᾳ. τῶν γὰρ μὴ ὄντων ἔνια δυνάμει*
ἐστίν· οὐκ ἔστι δέ, ὅτι οὐκ ἐντελεχείᾳ ἐστίν.

Cap. 4.

Εἰ δ' ἐστὶ τὸ εἰρημένον δυνατὸν ᾗ ἀκολουθεῖ, φανερὸν ὅτι οὐκ ἐνδέ- 1
χεται ἀληθὲς εἶναι τὸ εἰπεῖν ὅτι δυνατὸν μὲν τοδί, οὐκ ἔσται δέ· ὥστε
τὰ ἀδύνατα εἶναι ταύτῃ διαφεύγειν. λέγω δὲ οἷον εἴ τις φαίη δυνατὸν 2
τὴν διάμετρον μετρηθῆναι οὐ μέντοι μετρηθήσεσθαι, ὁ μὴ λογιζόμενος τὸ
ἀδύνατον εἶναι, ὅτι οὐθὲν κωλύει δυνατόν τι ὂν εἶναι ἢ γενέσθαι, μὴ εἶναι
δὲ μηδ' ἔσεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ἀνάγκη ἐκ τῶν κειμένων, εἰ καὶ ὑποθοί- 3
μεθα εἶναι ἢ γεγονέναι ὃ οὐκ ἔστι μὲν δυνατὸν δέ, ὅτι οὐθὲν ἔσται ἀδύ-

---

§. 9. *καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι εἶναι δέ*] om. TFb. | *ἐπὶ τῶν ἄλλων*] *ἐπὶ* add. ET. | *μὴ βαδίζειν*] *βαδίζειν* om. T. | *καὶ*] *δὲ καὶ* Ab Ald. | *μὴ*] om. T. | *βαδίζον*] *βαδίζων* Ald.

§. 10. *οὗ λέγεται*] *ἧς λέγεται* Fb.

§. 11. *λέγω — οὐθὲν ἔσται ἀδύνατον*] om. T. | *καὶ εἰ*] *καὶ εἴη* T. | *τι*] om. ET. | *γίγνεσθαι*] *γενέσθαι* ET Ald. | *γίγνεσθαι*] *γενέσθαι* T Ald.

§. 12. *συντιθεμένη*] *συντεθειμένη* Fb Alex. 779, a, 37. | *ἡ ἐνέργεια*] *ἡ* om. Casaub.

§. 14. *τοῦτο δὲ*] om. AbFb. | *οὐκ ἔστι δέ*] om. Ab. | *ὅτι*] *διότι* Ab. | *ἐντελεχείᾳ*] *ἐντελέχειά* Ald.

§. 1. *εἰρημένον δυνατὸν*] *εἰρ. τὸ δυν.* Ab. | *ᾗ*] *ἢ* T. | *τὸ εἰπεῖν*] *τι εἰπεῖν* ET Vet. | *διαφεύγειν*] *διαφεύγει* Ab Ald.

§. 2. *μετρηθήσεσθαι*] *μετρηθήσεται* Ab Ald. | *ὁ*] om. T. | *δυνατόν*] *ἀδύνατόν* Ab, om. Vet. | *ὂν*] om. T. | *δὲ*] om. Ab.

§. 3. *εἰ καὶ*] *εἶναι εἰ καὶ* E, *εἰ εἴη καὶ* Ab, *εἴη εἰ καὶ* Brand., *εἴη* T. | *συμβήσεται — ἀδύνατον*] om. ET.

4 νατον· συμβήσεται δέ γε, τὸ γὰρ μετρεῖσθαι ἀδύνατον. οὐ γὰρ δή ἐστι
ταὐτὸ τό τε ψεῦδος καὶ τὸ ἀδύνατον· τὸ γάρ σε ἑστάναι νῦν ψεῦδος 180 Br.
5 μέν, οὐκ ἀδύνατον δέ. ἅμα δὲ δῆλον καὶ ὅτι, εἰ τοῦ *A* ὄντος ἀνάγκη
τὸ *B* εἶναι, καὶ δυνατοῦ ὄντος τοῦ εἶναι *A* καὶ τὸ *B* ἀνάγκη εἶναι δυ-
νατόν· εἰ γὰρ μὴ ἀνάγκη δυνατὸν εἶναι, οὐθὲν κωλύει μὴ εἶναι δυνατὸν
6 εἶναι. ἔστω δὴ τὸ *A* δυνατόν. οὐκοῦν ὅτε τὸ *A* δυνατὸν εἴη εἶναι, εἰ
τεθείη τὸ *AB*, οὐθὲν ἀδύνατον εἶναι συνέβαινεν· τὸ δέ γε *B* ἀνάγκη
7 εἶναι. ἀλλ' ἦν ἀδύνατον. ἔστω δὴ ἀδύνατον. εἰ δὴ ἀδύνατον ἀνάγκη
εἶναι τὸ *A*, ἀνάγκη καὶ τὸ *B* εἶναι. ἀλλ' ἦν ἄρα τὸ *A* δυνατόν· καὶ
τὸ *B* ἄρα. ἂν ἄρα ᾖ τὸ *A* δυνατόν, καὶ τὸ *B* ἔσται δυνατόν, εἴ περ
8 οὕτως εἶχον ὥστε τοῦ *A* ὄντος ἀνάγκη εἶναι τὸ *B*. ἐὰν δὴ οὕτως ἐχόν-
των τοῦ *AB* μὴ ᾖ δυνατὸν τὸ *B* οὕτως, οὐδὲ τὸ *AB* ἕξει ὡς ἐτέθη·
καὶ εἰ τοῦ *A* δυνατοῦ ὄντος ἀνάγκη τὸ *B* δυνατὸν εἶναι, εἰ ἔστι τὸ *A*,
9 ἀνάγκη εἶναι καὶ τὸ *B*. τὸ γὰρ δυνατὸν εἶναι ἐξ ἀνάγκης τὸ *B* εἶναι,
εἰ τὸ *A* δυνατόν, τοῦτο σημαίνει, ἐὰν ᾖ τὸ *A* καὶ ὅτε καὶ ὡς ἦν δυνα-
τὸν εἶναι, κἀκεῖνο τότε καὶ οὕτως εἶναι ἀναγκαῖον.

Cap. 5.

1 Ἁπασῶν δὲ τῶν δυνάμεων οὐσῶν τῶν μὲν συγγενῶν οἷον τῶν αἰσθή-
σεων, τῶν δὲ ἔθει οἷον τῆς τοῦ αὐλεῖν, τῶν δὲ μαθήσει οἷον τῆς τῶν
τεχνῶν, τὰς μὲν ἀνάγκη προενεργήσαντας ἔχειν ὅσαι ἔθει καὶ λόγῳ, τὰς
2 δὲ μὴ τοιαύτας καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ πάσχειν οὐκ ἀνάγκη. ἐπεὶ δὲ τὸ δυνα- 1048a
τὸν τὶ δυνατὸν καὶ ποτὲ καὶ πῶς καὶ ὅσα ἄλλα ἀνάγκη προσεῖναι ἐν
τῷ διορισμῷ, καὶ τὰ μὲν κατὰ λόγον δύναται κινεῖν καὶ αἱ δυνάμεις
αὐτῶν μετὰ λόγου, τὰ δ' ἄλογα καὶ αἱ δυνάμεις ἄλογοι, κἀκείνας μὲν

---

§. 4. δή] add. *ET*. | τό τε] τε om. *ET*.
§. 5. καὶ ὅτι] ὅτι καὶ *T*, καὶ om. Alex. 779, b, 16. | εἰ] ᾖ *Fb*, om. *T*. | ἀνάγκη] ἀνάγκη καὶ Alex. | εἶναι *A*] εἶναι τὸ α *T*, α εἶναι Ald.
§. 6. εἰ τεθείη] εἴτε θείη Ald. | τὸ *AB*] τὸ α Ald. Bess., om. Vet.
§. 7. ἔστω δὴ — καὶ τὸ *B* ἄρα] om. *Ab*. | εἰ δὴ ἀδύνατον ἀνάγκη εἶναι τὸ *A*, ἀνάγκη καὶ τὸ *B* εἶναι] hoc colon, transpositis inter se vocibus A et B ita vertit interpres vetus: »et si impossibile necesse esse B, et A necesse est.« | τὸ *A* δυνατόν] τὸ πρῶτον δυν. *ET* Vet. | *B* ἄρα] δεύτερον omisso ἄρα *ET* Vet. | ἂν ἄρα ᾖ] ἂν ἄρα ᾖ Bekkeri operae. | εἶχον] εἶχεν *T*.
§. 8. δὴ] δὲ *T* | ἐχόντων τοῦ] ἐχόντων τῶν Casaub. | μὴ ᾖ δυνατὸν τὸ *B*] om. *Ab*. | ἀνάγκη τὸ] ἀνάγκη καὶ τὸ *T* Alex. 780, a, 23. | δυνατὸν] om. Alex. | καὶ τὸ] καὶ om. *ET*.
§. 9. ᾖ τὸ *A*] ᾖ τὸ α τὸ α *Ab*. | εἶναι] εἶναι ἦν *Ab*.
§. 2. τὸ δυνατὸν] τὸ ἀδύνατον *Ab*.

ἀνάγκη ἐν ἐμψύχῳ εἶναι ταύτας δ' ἐν ἀμφοῖν, τὰς μὲν τοιαύτας δυνά- 3
181 Br. μεις ἀνάγκη, ὅταν ὡς δύναται τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ παθητικὸν πλησιά-
ζωσι, τὸ μὲν ποιεῖν τὸ δὲ πάσχειν, ἐκείνας δ' οὐκ ἀνάγκη· αὗται μὲν 4
γὰρ πᾶσαι μία ἑνὸς ποιητική, ἐκεῖναι δὲ τῶν ἐναντίων, ὥστε ἅμα ποιή-
σει τἀναντία. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ἀνάγκη ἄρα ἕτερόν τι εἶναι τὸ κύ- 5
ριον· λέγω δὲ τοῦτο ὄρεξιν ἢ προαίρεσιν. ὁποτέρου γὰρ ἂν ὀρέγηται 6
κυρίως, τοῦτο ποιήσει, ὅταν ὡς δύναται ὑπάρχῃ καὶ πλησιάζῃ τῷ παθη-
τικῷ. ὥστε τὸ δυνατὸν κατὰ λόγον ἅπαν ἀνάγκη, ὅταν ὀρέγηται, οὗ τ' 7
ἔχει τὴν δύναμιν καὶ ὡς ἔχει, τοῦτο ποιεῖν. ἔχει δὲ παρόντος τοῦ παθη-
τικοῦ καὶ ὡδὶ ἔχοντος ποιεῖν. εἰ δὲ μή, ποιεῖν οὐ δυνήσεται. τὸ γὰρ 8
μηθενὸς τῶν ἔξω κωλύοντος προσδιορίζεσθαι οὐθὲν ἔτι δεῖ· τὴν γὰρ δύ-
ναμιν ἔχει ὡς ἔστι δυνάμει τοῦ ποιεῖν, ἔστι δ' οὐ πάντως ἀλλ' ἐχόντων
πῶς, ἐν οἷς ἀφορισθήσεται καὶ τὰ ἔξω κωλύοντα· ἀφαιρεῖται γὰρ ταῦτα
τῶν ἐν τῷ διορισμῷ προσόντων ἔνια. διὸ οὐδὲ ἂν ἅμα βούληται ἢ ἐπι- 9
θυμῇ ποιεῖν δύο ἢ τἀναντία, οὐ ποιήσει· οὐ γὰρ οὕτως ἔχει αὐτῶν τὴν
δύναμιν οὐδ' ἔστι τοῦ ἅμα ποιεῖν ἡ δύναμις, ἐπεὶ ὧν ἐστὶν οὕτως ποιήσει.

Cap. 6.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς κατὰ κίνησιν λεγομένης δυνάμεως εἴρηται, περὶ 1
ἐνεργείας διορίσωμεν τί τέ ἐστιν ἡ ἐνέργεια καὶ ποῖόν τι. καὶ γὰρ τὸ 2
δυνατὸν ἅμα δῆλον ἔσται διαιροῦσιν, ὅτι οὐ μόνον τοῦτο λέγομεν δυνατὸν
ὃ πέφυκε κινεῖν ἄλλο ἢ κινεῖσθαι ὑπ' ἄλλου, ἢ ἁπλῶς ἢ τρόπον τινά,
ἀλλὰ καὶ ἑτέρως. διὸ ζητοῦντες καὶ περὶ τούτων διήλθομεν. ἔστι δ' ἡ ἐνέρ- 3
γεια τὸ ὑπάρχειν τὸ πρᾶγμα, μὴ οὕτως ὥσπερ λέγομεν δυνάμει. λέγομεν 4

---

§. 3. τὰς μὲν] τὰς μὲν οὖν *T*. | δύνανται τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ παθητικόν] δύνωνται τὸ παθητ. καὶ τὸ ποιητ. *ET* Vet.
§. 5. λέγω δὲ τοῦτο] λέγω δ' εἴτε *Ab*, »dico autem sive appetitum, sive electionem« Bess.
§. 6. πλησιάζῃ] πλησιάζει Ald. Deinde haec ὑπάρχῃ καὶ non agnoscere videtur versio Bessarionis.
§. 7. οὗ τ'] ὅτ' *Ab*, οὐ *ET*.
§. 8. δυνάμει τοῦ] τοῦ δυνάμει Ald., δύναμις τοῦ Alex. in paraphr. 780, b, 19. et Casaub. in marg., quod probat Brandisius; Bess.: »potentiam enim habet, ut ejus, quod est potestate faciendi.«
§. 9. ἢ] καὶ *T*. | ἐπιθυμῇ] ἐπιθυμεῖν *Ab*. | αὐτῶν τὴν] αὐτῶν ἅμα τὴν Ald. | ἔστι τοῦ ἅμα] ἔστιν ἅμα τοῦ ἅμα *Ab*.
§. 1. κίνησιν] δύναμιν *T*.
§. 2. λέγομεν δυνατὸν] δυνατὸν om. *Ab*.
§. 3. ἔστι δ' ἡ ἐνέργεια] Bess.: »est autem actu rem existere non ita quemadmodum dicimus potestate« quasi legerit ἔστι δὲ τὸ ἐνεργείᾳ ὑπάρχειν κτλ.
§. 4. ὅλῃ] διαμέτρῳ *Fb* Alex. 781, a, 1. | ὅτι] ὅτε Ald. | καὶ τὸν] τὸν

δὲ δυνάμει οἷον ἐν τῷ ξύλῳ Ἑρμῆν καὶ ἐν τῇ ὅλῃ τὴν ἡμίσειαν, ὅτι ἀφαι- 182 Br.
ρεθείη ἄν, καὶ ἐπιστήμονα καὶ τὸν μὴ θεωροῦντα, ἂν δυνατὸς ᾖ θεωρῆ-
5 σαι· τὸ δ' ἐνεργείᾳ. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα τῇ ἐπαγωγῇ ὃ βου-
λόμεθα λέγειν, καὶ οὐ δεῖ παντὸς ὅρον ζητεῖν ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνάλογον
συνορᾶν, ὅτι ὡς τὸ οἰκοδομοῦν πρὸς τὸ οἰκοδομικόν, καὶ τὸ ἐγρηγορὸς 1048 b
πρὸς τὸ καθεῦδον, καὶ τὸ ὁρῶν πρὸς τὸ μύον μὲν ὄψιν δὲ ἔχον, καὶ τὸ
ἀποκεκριμένον ἐκ τῆς ὕλης πρὸς τὴν ὕλην, καὶ τὸ ἀπειργασμένον πρὸς τὸ
6 ἀνέργαστον. ταύτης δὲ τῆς διαφορᾶς θάτερον μόριον ἔστω ἡ ἐνέργεια
7 ἀφωρισμένη, θατέρῳ δὲ τὸ δυνατόν. λέγεται δὲ ἐνεργείᾳ οὐ πάντα
ὁμοίως, ἀλλ' ἢ τὸ ἀνάλογον, ὡς τοῦτο ἐν τούτῳ ἢ πρὸς τοῦτο, τὸ δ' ἐν
τῷδε ἢ πρὸς τόδε· τὰ μὲν γὰρ ὡς κίνησις πρὸς δύναμιν, τὰ δ' ὡς οὐσία
8 πρός τινα ὕλην. ἄλλως δὲ καὶ τὸ ἄπειρον καὶ τὸ κενὸν καὶ ὅσα τοι-
αῦτα, λέγεται δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ πολλοῖς τῶν ὄντων, οἷον τῷ ὁρῶντι
9 καὶ βαδίζοντι καὶ ὁρωμένῳ. ταῦτα μὲν γὰρ ἐνδέχεται καὶ ἁπλῶς ἀλη-
θεύεσθαί ποτε· τὸ μὲν γὰρ ὁρώμενον ὅτι ὁρᾶται, τὸ δὲ ὅτι ὁρᾶσθαι
δυνατόν· τὸ δ' ἄπειρον οὐχ οὕτω δυνάμει ἐστὶν ὡς ἐνεργείᾳ ἐσόμενον χωρι-
10 στόν, ἀλλὰ γνώσει. τῷ γὰρ μὴ ὑπολείπειν τὴν διαίρεσιν ἀποδίδωσι τὸ
εἶναι δυνάμει ταύτην τὴν ἐνέργειαν, τῷ δὲ χωρίζεσθαι οὔ.
11 Ἐπεὶ δὲ τῶν πράξεων ὧν ἐστὶ πέρας οὐδεμία τέλος ἀλλὰ τῶν περὶ
τὸ τέλος, οἷον τοῦ ἰσχναίνειν ἡ ἰσχνασία αὐτό, αὐτὰ δὲ ὅταν ἰσχναίνῃ
οὕτως ἐστὶν ἐν κινήσει, μὴ ὑπάρχοντα ὧν ἕνεκα ἡ κίνησις, οὐκ ἔστι
ταῦτα πρᾶξις ἢ οὐ τελεία γε· οὐ γὰρ τέλος, ἀλλ' ἐκείνῃ ἐνυπάρχει τὸ 183 Br.
12 τέλος καὶ ἡ πρᾶξις. οἷον ὁρᾷ, ἀλλὰ καὶ φρονεῖ καὶ νοεῖ καὶ νενόηκεν·

θεωροῦντα καὶ τὸν E. | ἂν δυνατός] ἂν ἀδύνατος Ald. | ᾖ] om. ET. | τὸ δ'] τόδε Ald.

§. 5. ἀλλὰ καὶ] καὶ om. Ald. | ἀνάλογον] ἀναλογοῦν T. | ὅτι ὡς] ὅτι om. Ab.

§. 6. ταύτης — θάτερον μόριον] ἔστι τί τι καὶ ταύτης τῆς διαφορᾶς θατέρῳ μορίῳ ET. Etiam latini interpretes hunc locum ita vertunt, ut θατέρῳ μορίῳ legisse eos appareat. | ἔστω] ἔσται Ab. | θατέρῳ] θάτερον Fb.

§. 7. ἐνεργείᾳ] ἐνέργεια Ab. | ἀλλ' ἢ τὸ] ἀλλ' ἢ τῷ Fb Alex. 781, a, 31. | τὸ δ' ἐν τῷδε] τόδ' ἐν τῷδε Bessario, qui totum colon ita interpretatur »ut hoc in hoc aut ad hoc, ita illud in illo aut ad illud.« | ὡς οὐσία] ὡς om. T.

§. 8. δὲ καὶ] καὶ add. ET Vet. | τὸ κενὸν] τὸ add. AbFb.

§. 9. ταῦτα] εἰ ταῦτα Ab. | ἀληθεύεσθαί] καὶ ἀληθ. T Ald. | τὸ μὲν γὰρ] γὰρ om. T.

§. 10. τῷ γὰρ] τὸ γὰρ TAb Ald. | ὑπολείπειν] ὑπολιπεῖν Ab Ald.

§. 11. ἐπεὶ — ἐκείνην δὲ κίνησιν §. 16.] om. ET Vet. Bess. Etiam Alex. 781, a, 47.: „τοῦτο τὸ κεφάλαιον ἐν πολλοῖς λείπει."

ἀλλ' οὐ μανθάνει καὶ μεμάθηκεν, οὐδ' ὑγιάζεται καὶ ὑγίασται. εὖ ζῇ καὶ
εὖ ἔζηκεν· ἀλλὰ καὶ εὐδαιμονεῖ καὶ εὐδαιμόνηκεν. εἰ δὲ μή, ἔδει ἂν 13
ποτε παύεσθαι, ὥσπερ ὅταν ἰσχναίνῃ. νῦν δ' οὔ, ἀλλὰ ζῇ καὶ ἔζηκεν.
τούτων δὴ τὰς μὲν κινήσεις λέγειν, τὰς δ' ἐνεργείας. πᾶσα γὰρ κίνησις 14
ἀτελής, ἰσχνασία, μάθησις, βάδισις, οἰκοδόμησις· αὗται δὲ κινήσεις, καὶ
ἀτελεῖς γε. οὐ γὰρ ἅμα βαδίζει καὶ βεβάδικεν, οὐδ' οἰκοδομεῖ καὶ ᾠκοδό- 15
μηκεν, οὐδὲ γίγνεται καὶ γέγονεν, ἢ κινεῖται καὶ κεκίνηκεν· ἀλλ' ἕτερον
καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται. ἑώρακε δὲ καὶ ὁρᾷ ἅμα τὸ αὐτό, καὶ νοεῖ καὶ
νενόηκεν. τὴν μὲν οὖν τοιαύτην ἐνέργειαν λέγω, ἐκείνην δὲ κίνησιν. τὸ 16
μὲν οὖν ἐνεργείᾳ τί τέ ἐστι καὶ ποῖον, ἐκ τούτων καὶ τῶν τοιούτων δῆλον
ἡμῖν ἔστω.

Cap. 7.

1049 a Πότε δὲ δυνάμει ἐστὶν ἕκαστον καὶ πότε οὔ, διοριστέον· οὐ γὰρ 1
ὁποτεοῦν. οἷον ἡ γῆ ἆρ' ἐστὶν ἄνθρωπος δυνάμει ἢ οὔ; ἀλλὰ μᾶλλον ὅταν 2
ἤδη γένηται σπέρμα, καὶ οὐδὲ τότε ἴσως. ὥσπερ οὖν οὐδὲ ὑπὸ ἰατρικῆς 3
ἅπαν ἂν ὑγιασθείη οὐδ' ἀπὸ τύχης, ἀλλ' ἔστι τι ὃ δυνατόν ἐστι, καὶ
τοῦτ' ἐστὶν ὑγιαῖνον δυνάμει. ὅρος δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ διανοίας ἐντελεχείᾳ 4
γιγνομένου ἐκ τοῦ δυνάμει ὄντος, ὅταν βουληθέντος γίγνηται μηθενὸς κωλύ-
οντος τῶν ἐκτός, ἐκεῖ δ' ἐν τῷ ὑγιαζομένῳ, ὅταν μηθὲν κωλύῃ τῶν ἐν
αὐτῷ. ὁμοίως δὲ δυνάμει καὶ οἰκία, εἰ μηθὲν κωλύει τῶν ἐν τούτῳ 5
καὶ τῇ ὕλῃ τοῦ γίγνεσθαι οἰκίαν, οὐδ' ἔστιν ὃ δεῖ προσγενέσθαι ἢ ἀπο-
184 Br. γενέσθαι ἢ μεταβαλεῖν, τοῦτο δυνάμει οἰκία. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως, 6
ὅσων ἔξωθεν ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως, καὶ ὅσων δὴ ἐν αὐτῷ τῷ ἔχοντι,
ὅσα μηθενὸς τῶν ἔξωθεν ἐμποδίζοντος ἔσται δι' αὑτοῦ. οἷον τὸ σπέρμα
οὔπω· δεῖ γὰρ ἐν ἄλλῳ καὶ μεταβάλλειν. ὅταν δ' ἤδη διὰ τῆς αὑτοῦ 7

---

§. 14. τούτων δὴ — ἐκείνην δὲ κίνησιν §. 16.] haec expungit Ab.

§. 15. ᾠκοδόμηκεν] ᾠκοδόμησεν Ab. | κεκίνηκεν] κεκίνηται Ab. | κινεῖται] κεκίνηκεν Ab.

§. 16. ἐνεργείᾳ] ἐνέργεια T, ἐνεργεῖν Ab. | ἔστω] ἔσται ET Vet., ἐστιν Alex. 781, b, 16.

§. 1. δὲ] om. T.

§. 2. ἄνθρωπος δυνάμει] δυνάμει ἄνθρωπος ET Ald. | τότε] τότε πῶς T, τοῦτό πως E, τοῦτο γρ. E, τοῦ τόπου Ald., τοῦτο ἁπλῶς (»hoc simpliciter«) Vet., »hoc adhuc« Bess.

§. 3. ἂν] δὴ Ab.

§. 4. ἀπὸ διανοίας] ὑπὸ διαν. Ald. | κωλύῃ τῶν] κωλ. τῷ E.

§. 5. εἰ μηθὲν — οἰκίαν] om. Ab. | τῶν ἐν τούτῳ] τῶν om. T.

§. 6. ἐν ἄλλῳ καὶ] ἐν ἄλλῳ εἶναι καὶ (»in alio esse et«) Bess. | μεταβάλλειν] μεταβαλεῖν E.

§. 7. ὅταν δ'] δ' om. T. | τῆς αὑτοῦ] τῆς αὐτῆς Ald. | ἐκεῖνο] ἐκεῖνα E.

ἀρχῆς ἢ τοιοῦτον, ἤδη τοῦτο δυνάμει· ἐκεῖνο δὲ ἑτέρας ἀρχῆς δεῖται. ὥσπερ
8 ἡ γῆ οὔπω ἀνδριὰς δυνάμει· μεταβάλλουσα γὰρ ἔσται χαλκός. ἔοικε δὲ
ὃ λέγομεν εἶναι οὐ τόδε ἀλλ' ἐκείνινον, οἷον τὸ κιβώτιον οὐ ξύλον ἀλλὰ
9 ξύλινον, οὐδὲ τὸ ξύλον γῆ ἀλλὰ γήϊνον. πάλιν ἡ γῆ εἰ οὕτως μὴ ἄλλο
10 ἀλλ' ἐκείνινον, ἀεὶ ἐκεῖνο δυνάμει ἁπλῶς τὸ ὕστερόν ἐστιν. οἷον τὸ
κιβώτιον οὐ γήϊνον οὐδὲ γῆ, ἀλλὰ ξύλινον· τοῦτο γὰρ δυνάμει κιβώτιον καὶ
11 ὕλη κιβωτίου αὕτη, ἁπλῶς μὲν τοῦ ἁπλῶς, τουδὶ δὲ τοδὶ τὸ ξύλον. εἰ δέ
τί ἐστι πρῶτον, ὃ μηκέτι κατ' ἄλλον λέγεται ἐκείνινον, τοῦτο πρώτη
ὕλη· οἷον εἰ ἡ γῆ ἀερίνη, ὁ δ' ἀὴρ μὴ πῦρ ἀλλὰ πύρινος, τὸ πῦρ ὕλη
12 πρώτη ὡς τόδε τι καὶ οὐσία. τούτῳ γὰρ διαφέρει τὸ καθόλου καὶ τὸ
13 ὑποκείμενον τῷ εἶναι τόδε τι ἢ μὴ εἶναι. οἷον τοῖς πάθεσι τὸ ὑποκεί-
μενον ἄνθρωπος καὶ σῶμα καὶ ψυχή, πάθος δὲ τὸ μουσικὸν καὶ λευκόν.
14 λέγεται δὲ τῆς μουσικῆς ἐγγενομένης ἐκεῖνο οὐ μουσικὴ ἀλλὰ μουσικόν, καὶ
οὐ λευκότης ὁ ἄνθρωπος ἀλλὰ λευκόν, οὐδὲ βάδισις ἢ κίνησις ἀλλὰ
15 βαδίζον ἢ κινούμενον, ὡς τὸ ἐκείνινον. ὅσα μὲν οὖν οὕτω, τὸ ἔσχατον
οὐσία· ὅσα δὲ μὴ οὕτως ἀλλ' εἶδός τι καὶ τόδε τι τὸ κατηγορούμενον,
16 τὸ ἔσχατον ὕλη καὶ οὐσία ὑλική. καὶ ὀρθῶς δὴ συμβαίνει τὸ ἐκείνινον 1049 b
λέγεσθαι κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὰ πάθη· ἄμφω γὰρ ἀόριστα. πότε μὲν 185 Br.
οὖν λεκτέον δυνάμει καὶ πότε οὔ, εἴρηται.

Cap. 8.

1 Ἐπεὶ δὲ τὸ πρότερον διώρισται ποσαχῶς λέγεται, φανερὸν ὅτι πρό-
2 τερον ἐνέργεια δυνάμεώς ἐστιν. λέγω δὲ δυνάμεως οὐ μόνον τῆς ὡρι-
σμένης ἣ λέγεται ἀρχὴ μεταβλητικὴ ἐν ἄλλῳ ᾗ ἄλλο, ἀλλ' ὅλως πάσης

---

§. 8. γῆ] ἡ γῆ *T.*

§. 9. ἀλλ' ἐκείνινον ἀεὶ] om. *Ab.* | ἀεὶ ἐκεῖνο δυνάμει] om. γρ. *E*, δυνάμει om. *Ab* Alex. 782, a, 3., ἀεὶ ἐκεῖνο δὲ δυνάμει *E.* | τὸ ὕστερόν] ὃ τὸ προσεχὲς καὶ τελευταῖον γρ. *E*, ὃ ὕστερόν (»quod posterius est«) Vet.

§. 10. τοῦ ἁπλῶς] τοῦ ἁπλοῦ *T.* | τοδὶ] τουδὶ *T.* | τό] add. *EAb.*

§. 11. πρῶτον] τὸ πρῶτον *T.* | κατ' ἄλλον] κατ' ἄλλο *Ab* Ald. Alex. 782, a, 8. 10. Bess. et margo *E*, qui γρ. κατ' ἄλλο ἀλλ' ἐκεῖνο αὐτὸ δηλονότι. | ἐκείνινον] ἐκεῖνο ὂν *Ab.* | ὡς] οὐ *T*, εἰ δὲ *Ab.* | καὶ] om. *ETAb* Alex. Vet. | οὐσία] ὅσα *ET* Alex. 782, a, 10. Vet.

§. 12. τῷ εἶναι] εἶναι om. *E*, τὸ καὶ omisso εἶναι *T*, τῷ εἶναι καὶ Ald.

§. 14. ἐγγενομένης] ἐγγινομένης *E.* | ἐκεῖνο] ἐκείνῳ *Ab.* | ἢ κίνησις] ἡ κίνησις *T*, οὐδὲ κίνησις *Ab.* | ὡς τὸ] ὥστε *Ab.*

§. 16. λέγεσθαι] οὐ λέγεσθαι Ald.

§. 1. πρότερον] πρῶτον *T.* | ποσαχῶς] ὁσαχῶς *ET* Ald. | ὅτι] ὅτι τὸ *T.*

§. 2. ἀρχὴ] om. *T.*

ἀρχῆς κινητικῆς ἢ στατικῆς. καὶ γὰρ ἡ φύσις ἐν ταὐτῷ γίγνεται· ἐν 3
ταὐτῷ γὰρ γένει τῇ δυνάμει· ἀρχὴ γὰρ κινητική, ἀλλ' οὐκ ἐν ἄλλῳ ἀλλ'
ἐν αὐτῷ ᾗ αὐτό. πάσης δὴ τῆς τοιαύτης προτέρα ἐστὶν ἡ ἐνέργεια καὶ 4
λόγῳ καὶ τῇ οὐσίᾳ· χρόνῳ δ' ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δ' ὡς οὔ. τῷ λόγῳ μὲν 5
οὖν ὅτι προτέρα, δῆλον· τῷ γὰρ ἐνδέχεσθαι ἐνεργῆσαι δυνατόν ἐστι τὸ
πρώτως δυνατόν, οἷον λέγω οἰκοδομικὸν τὸ δυνάμενον οἰκοδομεῖν, καὶ
ὁρατικὸν τὸ ὁρᾶν, καὶ ὁρατὸν τὸ δυνατὸν ὁρᾶσθαι. ὁ δ' αὐτὸς λόγος 6
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥστ' ἀνάγκη τὸν λόγον προϋπάρχειν καὶ τὴν γνῶσιν
τῆς γνώσεως. τῷ δὲ χρόνῳ πρότερον τὸ τῷ εἴδει τὸ αὐτὸ ἐνεργοῦν πρό- 7
τερον, ἀριθμῷ δ' οὔ. λέγω δὲ τοῦτο ὅτι τοῦδε μὲν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἤδη 8
ὄντος κατ' ἐνέργειαν καὶ τοῦ σίτου καὶ τοῦ ὁρῶντος πρότερον τῷ χρόνῳ
ἡ ὕλη καὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὁρατικόν, ἃ δυνάμει μέν ἐστιν ἄνθρωπος
καὶ σῖτος καὶ ὁρῶν, ἐνεργείᾳ δ' οὔπω. ἀλλὰ τούτων πρότερα τῷ χρόνῳ 9
ἕτερα ὄντα ἐνεργείᾳ, ἐξ ὧν ταῦτα ἐγένετο· ἀεὶ γὰρ ἐκ τοῦ δυνάμει ὄντος
γίγνεται τὸ ἐνεργείᾳ ὂν ὑπὸ ἐνεργείᾳ ὄντος, οἷον ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου,
μουσικὸς ὑπὸ μουσικοῦ, ἀεὶ κινοῦντός τινος πρώτου· τὸ δὲ κινοῦν ἐνεργείᾳ ἤδη
186 Br. ἐστίν. εἴρηται δ' ἐν τοῖς περὶ τῆς οὐσίας λόγοις ὅτι ἅπαν τὸ γιγνόμενον 10
γίγνεται ἔκ τινός τι καὶ ὑπό τινος, καὶ τοῦτο τῷ εἴδει τὸ αὐτό. διὸ 11
καὶ δοκεῖ ἀδύνατον εἶναι οἰκοδόμον εἶναι μὴ οἰκοδομήσαντα μηθὲν ἢ
κιθαριστὴν μηθὲν κιθαρίσαντα· ὁ γὰρ μανθάνων κιθαρίζειν κιθαρίζων
μανθάνει κιθαρίζειν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι. ὅθεν ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος 12
ἐγίγνετο ὅτι οὐκ ἔχων τις τὴν ἐπιστήμην ποιήσει οὗ ἡ ἐπιστήμη· ὁ γὰρ
μανθάνων οὐκ ἔχει, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ γιγνομένου γεγενῆσθαί τι καὶ τοῦ
1050 a ὅλως κινουμένου κεκινῆσθαί τι (δῆλον δ' ἐν τοῖς περὶ κινήσεως τοῦτο)
καὶ τὸν μανθάνοντα ἀνάγκη ἔχειν τι τῆς ἐπιστήμης ἴσως. ἀλλ' οὖν 13

---

§. 3. γίγνεται] γίγνεται δυνάμει *E.* Deinde γίγνεται ἐν ταὐτῷ γὰρ om. *Ab* Alex. 782, a, 37.

§. 4. δὴ] δὲ *T* Sylb.

§. 5. τῷ γὰρ] τὸ γὰρ *E* Camot., τὸ γὰρ τῷ Sylb. | τὸ ὁρᾶν] τὸ δυνάμενον ὁρᾶν Ald.

§. 7. τὸ τῷ] ὧδε τὸ τῷ *Ab* Ald.

§. 8. σῖτον] σῖτον καὶ τοῦ ἵππου Ald. | ἃ δυνάμει μέν] ἃ om. *Ab.* | ἐστιν] ἐσται *Ab.*

§. 9. πρότερα τῷ χρόνῳ] τῷ χρ. πρ. *ET* Ald. | τὸ ἐνεργείᾳ] τὸ om. *Ab.* | ὑπὸ ἐνεργείᾳ ὄντος] ὑπὸ ἐνεργείας ὄντος *E* Ald., om. *Ab.* | ἐνεργείᾳ] ἐνέργεια *T.*

§. 10. ἅπαν] πᾶν *Ab.* | τινός τι] τινός τε Sylb. Et vetus quidem interpres vocem τι non exprimit versione sua.

§. 12. καὶ τοῦ ὅλως κινουμένου κεκινῆσθαί τι] om. *T.*

καὶ ταύτῃ γε δῆλον ὅτι ἡ ἐνέργεια καὶ οὕτω προτέρα τῆς δυνάμεως
14 κατὰ γένεσιν καὶ χρόνον. ἀλλὰ μὴν καὶ οὐσίᾳ γε, πρῶτον μὲν ὅτι τὰ
τῇ γενέσει ὕστερα τῷ εἴδει καὶ τῇ οὐσίᾳ πρότερα, οἷον ἀνὴρ παιδὸς
15 καὶ ἄνθρωπος σπέρματος· τὸ μὲν γὰρ ἤδη ἔχει τὸ εἶδος, τὸ δ' οὔ. καὶ
ὅτι ἅπαν ἐπ' ἀρχὴν βαδίζει τὸ γιγνόμενον καὶ τέλος· ἀρχὴ γὰρ τὸ οὗ ἕνεκα,
τοῦ τέλους δ' ἕνεκα ἡ γένεσις. τέλος δ' ἡ ἐνέργεια, καὶ τούτου χάριν ἡ
16 δύναμις λαμβάνεται· οὐ γὰρ ἵνα ὄψιν ἔχωσιν ὁρῶσι τὰ ζῷα, ἀλλ' ὅπως
ὁρῶσιν ὄψιν ἔχουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ οἰκοδομικὴν ἵνα οἰκοδομῶσι, καὶ τὴν
θεωρητικὴν ἵνα θεωρῶσιν· ἀλλ' οὐ θεωροῦσιν ἵνα θεωρητικὴν ἔχωσιν, εἰ μὴ οἱ
μελετῶντες· οὗτοι δ' οὐχὶ θεωροῦσιν ἀλλ' ἢ ὡδὶ ἢ ὅτι οὐθὲν δέονται
17 θεωρεῖν. ἔτι ἡ ὕλη ἐστὶ δυνάμει, ὅτι ἔλθοι ἂν εἰς τὸ εἶδος· ὅταν δέ
γ' ἐνεργείᾳ ᾖ, τότε ἐν τῷ εἴδει ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ
18 ὧν κίνησις τὸ τέλος. διὸ ὥσπερ οἱ διδάσκοντες ἐνεργοῦντα ἐπιδείξαντες
19 οἴονται τὸ τέλος ἀποδεδωκέναι, καὶ ἡ φύσις ὁμοίως. εἰ γὰρ μὴ οὕτω 187 Br.
γίγνεται, ὁ Παύσωνος ἔσται Ἑρμῆς· ἄδηλος γὰρ καὶ ἡ ἐπιστήμη εἰ ἔσω
ἢ ἔξω, ὥσπερ κἀκεῖνος· τὸ γὰρ ἔργον τέλος, ἡ δὲ ἐνέργεια τὸ ἔργον.
20 διὸ καὶ τοὔνομα ἐνέργεια λέγεται κατὰ τὸ ἔργον, καὶ συντείνει πρὸς τὴν
21 ἐντελέχειαν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τῶν μὲν ἔσχατον ἡ χρῆσις, οἷον ὄψεως ἡ ὅρασις,
καὶ οὐθὲν γίγνεται παρὰ ταύτην ἕτερον ἀπὸ τῆς ὄψεως ἔργον, ἀπ' ἐνίων
δὲ γίγνεταί τι, οἷον ἀπὸ τῆς οἰκοδομικῆς οἰκία παρὰ τὴν οἰκοδόμησιν,
ὅμως οὐθὲν ἧττον ἔνθα μὲν τέλος ἔνθα δὲ μᾶλλον τέλος τῆς δυνάμεώς
22 ἐστιν. ἡ γὰρ οἰκοδόμησις ἐν τῷ οἰκοδομουμένῳ, καὶ ἅμα γίγνεται καὶ
23 ἔστι τῇ οἰκίᾳ. ὅσων μὲν οὖν ἕτερόν τί ἐστι παρὰ τὴν χρῆσιν τὸ γιγνό-
μενον, τούτων μὲν ἡ ἐνέργεια ἐν τῷ ποιουμένῳ ἐστίν, οἷον ἥ τε οἰκοδόμησις
ἐν τῷ οἰκοδομουμένῳ καὶ ἡ ὕφανσις ἐν τῷ ὑφαινομένῳ, ὁμοίως δὲ καὶ

§. 14. πρῶτον μὲν] πρῶτον μὲν οὖν Ald. | τὰ τῇ] ταύτῃ *T.*
§. 15. τὸ οὔ] ὅτι οὐ *Ab.*
§. 16. ὁρῶσι τὰ ζῷα] τὰ ζῷα ὁρῶσιν *T.* | ἵνα θεωρητικὴν] θεωρητικὴν om. *Ab.* | οὐχὶ θεωροῦσιν ἀλλ' ἢ] οὐχ ἢ θεωροῦσιν ἀλλ' ἢ *ET*, οὐχὶ θεωροῦσιν ἀλλ' ἢ Vet. | ἢ ὅτι] ἢ om. *Ab.*
§. 17. δέ γ'] γ' om. *ET.*
§. 18. διὸ — οἴονται τὸ τέλος] om. *E.*
§. 19. γίγνεται] γένηται Alex. 783, a, 32. 34. | Παύσωνος] πάσωνος *Fb* Alex. et Commentator codicis reg., πάσσωνος *TAb* Ald. Bess. et codices Fonsecae. | ἔσται Ἑρμῆς] ἑρμῆς ἔσται *E* Ald., ἑρμήσεται *T.* | γὰρ καὶ] καὶ om. *Ab* Ald.
§. 20. ἐνέργεια λέγεται] λέγεται ἐνέργεια *Ab* Ald.
§. 21. ἔσχατον] ἐσχάτων *Ab.* | ἡ ὅρασις] ἡ om. *E*, ὅρασιν sine ἡ *T.* | ἔργον] om. *Ab.* | ἀπ' ἐνίων] ἐπ' ἐνίων *E* Ald.

ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ὅλως ἡ κίνησις ἐν τῷ κινουμένῳ· ὅσων δὲ μή ἐστιν 24
ἄλλο τι ἔργον παρὰ τὴν ἐνέργειαν, ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει ἡ ἐνέργεια, οἷον
1050 b ἡ ὅρασις ἐν τῷ ὁρῶντι καὶ ἡ θεωρία ἐν τῷ θεωροῦντι καὶ ἡ ζωὴ ἐν
τῇ ψυχῇ. διὸ καὶ ἡ εὐδαιμονία· ζωὴ γὰρ ποιά τις ἐστίν. ὥστε φανερὸν 25
ὅτι ἡ οὐσία καὶ τὸ εἶδος ἐνέργειά ἐστιν. κατά τε δὴ τοῦτον τὸν λόγον 26
φανερὸν ὅτι πρότερον τῇ οὐσίᾳ ἐνέργεια δυνάμεως· καὶ ὥσπερ εἴπομεν, τοῦ
χρόνου ἀεὶ προλαμβάνει ἐνέργεια ἑτέρα πρὸ ἑτέρας ἕως τῆς τοῦ ἀεὶ
κινοῦντος πρώτως. ἀλλὰ μὴν καὶ κυριωτέρως· τὰ μὲν γὰρ ἀΐδια πρό- 27
τερα τῇ οὐσίᾳ τῶν φθαρτῶν, ἔστι δ' οὐθὲν δυνάμει ἀΐδιον. λόγος δὲ
ὅδε. πᾶσα δύναμις ἅμα τῆς ἀντιφάσεώς ἐστιν· τὸ μὲν γὰρ μὴ δυνατὸν 28
188 Br. ὑπάρχειν οὐκ ἂν ὑπάρξειεν οὐθενί, τὸ δυνατὸν δὲ πᾶν ἐνδέχεται μὴ ἐνερ-
γεῖν. τὸ ἄρα δυνατὸν εἶναι ἐνδέχεται καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι· τὸ αὐτὸ 29
ἄρα δυνατὸν καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. τὸ δὲ δυνατὸν μὴ εἶναι ἐνδέχεται 30
μὴ εἶναι· τὸ δ' ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι φθαρτόν, ἢ ἁπλῶς, ἢ τοῦτο αὐτὸ ὃ
λέγεται ἐνδέχεσθαι μὴ εἶναι, ἢ κατὰ τόπον ἢ κατὰ ποσὸν ἢ ποιόν· ἁπλῶς
δὲ τὸ κατ' οὐσίαν. οὐθὲν ἄρα τῶν ἀφθάρτων ἁπλῶς δυνάμει ἐστὶν ὂν 31
ἁπλῶς· κατά τι δ' οὐθὲν κωλύει, οἷον ποιὸν ἢ πού· ἐνεργείᾳ ἄρα πάντα.
οὐδὲ τῶν ἐξ ἀνάγκης ὄντων, καίτοι ταῦτα πρῶτα· εἰ γὰρ ταῦτα μὴ ἦν, 32
οὐθὲν ἂν ἦν. οὐδὲ δὴ κίνησις, εἴ τίς ἐστιν ἀΐδιος. οὐδ' εἴ τι κινούμενον ἀΐδιον, 33
οὐκ ἔστι κατὰ δύναμιν κινούμενον ἀλλ' ἢ πόθεν ποῖ· τούτου δ' ὕλην οὐθὲν κωλύει
ὑπάρχειν. διὸ ἀεὶ ἐνεργεῖ ἥλιος καὶ ἄστρα καὶ ὅλος ὁ οὐρανός, καὶ οὐ 34
φοβερὸν μή ποτε στῇ, ὃ φοβοῦνται οἱ περὶ φύσεως. οὐδὲ κάμνει τοῦτο 35
δρῶντα· οὐ γὰρ περὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀντιφάσεως αὐτοῖς, οἷον τοῖς
φθαρτοῖς, ἡ κίνησις, ὥστε ἐπίπονον εἶναι τὴν συνέχειαν τῆς κινήσεως· ἡ

§. 24. ἡ ἐνέργεια] ἡ δ' ἐνέργεια *Ab.*
§. 25. ἐνέργειά ἐστι] ἐνέργειά τις ἐστι *T* Ald. Vet.
§. 26. ἕως τῆς τοῦ] ἕως τῆς τῷ χρόνῳ *T.*
§. 28. ὑπάρξειεν] ὑπάρξῃ ἐν *Ab.*
§. 29. τὸ ἄρα] ἐν παρὰ *T.* | καὶ εἶναι] καὶ om. *Ab.* | τὸ αὐτὸ] τοῦτο *T.*
§. 30. κατὰ ποσὸν] κατὰ τὸ ποσὸν *Ab* Ald. | ἢ ποιόν] ἢ κατὰ τὸ ποιόν *T* Ald.
§. 31. ἀφθάρτων] φθαρτῶν *ET.* | ἐστὶν ὂν] ὂν om. *Ab.* | κατά] om. *ET* Vet. | πάντα] ταῦτα *Ab.*
§. 32. ταῦτα μὴ] αὐτὰ μὴ *AbFb.*
§. 33. εἴ τίς] ἥτις Ald. | ἀλλ' ἢ] ἀλλ' ἡ *Ab.* | ποῖ] πῇ Ald., ἢ πῇ Sylb. | τούτου] τοῦτο *Ab.*
§. 34. ἥλιος] ὁ ἥλιος Ald. | ὅλος] ὅλως *T.*
§. 35. περὶ] ὑπὲρ *E*, κατὰ *T*, εἶναι γρ. *E*, εἶναι περὶ Ald. | καὶ δύναμις] καὶ δυνάμει *E.* | ὅσα] om. *ET* Vet. | οὐκ] οὐδ' *Fb* Alex. 784, a, 32. | ἐνέργεια] ἐνεργείᾳ *ET* Ald. Bess. Vet. | αἰτία τούτου] αἰτιατοῦ *T.*

36 γὰρ ὐσία ὕλη καὶ δύναμις ὖσα, ὐκ ἐνέργεια, αἰτία τύτου. μιμεῖται δὲ
τὰ ἄφθαρτα καὶ τὰ ἐν μεταβολῇ ὄντα, οἷον γῆ καὶ πῦρ. καὶ γὰρ ταῦτα
37 ἀεὶ ἐνεργεῖ· καθ' αὑτὰ γὰρ καὶ ἐν αὑτοῖς ἔχει τὴν κίνησιν. αἱ δ' ἄλλαι
δυνάμεις, ἐξ ὧν διώρισται, πᾶσαι τῆς ἀντιφάσεώς εἰσιν· τὸ γὰρ δυνά-
μενον ὡδὶ κινεῖν δύναται καὶ μὴ ὡδί, ὅσα γε κατὰ λόγον. αἱ δ' ἄλογοι
38 τῷ παρεῖναι καὶ μὴ τῆς ἀντιφάσεως ἔσονται αἱ αὐταί. εἰ ἄρα τινές
εἰσι φύσεις τοιαῦται ἢ ὐσίαι οἵας λέγυσιν οἱ ἐν τοῖς λόγοις τὰς ἰδέας,
πολὺ μᾶλλον ἐπιςῆμον ἄν τι εἴη ἢ αὐτὸ ἐπιςήμη καὶ κινούμενον ἢ κίνησις· 189 Br. 1051 a
39 ταῦτα γὰρ ἐνέργειαι μᾶλλον, ἐκεῖναι δὲ δυνάμεις τύτων. ὅτι μὲν ὖν
πρότερον ἡ ἐνέργεια καὶ δυνάμεως καὶ πάσης ἀρχῆς μεταβλητικῆς, φανερόν.

Cap. 9.

1 Ὅτι δὲ καὶ βελτίων καὶ τιμιωτέρα τῆς σπυδαίας δυνάμεως ἡ ἐνέρ-
2 γεια, ἐκ τῶνδε δῆλον. ὅσα γὰρ κατὰ τὸ δύνασθαι λέγεται, ταὐτόν ἐςι
δυνατὸν τἀναντία, οἷον τὸ δύνασθαι λεγόμενον ὑγιαίνειν ταὐτὸν ἐςι καὶ
3 τὸ νοσῦν, καὶ ἅμα· ἡ αὐτὴ γὰρ δύναμις τοῦ ὑγιαίνειν καὶ κάμνειν, καὶ
ἠρεμεῖν καὶ κινεῖσθαι, καὶ οἰκοδομεῖν καὶ καταβάλλειν, καὶ οἰκοδομεῖσθαι
4 καὶ καταπίπτειν. τὸ μὲν οὖν δύνασθαι τἀναντία ἅμα ὑπάρχει, τὰ δ'
5 ἐναντία ἅμα ἀδύνατον. καὶ τὰς ἐνεργείας δὲ ἅμα ἀδύνατον ὑπάρχειν,
οἷον ὑγιαίνειν καὶ κάμνειν. ὥστ' ἀνάγκη τούτων θάτερον εἶναι τἀγαθόν.
6 τὸ δὲ δύνασθαι ὁμοίως ἀμφότερον ἢ ὐδέτερον· ἡ ἄρα ἐνέργεια βελτίων.
7 ἀνάγκη δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν τὸ τέλος καὶ τὴν ἐνέργειαν εἶναι χεῖρον
8 τῆς δυνάμεως· τὸ γὰρ δυνάμενον ταὐτὸ ἄμφω τἀναντία. δῆλον ἄρα ὅτι
ὐκ ἔςι τὸ κακὸν παρὰ τὰ πράγματα· ὕςερον γὰρ τῇ φύσει τὸ κακὸν τῆς
9 δυνάμεως. ὐκ ἄρα οὐδ' ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς καὶ τοῖς ἀϊδίοις οὐθέν ἐστιν

---

§. 36. ἄφθαρτα] φθαρτὰ AbFb Alex. 784, a, 37. | καθ' αὑτὰ] καθ' αὑτὸ ET.

§. 37. αἱ δ' ἄλογοι] ὅσαι δ' ἄλογοι E. | αἱ αὐταί] αὗται Ab.

§. 38. οἱ ἐν τοῖς λόγοις] οἱ om. Ab. | αὐτὸ ἐπιστήμη] αὐτὴ ἐπιστ. Sylb. | κίνησις] κινήσεις T.

§. 39. καὶ δυνάμεως] καὶ om. Fb.

§. 1. δὲ καὶ] καὶ om. AbFb. | τιμιωτέρα] σπυδαιοτέρα Ald.

§. 2. λεγόμενον] τὸ λεγ. Ab Ald. | καὶ ἅμα] καὶ om. T. Totum locum Bessario ita legit: τὸ νοσῦν· καὶ ἅμα ἡ αὐτὴ δύναμις τῦ κτλ.

§. 4. ἅμα ὑπάρχει] ἅμα ὑπαρχειν T Ald., ὑπάρχει ἅμα Ab. | ἅμα ἀδύνατον — δὲ ἅμα §. 5.] om. ET Bess.

§. 6. ἡ ἄρα] ἢ ἄρα Ald. | βελτίων] βέλτιον ET Ald.

§. 8. ἔςι τὸ] ἔςι τι τὸ ET Vet.

§. 9. τῶν κακῶν ἐςίν] ἐςίν om. E.

οὔτε κακὸν οὔτε ἁμάρτημα ὔτε διεφθαρμένον· καὶ γὰρ ἡ διαφθορὰ τῶν
κακῶν ἐστίν. εὑρίσκεται δὲ καὶ τὰ διαγράμματα ἐνεργείᾳ· διαιροῦντες 10
γὰρ εὑρίσκυσιν. εἰ δ' ἦν διῃρημένα, φανερὰ ἂν ἦν· νῦν δ' ἐνυπάρχει
δυνάμει. διὰ τί δύο ὀρθαὶ τὸ τρίγωνον; ὅτι αἱ περὶ μίαν στιγμὴν 11
γωνίαι ἴσαι δύο ὀρθαῖς. εἰ οὖν ἀνῆκτο ἡ παρὰ τὴν πλευράν, ἰδόντι ἂν
190 Br. ἦν εὐθὺς δῆλον. διὰ τί ἐν ἡμικυκλίῳ ὀρθὴ καθόλυ; διότι ἐὰν ἴσαι 12
τρεῖς, ἥ τε βάσις δύο καὶ ἡ ἐκ μέσυ ἐπιςαθεῖσα ὀρθή, ἰδόντι δῆλον
τῷ ἐκεῖνο εἰδότι. ὥστε φανερὸν ὅτι τὰ δυνάμει ὄντα εἰς ἐνέργειαν 13
ἀναγόμενα εὑρίσκεται. αἴτιον δ' ὅτι νόησις ἡ ἐνέργεια. ὥστ' ἐξ ἐνερ- 14
γείας ἡ δύναμις· καὶ διὰ τῦτο ποιῦντες γιγνώσκουσιν· ὕςερον γὰρ γενέσει
ἡ ἐνέργεια ἡ κατ' ἀριθμόν.

Cap. 10.

Ἐπεὶ δὲ τὸ ὂν λέγεται καὶ τὸ μὴ ὂν τὸ μὲν κατὰ τὰ σχήματα τῶν 1
1051 b κατηγοριῶν, τὸ δὲ κατὰ δύναμιν ἢ ἐνέργειαν τούτων ἢ τἀναντία, τὸ δὲ
κυριώτατα ὂν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, τῦτο δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐςὶ τῷ
συγκεῖσθαι ἢ διῃρῆσθαι, ὥστε ἀληθεύει μὲν ὁ τὸ διῃρημένον οἰόμενος
διαιρεῖσθαι καὶ τὸ συγκείμενον συγκεῖσθαι, ἔψευσται δὲ ὁ ἐναντίως ἔχων
ἢ τὰ πράγματα, πότ' ἐστὶν ἢ ὐκ ἔστι τὸ ἀληθὲς λεγόμενον ἢ ψεῦδος;
τοῦτο γὰρ σκεπτέον τί λέγομεν. οὐ γὰρ διὰ τὸ ἡμᾶς οἴεσθαι ἀληθῶς 2
σε λευκὸν εἶναι εἶ σὺ λευκός, ἀλλὰ διὰ τὸ σὲ εἶναι λευκὸν ἡμεῖς οἱ
φάντες τῦτο ἀληθεύομεν. εἰ δὴ τὰ μὲν ἀεὶ σύγκειται καὶ ἀδύνατα δι- 3
αιρεθῆναι, τὰ δ' ἀεὶ διῄρηται καὶ ἀδύνατα συντεθῆναι, τὰ δ' ἐνδέχεται
τἀναντία, τὸ μὲν εἶναί ἐστι τὸ συγκεῖσθαι καὶ ἓν εἶναι, τὸ δὲ μὴ εἶναι

---

§. 10. εὑρίσκεται δὲ] εὑρ. γὰρ Fb. | εἰ δ' ἦν] εἰ δ' ἡ Ab.

§. 11. τὸ τρίγωνον] τὸ om. Fb Alex. 785, a, 13. | ςιγμὴν] τὴν ςιγμὴν T. | ἀνῆκτο ἡ] ἀνάγκη τὸ T. | παρὰ] περὶ Ald.

§. 12. διότι] διατί E. | τρεῖς] αἱ τρεῖς Ald.

§. 1. ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ Fb. | λέγεται] λέγομεν Fb. | τὸ μὲν] τὰ μὲν AbFb. | τὸ δὲ] τὰ δὲ Fb. | κυριώτατα] κυριώτατον E Ald. | ὂν] ἢ T, εἰ E. | τῦτο] τύτων Ald. | δ' ἐπὶ] δὴ ἔτι Ab. | τῷ] τὸ ET Ald. | διῃρῆσθαι] διατηρεῖσθαι T, διαιρεῖσθαι Ald. | ὥστε — διαιρεῖσθαι] om. T. | ἀληθεύει] ἀληθεύειν Ab Ald. | διαιρεῖσθαι] διῃρῆσθαι Ab. | ἢ τὰ πράγματα] ἢ om. T Vet. | τὸ] ὡς τὸ E, ὥςε τὸ T Ald. Bess. | τῦτο γὰρ] τῦτό γε Bessario, qui ita vertit, »quare, quod verum aut falsum dicitur, quid profecto hoc dicimus, considerandum est.«

§. 2. ἀληθῶς σε] σε ἀληθῶς E, σε om. T. | εἰ σὺ — λευκὸν ἡμεῖς] om. Ab. | εἶναι λευκὸν] λευκὸν εἶναι Ald.

§. 3. τὰ δ' ἀεὶ] τὰ δ' εἰ T. | συντεθῆναι] συνθεῖναι Ab, συντεθεῖναι Ald. | συγκεῖσθαι καὶ ἓν εἶναι] ἓν εἶναι καὶ συγκεῖσθαι T.